



**Regnum Papisticum : Opus lectu iucvndum omnibus ueritatem
ama[n]tibus, in quo Papa cum suis membris, uita, fide, cultu,
ritibus atq[ue] cæremonijs, quantu[m] fieri potuit, uerè &
breuiter describuntur, distinctum in Libros quatuor.**

<https://hdl.handle.net/1874/416858>



**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ
ΠΑΡΜΑΧΙΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ

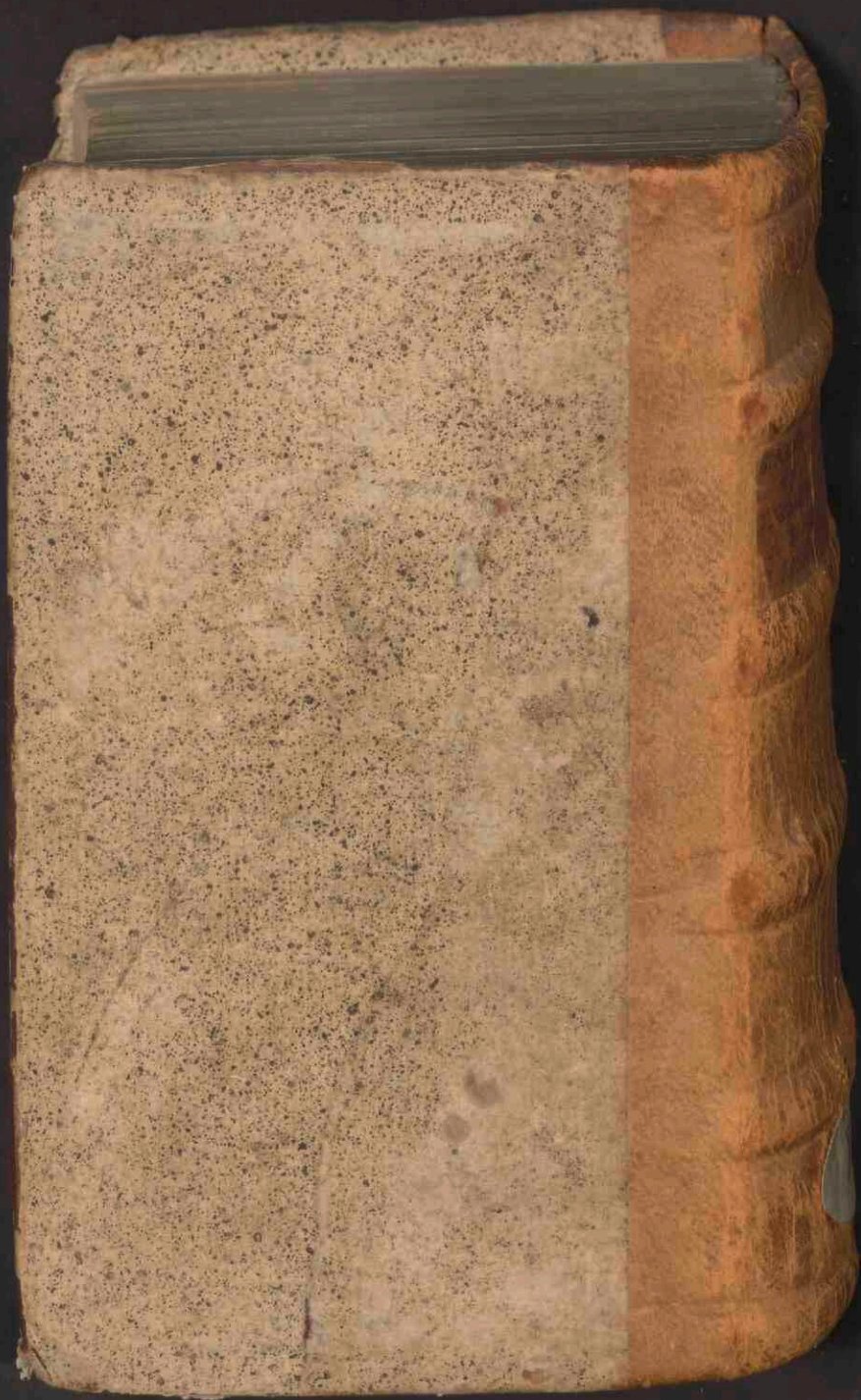
X oct.
103
U.B.U.



21

Y





103

Litterae Latinae

Octavo n^o. 103.

omni...
...
...
...
...

...
...
...
...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

re
m
n
c
cl
er
ne
au
ca
m
de
re
m
n
ca
m
to
re
m
n
ca
m
to
re
m
n
ca
m
to

139

139

N. 247. h. h.

N. 11. B.

Regnum Papi-
sticum:

*Nunc postremo recognitum
& auctum.*

OPVS LECTVIVCVN-
dum omnibus ueritatem amantibus: in quo
Papa cum suis membris, uita, fide, cultu, ri-
tibus atq; caremonijs, quantū fieri potuit,
uerē & breuiter describuntur: distin-
ctum in Libros quatuor.

THOMAS NAOGEO-
go autore.

Adiecta sunt & alia quædam huius argumen-
ti, lectu non indigna.

2. Timoth. 3.

*ἄνθρωποι ἵκανοὶ καὶ ἰαμβρῆς ἀντίστοιχοι μωσῆ,
ἔτι καὶ ἄλλοι ἀντίστοιχοι τῆ ἀληθείας, ἀνθρώποι ἰα-
ποφθαρινοὶ τὸν νοῦν, ἀδύνατοι περὶ τῶν πνεύματων ἄλλο
ἢ προνοήσεων ἐπὶ πλεον, ἢ γὰρ ἀνομίας αὐτῶν ἴσ-
σιν. Ἄλλοι ἔσονται πάντες, ὡς καὶ ἐν ἡμέ-
ραις ἔγενετο.*

1559. Mense Septembri.



RECEIVED

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

..

ILLUSTRISSIMO AC
clarissimo Principi ac domino, D. P. H. I.
LIPPO Hessorum ac Cattorū Lande
grauio, in Dietz, Zigenhaim & Nid-
da, Domino suo clementissimo,
Thomas Naogeorgus

S. P. D.

TOR iam annos (illustrissi-
me Princeps) Euangelicę
doctrinę fulsit lumen, ut
non immeritò, si Deo ita
uifum esset, omnis homi-
nes ad sui amorē rapere debuisset, atq;
iplos etiam infensissimos placare ho-
stes: ut si non amare possent, saltem ab
insectationibus, dirisq; conuicijs absti-
nerent. Quia uerò solum ij credunt, (si-
cut in Actis Apostolicis legimus) qui
ad uitam sunt prædestinati: tantum ab-
est ut aduersarij mitiores sint facti, atq;
aliquid à sæuitia, probris ac maledictis
remiserint, ut nunc demum quicquid
conuiciorum possunt, nō solum in do-
2 2 centes,

centes, uerum etiã in doctrinã, adeoq; Euangelium Dei cumulatius atq; confidentius effundant. Prodiit enim nuper in theatrum quidam (cuius nomen nondum edam) qui arrepta ex proximo bello occasione, inepto pariter ac cõtumelioso libello omnes Euangelio adhærentes Principes ac plebeios profcindit, lacerat, obiurgat, nullisq; non conuicijs onerat: simulq; (si dijs placet) ad Papismum reuocat nos, quos apostatas appellat, ac desertores. Non meretur ille quidem ullum responsum, ut qui præter conuicia nihil attulerit, & libellus quem scripsit ab ebrio scriptus esse uideatur: adeo nullo progreditur ordine, sed est cõfusanea quædam duntaxat uerborum congeries, & (quod a iunt) sine capite fabula. Vellem tamen aliquẽ esse, qui conuicatori illi responderet pro dignitate, non illius, sed doctrinæ quam profitemur: quo cerneret, quanta temeritate, impietate, petulantiaq; reprehenderit, sit que insectatus quod non intelligit. Nam tamen iniuriam nostram conuiciaq; in nos iacta diuinis præceptis dissimulare perferreq; iubea-

Dedicatoria.

5

iubeamur: quod tamen ad ueritatem
attinet, synceramq; Euangelij doctri-
nam, adeoq; Dei honorem & gloriam,
nihil est dissimulandū, sed acriter uer-
bis scriptisq; contra aduersarios pu-
gnandum: quemadmodum etiam uete-
res Ecclesiæ doctores, contra ethnicos
atq; hæreseon propagatores summa cū
laude fecerunt. Quippe conuiciatores
eiusmodi, licet ijs qui ueritatem satis
cognouerunt ridiculi sint, & contem-
ptui, aut uel bilem duntaxat moueant:
inficiunt tamen, nec mediocriter offen-
dunt imbecilles, ut peius de doctrina
quam tradimus suspicentur ac sentiāt.
Quamobrem uel ipsam propter doctri-
nam, uel multos propter infirmos ad-
huc, qui ueritatem primoribus solum
labris degustarunt, retundenda ac con-
futanda huius conuiciatoris esset im-
probitas ac malitia, qui Euangelium
quod docemus, Turcicum, atq; alijs no-
minibus appellat odiosis. Atq; uehe-
menter miror, qua fronte hoc faciat:
quum satis constet, eum nostrorum li-
bros & commentaria non legisse, ut i-
doneus esse possit doctrinæ atq; Euan-
gelij

gelij iudex : neq; conueniat, ex unius
 aut alterius uel Principis uel plebeij sce
 lere aut malefactis, contra uniuersam
 doctrinam ferre sententiam. Sed hau-
 sit opinor huiuscemodi cōiucia ex mo-
 nachorum cōcionibus, aliorum ue ui-
 rulentorum Papistarum, qui uētris sui
 magis quàm ueritatis curam gerunt:
 unde præclarum se fore sperauit & glo-
 riosum, si paribus probris in nos deto-
 naret, libellisq; ineptis & scurrilibus
 Lutheranos (ut uocant) nō conficeret
 (haud enim tantæ eruditionis est: atq;
 alioqui ueritas est inuicta) sed pulicum
 ac pediculorum more pungeret & mor-
 deret. Cæterum spero aliquem proditu-
 rum, qui stulto (ut ait Salomon) respon-
 deat iuxta stultitiam illius, ne sibi sa-
 piens esse uideatur. Ego, quod tantum
 in præsentia licuit, nudè & apertè Papa-
 tus membra præcipua, fidem, cultus at-
 que ritus descripsi et proposui, licet no-
 mina præteream : ut uideant omnes,
 an nos, an illi, ad Apostolorum uestigia
 doctrinamq; propius accedamus: atq;
 an illi Catholici sint, an magis nos,
 quos adeò oderunt atq; persequuntur
 tanquam

Dedicatoria.

tanquam hæreticos. Quid boni, quid
finceri, quid deniq; Apostolicæ doctri-
næ consentaneum in Papatu sit, ego
hercle uidere non possum: contrà uerò
liquidò apparet nostra eiusmodi esse,
ut quæ Papatus totis adhibitis studijs
hactenus, solidis Scripturarum testi-
monijs subuertere non potuerit. Quò
ergo nos reuocant? An nos putant ueri-
tatem deserturos, adhæsurosque men-
dacijs, in tam clara luce? Cur uocant de-
sertores? An probrum est, deserere im-
pietatem atq; idololatrias, & cætera
tam uana quàm ridicula? Sanè pleraq;
esse huiusmodi illorum omnia, breui-
bus ita proponere studui, ut quasi in ta-
bula perspici possint: quo & nostri illo-
rum hominum contumelias & oppro-
bria patientius tolerent, uiso à quibus
monstris per Euangelicam sint doctri-
nam erepti: & aduersarij minus cristas
erigât, seq; ueram Christi ecclesiam es-
se gloriantur: perspecto, ipsorum deli-
ria tam uitæ quàm cultus & doctrinæ
omnibus esse exposita. Nostros igitur
hortor, ut summam existiment gloriâ,
deseruisse Papatum: & singularè quan-
dam

dam Dei gratiam, Euangelicam cognouisse doctrinā. Hortor autem moneoq; & aduersarios, ut desinant tandem maledicere, non tantum nobis (qui nihil sumus fortasse) sed potius ueritati Dei, atq; Euangelio Christi: remq; expendant diligentius, atq; paulisper ex oculis remoueant multitudinis cōsensum, auctoritatem Papæ & membrorū illius, usitatosq; aliquot seculis cultus. Nihil enim hæc & similia ad ueritatem faciunt confirmandam, sed eius potius cognitionem impediunt ac remorantur, suntq; omnibus gentibus communia: quæ uetustate, duratione, regum & principum auctoritate, magnoq; omnium cōsensu sua defendere possent. Christianis suæ fidei atq; cultuum alia debent esse fundamenta, sicut & sunt: nempe consensus Prophetarum & Apostolorum, autoritas Spiritus sancti, testimonium de Christo domino nostro cum in Scripturis, tum in hominū cordibus ferentis. Hæc si penitus introspexerint, & absq; præiudicio æstimarint non dubito fore, quin Christianum induti pudorem resipiscant, adq;
ueriora

ueriora firmiora q̄; se conuertant. Stultum est, uidere meliora, & deteriora sequi, quod plurimi aduersariorum uentris & quæstus gratia faciunt. Interim (illustriſſ. Princeps) est quod nobis gratulemur, cernētes in quantis tenebris, erroribus, humanis q̄; offucijs, nugis q̄; aduersarij ambulent: Deum q̄; precemur, mentem illorum & oculos aperiat, ut Euangelij lucem, qua sola cordium tranquillitas acquiritur, apprehendant, in uno q̄; Christo seruatore nostro quærat habeat q̄; omnia. Quàm moleſtum sit iter agentibus aut rectam ignorare uiam, aut leduci à monstratore aliquo malicioſo, norunt omnes qui sunt experti. Nihil etiam prodeſt multas tentare uias, à recta tamē quàm longiſſimè aberrare. id quod aduersarijs uiuuenire notiſſimum est. Faciūt enim atq; tentant plurima, animum q̄; suum huc illuc torquēt anxij, ut peccatorum remiſſionem æternam q̄; salutem conſequantur. sed nemo pius non uidet, eos incassum sudare atq; moliri, quum unica ad patrem uia sit Christus, Ioan. 14. qui factus est nobis à Deo patre, sapientia,

pientia, iusticia, sanctificatio & redemptio. 1. Cor. 1. & nullum sub sole nomen datum sit hominibus ad salutem consequendam, quàm nomen Domini IESV CHRISTI. Act. 4. Hanc uiam, quia simplex & minimè quæstiosa est, monstratores cæci aut improbi callidè prætereunt, atq; in anfractus & labyrinthos inexplicabiles, aut præcipitia abducunt miseros. Magni proinde æstimandum est, nos ab hisce esse liberatos, eorumq; intelligere studia atq; imposturas, ut perpetuò cauere possimus. Huc ego profectò respiciens, hanc operam suscepi, quo ueritas atq; Euangelica doctrina magis eluceat, contrarijs oppositis studijs, cultibus, ritibusq;, & uita Papistarum: ut ab his sibi caueant omnes, atque illam cupidius apprehendant, teneant, amentq;, omniq; studio custodiant atque defendant. Tibi autem (clarissime Princeps) hoc scriptum nuncupavi multas ob causas, quas omnis commemorare non est necesse. Tuus certè quondam erga me fauor singularis, liberalitasq; Principe digna, maius aliquod, tuaq; Celsitudine dignius opus

pus mererentur: uerum te magis respicere nuncupantis animum solere scio, quam facultatem. Neque ego hoc opusculo tuę munificentię plenam referre gratiam statui: (hoc enim fieri non potest) sed declarare dütaxat, me acceptorum beneficiorum non esse immemorem. Deinde uisum mihi est, hoc scriptum tibi inter omnes maximè conuenire, propter singulare in doctrina Euangelica promouenda studium, propter pericula atq; calamitates aditas in defendendo, in quo adusque captiuitatem mortis que discrimen (à quibus te liberatum tandem, inq; auitas sedes restitutum, toto pectore gratulor, Deoq; gratias ago) animose decertasti: propter admirabilem deniq;, uereq; heroicam inter tot aduersa grauesq; tentationes animi fortitudinem, constantiamq; in retinendo. Videbis enim, qualia sint (licet antea non ignores) ad que pertrahi, uarijs quamlibet machinis impetitus, non potuisti. atque haud difficulter e regione, qualia item, quę sedulò promouisti, defendisti que hastenus, atque diuina opitulante gratia retinuisti.

Sunt

Sunt alij duri planeq; saxei in retinenda per manus tradita fide, ut Turcæ, ut Iudæi, horumq; similes: sed nullo fatis certo nixi firmamento, nullaq; sacrarum Scripturarum suffulti autoritate, sed humanis duntaxat commentis. Ea uerò demū cōstantia ac rigiditas (ut ita loquar) laudanda est, quæ diuino nititur fundamento: atque falsa & impia duci, trahi aut flecti non potest: ob quā omnes ab initio Christi martyres prædicamus. Quia igitur ob hæc non iniucundum tibi speraui hoc Opusculum fore, ausus sum id quoque tuæ dedicare Celsitudini: orans rogansq;, tenuitatem ea hanc nostram quidem, at certè deditissimum animum, æqui boni consulat, meq; sibi habeat commendatum: quam Dominus I E S V S, unà cum fortissimis filijs, perpetuò diutissimeq; incolumem conseruet. Dat. Basileæ, 20. Februar. 1553.

REGNI PAPISTICI

LIBER PRIMVS:

THOMA NAOGEO-

go autore.



VNC age magnifici mihi mē-
bra, fidemq; Papatus,
Et uarios ritus, anniq; ex ordi-
ne factos

Musa refer: nostræ non tantum
tendere uires,

Nec dixisse ualent tanti mysteria regni,

Cui nullum toto compar reperitur in orbe.

Audimus Scythici sit quanta potentia sceptri,

Quid ualeant Turcæ, et semoti longius Indi:

Quid bellæ Parthus, Persæq; uberrima regna:

Nec Romana ulli uetus est incognita uirtus.

Verum cuncta nihil sunt, si quis pensitet huius

Maiestas quæ sit, quæq; infinita potestas.

Imperium siquidem coelestes scandit ad arces,

Et terrena regit summo moderamine cuncta,

Legibus atq; minis infernam territat aulam:

Vt sic tota triplex quassetur machina mundi

Eius in arbitrio. Temerè nec fingimus istud:

Arrogat ipse sibi rebus scriptisq; Papatus,

Viribus et totis quasi debita iura tuetur.

D.22. Om-
nes.

Quare

Quare Calliope adsis, tuq; augur Apollo.
 Res magna est, lateq; patens, dispersaq; cunctis
 Finibus Europæ. Recto deducite calle
 Inceptum carmen, cunctisq; hæc pandite sacra.
 Namq; satis sint nota licet, compertaq; cunctis,
 Prognatos quoscunq; ætas trigesima uidit:
 Attamen ignorant nostri non uisa minores,
 A' pueris docti Christum, ritusq; probatos.
 Quid facient porro post secula multa nepotes,
 Quis fortè haud dabitur ritus et mēbra Papatus
 Cernere, nec nouisse fidem, ob longinqua locorū
 Interualla? Profectò hæc cognouisse iuuabit:
 Quorum cognoscent ex his non pauca libellis,
 Si modò non tineas pascent prius, Assyrijs uē
 Mercibus, aut piperi præbebunt pallia nigro.

Queritur in primis, sit ne huic cœlestis origo;
 Et pater æternus supero hunc demiserit axe:
 An uerò potius Stygijs emerferit undis,
 A' Satana compostum ipso, furijsq; nefandis,
 In fidci pestem ueræ, supremaq; fata,
 Et turbas rerum assiduas, magnosq; tumultus?
 Hoc qui contendunt, causas adferre ualentes,
 Atq; argumenta solent: primūq; è fructibus ortū.
 Ac tota ambiguum uita spectare parentem.
 Sed nihil absurdi, quamuis dicamus ab alto
 Descendisse polo: descendit & improbus olim
 Lucifer, & totum mala diuexantia mundum

Illius adueniunt, ira iussuq; Tonantis.
 Largifluus quondam terras hominesq; peremit
 E' coelis imber, Sodomā quoq; sulphur et ignis
 Obruit à Domino. Quid si peccata prophani
 Plurima, et ingratū nunquamq; domabile mundi
 Pectus commeruit, terris ut tale scelestis
 Omnipotens faceret meritò consurgere regnū?
 Spernebāt homines Christum, uerbumq; salutis,
 Cordibus & cunctis inerant fastidia ueri,
 Nulla fides ultra aut fratrum dilectio curæ,
 Pestiferis fidei lacerabant dogmata sectis,
 Ad noua suspensi, patulasq; docentibus aures
 Præbebant, quæcunq; etiā aut peruersa docerēt,
 Non attendentes ueri aut discrimina falsi:
 Seq; exponebant prædæ, erroriq; lubentes.
 Quid mirum iam, si plenis mendacia cuppis
 Omnipotens in hiantia sic effuderit ora?
 Adde quòd in summa doctorum pace cohortes
 Sepositis properè libris, curaq; docendi,
 Quærebant aurum & uani miracula mundi:
 Mordebant inter se, pellebantq; uicissim,
 Cuiq; prout uires aderant, regumq; fauores:
 Perculerint odijs ipsa ut prætoria demum,
 Sintq; admirati proceres, insania quæ nam,
 Quæq; intemperies doctores atq; magistros
 Inuasisset, ut auspicijs ciuilia bella
 Haud rectis gererēt, tantū & sua quisq; malign
 Alterius

Alterius tristi speraret commoda casu.
 Moribus ex his quid potuisse emergere censes,
 Quam præsens regnū, & doctrinæ incōmoda sa-
 Castigante Deo mundi delicta ferentis, (næ,
 Inq; tenebrarum marcentia corda profundum
 Projiciente? Etenim seculo surrexit eodem,
 Stulta Mahometi lex, infandusq; Papatus,
 Cornua ceu duo quæ ruerent uerumq; si lem q;
 Et ualidis totum imbuerent erroribus orbem.
 Namq; scopū pulchrè collimat uterq; ad eundē,
 Ut sit nempe super nil cognitionis Iesu,
 Sitq; ablata omnis prorsum inquisitio ueri,
 Atq; in condensis uadant erroribus omnes.

Non ergo errabis ualde, si cornua dicas
 Vtraq; dante Deo producta, immissaq; mundo.

D. 21. In no
uo.

D. 22. Om-
nes. & Sa-
crofancta.

Hoc præsumit enim, crediq; omnino Papatus
 De se uult, fideiq; illius portio prima est.
 Esto, non hac de re contendemus inepti:
 Cedimus hic facile. Nequit hoc tanē ipse Papatus
 Inficias ire, à satana quin multa magistro
 Hauferit, & doctrina eadem uitaq; probarit.

Papa.

Nunc caput Imperij tanti admirabile dicam.
 Nomē habet Papa, quod quōdā cōmune uel imis
 Præsulibus, donec Romanus episcopus ex se
 Arripuit fidei præter suffragia sceptrum,
 Hocq; sibi nomen propriè suscepit habendum:
 Qua re nulla super lis mota, nec obstitit ullus.

Quid

Quid facerēt: iā magnus erat, metuēdus et omni,
 Non modò terrenis, uerùm & cœlestibus armis.
 Hic Papa cœlorum clauēs se iactat habere,
 Atq; etiā in clypeo semper depingit easdem,
 Vt norint reges, plebsq; ad mendacia prompta,
 Cœlorum portas nullum, cœlesteq; regnum
 Posse subire, aliqua cœli uel parte locari,
 Illius ex nutu nisi, permissuq; benigno.
 Illius in dextra cœlum est, æternaq; uita:
 Dat cui uult, cui uult adimit, clauditq; uicissim.
 Verbo, si quem uult, raptim sustollit ad astra:
 Clauibus & rursus, quem uult, ad tartara trudit.
 Hic ligat, hic soluit, cœlestiq; imperat aulæ
 Solus, ceu condus promusq; & ianitor idem.
 Magna hæc est nimis et cunctis horrēda potestas,
 Quam magni tremuere duces, regesq; potentes.
 Pectora planxerūt proceres, populusq; manu, cū
 Audiuerē Papæ nomen modò, tantaq; iura.
 Nam post fata omnes spectabant ultima cœlum,
 Et requie æterna cupiebant esse beati:
 Quò suggerent autem, uel qua fiducia cœlum
 Sperarent, Papa quum clauēs aditumq; teneret?
 Omnibus ergo colendus erat tanquā Deus: immò
 Nemo Dei ueri quæsiuit habere fauorem,
 Nec iussa aduertit: quin nec promissa, minasq;
 Huius cum cunctorum animi terrore, minisq;
 Nec non pollicitis præcepti iam antè stuperent,

Ut nullam possent partem impertire Tonanti:
 Qui tamē haud partē, sed pectora tota requirit.
 Non ignoramus, quòd cœli Ecclesia clauces,
 Atq; adeò Petrus, Petri similesq; ministri,
 Nec non soluendi à noxis ius, atq; ligandi,
 Possideant à Christo acceptum. Ast illa potest at
 In uerbo est Euangelij, nec tenditur ultra:
 Quòd quicumq; docet, cœlorum is limina claudit
 Omnibus impuris, & non credentibus illi:
 At uerò electis opera recludit eadem.
 Sic ligat inflexo, sanctiq; piacula cœtus
 Iure Euangelij, haud propriæ dictamine mentis.
 At Papa lōgè aliud sentit, quod stēmata mōstrāt.
 Non docet ut Petrus, nec pascit, nullaq; prorsus
 Cum doctrina Euangelij commercia tractat:
 Sed dominum se fert fidei, uitæq; perennis.
 Iure à nullo hominum, nec Seruatore tributo,
 Quo tamē unicū erat numen plebi atq; monar-
 Regib. & Ducibus, tantū persuasio mēdax (chis,
 E sacris scriptis potuit desumpta coactis,
 Ut propter cœli portas, animæq; salutem,
 Omnium haberet ubiq; obnoxia corda, fidemq;:
 Exceptis Græcis, qui non coluere Papatum.
 Italus autem omnis, iunctisq; Hispania Gallis,
 Anglus, Germanus, tota cum gente Scotorum,
 Vngaria & Dani, Noruegiq; atq; Boemi,
 Russia & Hyberni, latisq; Polonia campis:
 Et breui-

Con. D. 95.
 Esto.

D. 10. Quo-
 niam.

Et breuiter, nomen uenit quocumq; Latinum.

Obseruant, metuunt passim, uenerantur, adorant

Toto corde Papam, ut coeli uitaq; potentem.

Hoc ualet in caelis, magis immo ualere laborat. Greg. in Re,

In terris uero diuina humanaq; tractat

Omnia, seq; uices Christi gerere intonat audax,

Qua uirtute sit ipse et sacro flamine praesens,

Tum caput illius sponsae quam morte redemit

Atq; cruore suo a neuis rugisq; poliuit.

Hoc cunctis infamia nota,

Se caput alterius sponsae iactare mariti?

Quis ferat? an Christus, cui tanti constitit uxor?

Se tamen a Christo dicit caput esse relictum

Ipsius sponsae, sic nil pudet omnia plebi

Ingerere, etsi sint manifestò falsa, simulq;

Impia. Praeterea ne quis consurgere motus

A tergo uel fronte queat, correptaq; iura

Atq; poli, uitaeq; aeternae falsa potestas

Conuelli a quoquam uerbo scriptisq; sacratis,

Vel ratione etiam humana, sacra Biblia cautèq;

Subiecit sibi, mundus uti illo interprete solo

Utatur. uetuitq; edictis, ne quis amore

Commotus ueri, aut odio falsiq; maliq;

Scripturas aliter legere aut exponere tentet,

Aut priuatim, aut publicitus quid tradere plebi,

Quam uelit, aut rebus permittat ritè putatis.

Insuper haud licitum scripturis credere cuiquam,

D. 12. Nō de
cer. & Prae
pitis. 9 q. 3.
Aliorū. Con
tra 1. q. 1. Ut
euidenter.

D. 22. Om
nes. & Sacre
sancta.

17. q. 4. Ne
mini. 24. q. 1.
Quoties. &
Rogamus.

Si non credulitas probat emolumenta Papatus,
Raptosq; amplificat magis et cōfirmat honores.
Sic à Scripturis se reddidit undiq; tutum.

Quarū est Christicolis respectus iure supremus.
Quid ualeat ratio, quid ue argumenta probata?
Callida quid tandem ueri & discretio falsi?

9. q. 3. Patet.
& Cūcta. &
Nemo. D. 12.
Si Romano-
rum, et sequē
tibus.

17. q. 4. Ne-
mint. D. 19.
Sic omnes.

D. 40. Si Pa-
pa. 9. q. 3. Ne
mo, & sequē
tibus.

Cæci sunt omnes: solus Papa cernit, & omnes
Doctrinas, leges, rationes iudicat, immò

Et reges populosq; patresq; ac omnia prorsus
Cōcilia: & quicquid statuit, pro lege tenēdū est:

Nec dubitare licet, nec reclamare, sed omne
Occlusis oculis, hebeti gustuq; uorandum

Quicquid proponit, decernit, somniat, effert.

Cauit & hoc bellè, ne quis dijudicet ipsum,

Ipsius aut uitam, moresq;, scelestaq; facta:

Quamuis seducat mundum, magnasq; cateruas

Moribus impuris, uitaq; sub ima scelesta

Tartara demergat, quæ uult facit, utq; libido est:

Sic uiuit, nullum metuens hominemq; Deumq;:

Pro lege ac ratione est eius sola uoluntas:

Extra, de cō
cess. prob.
Proposuit.
Extra, de ap
pellati. Ut de
bitus.

3. q. 6. Hoc
quippe. C. de
rei uend. li. 5.
2. q. 6. Decre
10.

Et, quare hoc aut sic facis, audet quærere nemo:

Dispensare potest etenim, & peruertere cuncta.

Ex iusto facere iniustum, iustumq; uicissim

Ex iniusto. quod licet illicitum est, & iniquum,

Aequū: quodq; est, nō est, si hæc uult sancta pote-

Nature per eā rerū mutantur, & ordo. (Stat.

Quid multis opus est? in terris obtinet omnem

ille

Ille potestatem. dirimit iustissima uerbo
 Coniugia, incestiq; uicissim foedera lecti
 Nescit: diuinas leges mutat uel aufert,
 Aut miserè in sensum detorquet deniq; prauum.
 Nec mirum, humanis ludit si legibus ut uult,
 A' sacramento populorum libera reddens
 Colla, atq; hæredes ex non hæredibus uno
 Imperio, foenus concedens, furta, rapinas,
 Particula accepta: donans aliena, malæq;
 Iustificans fidei possessores, homicidas,
 Periurosq; sacris iungens altaribus. hæc sunt
 Nullius numeri, & parua illi, & ludicra planè,
 Qui cæli clauces tenet, & moderatur Olympum.
 Sacris scripturis etiam, & diuinitus olim
 Allato uerbo, sua prorsus heriliter æquat
 Rescripta & decreta, & quicquid prodidit ore:
 Ore, quod haud errare potest, aut fallere quen-
 Sed gemit assidue sub iniquo pōdere ueri. (quã,
 Quare haud indignū, quod uult parère quibus suis
 Decretis omnes, canonesq; à nemine sperni,
 Qui querit uitam. Quid enim ueracius illis?
 Quid compilatum bello magis ordine? uel quid
 Promouet ad uitam magis, æternamq; salutem?
 Discimus ex illis, quod nostrum sit caput, & quis
 Clauces possideat cælestis ianitor aulæ:
 Ne queramus frustra aliū, Christūq; uel ipsum,
 Qui pro delictis narratur mortuus esse,

D. 19. Sic omnes. & Si Romanorum, & sequentibus.
 D. 11. Hoc uestræ.

Di. 11. Nolite 24. q. 1. Rogamus.

D. 11. Hoc uestræ.

D. 19. Sic omnes.

Ironia.

Pro nobisq; patris cunctum placasse furorem.

At quoq; Cesarei rapuit sibi culmen honoris,
 Ne quid in orbe extet celsum, clarūq; uel amplū,
 Quod non possideat, calcetq; ut subdita plantis.
 Imperij quare se hæredem scribit & effert,
 Regibus idq; ipsis persuasit, principibusq;
 Et populis: mihi quod supra mirabile cuncta est.
 Verūm diuino cunctos sub nomine flexit,
 Terruit & domuit, mentemq; ligauit & ora,
 Ut faciem contra perfrictam haud hisceret ullus.
 At non se iactat solum, sed & utitur effrons
 Falso iure, creat reges, donatq; corona

D. 63. Tibi. In uerba addictos sua, præscriptumq; uetustum,
 Ut seruos habeat fidos, humilesq; clientes.
 Quod si immorigeri fuerint forte, atq; rebelles,
 Detrahit actutum celso de culmine regni.
 Fulmine percussos horrendo, Horcoq; dicatos,
 Aq; fide soluit subiectos protinus omnes.
 Si se iusq; suum tendunt defendere Marte,
 In caput illorum reges ciet, atq; dynastas:
 Armatus et ipse suos, et quicquid ubiq; potentū est,
 Ut quamuis fortes nequeant obsistere multis.
 Si sine Marte uolunt scripto contendere iure,
 Concilioq; suas collecto exponere causas,
 Frustra est. Concilium nullum coit illius absq;
 Iussu, collectiq; aliter sententia nulla est.
 Infelix ergo Cæsar submittere colla

D. 17. Syno-
 dam. & Nec
 licuit.

Cogitur,

Cogitur, & supplex ueniam exorare reatus,
 Stratus humi, pedibusq; Papæ inuita oscula figēs.
 Historiæ tradunt, quendam bis terq; Papali
 Calcatum induperatorem pede: quā & acerbis
 Insuper afflictum diētis, nihil addier ultra
 Ut posset. quo sat patuit, quid iuris in omnes
 Assumat reges, populosq; sibi Papa: nempe
 Quod non sit sponsæ Christi dominusq; caputq;
 Solum, uerum etiam (si fas est) totius orbis.
 Quare qui sapiunt nunc Reges, omnibus ultrò
 Auscultare solent, submissoq; utier ore
 Contra apicē tantum: nimis et reputare beatos,
 Si licet illius soleas contingere labris.
 Hoc non Turcarum regi, nulliq; per orbem
 Quantumuis diti facerent, multumq; potenti.
 Atq; foret longè satius, bis terq; perire,
 Ac ignominiam tantam perferre monarchis.
 At faciunt huic, ut domino terræq; poli q;
 Præterea iussis huius discrimine nullo
 Parent. Si mandat bellum gerere, ocyus arma
 Corripiunt: uastare urbes, aut pellere auitis
 Se libus inuisos, totasq; excindere gentes,
 Vastant, expellunt, ac miscent cuncta cruore.
 Si spoliare iubet uita, uel tradere flammis
 Doctū aut indoctū, plebeiū aut principe cretū,
 Mox mora nulla, ne fas ducunt paruisse parenti,
 Cognatisq; ipsis, cedunt, iugulantq; propinquos,

Et quemcunq; cupit sanctissimus ille uirorum:
 Quamuis ignorent causam, uel non satis æqua
 Expendant trutina. Quin & si constet iniquum
 Mandatum esse, atq; ex solo liuore profectum,
 Nil tamen interea minus eius iussa sequuntur.

Extra de off.
 D. 96. Bene
 quidē. & In
 scripturis.

Atq; hoc ipse pater uult, & mandauit, inunctos
 Simpliciter tantum iussis parere quibusuis
 Debere, haud ullas per se cognoscere causas
 In rebus, sibi quas Romana ecclesia sumit,
 Nec curare adeo qualis sententia lata est.

D. 10. Suscipi
 sis.

Quin & cunctorum regū uult omne tribunal
 Subiectum esse sibi, si qui sunt forte grauari,
 Ut possint licite sedem appellare Papalem:
 Magna potestas, ius ingens, dignatio summa,
 Rebus in humanis pariter sacrisq; supremum
 Reddere iudicium. Sed, ne fallaris, & istud, (næ:
 Ut reliqua omnia, quæstū olet atq; embāma culi
 Quæ quocūq; modo ad se pertraxisse, recocti est:
 Vnde is principibus ducibusq; & gentibus ipsis
 Non pauca abrasit, cedentibus omne libenter,
 Quum uitam contra promitteret ille perennem.
 Sic terras, castella, ducatus, prædia & urbes
 Pro uita æterna, pro nugis nempe, recepit.

D. 10. Quo-
 niam.

Pontifices siquidem pro rebus sæpe caducis
 Regū ope habent opus: at reges proceresq; uicif-
 Pro uita atq; salute, Papis. Persuasio quid nō simi
 Efficit, & sub diuino fallacia uerbo?

Deniq;

Deniq; decretis diuinè sanxit, ut omnes
 Sint inimici illi, si quem auersatur & odit.
 Quis non sic reges superet, magnosq; tyrannos,
 Nedum plebeium? Quis non exhorreat atræ
 Turbæ inimicitias? Meritò fugiuntq; cauentq;
 Hanc maiestatem reges uel ledere uerbo,
 A' que Ioue hoc procul, aq; eius se fulmine ducunt.
 Interea uiuit securè, & tutus ab omni,
 Aequalem cernens nullum, nullumq; priorem,
 Nec qui lite ausit duròue lacescere bello.
 Fœdera inuit cum principibus, cum regibus, et cū
 Urbibus & populis qui libertate fruuntur,
 Et complere queunt robusto milite campos.
 Sūma est, se prudēs et cautus in omnia miscet.
 Si sileant omnes, & pax bona regnet ubiq;
 Ipse serit bellum, concordēsq; urget ad arma,
 Applicat & parti firmæ, opportunaq; captat
 Cuncta sibi, Martis se quocunq; alea uortat.
 Vulneribus sua sic alienis commoda quærens,
 Nonnunquam ad bellum sæuus grassatur & ipse
 Promissa barba, lorica indutus athena,
 Et ferro totum corpus contactus & auro,
 Horrendūq; fremens uicos populatur & agros,
 Oppida circumdat uallo, extremumq; minatur
 Hostibus exitium: tormentis mœnia quassat,
 Aut longa obsidione famem metuentibus affert,
 Donec cogantur miseri se dedere ciues:

Tū iugulat quos uult, uel propter uerba iceosq̄;
 Hinc redit insignis Romā, celebratq̄; triumphū.
 Hæc agit in terris rerum caput atq; potestas
 Summa: an tu nosti maiorem, plusq̄; ualentem?
 Edas, & tempus perquiras omne, locumq̄;.

Hinc fasces etiam fumosa in Tartara mittit
 Carminibus certis, & ritibus, atq; diebus.
 Et damnatorum si non omnino catastas
 Euacuare potest, ignemq̄; extinguere sæuum,
 Et fregisse rotas, turpesq̄; occidere uermes:
 Voce tamen ualida cruciatus mitigat omnes,
 Scilicet ut capti certas laxentur in horas,
 Ignisq̄; haud urat, rodant neq; pectora uermes,
 Currentes teneantq̄; rotas sufflamina paulum.
 Quod si carminib. potuit Rhodopeius Orpheus
 Sistere tartareas poenas, flagrumq̄; Megeræ:
 Cur non possit idem Papa, rex terræq; poli?
 Est aliquis uerò (quem nondum cognouimus ipsi,
 Repperit ille sagax) est purgatorius ignis,
 Regnat ubi prorsus, uiresq̄; expromit atroces.
 Liberat hinc animas, altoq; reponit Olympo
 Carminibus, precibus, donis, & iure potenti.
 Nil refert etiam, si tercentum arserit annos
 Spiritus: aurifluus si post aduenerit imber,
 Irrorante aliquo, paucis illum extrahit horis.
 Progeniem haud rarò totam illo soluit ab igne,
 Aut præseruat, uti fauor est, nummusq; resultat.

Nil contrā possunt Pluto, inferniq; ministri,
 Quamlibet, et manibus teneant pedibusq; renixē,
 Et curuos tendant uncos, pedicasq; tenaces
 Neftant: submisso dispellit murmure uocis
 Demonas aduersos, & uel fundo extrahit imo
 Plorantes animas, in amœnaq; gaudia transfert.
 Quis regū hoc potuit? q̄s Apostolus, aut Helise-
 Nō est, nec fuit, & nec erit tam dia potestas. (us
 Mortales igitur cunctos quoq; uincit amictu,
 Si quando patitur se in maiestate uideri.
 A capite ad calcem Sarrano prænitet ostro.
 Sunt uestes, quas Ser, & quas opulēta Damascus
 Mittit: contexto riget auro, Indisq; lapillis,
 Grandibus & baccis, quales regina Canopi
 Nunquam potasset, nec detraxisset ab aure.
 Insuper & triplici fulget diademate cultus,
 Consimili lapidū textura, auriq; micātis. (psum
 Deinde pedū duplici gestat cruce, fulgidum & i-
 Auro, nam argenti color hic & bractea nulla,
 Occurrens nisi festa dies id fortē requirat.
 Summam prætereo pompam, cultosq; ministros,
 Armatosq; utrinq; uiros, fortemq; cohortem,
 Ordinem & astandi, ritus, spectacula, motus,
 Mirificos gestus manibus, capite, atq; libellis,
 Innumerisq; alijs, quorum recitatio longa est.
 Si spectes uel opes, uel fastū, aut deniq; pompas,
 Aut iuxta mundum speciem, moresq; superbos,

Nil simile inuenies, nec quod mundanius usquam
Esse queat. Quid quod tellus ea sancta putatur,
Quam calcas? Quin et manib. quodcumq; reiectis
Attingit? Quare sacras non uadit ad aedes,
Verum sublimis fertur, ceu foederis arca,

ration. diui.

Nempe in qua cunctis dium fit manna repostum.
Heu q̄ nil pudet hosce homines cōscribere, quātū
Iudicium metuunt Domini, secliq; futuri? (non
Verum hęc purpureæ frons est meretricis, inertī
Qua mūdo imposuit: nec adhuc finis ue, modus-
Forsitā et quæris, sumptus his talib. unde? (ūc.

Quærerere nolito. Nullus rex atq; monarcha
Possidet argenti tantum, rutilantis & auri.
Nescio cuius habet ditis patrimonia Petri.
Est ditio ingens, sunt urbes magnæ atq; potentes,
Fructifera terræ, portus & littora, saltus:

600000.

Est Roma ipsa caput rerum, reginaq; quondam,
Mille talenta unde, aut plus, colligit ille quotānis.
Porrò plura sibi per totum colligit orbem
Cælo ex uenali, & pœnis culpisq; remis:

Con. 1. q. 1.

Quicquid sta-
tuimus. Gra

sta. q. 3. Ven-
dentes.

Con. D. 100.

Novit.

Multa ex annatis capit (ista uocabula fingunt,
Utendum quibus hic erit, ut pro more loquamur)
Vilia thesauros reddunt quoq; pallia magnos,
Præsulum & Abbatum fert confirmatio multa.
Quid præbendarum censes collatio reddit,
Alterum ubi donis præuerrere nititur alter?
Atq; etiam euadit, tribuit qui plurima, uictor.

Quin

Quin menses etiam quosdam sibi legit in anno,
 Quicis aliena sui fieret collatio iuris.
 Singula quid memorem? uasra planè utitur arte,
 Pinguibus ut cunctis hamatos imprimat ungues,
 Et partem rapiat, ueneturq; undiq; nummos.
 Corripit à uiuis prædam, pariterq; sepultis,
 Ut sit inexhaustus nummis, auriq; scatebris,
 Vnde et bella gerit, iucunda palatia condit,
 Aedificat pontes, templa, arces, atq; sacella,
 Affinesq; suos ditat, charosq; propinquos,
 Sustentatq; omnè luxū, sumptūq; dapalem, (nus:
 Omnia quæ rex quisq; potest princepsq; prophæ-
 Et Persam monstrant aliquè, Cræsumq; superbū,
 Nō uirū Apostolicū, nec Christi deniq; mēbrum.

Vitam nosse cupis? Regali splendida luxu est,
 Adq; uoluptates omnis instructa peritè.
 Turpia non dicam, quæ constans fama uolutat,
 Ne mihi fortè liber uel carmina turpia fiant.
 At nunc in cunctis quæ sunt memorata uideto,
 Numquid Apostolicū, Christi q; imitabile sanctis
 Insit, quodq; uices Christi referatq; probetq;
 Aut sit doctrinæ illius conforme salubri,
 Aut quod Catholicum possit sanctumq; uideri.
 Nil magis aduersum cernes, nec turpius usquam,
 Si conferre uelis. Quare hoc sunt tēpore multi,
 Qui dicant, credantq; tenaciter, Antichristi
 Esse Papæ sedem, officium, moresq;, statumq;:

Atq;

Atq; eius nomen fugiant, decretaq; cuncta,
 Ritus, doctrinas, templa & mysteria magna,
 Haud secus, occursum quàm urfi, rabidq; leonis;
 Et cruce se signent prima mox luce cauentes,
 Nec ubi fortuitu rufus uideatur, & unctus,
 Aut aliud membrum sacri de corte Papatus.

D. 40. Nō lo
 ca. Ante om
 nia.

Hinc miror, quare sanctissimus ille uocetur,
 Quem sanctum posset uel uita nemo probare
 Deposita, faciliè sed quis contraria cuncta. (mus,
 Non locus hoc conferre potest, non ordo supre-
 Non fastus, non ambitio, non pompa, nec aurum.
 Dic diuine augur, doctæ quoq; dicite Musæ,
 Vndè nam Apostolicus sit, uel sanctissimus ille?
 Nos etenim causam meritumq; uidere nequimus.
 Ridetis? Num nos uultis nouisse colorem
 Antiphrasin, iuxtaq; illam prorsum omnia dicit
 Sic caput excellens regni cognoscis opinor.

Cardinales.

Rational. di-
 minor.

At nosse melius, si Romæ & limina circa
 Annos hæeres aliquot, coramq; uideres.
 Cetera nunc regni dicamus membra, uirosq;
 Egregios, quorum nutat sub pondere mundus,
 Quos caput in partem creat, assumitq; uocatq;
 Sollicitudinis Imperij: sed plena potestas
 Confertur nulli. Sunt primi, præcipuiq;
 Magnificum quibus est fictum de cardine nomē,
 Hinc, quòd in illorum uoluatur ianua regni
 Curâ, & consistat. Papa quorum ex ordine sacro
 Eligitur,

Eligitur, tantiq; est horum electio regis.
 Suntq; omnes docti ferme, clariq; parentum
 Stemmate: sed fauor & generis cognatio sepe
 Tollit & indoctos, fatuosq;. hi si quidem honorẽ
 Ex solita uita nunquam traherentur ad illum,
 Possent esse boni fortasse uiri, atq; parumper;
 Solius attentè spectare negocia Christi.
 At sic non possunt: nam corrumpuntur honore,
 Illicet ut quærant huius modò commoda regni.
 Quin mox iure etiam iurando adiguantur eodem,
 Ne possint ausintq; aliud quàm nocte dieq;,
 Regni ad tutelam totas impendere curas.
 Et primùm, ne quid Papa fors patiaturs acerbi,
 Ne minuatur honor, ne regnum iuraq; perdat:
 Dein, ne quid regno decedat, ne quid & ipsis
 Decretis, ritus ne qui, aut ceremonia quamuis
 Impia mutetur. Sic horum tutus ubiq;
 Præsidij operaq; Papa est, atq; omnia seruat,
 Quamuis perq; dolos & per mendacia parta.
 Ergo à consilijs habet hos, retinetq; fideles:
 Discerpi mallent, digitum quàm cedere latum.
 Hos quoq; legatos ad reges mittit, & urbes,
 Et populos, & ad imperij collècta Ducumq;
 Concilia, ut mentes cunctorum discat, & unã
 Res agat ipse suas. tunc uel lachrymabile bellum,
 Vel pacem suadet, rebus prout utile cernit
 Esse suis: quædam uel iura tuctur iniqua,

Deq;

Deq; agit hæreticis radicibus extirpandis,
 Subsidium ue petit Turcarum nomine falso,
 Fœdera uel iungit noua, concordēs ue reuellit.
 Occurrit populus uenientibus, atq; senatus,
 Atq; ipsi interdum Reges. At rasus & unctus
 Omnis, prælata cruce, cum rectore scholarum,
 Vestiti lino. Toto mox corpore sese
 Incuruant omnes, uitam pacemq; precantur,
 Et lato tandem deducunt carmine patres.
 Qui digitis facta cruce demirantur inertis
 Stulticiam populi, quum nil rectiq; boniq;
 Sese adferre sciant, nihilominus usq; superbi
 Stultitia populi, indignoq; fruuntur honore:
 Magnaq; incedunt pompa, Tyrioq; resurgent
 Ostro, puniceis clari tectiq; galeris.
 It magnum famulorum agmen, muli atq; caballi
 Regifico instrati luxu, phalerisq; decori,
 Quin etiam uacui partim sefforibus. Hæc &
 Romæ pompa uiget: splendor uitæ, atq; libido
 Magna, nihil non indulgent carniq; gulæq;
 Ad nihil ut iures aliud quam talia cretos.
 Ut sumptus habeant largos, & uiuere possint
 Culmine pro tanto, capitiq; haud esse pudori,
 Fermè ex diuitibus modò, præsulibusq; leguntur.
 Sed non sufficiunt reditus, nec splendida quamuis
 Quis uiuebant lautè olim patrimonia. Tantos
 Perficiunt sumptus, rerū tam immensa uorago est,
 Cardineum

Cardineum postquā cupidi apprehendere galerū.
 Artibus ergo opus est capitis pro more supremi,
 Aucupioq; aliquo. Præbendas mense Papali
 Inuadunt pingues, monachorum ditia captant
 Cœnobia, ex reditu sibi uti non pauca reseruent.
 Sic faciunt ex Præposituris. pendet ubiq;
 Hamus, ne luxu quā destituantur iniquo.
 Forsitan hosce tamen populis regnisq; uicissim
 Magnum aliquid prodesse putas, ut nō sit iniquis
 Vndiq; eos prædas agere. Erras ô bone, nulla
 Ex ijs utilitas manare soletq; potestq;
 Mortali cuiquam, certis nisi forsā amicis.
 Sunt onus inuisum populis, alienaq; tantum
 Ingluue tetra rapientes pabula fuci.
 Addicti capiti sunt: huius commoda solum
 Sollicitè querunt, nulli sunt cætera curæ.
 Intereat regnum, pereat gens barbara prorsus,
 Armorumq; feri dominantur ubiq; tumultus:
 Non huius faciunt, rident, ronchisq; dolorem
 Testantur. Sed musca illos si mordeat una,
 Cœlumq; inclamāt, terramq; hominesq; deosq;
 Seq; pati Domini pro ecclesia acerba queruntur
 Nil omnino tamen pro illa patiuntur acerbi,
 Quam non nouerunt: uerū pro iure Papali,
 Pro ditione aliqua, pro ritibus, atq; farine
 Decretis huius, pro quib; sunt cuncta parati
 Ferre mala. Vnde errant, rubros idcirco galeros
Qui

Qui gestare putant, ostroq; incedere laxo,
 Sanguine quod proprio Domini tutentur ouile.
 Falsum est, nil illis cum Christo, aut eius ouili.
 Pro luxu pugnant, & falso iure parentis:
 Proq; solent opibus tenerum fuisse cruorem.
 Hos parat in cunctis ferme regionibus ille,
 Si quos insignes nouit, rebusq; fauentes
 Romanæ sedis, proq; ijs pugnare paratos,
 Aut scriptis doctis, aut lingua & uoce, manuq;
 Illi thesaurum nactos se rentur opimum,
 Prorsus & humanum sic excessisse cacumen:
 Quum non illorum querat uel curet honores,
 Tutelam uerum ipse suam, rerumq; suarum:
 D. 19. Enim Luxuria adiutus quorum, uitaq; probrosa,
 uero. Effecit fidei speculum, atq; inuitabile Romanæ
 Scilicet exemplar: si nempe in Tartara recta
 Ire uelis, planè & cœlesti excludier aula.
 Officiam uitamq; tenes, habitumq; uirorum:
 Ecquid Apostolicum, & uerè laudabile cernis,
 Vel quod doctrinæ Christi consentiat ulla
 Ex parte? An summa certant quod regib. omnes
 Luxuria: quod alunt mulos, comptosq; caballos?
 Quod lautè edificant & magnis sumptib. edess
 Ignaræ Christi possunt hæc omnia gentes:
 Riderentq; altum meritò, si tale uiderent
 Christigenas inter germen, talemq; senatum,
 Cuius sancta foret commissæ Ecclesiæ curæ.

Nunc &

Nunc & præsulib. ludum inspiciamus oportet: **Episcopi.**
 Talibus at solum, quales Germania nouit.
 Hi populum Christi deberent pascere uerbo,
 Vitaq; exemploq; & doctrina esse potentes,
 Virtutumq; choro reliquos præcellere fratres,
 Pupillis uiduisq; attentam impendere curam,
 Pauperibusq; simul, ueterū ut uestigia monstrāt,
 Et decreta docent. Verū inuersa omnia cernis.
 Principis assumūt nomen, titulumq; tremendum
 Continuò: magnum spirant, rebusq; prophanis
 Toti immerguntur, Pauli mandata uertantis
 Pendentes nihili. Vicos, castella præaltis
 Montibus imposita, & multas ditionibus urbes
 Quisq; tenet, gladioq; regit, gladioq; tuetur.
 Ipse locum munita aliqua sibi legit in arce,
 Longè à doctrina uerbi, populiq; remotus
 Cōspectu. hic sicut libet, atq; ut principe dignum
 Vitā agit, in iocis alijs sua munia credēs, (est,
 Spermologis rabidis, qui concilia atq; Papparum
 Decreta obtrudunt populo, & clamorib. implēt
 Omnia, contra illos quorum est fiducia Christus
 Vnica, & illius credunt se morte redemptos
 Aeternū. At bonus is princeps et episcopus unā,
 Obrutus insana modò sollicitudine rerum
 Mundanarū, haud quit curare negotia Christi:
 Immodò non audet, nisi non periurus haberi
 Tantū sustineat, uerū hæreticus quoq; nec non
 Turpiter à

D. 84. Peruenit.
 D. 25. Primū
 D. 36. Qui. et
 Si quis. 12. q.
 2. Gloria. 16.
 q. 1. Quoniā.
 Con. 11. q. 1.
 Te quidem.
 & 12. q. 1.
 Clericus. &
 sequētib.
 Con. D. 88.
 episcop. per
 latum.
 Con. D. 41.
 episcopus.

Turpiter à summo detrudi culmine præceptus.
 Horribili siquidem forma iurare coactus
 Obseruare Papam sicut caput, atq; tueri
 Illius excelsam sedem, ritusq; fidemq;
 Et decreta patrum, culmumq; haud cedere latum
 Doctrina à solita, queis uult sanctissimus ille
 Friuola cuncta, superstitiones, ludicra, fraudes,
 Aduersos fidei cultus, uitamq; scelestam
 Rasorum, & cōprensa uno reliqua omnia fasce,
 In libris alijs quorum post mentio fiet,
 Atq; hanc ob causam, ne quid decedat & ipsi,
 Et membris alijs. Scit quod mendacia pascant
 Seq; suosq; omnes, nihil & lucrosius unctis
 Quàm populum esse oculis captum, ueriq; pijq;
 Scire nihil, sine sed discrimine credere quiduis.
 Nequaquam ergo Papæ iuratus episcopus audet
 Rem Christi gerere, aut oculos intendere uero,
 Directamq; uiam populo monstrare salutis,
 Vel mutare superstitiones, uel modicum quid
 Tollere: cognoscat quamuis esse impia multa,
 Nec tolerare alium monstret qui recta popello.
 Cœperat hoc præsul uenerandus tempore quidã,
 Absterfis nebulis rectè cognoscere Christum,
 Quidq; mali fieret pietatis nomine passim.
 Quare commotus, quædam emendare parabat,
 Inq; statum mutare pium uitiosa, Deoq;
 Aduersa, & cultus, ritusq;, modumq; docendi.

Archiepiscopus
 Colonien-
 sis.

Ut res

Ut res facta palàm, monachorum turba sacrorũ
 Spicula figebat mendacia, clerici & ipsi
 Scribebant libros, acuebant ora sophistæ.
 Quin & consulti legum quàm plurima nosse
 Velle uidebantur, quid rectum, quid secus esset.
 Demùm res uenit Romam sanctissimi ad aures:
 Qui cernens toti uentura pericula regno,
 Ad synodum lectam, inualidumq; senẽq; citauit
 Terram in longinquam. cuius molimina seuã
 Ille uidens, simul insidias moresq; suorum,
 Quod pacto nullo possent ad sana reduci,
 Spontẽ resignauit, cedens tantum alteri honorẽ.
 Hoc nullus faciet, cui plus mundi huius honores,
 Cui splendor uitæ, & dignatio magna, Papæq;
 Est curæ fauor, ac pietas, Christusq; redemptor.
 Vnde reformidat censuram quisq; Papalem,
 Atq; magis cunctas intendit sedulo uires,
 Quicquid re uerboq; potest, curaq; uoraci,
 Seruiat ut, placeatq; Papæ, cunctisq; Papis.
 At quisquis studet hoc: quo pacto cernere seruus
 Vera queat, Christi q; unius quærere laudem?
 Quin nil se debere putat Christo q; Deoq;
 Non iuratus enim his est uerba in atrociam, sicut
 Pontifici: nec ab his sperat nomenq; decusq;
 Quid prodest igitur plebi, qui falsa tuctur
 Gratiam in alterius, uicosq; urbesq; gubernat
 Solum, nilq; docet, patitur nec uera doceri:

Praesulis officium exequitur nullum, sed in arce
 Abronis uiuit uitam, luxuq; , pigroq;
 Ocio? adhuc tamē haud sapimus, sed mira putat
 Sancta sub inuersis adeò latitare Silenis. (mus
 Luxu diffluere, & uicos urbesq; tueri,
 Cornipedes alere insignes, equites peditesq;
 Innumeros, uenari, & terrori esse popello,
 Turca potest, princeps q; prophanus quilibet. An
 Hoc satis esse putas, quòd festis sacra diebus. (tu
 Interdum faciunt? Hic uerò pompa, frequensq;
 Exoritur strepitus, surgunt spectacula plebi,
 Accurrit uisum tantorum ignara iuuentus,
 Non sacra perceptum diuini oracula uerbi.
 Interea à multis ornatur episcopus intus.
 Reb. opus bis septē habet, absq; quibus sacra ritē
 Haud fecisse potest: aliqui ter quinq; requirunt,
 Mercata addentes non parua pallia summa.
 Sandalia inducit primū, quæ serica noris.
 Dein humerale capit, talaremq; ilicet albam,
 Quæ candore queat fluuialem uincere cygnum,
 Tenuia quam circa substringūt cingula lumbos:
 Hinc stola collū ambit (longa est & serica fermē
 Fascia) quæ postquā transuersam pectora circa
 Sancta crucem fecit, retinetur cingulo & ipsa.
 Mox tunica induitur hiacynthina, quā super inde
 Haud grauis iniicitur manicis dalmatica curtis.
 Post teneras manuum thecas inducit & aptat.

Pluri,

Plurimus hinc digitos thecas super annulus an-
 Aureus, inclusis gemmis, charisq; lapillis. (bit
 Hæc super assumit casulam (miranda figura
 Vestis, scutatae similis post terga rubet æ)
 Antè cruce & retrò pictam. sudaria post hæc
 Alba capit, crassoq; annectit pallia collo,
 Permagni precij, retrò pendente cucullo,
 Fulgidus extremum nodus quem claudit & ora
 Mitra biceps illi post hæc imponitur, auro (nat.
 Gemmisq; insignis. gemina ex qua tenia retrò
 Dependet. baculus capitur post cuncta, recuruus
 Parte in suprema, gemmis qua fulget & auro:
 Pars reliqua argenti haud solido perfecta metallo
 Ne teneras fors an palmas grauet atq; fatiget. (est,
 Quis Deus hos docuit, quis Moses, quæ ue Sibyl-
 Induere has uestes, atq; hoc procedere cultu? (la,
 Postquam olim clausere libros, munusq; docendi
 Mandarunt statuis, uentremq; sequentibus unum
 Spermologis cæcis, quodcunq; & præsulis esset
 Officium, puduit curare diutius ipsos
 Magnis intentos rebus, curisq; prophanis:
 Tales finxerunt iucunda per ocia nugas,
 Quæis possent stupidæ nimirum illudere plebi:
 Ut quos sic cultos gemmis & cerneret auro,
 Ridicula & uestis specie, pompaq; uenusta,
 Magnum aliquid, superoq; emissos crederet axe,
 Atq; ipsis emeret uitam, ueniamq; reatus.

Ast ipsi prorsus ne delirare putentur,
 Exponunt quid quæq; notet, doceatq; figura,
 Mosaicæ uestes quasi, diuinæq; figuræ
 Exponant, & non humani pagnia cordis.
 In sanctam cum significatis atq; figuris
 Rerum, quas fingunt mortalis uana cerebri
 Somnia, peruersæq; adeò deliria mentis,
 Doctrinam, in sacras adportet episcopus ædes,
 Non aurum & pompâ, habitus nō mille figuræ:
 Ex templo archestram faciat ne, neue theatrum.
 Sed fermè totum uideas constare Papatum
 Talibus è nugis, ut post paulo ipse uidebis.
 Sic tandem armatus procedit episcopus, aram
 Accedens summam, dirumq; tuens, nimiumq;
 Austerum: cui uix pondus concedit amictus
 Respirare aliquid, lentoq; incedere passu.

Quis tū cōmemorare queat, quo singula gestu,
 Quoq; ministrorum motu, cursu atq; recursu
 Fiant? quanta caput celsum ceremonia tollat?
 Nunc demit mitram capiti, post pauca resumit,
 Estq; aliquis præstò qui sedulo curat utrumq;.
 Nunc stat, nunc sessum uadit: nunc oscula libris,
 Aræq; & patinæ, clausoq; ad talia uitro
 Figit: nūc læuam tenet, hinc dextrā occupat aræ:
 Dein mediā ingreditur, mox læuā rursus, & inde
 In medio tandem finitur fabula campo. (nunc
 Nunc meditabundus stat prorsum immobilis, &

Murmure

Murmure secreto se circum uertit in orbem,
 Nunc palmas pronas disiunctasq; inicit aræ,
 Mox iungit, sursumq; leuat, nunc tendit utraq;
 Orbis in aduersas partes, Boreamq; Notumq;
 Cernuus aspectat nunc terram, et pauca precatur:
 Erigit hinc se mox, oculos & tollit ad astra.
 Mille cruces facit interea, & se signat abundè,
 Ne demon aliquis petulans mysteria turbet.
 Non minus astantes peragunt sua sacra ministri,
 Puluinos libris substernunt sericeos, &
 Multum thuribulis est illis usq; negoci.
 Candelas, uexilla, cruces, curantq; feruntq;
 Oscula codicibus figunt, manibusq; humerisq;
 Ipsiq; altari, patinam tenet unus in altum,
 Sericeo tectam uelo, post terga resistens.
 Dehinc alius subito ad plebem cõuersus, in aures
 Horrendum clamat peregrina uoce Catonis,
 Ex omni populo quod uix intelligat unus.
 Quod rerum caput est, solus comeditq; bibitq;
 Præsul, nec partem cuiquam largitur & optat:
 Nec uellet quisquam, tanti hæc mysteria pendit.
 Omnibus ex his quæ populus nã carpere fructũ,
 Cõmoda quæ ue potest: mera sunt spectacula ua
 Et fatuæ attonitæq; adeo miracula plebis. (na,
 Nec tamen hoc maius uideas, aut sanctius ullum
 Officium, nec habet meliora sacra ulla Papatus.
 Quid speras igitur? sunt ne hæc pietasq; fidesq;

Heccine mandauit summus, docuitq; magister?
 Inspice scripturas, Christi mandata reuolue,
 Morē & Apostolicū primis scrutator ab annis,
 Quem scriptis actuq; æuo liquere sequenti.
 Nil tale inuenies. Baptisma, sacr. amq; synaxim
 Simpliciter cultu seruarunt semper eodem.
 Nec se ridiculos gestu fecere prophano,
 Nec strepitu et turbis magnos egere monarchas.

Herbipolen
 si episcopo.

Quid quod nonnullis gladius præfertur ad arā,
 Atq; inibi erigitur, populus quo norit & illis,
 Vtpote principibus, perimendi iura tributa?
 Quis furor hic? placida quid' nā facit ensis in arā?
 Pacis ubi debent tractari mystica sacra,
 Illic ostentant funesti symbola belli.
 Debet ubi tradi iucunda remissio culpæ,
 Illic uindictam præsul, cædemq; minatur.
 Præclarum uerò est, diuina humanaq; iungi.

S. q. 1. Qui e-
 piscopatū.
 D. 36. Si
 quis. D. 84.
 exuenit. 2.
 7. Non o-
 mnes. D. 45.
 Quid autē.

Qui possunt autem? Præclarus episcopus esset,
 Si ueterum sese gereret præscripta secundum,
 Et procul à gladijs, cunctisq; recederet armis,
 Et sua principibus sacrorum linqueret actor.
 Valde equidem miror, quod diuersissima iungi
 Sperarunt posse, & tam pulchrè balthea mitræ
 Cōgruere. ut Mosen si quis, Christumq; in eandē
 Personam formet: quorum hic depromit aceribus
 Arma, minisq; gerit, gladioq; sua: ille recondit
 Ensem, uimq; suis omnem interdicit & arma.

Hic coll.

Hic condit leges, pœnasq; apponit atroces:
 Ille suos cunctis absoluit legibus, una
 Contentus, culpamq; remittit, donat & aufert.
 Hic est uindictæ princeps, mortisq; minister:
 Ille auctor pacis constans, uirtutisq; repertor.
 At quondam ille Anius fuit & rex atq; sacerdos,
 Scilicet huc rerum peruenimus, ut sua gentes
 Tradiderint nobis iura, illarumq; sequamur
 Stultitiam & ritus, magis immò stulta subinde
 Fingamus, quàm habuere illæ. Christi irrita cōtrâ
 Cuncta uides, tantumq; illum irridere uidentur.
 Quò feror extra oleas? Non stulta refellere nobis
 Propositum, quæcunq; gerit sine frôte Papatus:
 Sed tantum recitare ignaris antè sacrorum,
 Ut delectamentum habeant, tollâtq; cachinnum.
 Sunt alij quoq; qui regum uersantur in aulis,
 Pulchrius idq; putât quàm uerbo incūbere dio,
 Doctrinaq; Euangelij uilescere pura.
 Sunt à consilijs, & maxima quæq; geruntur
 Horum opera, scribis præsumt, legantur ad omne
 Concilium imperij, præclaræ quoq; uocant res.
 Præfecti annonæ duri sunt tempore belli,
 Aut aliud magnum curant, & principe dignum.
 At uerò mirum, cur horum regibus usus:
 Ceu desint laici clari, rerumq; periti
 Vsu, tum docti diuina humanaq; iura?
 An sua narrari cupiunt molimina Romæ?

Consilijsq;

Consiliūq; nihil, nihil & remanere secreti
 Intra aule limen fidis commissum & amicis,
 Quod non continuo norit sanctissimus ille,
 Cui sunt iurati, quiq; & periuria soluit
 Cætera? Dein quod habet tādē respublica pignus
 Sinceræ fidei, & spectantis commoda regni
 Consilij? quando ijs nec nati sint, neq; coniunx,
 Nullaq; tangat eos charorum cura nepotum,
 Nec proprias habeant ædes, nec prædia: uerum
 Plantis insistant alienis, liberi ab omni
 Perdendarum cura & sollicitudine rerum?
 Corruat ergo licet mundus, regnumq; uiriq;
 Dispereant, pars nulla tamen discriminis illos
 Tangit, mox extra teli secedere iactum
 Possunt, & res è tutis spectare latebris.
 Felix, in qua non uersatur episcopus, aula. (do:
 Huc nāq; haud sunt creti, et eos huc nō uocat or-
 Hinc sub eorū nil bene quit succedere dextra.

Suffraganeus.
 nei.

Præsulibus magnis est Suffraganeus uni-
 Cuiq; unus, cuius rationem nominis augur
 Vix dicat. certè alterius curatq; facitq;
 Munera: confirmat pueros, & dedicat aras,
 Tempiaq; tam priuata uiri quàm publica plebis.
 Consecrat omne Papale genus, populisq; perun-
 Donat pastores: oleūq; triplex, sed & undā (ctos
 Baptismi, lapides, ignemq;, & cætera multa
 Sanctificat, magno & campanas tingit hiatu.

Tales

Tales fabellas agit at mercede parata:
 Attamen haud tanta, quanta olim Roscius egit.
 Hic titulum sibi emit centum, uel fortè ducentis,
 Cuiusdam externæ ac uastatæ ecclesiæ in ipso
 Turcarum imperio: quò non accedere, nedum
 Præsulis officio fungi, populosq; docere,
 Tutum sit. tamen is falsò se iurat iturum
 Illò, & facturum sua munia, ceu bona pax sit,
 Et tolerant Turcæ. At non fert res ista periculum.
 Nunquam animi ille huius fuit, iret ut, atq; doce-
 Christi q; ad caulas errantes duceret agnos: (ret,
 Ocia sed, uitamq; magis spectauit inertem.
 Quare à iure statim iurando absoluitur illo:
 Quò lubet ire potest, titulo præclarus inani,
 Atq; uices gerere alterius conductus in annum.
 Hæcine ridicula, & ceci ludibria mundi?
 Hic quoq; præscriptis uerbis iuratus ab ortu est
 Ad decreta tuenda Papæ, atq; Papalia iura.
 Quare si interdum diuini pulpita uerbi
 Docturus scãdit (quippe absq; hoc munere uix se
 Sustentare potest) mox se demonstrat honorem
 Non Christi prorsus, miseræ nec cõmoda plebis,
 Sed spectare Papæ, suaq; imperijq; Papalis.
 Hinc à iuratis semper multumq; cauendum.
 Non possunt etenim dominis seruire duobus,
 Præsertim si dissideant, diuersaq; mandent:
 Vt diuersa Papam notum est, & tradere Christũ.
 Quid

Quid si ridiculos actus, quum dedicat ædes,
 Aut agit officium quæ poscit cætera sanctum,
 Commemorem? res lōga est, tantū pauca citabo.
 Democrite huc adsis, magni sunt ista cachinni.
 Omnibus eiectis alijs ex æde dicanda,
 Aedituus solus cautè concluditur intus,
 Claudunturq; fores, ardent & lumina bissex
 Ante cruces, bis sex intus: sed episcopus extrā
 Magna consueto pompa uestitus amictu,
 Cōsecrat adiuncto sale aquā (utrū à gētib. an' nō
 Iudeis ritum hunc tulerint, non sat mihi constati
 Simpliciter aqua certè utebatur ad omnia Moses)
 Circuit inde ædem ter, terq; aspergine muros
 Tingit, terq; fores baculo isto pulsat adunco,
 Horrendū clamans ex Psalmis, Tollite portas
 Nempe habitare putās sexcentos dæmonas intus.
 Aedituus contrā pro illis respondit atroci
 Voce: Quis est rex iste? ac ceutandē inde recedat
 Dæmones, aedituo reserante nouam intrat in ædē
 Cum paucis, forsan dignis mysteria tanta
 Cernere, & exclusis indignis atq; prophanis.
 Inuocat hinc diuos, lustratq; solum, atq; figurat
 Inspersa cruce de cinere: aut, si desit, arena.
 Tum quoq; literulas depingit ritè latinas,
 Et græcas mscitè, & multo peius hebræas.
 Mox alias excantat aquas (nam nil ualet ultrā
 Illa prior) uinumq; & sal, cineremq; minutum,

Ritibus adiunctis ut summam consecret aram.
 Postremò inde cruces bis sex confirmat, & ungit
 Chrismate. Sic uerò quoduis altare dicatur.
 Sèper aqua benedicta, atq; ijs quæ diximus antè,
 Est opus. inde cruces unda per cornua pingit
 Quattuor altaris, quod post hæc terq; quaterq;
 Circuit, aspergens mensam quoq; terq; quaterq;
 Angulus inde crucis signatur quisq; sepulchri
 Signo (porrò sepulchrū est, quadratū arte foramē
 Sub mensa) sacroq; linitur chrismate dextrè.
 Exin reliquias includit, granaq; thuris
 Paucula, mensa in quinq; locis post illa linitur,
 Non oleo solum toties, sed chrismate sacro.
 Postremò ut pueros olim confirmat adultos,
 Altaris cruce ita &c onfirmat chrismate frontē.
 Sūt ne hæres magnæ, sunt ne hæc mysteria miras
 Hos fatuos ritus pepererunt ocia nobis
 Doctorum quondam, & uesana superbia, præ se
 Qua cõtempserunt populū, atq; huiusmodi uanis
 Fecere attonitum. Similis ceremonia gliscit
 Quum r asorum auget turbā, plantasq; nouellas
 Inserit imperio. Stant nomine quisq; citati,
 Vestiti lino, uestis quæ dicitur Alba.
 Inquirit præsul, iusti an sint, atq; probati,
 An quoq; sint docti, digniq; ut sacra capebant.
 Respondet summus clara mox uoce minister,
 Et doctos dignosq; esse omnes, atq; probatos:

Quos ita

Quos tamen haud antehac uidit, nec nomine nos
 Mox Acolutho porrigitur lychneiō ab ara, (uit
 Non sine candela: uerbis multisq; docetur,
 Officij esse sui in templo succendere lumen,
 Ferreq; lychneion. datur urceolus quoq; inanis,
 Sacrifico ad missam sanctè quo uina ministret.
 Hæc ille haud unquã facit, & nullus locus usquã
 Curet ubi. quin quisq; etiam sine ritibus hisce (est
 Hæc eadem præclara facit, curatq; prophanus.
 Huic tamen idcirco primus de uertice cinnus
 Demitur, atq; coma prohibetur uiuere longa.
 Accipit exorcista librum, pariterq; monetur
 Discere contenta in libro, cacodæmonas atq;
 Pellere ab obsessis collato iure potenter.
 Discere proposuit nunquam is, nec codicis unam
 Litterulam cernit. nam clausus porgitur illi,
 Clausus & exemplō rursus portatur ad aram.
 Dæmonas expellit nullos, tentare nec audet,
 Nullaq; collati restat fiducia iuris.
 Accipit & lector tum sacrum fortè uolumen,
 Prælegat ut populo diuini semina uerbi.
 Nil legit, interdum nec scit, nec discere curat.
 Non locus est certus, non hora statuta legendi.
 Ianitor instructus quo pacto degere uitam
 Debeat, acceptum post munus scilicet ingens,
 Templi contrectat clauis, adq; ostia finem
 Magno cum risu trahit. hinc se discit habere

Claudet

Claudendi templum, seruandiq; omnia templi
 Sacra potestatem, deuotosq; atq; prophanos
 Arcendi à sacris, atq; aramenta mouendi.
 Hic quoq; nil horũ facit, aut permittitur usquã,
 Quæ tamen ingenti fiunt quasi seria motu,
 Quum risum nequeant mystæ retinere nouelli,
 Rideat & multo magis hæc stultissima plebes.
 Omnia quid dicam? piget hercle, pudetq; referre.
 Talib. & calamum terere, & consumere tẽpus.
 Omnia tradendis libris & uestibus illa
 Cõstant sacra, stolaq; aptada humeris uel utrisq;,
 Aut uni tantum. Dependet fascia læuo
 Omnibus à cubito reliquis, digitiq; linuntur
 Sacrificis, & præsulibus uertexq; manusq;,
 Et pollex. Hic uerò adhibetur cura, labosq;,
 Vnguinis ut ne quid stillet, crasse ue perunctis
 Partibus hærescat: digitos sed quisq; sacerdos
 Affrictu siccat primum, dein tergit arena,
 Aut cinere. è furno calidus raptatur ad aram
 Panis, & inde frequens fit lamina lata, peructus
 Præsulis ut uertex pingui siccetur ab omni.
 Tam sunt solliciti nihili de rebus, ut hora
 Nulla relinquatur fidei uerõq; colendis.
 Quando baptizant campanas, ferreus est quis,
 Qui risum cohibere queat: quin nõ manu utraq;
 Auriculas asini fingat: qui pectore toto
 Non indignetur, lucrosis artibus illuc

Rem rediisse, ut baptismi uenerabile signum,
 Quod nos in Christi demōstrat castra receptos,
 Res anima sensuq; carens ante ora prophānet
 Nostra, atq; aēctore id magno, miroq; paratu.
 Vndiq; uicinus populus concurrit eōdem,
 Omnibus una cupido est hęc spectacula uidendi.
 A' templi illius pręfētis iam antē rogati
 Adsunt compatres culti, ter siq; supremē.
 Complures ad tantū olim ut legerētur honorē
 Præuenēre rogando ipsi, nec paruulus horum
 Est numerus, centum sermē, per sepe ducenti,
 Tercentum quoq; si campana est magna, locusq;
 Insignis. Tandem procedit episcopus arris
 Spectandus solitis, preculis & consecrat undam
 Cum sale: quippe sine his tantus nil efficit autor.
 Multa, licet clara luce, ardent lumina circum.
 Cætera postquā egit precibus, procūbere mādāt
 In genua astantes, orareq; uti campanæ
 Baptismus proſit, contraq; pericula fortem
 Tinnitum mittat, post hęc campana linitur,
 Partibus in quibus est uisum, quotiesq; chorago
 Nō enim idem obseruant omnes, tum postulat eib
 Illius nomen (nomen quippe inditur illi,
 Ut puero) quod cum didicit, perfundit abundē
 Baptismi ter aqua, sacro dein chrismate signat
 Depictis crucibus: mox illi linea uestis
 Candida ceu puero iniicitur, tum maxima uerō

Compatrium cura & certamen surgit ineptum,
 Ut tangant, sacriq; leuent de fonte lauacri.
 Sed nequeunt omnes circum contingere dextra:
 Ergo funiculis retinent, tanguntq; leuantq;
 Quamlibet extremi. satis istud nempe uidetur,
 Seq; suo censent per sanctos munere belle.
 Demum filiola tinctæ manuscula donant,
 Aurum, aut argentum. uult diues quisq; uideri,
 Atq; alios superare sipe. hæc res comoda porro
 Præfatis templi est, turrim ut tollatur in altu.
 Hinc conuiuantur, quod sit campana renata.
 Lucem illam celebrant, uino, lusu, atq; choreis,
 Et uomitu & pugnis, omniq; libidine gestus.
 Quid nam aliud quæso uidisti stultius usquam
 A' magnis paruisq; geri, sub schemate sancto?
 Summa, nihil gerit in re Suffraganeus ulla,
 Quod non sit risu dignum, digitoq; crepante.
 Deme aspergillum & gestus, oleumq;, uel illud
 Appellare solent quod Graio nomine chrisma:
 Exarmaſti hominē, quod agat iā nil ualet ultra.
 Utq; Papis cum Cardinibus fastuq; superbo,
 Præsulibusq; illis opulentis, sic genere isto
 Absq; carere potest damnis Ecclesia Christi:
 Nam sunt de decori damnoq; oneriq; popello,
 Vnum hoc curantes, ut Christi gloria densis
 Condatur tenebris, & nil sciat utile plebes.

Cōsistoria.

Forsitan expectas ut consistoria dicam,
 Imposturarū calidas, fraudumq; tabernas,
 Curua ubi propositis nummis rectissima fiunt,
 Rectaq; curuantur: nigrum mutatur in album,
 Et nigro rursus resplendent alba colore,
 Illi utcunq; libet, donis qui certat & auro.
 Tanta est scribarum patronorumq; dolosi
 Calliditas genij, tanta est sollertia causas
 Tractandi, in longos ea causa reponitur annos,
 Vnde nihil prædæ, cui pauper contigit actor,
 Assiduo uel qui dando fit munere segnis.
 Dando expergiscunt tandem, causasq; resumūt:
 Et tantisper agunt rursus, dum munera durant.
 Iusticia hic rara est, nisi quā unā promouet aurū.
 Hoc siquidem grauitate sua splendoreq; uincit
 Ius omne atq; equū, et lancē depressat utramuis.
 Coniugia hoc pacto dirimunt, connexa secundū
 Diuinas leges: connectunt rursus iniquè,
 Quæ sine consensu constat contracta parentum,
 Vel uiciosa alijs de causis. Tum quoq; cause
 Sermones cogunt uarios, actusq; referre
 Non ad eò castos, nec quos casta audiat auris:
 Hinc risus illis, atq; oblectatio grata,
 Ut iures illos huiusmodi quærere tantum,
 Ut castis sæpe exhilarent sanctissima corda.

Si fortè in furto prendatur adultera certo,
 Deserat & lectum iusti insontisq; mariti,
 Taurum alium in terras alias uel castra secuta,
 Non alia insontis precibus permittitur uxor,
 Enixè id quamuis caro resq; domestica poscat.
 Cogitur incestam peregrinus quærere terris,
 Non sumptu interea modico, rerumq; suarum
 Neglectu: quin & num quisquam uiderit illam,
 Aut ubi sit sciat, in certis templisq; locisq;
 Quærere publicitus prætoris ope atq; tribuni.
 Si fuerit tandem inueniendi nulla facultas,
 Altera uix mulier cõceditur, haud sine nummis:
 Non pro uxore tamen. nã si post quinq; uel octo,
 Vel plures redeat pulcherrima adultera messes,
 Iam lassata uiris, tulit ut uaga cunq; libido,
 Pristina iura capit, multum indignante marito,
 Atq; aliam notam non dimittente libenter,
 Vel natos propter pueros, moresq; pudicos.
 Hæc iura haudquaquã diuina uolumina tradunt,
 Sed commenta hominum, & delirameta Paparũ,
 Hic quibus immersus populus sordescit in æuam.
 Est quoq; nõ paruum tali de corpore membrũ,
 Ille æruscator catus Officialis, & huius
 Præfectus ludi. Hunc places, huic munera dones,
 Si quid confectum cupias ad uota negoci.
 Hic tenet & torquet dirum pro Præsule fulmen,
 Diuexatq; homines, aliquando nulla tamen si

Causa adsit. Quare si quando fortè citaris,
 Haud leue fac munus tristem comitetur, abibis
 Letus, plusq; feres quàm si iustissima pro te
 Quæq; habeas, & plena fauentis scrinia iuris.
 Quis negat? argèto quoq; corrumpuntur, et auro
 Iudicia atq; forum plebeia sæpe cohortis.
 Verùm rasorum præcellit ubiq; cupido.
 A' capite ad calcem regni huius lata uorago
 Hiscit, & erumpit rapiens ad se halitus aurum,
 Totius ut mundi ferè opes attraxerit: id quod
 Quisq; uidet. non sic pullos uenatur ab alto
 Miluius, aut lepores aquila insectatur inertes,
 Ut genus hoc hominum nummatis retia tendit
 Omnibus, insidias & plenis construit arcis.

Canonici.

Porro ad Canonicos ueniamus. nobilis hori
 Fermè est progenies: quondam doctisq; bonisq;
 Solùm, et si de plebe forent, locus iste patebat,
 Qui populum uerbo poterant, operaq; iuuare
 Omni, sacrorum quam debitus exigit ordo.
 At postquam gazæ pepererunt ocia regno,
 Ocia nobilitas spectans, mensasq; dapales,
 Plebeios pepulit, quamuis doctosq; bonosq;.
 Adq; relegauit minus uncta, & habentia mollis
 Desidia minus. Hi gestant insignia cultu,
 Pelles circum humeros inuersas, unde frequentes
 Dependunt caudæ. risu res digna, iocoq;
 Interdum nigris uadunt pro tempore cappis,

Ut lugere putes, luctus quum nullus & angor
 Pectora læta coquat. Sese mirantur haberi
 Pro deridiculo: sed quis non rideat hosce
 Insanos cultus? quos si quis gestet inunctus,
 A pueris largè cæno iaceretur, & ouis
 Putribus, ad medicum ue illum cognati & amici
 Helleboro ferrent purgandum terq; quaterq;
 Hi uerò egregios censent sese, atq; uerendos.
 His nihil est quod agāt, præter quod tēpore cer-
 Templū adeunt, lino culti, cappis ue, uel illis (to
 Pellibus inuersis, gressu pro more superbo,
 Atq; ibi Canonicas absoluunt cantibus horas,
 Idq; sono uocis tantum, sine mente animoq;
 Attento. Hæc illis omnis pietasq; laborq;
 Pro quo magnificè uiuunt, turgentq; sagina.
 Quid profunt aut̄ populo? quem Ecclesia fructū
 Percipit? hac tota an non posset gente carere?
 Tam bene, quàm ficis oculi, plantæq; podagra.
 Quid facerent queso? qua nam mereretur opella
 Victum tam lautū, Damasus si non Papa quondā
 Canonicas horas primus finxisset, & unctis
 Omnibus edicto semel imposuisset amaro,
 Essent nec gratis planè, perq; ocia panem?
 Ridiculo pro cultu essent duntaxat alendi.

Quin etiam est ubi fit, nam curauere tenelli,
 Ne cantu assiduo prætur gida guttura ledant,
 Ut cantent alij: quos & dixere Chorales,

Chorales.

Qui septem absoluunt horas & cætera cantu
 Conducti, qui nec sensum diuinâq; uerba
 Curant, aut capiūt: cordi est tantūmodo merces
 Parua licet, pro qua mirum quo templa boatu
 Concutiant alacres, sit quanta intensio uocis
 Stentoreæ: credas multo insanire Lyæo,
 Vel leue propositum uictori tollere pignus.
 Horum opera domini sese redimuntq; , leuantq;
 Vixq; horis taciti intersunt, missisq; diurnis,
 Sūtq; auditores tantū. Quin magnus & iste est
 Molliculis labor. Ante focum considerare malunt
 Fabellisq; domi iucundis fallere tempus,
 Non intellectis aures quàm tudere Psalmis.
 Et uicina licet festis nisi templa diebus
 Non adeunt, quando nimirum certa cuiq;
 Presenti datur, & spernenda pecunia nulli.
 Vix tamen expectare queunt dum redditur illa:
 Mox se subducunt, tēplumq; horasq; relinquunt,
 Conductis illis. Hæ sunt curæ atq; labores,
 Pro quibus ex eleemosynis pinguisima carpunt,
 Et nitidas habitant ædes, Dominiq; uocantur.
 Porro domi uolucres peregrinas, cercopithecus,
 Accipitresq; canesq; tenent, comptosq; caballos,
 Et genium nullis curant fraudare cupitis:
 Quod pleriq; omnes faciunt de gente Papali.
 Est genus inuisum quoq; , quos ego Curtisanos
 Accipio dici. Hi contemptis antè magistris,
Impro-

Curtisani.

Improbitate cita, & fortasse parente relicta,
 Romam perueniunt inopes, laceriq; misellè,
 Atq; inibi stabulis irrepunt sorte iubente
 Cardinei coetus cuiusdam, aut Præsulis alti,
 Cuius equos studiose, & longo tempore mulos
 Curant, interea uictu usi penè canino.
 Post annos donec multos, duosq; labores
 Mercedem domini tandem illis reddere, sed non
 De proprio, statuunt aliquam (nam tota Papalis
 Curia gratuitos famulos amat, adq; tenendum
 Promptior ac dandum est, & luxu mille ducatos
 Profusos nauici facit. at iam frigore penè
 Contracto, tunicam famulo uel reddere lenam,
 Iacturam censet: tanta est dilectio Romæ)
 Presbyteros ergo faciunt de more creari,
 Instructosq; dolis, pariterq; diplomate, mittunt
 In patriam, qui ubicunq; uacantes mense Papali
 Pingues accipiunt præbendas (porro sagaces
 Hic sunt mirificè. haud proiecta cadauera uultur
 Tam citò odoratur, non tam citò transfilit ignis
 Ad naphthã, aut cõspecta uolucres noctua cogit)
 Mox adsunt, mensẽq; allegant iure Papalem,
 Atq; animo tumido collata diplomata iactant.
 Contradicenti lites & acerbã minantur
 Iudicia, idq; foro in proprio, Romæq; ubi multũ
 Iusq; Papale ualet, patroniq; optima magni
 Gratia. Quis lites quærat, uel damna libenter?

Quis super incertis Romam petat, atq; diplomata
 Vincat muneribus? (siquidem nil iure teneri
 Posse liquet) nimis hoc animosi & diuitis esset.
 Collator stupet, & tacite indignatur, ab illis
 Iura sua infringi. cedunt doctiq; boniq;
 Talibus & Romæ nolunt contendere monstris.
 Non sunt contenti tamen una, diuite quamuis:
 Inuadunt alias simili quoq; fraude, modoq;
 Tam pro se, quam pro cunctarum autore patronis.
 Ut sese exhibeant gratos. ipsiq; patroni
 Huius gratia habent omni in regione clientes,
 Ut sibi præbendas aliquot uenentur opimas.
 Nonnullis etenim hinc census suppletur, & archæ
 At Curtisani resident, curamq; locorum
 Suscipiunt interdum: interdumq; hisce relictis
 Atq; sibi pacto uersute absentibus auro
 Ad maiora parant sese, Romamq; recurrunt,
 In mensesq; alios renouata diplomata captant.
 Interdum uerò sibi nil pro iure reseruant,
 Omnia sed uendunt tacite, non inde Simonis
 Horrentes crimen. nec enim illi iura, nec ullos
 Mortales metuunt, uerum metuuntur ab omni.
 Romæ duntaxat credunt, reputantq; timendos
 Esse homines, ubi cœu propria uersantur hærentis
 Sunt qui præbendas alia, mira q; prehendant
 Arte. diplomatibus sumptis, & mense notato,
 Immutant habitum. mendicos ruricolosq;

Assimulantur

Assimulant, donec pateat templi'ue domus'ue
 Ianua præbendæ, mox summa altaria scandunt
 Omnibus attonitis, quæ nam sint môstra futura.
 Atq; alij fiunt subito, dicuntq; Papali
 Se iure illius templi coetusq; uel aræ,
 Nactos præbendas: seq; omnis uelle rogatos,
 Tam collatorem quàm alios, ne fortè resistent,
 Cômaculentq; manus temerè, Romãq; citentur.
 Nam se uelle tenere manu, quæcunq; Papalis
 Concessit sedes. Quid multa? hoc nomine cûctos
 Deterrent. Cedit collator, cedit & ille
 Cui spem collator fecit, uel contulit antè.
 Romane horrore cunctis sunt nomina sedis.
 Longinquas metuunt lites, noluntq; citari:
 Cumq; uiris nihili, pariterq; audacibus, horas
 Conterere, & nummos. Sic ingrediuntur & ædes
 Tanquam iure suo, mandantq; excedere, si qui
 Incoluere prius, clauas rapiuntq; tenentq;.
 Adiuvat audaces misso fortuna pudore.
 Tu fortasse putas doctos, rebusq; præesse
 Legitimè posse, & multum pollere docendo,
 Ut non magna ferant ignotæ incommoda plebi.
 Erras: sunt pauci docti, pars maxima prima
 Vix elementa tenet, nempe ut quæ nuper equile
 Deseruit, nullisq; unquam est detrita palestris
 Grammatici coetus, nonnulli idiomata lingue
 Illius ignorant populi quoq; ut omnibus inde

Sint odio meritò, Romanasq; in super artes
 Deuocant omnes, pueri iuuenesq; senesq;,
 Ut quæ perturbent diuexentq; omnia passim.

Pastores. Sunt & pastores populi per sordida rura,
 Perq; urbes omnis, recto qui tramite munus
 Sunt illud nacli, partim doctiq; boniq;,
 Indocti partim, taliq; haud munere digni.
 Horum est officij, populis seruire docendo
 Atq; ministrando sacra. Si de gente Papali
 Plebibus utilitas aliqua emanare ualeret,
 Hanc hi præberent. Nec enim pigra ocia solum
 Sectari, sed oportet eos incumbere libris,
 Si modò ridiculi nolint, cæciq; uideri.
 Sed quoniam Papa subuertit semel omnia recta
 Inq; sua infarsit confusum membra uenenum,
 Hi quoq; nil purè tradunt, sed mixta uenenis
 Omnia, quæ matris suxerunt ubere nempe,
 Somnia multa, superstitiones, ludicra cultus,
 Impia cū questu iuncta. Haud cōuertere possunt
 Talibus imbuti ad Christum sua lumina tantum
 Creditam & ad coelum rectà perducere plebem
 Obstat respectus Romanæ sedis & autor
 Non contēptibilis Papa, sed uenerandus & ipsi
 Regibus, & uulgò concordia magna docentur
 Frangere non facile, tam crassa repagula ueri,
 Atq; reluctari proprio unà deniq; lucro.
 Nulla superstitio est, nulla impietas sine quæstione

Quapropter duratq;, & mordicus usq; tenetur
 Omnibus in terris. Hinc nil plebs utile discit,
 Sed bibit à cunis ritus cultusq; prophanos, strāt
 Horū opera. Quid, quòd diuina & sacra mini. *Agendæ.*
 Humano conspersa luto, certumq; libellum
 Sordium habent harum, à cuius cessisse tenore
 Censent esse nefas: Sunt infecta omnia cœno,
 Doctrina & ritus, maioraq; damna popello
 Quàm fructus et lucra ferunt. Nam cōcio uerbū
 Non solum impurè tradit, tractatq;, sed illo
 Sæpe intermisso strepit, expleturq; querelis:
 Si quis detraxit, si non affecit honore,
 Si decimas quis nec rectè, nec tempore soluit:
 Deniq; si qua illis à quoquam iniuria facta est,
 Concio rixatur tantum, & conuicia dicit.
 Sunt qui ruricolis referant pronostica rerum:
 Qualis hyems, æstas, autumnus, quale futurum
 Ver, qui frumentum uenturum, & uile legumen,
 Fructusq; arborei, qualis uindemia restet.
 Quin & de bellis, morbis & peste loquuntur,
 Deq; alijs: quæ plebs socors attentius audit
 Quàm si de Christo, uel de pietate, fideq;
 Dissererent, factis ue bonis, legisq; uigore.
 Nonnulli noua de Turcis, de Casare, uel de
 Hispanis, Gallis, Venetis, Insubribus illic
 Denarrant, auresq; explent, horamq; docendi.
 Maxima pars uerò, simulac perlecta malignè est
Certa

Certa Euangelij pars, quam exposuisse decrevit
 Defunctos memorant, lōgus quos cōtinet index
 Vnde ferunt precium, simul & falsissima robur
 Credulitas recipit, de ficto animabus ab igne
 Tollendis. Hæc est doctrina, hæc cura sacrorū.
 Tū raptim peragunt missam, cœnātq; prophætā
 Hoc est, absq; fide, contenti more iubenti.
 Cauponam porrò subeunt post prandia læti,
 Cumq; ibi uicinis potant, luduntq; uel atros
 Tractant sermones, obscœnāq; uerba cachinno
 Effundunt, superantq; altis clamoribus omnes.
 Hi quoq; deberent horas persoluerè septem,
 Sed leuiter curant, nisi coram plebe, uirisq;
 Magnis, ignotisq;. Ipsi spaciuntur in agros,
 Et segetes uisunt teneras, matura' ue farras,
 Aut congerronem sumunt quemcunq; loquacē
 Lucis & extentæ longas nugalibus horas
 Fabellis breuiant. Ne noctes sint quoq; longæ,
 Cuiq; domi scortum residet lepidū, atq; uenustū
 Hæc sunt officia, hæc uita est communiter horū.
 Spiritus electis pietatem inspiret oportet,
 Et uel in extremis faciat comprehendere Christiū
 Qualiter & nostros seruatos antè parentes
 Arbitror, & mirè è tantis repisse tenebris:
 Horū opera certè haudquaquā seruabitur ullus.
 Monachi. Dicite Castalides, Monachorū examina restāt
 Sacrosancti huius non membra nouissima regni.
 Hi

Hi uitam mundi prauam, casusq; perosi,
 Vestitu sese stulto, certoq; colore,
 Et perpendicularo uiuendi & gestuum amussi,
 Ceu non sufficiat solius regula Christi,
 Insuper & uotis tribus in deserta, uel urbes
 A uulgo remouent, proprijs & uiribus altum
 Scandere nituntur caelum, atq; euadere mortis
 Imperium durum, & contractæ debita noxæ
 Soluere: quo cordis produnt abscondita prauis,
 Quod nihili pendat Christū, Christi q; triumphū.
 Insuper & propria turgent fidunt q; superbi
 Iusticia, & semper meritorum pondera iactant,
 Ut populo imponant, atq; imposuere potenter
 Non solum uulgo, sed regibus atq; monarchis,
 Hypocrisi, illorum merita ut uanissima magno
 Commercarentur: caelum q; animæ q; salutem
 Sperarent, nidos illis cæcasq; latebras
 Si construxissent, reditus & uentribus amplos
 Donassent, securam ubi summa per ocia uitam
 Exigerent, somno q; ipsis cum gliribus alto
 Certarent. Quid enim curant aliud, faciunt q;?
 Nonne hæc sunt pueris etiam notissima paruis?
 Ipsi diuinum iactant (mera somnia) cultum,
 Pratexunt q; preces, nec non ieiunia. Quis non
 Pondera miretur rerum, tantosq; labores?
 Atq; putet dignos opibus, totoq; ducatu?
 Qualibus & reges multi, comitesq; bearum?

Scilicet

Scilicet egregius cultus, sine quum intellectu
 Multos cantillant psalmos, & murmure templi
 Conturbant uacuum, duntaxat & ore precantur,
 Ad nihil attenti. Nec enim infortunia laedunt,
 Tam bene prouisos, aliorum, porro quis illos
 In tanto stupidos credat curare ueterno?
 Non sunt ergo preces, sed inania murmura lin-
 Esuriens ut sus in hara si grunniat arcta. (gus,
 Ieiunant autem, & carnem & lactaria uitant.
 Delicijs semper pasti, ieiunia dicunt,
 Si non bis licet autumni brumæq; diebus
 Per breuibus uentrem satiare, & coena negatur
 Obsonijs instructa bonis, lautissima uerò
 Prandia consumunt, ut sit laxandus ad imum
 Cingulus, et tumeat ut cossus et improba hirudo,
 Impletus pecudumq; humore rediuius atro.
 Piscibus implentur magnis. Quis carnibus æquè
 Laeta paret? poscatq; illis presentibus oua?
 Quin etiam uino molli saturantur abundè,
 Ut rubeant toti semper, ructentq; uaporem
 Nectareum. Hec esse aut dici ieiunia posse
 Nec Milo concedet, nec Apitius, ille nepotum
 Signifer, aut Catij studiosa frequentia ludi:
 Agmina ludæorum etiam, Turcæq; negabunt.
 Hi tamen hypocrisi & studio pietatis inani
 Dementauerunt populos, regesq; ducesq;
 Ut sanctos castosq; uiros, longeq; remotos

A mundi ingenio, studijs, uitaq; putarent,
 Aq; illis emerent merita, æternamq; salutem.
 O imposturæ fortes, ô pestifera ætas, (ben,
 Que partu infando genus hoc produxit in or-
 Ceu satis haud alioqui esset scelerumq; maliq;
 At cur sugerunt prauī consortia mundi,
 Et sese in syluas atq; in deserta remorunt?
 An quia corruptè uiuit, studijsq; malignis
 Deditus est? quis it inficias? ast hoc magis illi
 Fidis est medicis opus, & presentibus, & qui
 Succurrant morbis: non per fastidia longè
 Ausugiant, linquntq; in acutis febribus ægrum.
 In tenebris uiuit? sanctorum luce uirorum
 Indiget: ut Christus luxit, duodenaq; quondam
 Lecta caterua uirum. An ne per commercia uitã
 Commaculare suam, sed sanctè uiuere possent?
 Hoc fuga non præstat, sed mens integra, fidesq;
 Et patiens animus, seseq; frementibus aptè
 Fluctibus opponens. Daniel Babylonius hospes,
 Iudæiq; alij, quorum syncera fuit mens,
 Gentibus in medijs sanctè uixere, pieq;
 Vixit & in Sodomis Loth. Memphim rexit Io-
 Salua religione patrum, uitaq; pudica. (seph
 Si non immutant animos qui trans mare currunt,
 Non etiam syluæ hoc, nulla & præstabit eremus.
 Quia magis humanis corrumpat pectora nugis,
 Traditionibus addicti super omnia stultis.

Spiritus opprimitur: non possunt lumina sursum
 Tollere, directamq; uiam spectare salutis.
 Quid dein, quòd mūdana gerūt, lasciuaq; corda
 Supra mundanos ipsos? quòd ludus in orbe
 Integer est nullus monachis sine? conueniunt si
 Imperij proceres, adsunt: mandata per ipsos
 Urbibus imperij dantur, legesq; subactis.
 Inter sunt bellis, & regum castra sequuntur.
 Vicos & castella regunt, armisq; tuentur.
 Si fors coniugij celebrantur foedera magni,
 Adsunt: sollemnis quoq; si qua dicatio templi,
 Adsunt, tumq; suas habet omnes fabula partes.
 Quid memorem luxū, et pōpas, fastūq; superbū
 Cæteraq; ingenium mundi testantia prauum?
 Quid stultæ profunt uestes? quid rarus ad aurei
 Vertex, semotusq; locus, si discere mundus
 A monachis mundana potest, & cogitur, ut iam
 Effugiendi illos mundo sit nulla facultas?
 Vellet enim, & iam dudū enixè querit & optat
 Excutere: ast hærent crispis ut lappa capillis,
 Ac impressa nouis ut pix sutoria pannis.
 Ipsi si mundum fugerent, & se procul ultrò
 Subtraherent, et Hyperboreis in montibus antrū
 Incolerent omnes, mundo nil gratius esset,
 Nil etiam utilius. Tria nunc quoq; respice uota,
 Quàm non conueniant, nec sint conformia uitæ.
 Se parère uouent Abbati, aut uelle Priori.

Si ueram nouit pietatem & promouet Abbas,
 (Ad quod perrarum est) & eò ducentia mandat,
 Quid ni parendū sit? Ad hoc adstringimur om-
 Qui tincti sumus in sacri olim fonte lauacri. (nes,
 Nil alijs opus est uotis, & uertice raso,
 Inq; peregrinam mutata ueste figuram.
 Sin uerò haud nouit, nec eò ducentia mandat,
 Sed cultum humanis nugis præfigit inanem,
 Tutaturq; iubetq; & nequit uincula menti
 Traditione aliqua: pariter parère, uouereq;
 Impietas est, qua cuncti ducuntur ubiq;
 Canibus absoluunt nocturnis atq; diurnis,
 Gestibus & fatuis, faciendoq; omnia certa
 Lege, & præscriptis cautè uiuendo tabellis,
 Religionem omnem, suaq; optima: ceu Deus istū
 Cultū adamat, queratq;, et nō huiusmodi frustra
 Tradiderit fieri. Verūm quid disputo multis?
 Totus quandoquidem haud nouit meliora Papa-
 Omnib. est castè uiuendum. porrò sacrati (tuse
 Fœdera coniugij fugere, euitareq; uelle,
 Nostri tum demum est iuris, quum nulla libido
 Sollicitat, carnisq; haud ullus prouocat ardor.
 Sed quàm castè illi uiuant, percompita uulgo
 Decantant pueri, metuunt commercia ciues
 Tā castorū hominū. Quid ego aut cætera dicā,
 Quæ castæ fugiunt etiam narrarier aures?
 Quid cū paupertate uolūt sibi? An ulla uocatur

Virtus paupertas? an solus uiuere pauper
 Rectè, cœlorumq; potest conscendere sedes:
 Quum leuiora habeat nequaquã obstacula pot
 Rectè uiuendi, quàm uel ditissimus Indus? (pet
 Quin paupertatem derident turpiter illi,
 Tam uictu lauto, tali pompa atq; paratu.
 Tum reliquis etiam uotis uitãq; scelestã
 Se nihili facere ostendunt hominesq; Deumq;.

Quid si aut species horum recitemus, ut inde
 Clarius hæc uideas, quamuis sint abdita nulli?
 Res infiniti est pariter, uaniq; negoci.
 Tot sunt sectarum formæ duntaxat amictu,
 Ritibus & risu dignis, partimq; prophanis,
 Et uitæ norma distinctæ. conuenit autem
 Omnibus, ut Christo præponant uana Papatus
 Dogmata, quæq; sui primus dedit ordinis auto
 Nitanturq; suis meritis euadere lethum.

Monachi In genera ad præsens nos bina secabimus omnes
 diuites. In dite s nempe, & mendicos usq; uagantes
 Ordinis ex norma sacri, iussuq; Papali.
 Sunt opulenti illi, quos olim prodiga regum,
 Primorumq; manus censu ditauit opimo,
 Donatis agris, uicis, uillisq; soloq;
 Lato, uinetis, castellis, oppidulisq;,
 Et comitatu etiam toto, totoq; ducatu:
 Scilicet ut meritis nihili, precibusq; supinis
 Consulercnt animæ, delercntq; omnia uitæ

Crimina. Donandi motū hunc caussamq; fuisse,
 Ipsa ducum liquidò regūq; diplomata mōstrant.
 Persuasi fuerant, pacem uitamq; perennem
 In meritis, tantumq; Papæ consistere dextra,
 Membrorūq; eius. Quondā hæc uestigia mundū
 Obtinuit, postquam in templū confederat hostis,
 Quò uerò tot opes monachis? an paupere uictu
 Ut castigarent carnem, et ieiunia dura
 Seruarent? humilesq; essent rebusq; animisq;
 Assidue (ut iactant) lugentes crimina mundi
 Res in diuersum recidit, quod nosse datores
 Debuerant. carnem castigant, donec obesi
 Reddantur: quò ficta etiam ieiunia tendunt.
 Letior est nemo, nemoq; superbior illis.
 Mundi delicias omnis sectantur, habentq;
 Sicubi uallis amœna fuit circumdata pratis.
 Quem riuus mediam largus flumen ue secabat,
 Pisciculis diues sapidis, cancrisq; nigellis,
 Stabant et syluæ circum, collesq; supini,
 Frugiferiq; ubi uel uitis mitissima fundat
 Vina, aut præpingui superentur Gargara messe,
 Huc nidos posuere suos pleriq;. Quis urbes
 Fumosas habitare uelit, præ ruris amœni
 Commoditate ista? Tamen hæc deserta uocarūt,
 Afflicti patres sua ubi peccata piarent.
 Quinetiam nidis æquant palatia regum.
 Ardua circumdant piscine moenia lata,

Aptæ ue præcipites ceruorum pascua fossæ:
 Stant celsæ turres plenæ feralibus armis,
 Aut pro iucundis factæ cultæq; dietis.
 Intus aquæ saliunt dulces, quo lumina cunq;
 Vertas. sunt herbis culti redolentibus horti,
 Porticus & quadrata umbras spaciantib. offerunt
 Cuncta nitent breuiter, tanquã paradisus ab ipsi
 Facta Deo. Sunt magna illis armenta, gregesq;
 Et densum famulorum agmen, cõptiq; ministr
 Sunt extra multæ piscinæ, totq; quibusdam,
 Omni ut luce queant rectè piscarier unam.
 Mœnibus haud absunt longè pomaria, quæ tu
 Hesperidum dicas, uel Adonidis, Alcinoi ue.
 Sic mundi luxum pulchrè, cunctasq; pararunt
 Delicias. est & nocturni copia somni,
 Atq; diurni: immò luci dormire iubentur,
 Ne succum uigiles amittant scilicet, & ne
 Inficiat pallor faciem, corpusq; macrescat.
 Id magnum censent, media quòd nocte resurgit
 Adq; preces psalmosq; aliquot sine mente canent
 At nò expendūt, quàm multi plebis egeni, (dot
 Fessis corporibus duro sub sole labore,
 Non tota capiunt interdum nocte quietem,
 Concussi insantum duris uagitibus aures.
 Libera non fermè curant studia, atq; docendi
 Traditur haud temerè patrib. prouincia crassis

Abbas. Est Benedictinis, Cistercijsq; inclytus Abbas

Qui monachi nomen uitam que et iura perosus,
 Princeps imperij dici cupit, atq; uideri.
 Et sanè fastu, pompa, flatuq; superbo
 Principibus nil mundanis concedit: ut illud
 Interea sileam, quòd sæpè libidine uirgat,
 Nempe immaturas uitet stupretq; puellas,
 Nocturnasq; palàm cogat nudasq; choreas,
 Et potu, cantu, fidibus noctesq; diesq;
 Perstrepat in populi cõspectu, atq; urbib. amplis.
 Turpis et insana est diuersæ copula formæ,
 Si quis oui caput affingat tauriue, canis' ue:
 Sic malè cõueniunt, monachus, princepsq; super-
 Et miror, quare mūdus tuleritq; feratq; (bus.
 Compositū hoc monstrū. Sed amat miracula mure
 Nilq; adeò prauè fieri stulte q; potest, quin (dus:
 Perferat, et fixis oculis et spectet hianti
 Ore: proinde habeat sibi, contempletur, adoret.
 Sed redeo. Horum Abbas uicinos territat armis,
 Et lachrymosa gerit bella, exultatq; tumultu,
 Nilq; humile affectat, loquitur, facit, imperat, au
 Sed Caci unde feri possis agnoscere flatus. (det,
 Talia sed cuius Benedicti regula tradit?
 At puto, quandoquidē uetuit Benedictus alūnos,
 Biblia ne legerent, unde omnis pullulat error,
 Turbidæ et harescos uestigant semen acuti,
 Ne segnes essent, agerentq; per ocia uitam
 In tantis opibus, cupidas mentesque manusque

Applicuere ceteri mundanis rebus a gundis.
 In quibus euasere breui tam callidi, ut ipsi
 Prescribant mundo leges, & ciuica iura.
 Scilicet hoc pacto fugere negocia mundi,
 Et uitam & mores, seque in deserta remorunt,
 Solis intenti sacris, animæque saluti.
 Ast opus haud erat huc rasos, turpemque cucullum
 Tendere, quum nunquam rectores atque magistri
 Mundo defuerint. Verum molimina regni,
 Vitam, uirtutem, mores agnoscis ubique.
 Cuncta licent, facit & mox dispensatio recta,
 Dummodo non credas in Christum, falsaque dantes.
 Porro mendicum genus in diuersa redactum
 Nomina, pro quaestu populosas incolit urbes.
 Primum ubi mendicando solum, nidosque parant
 Magnificos, & quæ prædiues flagitat usus.
 Ut mendicorum peram mireris inanem
 Semper, structuras tantas, tam lautaque cuncta
 Eualuisse unquam, paucosque parare per annos.
 Sed prætexebant ieiunia dura, precesque
 Assiduas, meritorum & pondera magna suorum
 Proderat haud modicum noua confirmatio sectæ.
 Gestusque externi, caput obstipum, atque docendi
 Feruor, & hypocrisis fallax, fucusque dolosus,
 Mollisque affatus lingue, grauitasque uerenda,
 Ut bene censerent munus, sancteque locatum,
 Tam iustis sanctisque uiris quodcumque dedissent.

Mendican-
 tes.

Quid quod cōmunis multūm quoq; profuit illis
 Mercatus regni, fraudesq; doliq; potentes.
 Nam promittebant cœlum, certamq; salutem,
 Et meritorum etiam cunctis consortia, qui re
 Largē iuissent, uerbis ue opera ue frequenti.
 Hinc confluxerunt pisces, hic pestifer hanius
 Decepit multos, ad dandumq; impulit esca.
 Hiuc latas struxere domos per singula ferme
 Oppida, & hinc uenit nitida & præclara supel-
 Hinc etiā instructus non ad ieiunia uictus. (lex,
 Hoc mercatu freti urbes & rura domatim
 Circumcunt, posito procul abiectiq; pudore,
 Mendicantq; stipem, præsertim semper in ipsis
 Urbibus incumbunt populo: non tæda iugalis,
 Non alius cœtus, non compotatio initur,
 Ut non confestim circumsistent pixide mensas,
 Et ueluti muscæ cunctis sint usq; molesti.
 Haud cœnare licet, nō prandia sumere cuiquam,
 Quin extemplò adsint, auresq; manusq; fatigēt.
 Ieiuni postquam uenerunt tempora sacri,
 Legibus & populus uulgò terretur amaris,
 Tum uerò assidue merita & ieiunia iactant
 Cum precib. sua: tum quæstus redit uber ab illis,
 Qui ieiunauere minus, uitamq; priorem
 Immutant nihil. hi meritorum grandia censent
 Pondera mercatos, sibi iamq; fauere scelestis
 Rectorem cœli, culpamq; iramq; solutam,

Si uinum egregium uel fassamenta dederunt,
 Vel stipe collata Saliaria prandia crassis.
 Quæstus & in uicis ingens, per ditia rura:
 Illic omne genus frumenti, caseus illic
 Plurimus, & linum, rapæq; ac omne legumen
 Colligitur. quin cum pingui & sarcimina lardo
 Et porci pingues Antoni à corte minantis
 Herculeos (sic nempe ferunt) nō dantibus igitur
 Atq; à simplicibus quo plura emungere possunt
 Chartis condonant pictis, acubusq; uicissim,
 Et ligulis, speculisq; alijsq; huiusce monetæ.
 Ista licet sint ualde inhonestæ ac turpia, summa
 Attamen hi pietatem & sanctæ religionis
 Signa putant. Tam cuncta colit peruersa Papatus
 Tamq; deum reddit quouis ex dæmone, contra
 Dæmonas exq; deo, quod doctrinaq; fideq;
 Ritibus & studijs uel stultus cernat ubiq;
 Hi mihi præcipuè multum sapuisse uidentur,
 Qui mendicando primum terraq; mariq;
 Plausibili quodam titulo specieq; uenusta,
 Innumeras sibi opes paulatim agrosq; parauit
 Instructasq; ædes, census, uincta, gregesq;
 Atq; armenta bouum, uicos terrasq; benignas,
 Amplius ut iam non sit mendicare necesse.
 Quin nolunt etiam se mendicasse uideri,
 Tam lautè uiuunt segnes, dominiq; uocantur.
 Theutonicis primò magnum consciuit amorem
 Bellæ

Bellandi contra Paganos plurimus ardor,
 Et simul ægrorum cura indefessa. rogabant
 Subsidium atq; stipem, quo possent utraq; rectè
 In cunctis curare locis. Quid multa? Libenter
 Contribuere omnes. Opibus nunc porrò coactis,
 Nec curant, nec alunt ægros. Si bella gerenda
 Aduersum Turcas, puluinos linquere molles
 Nolunt, ut sibi qui pepererunt ocia quondam.
 Sic fecere alij quoq; quos non carmine possis
 Enumerare omnes, tam gens hæc improba creuit.
 Multò peiores uerò, qui ditia quamuis
 Prædia possideant, & opes, ut multa supersint,
 Non tamen abijciunt studium moremq; rogandis
 Mendicare adeò pulchrum, immò perutile cēsant.
 Sunt quibus assiduò mendicare imperat ordo,
 Paupertasq; simul, nulla & prouisio census:
 Præ reliquis genus improbulū, cunctisq; molestū.
 His præter leges indulgit multa Papatus,
 Postquã animaduertit rectè sua cōmoda multū
 Prouehere, & cunctis posse introducere regnis.
 Et sanè eximè curant persoluere grates,
 Suntq; quasi imperij columen, tutelaq; fida.
 Doctrinã illius siquidem omnē hausere, fidemq;
 Quidq; Papæ placeat curant defendere semper,
 Nullaq; pro regno fugiunt mendacia charo
 Fingere, nec quamuis magnum subiisse laborem.
 Per maria & terras uolitat. penetrantq; potentia
 Nobis

Nobilitatūq; ædes. reseratur ubiq; docendi
 Ianua: nec pastor quisquā, nec episcopus obstat
 Amplificandi ut sit regni permagna facultas,
 Sicut & est feruens studium, indefessaq; cura.
 Quippe sub illius cernunt se pascier umbra,
 Et regnare simul. Cernunt florente Papatu,
 Ordinis incrementa sui, uictumq; beatum
 Sperari posse: at uerò in contraria labi
 Cuncta, Saguntinamq; famem portendier alibi
 Sicubi forte parum ualet & contemnitur ille.
 Ergo mouent omnem lapidem pro seq;, Papaq;
 Ne quod consurgat murmur, neu dogmata cõtra
 Multasq; imperij fraudes, lucrosa q; iura
 Spargantur. quo circa ijs inquisitio solis
 Commissa hæreseon: quas inter maxima longè,
 Ventribus & crassis præsentis plena pericli,
 Si quis Pontificem caput abnegat esse supremum
 A Christo sponsæ impositum: si nulla ualere
 Quis dicit merita ad cœlum, uitamq; perennem
 Omnia sed gratis per Christum obtingere solent
 Vel si quis rasos affirmat inutile germen,
 Tantumq; hypocrisi nugisq; imponere mundo,
 Veriq; esse hostes. Rabida uelut à cane morfi
 Sic hos corripunt, uexant, squallorēq; tetri
 Carceris excruciant, nolentes cedere demum
 Contradunt flammis, toto gaudente Papatu.
 Quos uerò hoc pacto uexandi copia non est,

Eminus allatrant, maledictis clamq; palamq;
 Dentatis quoq; & indoctis stolidisq; libellis
 Mordent, & satagunt inuisos reddere uulgo.
 Hæc si pro Christo pugnarent seria tantum,
 Non mendicarent illi, non tanta tot annos
 Pressisset populum sancti ignorantia ueri.
 At non imperio conducunt uera Papali.
 Ex falsis compactum est, nec consistere falsis
 Absq; potest. quare merito feraciter odit,
 Si quis de Christo nutit, uerumq; requirit.
 Utitur his ergo membris constanter ubiq;
 Noticiã ut Christi premat, atq; exterminet orbe.
 Nec solum hac in parte iuuant, regnumq; tuetur:
 Non primas est, non rex fermè, quin gregis huius
 Asciscat patrem, cui cuncta secreta profundi
 Pectoris exponat, fateaturq; omnia uite
 Crimina. quod regnò uarijs est utile pactis.
 Nam sic primates quouis perducere possunt,
 Maximè eò ut magni faciant, cunctisq; Papatum
 Preponant rebus, ualde & tutentur, amentq;
 Illiq; expugnent toto contraria nisu.
 Qui si contantur segnes, leuiterq; uacillant,
 Criminibus terrere solent, ueniãq; ne gata,
 Quo nihil horrèdum magis & damnabile cæcis.
 Hinc quoq; resciscit passim Sanctissimus ille,
 Quid rex quisq; paret, quid cogitet atq; labore,
 Omnibus ut rebus maturè occurrere possit:

Tam uigilant horum ac explorant omnia cœtibus
 Deniq; si argētum Papa, uel de Cardine quisquis
 Aut Antistes, qui redimendo pallia non est,
 Ex regione aliqua uenijs corradere largis
 Appetit, hos mittit Cereales. ulla nec est gens
 Aptior insidijs, auro nassisq; parandis.
 Horrēdū clamāt, falsum absq; pudore profantibus
 Audacter pugnant, Satanamq; ad sidera tolluntibus
 Ex muscaq; altos norunt effingere barros,
 Imperiumq; Papæ cœlo equiparare sereno.
 Haud sciam uti, num gens fuerit lucrosior ulla
 Ex usuq; magis. Per eos mendacia uulgus
 Credidit ac hausit, nihili et pro spebus abunde
 Profudit sua, dum cœlum præclarāq; sese
 Sanctorum merita, et uitam mercariet ipsam
 Crederet. Interea nugis spolijsq; beati
 Ridebant illi tacitè, cistasq; ferebant
 Argenti plenas magna cum laude patronis.
 Non studia atq; actus horum percenseo cunctos
 Quidq; domi faciant, quæ olim molimina mundi
 Protulerint, adq; impietatem præpete cursu
 Contulerint sese, uitæq; exempla scelestæ
 Ediderint, etiam toto indignante Papatu.
 Ut iam dicatur, nihil haud audere cucullum,
 In mentem modò quod ueniat, sede atq; parūper
 Nos leuib; serimur remis, non fortibus Euris:
 Nec iuuat Augeæ densum purgare sinetum.

Sic tamen imperij specimē breue, primāq; cernis
 Mēbra, que as reliqua unde sagax quæcunq; super
 Discere: nam mirabiliter uitaq; fidēque (sunt
 Omnia concordant. Quare nihil ambigo, quin sis
 Nil inuenturus recti, nec quod sit ouili
 Christi conueniens, tenebroso atq; utile mundo:
 Verūm imposturas ualidas, fraudesq; recoctas,
 Omnem et auariciæ speciem, uitamq; prophanā,
 Fastus & pompas, insanos deniq; cultus,
 Vestes ridiculas, ignauæq; ocia uitæ.
 Hinc ubi diuini resonant oracula uerbi
 Clare, Euangeliumq; palam Christusq; docetur,
 Hæc gens decrescit sensim, exitioq; propinquat,
 Et cum pauperibus dites abolentur & ipsi:
 Ut ueræ pestes fidei, errorumq; magistri,
 Ut uentres pigri, ac telluris inutile pondus:
 Germanas quos in regiones Itala quondam
 Euomuit tellus, mater ceu fœta malorum,
 Et uenit usq; nouas (tanta est insania) sectas.
 Nuper enim misit dictos de nomine Iesu,
 Accitu procerum puto fautorumq; Papisnæ,
 Plausibili rude deciperent ut nomine uulgus.
 Ceu meritum Christi cultum atq; unius honorem
 Sint que situri. Satanz plantaria uerūm,
 Ac reliquis sunt nil meliores. Scilicet omnes
 Aduersus Christum, monachi rasiq; sophistæ
 Iurauere semel studio atq; fauore Papatûs,

Vt nil expectare queas saniq; boniq;.

Hi currunt iã huc atq; illuc, sursum atq; deorsum

Ac nauare student operam Satanaq; Papisq;.

Erutũ ut è tenebris uerum Christusq; prematũ

Sed premet hos Christus quoq; cũ farragine totũ

Hostium, & aduentutandem extirpabit ad uerũ

Cõmunia. Porro sicut habent quedam specialia, mēbrũ

Sic nonnulla etiam uideas communia cunctis,

E quibus exoptant nosci & prestare popello,

Pagana quadam & stulta ambitione, tenentq;

Hactenus, inde trahit nec eos irrisio plebis,

Nec murmur iustum, uitæ ue decus, nec honestas

Rasi. Sant omnes primũ supremo uertice rasi,

Attonsiq; comam: quo quisq; & sanctior atq;

Religiosior esse cupit, cunctisq; uideri,

Litius hoc caluam fermè deradit ad aures,

Vt latum digitum uix stet quasi facta corona.

Non à Iudæis hic ritus fluxit ineptus,

Nec satis apparet quæ gens tam stulta per orbem

Sic deturparit caput, agnatumq; decorem

Cogente abstulerit nullo, bellumq; putarit

Non ramos inter raso procedere calua.

Certè præcipuos fidei primosq; magistros

Sic ramos nemo uidit, nec re super ista

Mandarunt quicquam tam cæca, tamq; pudenda

Finxerunt ipsi longo post tempore segnes:

Ociaq; hoc peperere nefas, ut cætera, nobis.

At miror cur non pudeat? nudare quòd au sint
 Coram plebe caput, sed adhuc mysteria magna
 Significare ferant, natura remq; suapte
 Turpem, persuadere suis conentur honestam?
 Se nempe esse ferunt reges, istudq; notari
 Vertice sic raso. Quid non nugentur inepti,
 Hec proferre palàm qui non absurda uerentur?
 Sed soliti sunt in cunctis illudere mundo.

Sunt etiã uncti omnes à presbytero usq; supre Vncti.
 Ad caput imperij, Iudæorumq; sequuntur (mum
 Sublatos ritus per pacti uerba recentis.
 Ast illi certo fecerunt omnia iussu,
 Venturum ut Christum sic testarentur agendo.
 Hi faciunt ex se: & tanquam non uenerit olim
 Rex regum Christus, designatusq; sacerdos,
 Sic unguunt & se atq; suos baptismate ab ipso,
 Dum postrema datur morituris unctio mēbris.
 Ungitur & templi paries, unguuntur & aræ,
 Aeramenta quoq; in celsa resonantia turri:
 Ungunt & reges, capiunt si quando coronam.
 Mosaicus planè populus, quamuis sine Mose,
 Et sine præcipiente Deo, Christoq; magistro:
 Omnia confidenti assumit pectore per se,
 Quæ cunctis deim uult sancta & diuina uideri,
 Scilicet egregius simul ut uideatur & ipse.
 Præterea sunt linigeri, ut Memphitica turba, Linigeri.
 Utq; sacerdotes Iudæi, ex lege ferentes

f Lincum

Lineũ Ephot. Velant siquidẽ sua pallia summa

Linea et insigni rugis candoreq; ueste:

Qua sine nec suggesta adeũ, nec sacra ministrat.

Nec quicquam in templis faciũt. Hac cogitur illi

In templis etiam ædituus, ludiq; magister,

Primaq; discentes ita fermè elementa puelli.

Sic fatui fatuos faciunt, luduntq; popellum.

Nam uestis tandem quem confert linea fructum

Non æstum siquidem est, durũ nec idonea frigid

Arcere à quoquam: nec habet mandata cohortis

Bissenæ, aut Christi, nullumq; induta decorem

Præstat, sed contrà uehementer dedecet omnes:

Ex plebe ut si quis grandis per compita uadat

Vestitu simili, risum plagasq; reportet,

Aut compingatur pro certo in uincla furenti.

Demiror uerò, cur non utantur eadem (satis

Hac monachi quoq; ueste. Sed esse hãc esse o casu

Quòd monachi prius in sano ridentur amictu,

Suntq; satis turpes, et eo discrimine pulchrè

Secreti à uulgo, uel quod magis creditur idem

Esse sacer, nulloq; alio uelandus: et albus

Quòd non conueniat, uerũm lugentibus ater.

Sunt distincti etiam talari ueste supernè,

Et sunt imberbes omnes ex lege papali,

In muliebrem ut sint formam cultumq; redacti.

Immunes.

Munera quinetiam nõ curant publica, regum

Concessu quondam, non pendunt ulla tributa,

Liber II.

53

Nec subeunt aliud cum uulgo onus, ulla nec illos
 Publica terrarum tangunt uexantque flagella.
 Presidibus tantum parent de corte papali:
 Contemnunt alios, legesque & ciuica iura
 Pro nihilo ducunt, nisi quum pro parte uidentur
 Suppetias ipsis ferre, ostenduntque fauorem.
 Immunes sunt, & sacrosancti: unde nec illos
 Mordaci dicto, nec facto ledere tutum.
 Si quis forte horum lethali uulnere cæsus (est
 Occubuit, quantum heu facinus, iacturaque quanta
 Facta: intermittunt sacra, claudunt ostia templi,
 Organaque et cantum suspendunt, nec sonat ultra
 Nolarum strepitus, tristi sunt omnia luctu
 Plena, quoad pœnas homicida exsoluat atroces.
 Tanti se faciunt, tamque illis ultio curæ est.
 Sin uero euasit, pedibusque fugaque salutem
 Quæsiuit sibi, mox solito ictum fulmine dedunt
 Reçtori Stygio, neçtuntque atrocia menti
 Vincula, cœlorum seclusi prorsus ab arce:
 Et nequit absolui, sedis nisi uoce Papalis.
 Sic illi incussere metum omnibus, ut sine cura
 Inceptent turbas, rixas, pugnasque cruentas.
 Si quem uero ipsi ferro strauere feroces,
 Res leuis est, facileque ualet lentèque piari.
 Nam prætor nullus sacros attingere rastos,
 Sumere nec pœnas audet, quocumque prehensi
 Sint licet in scelere. Ad sua mittuntur fora primæ,
 f 2 Post

Post aliquod tempus Romam, dum obliuio forte
 Mitiget aduersos. tum facta à cæde soluti,
 Audacter redeunt, contempto iure popelli,
 Omnibus & cæsi fautoribus atq; propinquis.
 Qui primum rasis redduntur membra capillis
 Imperij, primusq; est sumptus ritè character,
 Prætoris iactant sese euasisse tribunal,
 Carnificisq; manus. nec frustra: maxima namq;
 Libertas solis passim conceditur unctis,
 Delinquendi immò damnosa licentia quiduis,
 Qualis nulli alij conceditur, aut peregrino
 Aut ciui. Quippe haud metuunt ciuilia iura,
 Nec pœnas legum. clemens sedet arbiter illis
 Præsul, maternòque sinu tegit atq; tuetur.
 Libertatum harum scripsere uolumina magna
 Canonicumque uocant ius, densa cuius in umbra
 Securi stertunt, dulcem capiuntque quietem,
 Quòdque libet tutò faciunt. Id cogitur omnis
 Confirmare prius Cæsar, de more coronam
 Quàm capiat, iure & iurando obstringere totum
 Se defensurum neruis. Hic nõnne beatus

Cœlibes.

D. 27. Pref-
byteris.

D. 28. Affu-
mi presby-
ter.

D. 31. Silai-
cus, Sacerdo-
sibus.

Est populus, qualis toto non uiuit in orbe?

Deniq; coniugij fugiunt commercia sancti,

Pontificum iussu, contra cœlestia iussa.

Paulus enim cœli doctus secreta magister,

Constituit, uaga quò uulgò scortatio planè

Euigaretur, carnisq; facesseret ardor,

Vt quisq; uxorem propriam, propriūq; maritū
 Fœmina haberet quæq; & solis cœlibe uita
 Vti permisit, diuini gratia doni
 Quos exemisset communi lege, statuq;
 Exempta an uerò sint omnia membra Papatus,
 Is dubitet, nigris qui nuper uenit ab Indis.
 Hic certè norunt omnes pueriq; senesq;
 Quàm non contineant, nec possint, et nihil usquã
 Istorum sit ab indomito satis inguine tutum.
 Namq; aut incestant aliorum tecta, torosq;
 Aut sua scorta domi retinent omni absq; timore,
 Aut certis alijs faciunt considerare tectis:
 Aut peregrè absentes cõducunt publica, ne quid
 Carni usquam desit. Sic replent omnia passim
 Tecta nothis. Nulli hoc laico permittitur usquã;
 Et rectè sanè, uitam coguntur honestam
 Degere, coniugij sacris & legibus uti.
 Turpiter at uiuunt solius membra Papatus,
 Vt solis etiam ceduntur libera scorta,
 Omneq; flagitium, quæ consecranea turba
 Perfert, excusat, tegit, extenuatq; libenter:
 Plusq; amat hac illos uita, factisq; scelestis,
 Quàm si mutarent sese, ad mentemq; redirent,
 Diuinæ & ducta parerent coniuge legi.
 Quin tales diris agitat, contemnit & odit,
 Siq; potest spoliat commisso munere, & omni
 Re, nudosq; inopesq; alias expellit in oras.

Non fatis ut possis mirari pectora cæca,
 Iudiciūq; nimis uesantum, quo mala contra
 Naturæ leges, contra rationis honesta
 Dogmata nimirum, contra quoq; publica iura,
 Gentium & aduersus cunctarum deniq; morem
 Incestam laudant certa sine coniuge uitam.
 Si sunt qui laudant, tolerant, cernuntq; libenter,
 Cur illi haud facerent, suadet quodcunq; libido?
 Ergo ita constanter pergunt, turpiq; perennant
 Vita non mutant quicquam, nullusq; reformat.
 Discerpi mallent, ueteres quàm linquere mores.
 Hinc etiam faciat quum lucrum Antistes auarum
 Dissimulat, perfert, nec spes est ulla medelæ.

Auari.

Est & auariciæ morbus communis, ab ipso
 Incipiens capite, & diffusus in omnia membra,
 Venales sunt ipsi, & habent uenalia cuncta.
 Da nummos, coelum referant, sedesq; beatas,
 Eripiuntq; animas Horco, quotquot cupis ipse.
 Da nummos, à noxa absoluunt protinus omni,
 Exq; nigro faciūt album, idq; diplomate firmat.
 Da nummos, pro te noctesq; diesq; precantur,
 Ieiunantq; quoad fiant abdomine pingues.
 Da nummos, præclara tibi merita omnia uendūt
 Ut iustè atq; piè nil sit uixisse necessum.
 Da nummos, uetito quamuis connubia iungunt
 Tempore, permittunt etiam duxisse choræas.
 Da nummos, ouis concedunt carneq; uesci

Tam Veneris, totis quàm quadraginta diebus.
 Da nummos, natum puerum baptisate tingunt,
 Et post cõfirmant, & signant chrismate frontē,
 Da nummos, & dant uerum tibi corpus Iesu,
 In cruce suspensum quātūq; & quale pependit.
 Da nummos, nares, oculos, auresq; perungunt,
 Ora, manusq;, pedesq;, unctūq; ad tartara mittūt.
 Da nummos, media tumulus tibi stabit in æde,
 Inq; choro, ne sub diuo tumuleris aprico.
 Da nummos, tota recinunt psalteria nocte,
 Præcedūtq; tuū luctu ad monumenta cadauer.
 Da nummos, memores tui erūt triginta diebus,
 Missis & psalmis: dederis si plura, quotannis.
 Da nummos, monumenta super post funera stabunt
 Suffitu thuris, sacraeq; aspergine lymphæ.
 Da nummos, reddent tua confestim irrita uota,
 Et dispensabunt etiã ipsa in lege Tonantis,
 Omnia cū precio facit hæc gens, nec tamē unq;
 Fit satura. accipiunt pro Missis quinq; uel octo.
 Absoluuntq; unã, nonnunquam mille recondunt
 Sub calicē, acceptis nūmis (sic nēpe loquuntur)
 Vnius haud memores: nec eos cura ulla remordet
 Fraudis, contemnunt populos, & qualibet arte
 Desraudare student, auroq; emungere fuluo.
 Præbendas captant multas, fugiuntq; laborem
 Vnius: argentum quærunt, atq; ocia solum.
 Nassas, decipulas, hamos, unguesq; rapaces

Omnibus iniiciunt, morituros deniq; torquent,
Aureolos aliquot legent sibi testamento.

Præterea decimas maiores atq; minores
Sedulò perquirunt, stataq; Offertoria plebis.

Omnibus hæc fermè uideas communia mēbris
Dispice tu uerò, num sint Ecclesia Christi,
Id quod contendunt adeò, cupiuntq; uideri.
Nunquid doctrinæ Christi conforme sequantur,
Et studeant: nunquid ueterum uestigia patrum,
Quos semper iactant, imitentur? Versa uidebis
Omnia (ni fallor). Pompas, stultosq; cucullos,
Luxum, monstrosos cultus, barbamq; resectam,
Et spoliata pilis capita, ad talosq; fluentes
Vestēs, insanos gestus, mitrasq; bicornes,
Auratumq; pedum, quadrangula pilea, cantus,
Chrismata, contemptum iuris, uitamq; solutam,
Cæteraq; hoc uideas genus, alta per oia quondã
In ueræ exitium pietatis, dignaq; plebis
Ludibria, ut passim quod miraretur haberet,
Introduc̃ta: superstitionum ut postmodo possent
Fundamenta iaci, à magnis, sanctisq; putatis,
Non uerum solet & falsum discernere plebes.
Nec doctrinas, nec uitam moresq; secundum
Scripturas & certa probare oracula uatum.
Sancta, nitent quæcunq; putat, creditq; tenetq;
Horrida fastidit, nulloq; nitentia cultu.

Hinc facilis patribus uia, contendentibus unum.

Ut magni fierent, & dicta & facta probaret
 Illorum populus. Si tantum unius honorem
 Quæfissent Christi, id quod decuisse ministros,
 Constat, simpliciter docuissent recta popellam,
 Nullis quæsitis fucis: & more probato,
 Legèq; diuina concessio, quin magis immò
 Mandato, egissent uitam. Nunc uulgius adhærès,
 Plus longè nouit fatalis membra Papatus,
 Et commenta hominũ, quàm Regis iussa superni:
 Nec sua damna uidet, nulliq; accommodat aures,
 Naresq; obstruxit mucosas. scilicet (aiunt)
 Deludi pariter uult, æternumq; perire.

LIBER TERTIVS.

ESt etiã inspicienda fides, quid nẽpe Papatus
 Credat: quãdoquidẽ uult credẽdi esse magi
 Solus & in mundo censerì ecclesia Christi (ster,
 Catholica. & mirũ, quàm sese hoc nomine iactet.
 Quod si constaret factis, cultuq; fideq;
 Grande profectò nefas ab eo cessisse fuisset.
 Sin uerò ostendi facile contraria possunt,
 Quòd nihil in Christũ credat, nec numen adoret
 Vnicum, & auxilium nullũ quoq; speret ab uno,
 Sed sicut gentes idola colatq; uocetq;
 Quo sit censendus numero cognoscet & infans,
 Quamq; omni semper Christum uitandus amãti.

Vera fides autẽ primũ monstranda uidetur, Catholica
 Ut docuere uiri sacro spiramine pleni. fides.

Vnicum habere Deū cultūq; & mente iubemur
 Cuius credamus nos & nostra omnia dextra,
 Cura rerum exclusa, ac sollicitudine uitæ.
 Ut qui pro nobis uigilet, curetq; libenter
 Omnia, quin etiam possit curare potenter,
 Hoc quisquis facit, is colit & reueretur, amatq;
 Corde illum toto, atq; suam spem ponit in illum
 Solum, inq; aduersis ad eum fugit, & uocat unum
 Certus opis prout ille ipsi conducere nouit.
 Credere & annexè in Christum debemus Iesum
 Vnicum ut illius gnatum, qui tempore certo
 Venerit, ob nostras culpas nostramq; salutem
 Factus homo, uas esset uti, nosterq; redemptor
 Perpetuò; atq; sua delerit crimina morte,
 Illius & causa nobis faueat pater, atq;
 Donarit uitam, noxasq; remisit omnes,
 Reddiditq; sui consortes deniq; regni.
 Hoc qui constanter credit, linguaq; fatetur,
 Iustus & electus, cœliq; est redditus hæres.
 Non metuit Satanam, nec acerbi uincola lethi.
 Nec mundi fremitus, nec mille pericula uitæ,
 Securus fixis in Christum degit ocellis.
 Verus hic israel est, Christi Ecclesia tales
 Agnoscit ciues: tales quoq; dicere uerè
 Catholicos possis, & coetus membra beati.
 Nam qui diffidunt Christo, summoq; parenti,
 Sant pauidi miserè, fugiunt, queruntq; latebras

Iusticiamq; student propriã sibi querere semper,
Qua uiuant coram Domino, culpasq; resoluant.

Nempe haud contenti donis cœlestibus ullis,

Iusticiãq; Dei certa, patrisq; fauore

Ob Christum, qui se pro nobis tradidit ultrò,

Aq; omni culpa plenè æternumq; redemit.

O quam pauci istud credunt? quam nomine Chri-

Pleriq; incassum ludunt, falsoq; uocantur (si

Christigenæ, quum toti alibi sint speq; fideq;.

Sicut & in toto possis hoc cernere regno.

Aspice enim quid nam credat, quæ mōstra sequat̃ **Papistica**

Nō nego, quin Christi nomē clametur ubiq; (tur. fides.

Aedibus in sacris, credendi & symbola cantu

Asiduo resonent, uerborum & murmure solo

Christus dicatur Dominus, uerusq; redemptor:

Sed cor abest longè, nec aperto consonat ori.

Quod multis adeò rebus testatur aperte,

Nullius ut frontis sit qui negat. Inspice primum

Iusticiam quanto propriam conamine querat

Omnibus in rebus? non ut uiuatur honestè,

Atq; Deo dignè cœlorum ad regna uocanti,

Aut Christo, culpas delenti funditis omnes:

Nec uita & factis iuuat ut, releuetq; propinquos,

Verum ut conscendat cœlum, tollatq; reatus,

Et regem meritis stellati placet Olympi,

Hic ubi comparet partæ fiducia uitæ

Per Christum, & uicti satanæ, noxæq; renuisse?

Nam

Iusticia
propria.

Nam qui quærit adhuc, nondum se credit habere.
 Nullus enim quærit, quod uerè possidet antè.
 Nec donata studet quisquam, nisi stultus & amens,
 Nancisci meritis: grates sed agitque refertq̃;
 Quantumcunq; potest, & donata fruitur re
 Letus, & affligente à sollicitudine liber.
 Ergo iusticiam quando re semper in omni,
 Et simul ingentes meritorum quærit aceruos,
 Impiè & ad finem retinetq̃; & destinat illum,
 Non sibi donatam uitam, culpasq̃; remissas
 Per Christum credit: magis sed contemnit & odit
 Illius meritum & cælestis dona parentis,
 Iusticiæ innixus propriæ, meritisq̃; superbis.
 Huc spectat quicquid sacri facit atq; prophani,
 Huc ritus cultusq̃; subinde novos creat, atq; humi
 Proposuit uitæ sibi met finemq̃; scopamq̃;
 Nec seruari aliter sperat se posse, nec ullum.
 Iudaicus planè populus, nec gentibus in re,
 Si Christi nomen tollas, præstantior ulla,
 Nempe modo simili per totum creditur orbem,
 Mētibus ac inscripta docet lex, humanaq; dictat
 Constantè ratio, benefactis præmia tandem
 Restare, & summi placandam numinis iram
 Muneribus, cultu, meritis, prece, iusticiâq̃;
 Et nobis faciundi alia est quæcunq; facultas.
 Hinc ergo impositis conantur montibus omnes,
 Phlegrei quondam sicut fecere Gigantes,

Astrigee

Astrigerum superare axem, regnareq; caelo.
 Deturbabuntur uerò, & mittentur in ima
 Tartara: constituit siquidem diuina uoluntas,
 Non nisi per gnatum mundi delicta piari,
 Et caput astuti confringi posse draconis.
 Hoc caecus nescit, nec curat discere, mundus.
 Nec credit uerbo, sua sed uerissima censet
 Somnia, quis fudit, plauditq;, & pascitur horam
 Vsq; ad supremam. Sic Turcarum agmina legi
 Et factis fidunt proprijs, & credit Hebraeus
 Se uitam nacturum ex Mosi lege corusci,
 Et gens quaeq; sua confidit lege, salutem
 Viriculis nempe in proprijs consistere certò.
 Nil aliud credit, fudit, speratq; Papatus.
 Iusticiam fidei ueram haud intelligit, et si
 Scripturas legat & trutinat, Paulumq; reuoluat,
 Iusticiam toties fidei, donumq; loquentem
 Aeterni patris Christum, qui scilicet unius
 Iusticia est simplex nostra atq; redemptio factus.
 Ast age per certas uideamus singula partes.
 Christus signa duo dedit, instituitq; recedens, De bap-
 Queis obsignaret certò sua munera nobis, smo.
 Fulciretq; fidem, per se delicta remissa
 Omnia, & haeredes uitae nos esse perennis.
 Primū est Baptismus, sacris quo tingimur undis,
 Induperatoriq; damus quo nomina Christo,
 Victuri simul & morituri, quamlibet & post
 Passuri

Passuri sortem. Vt simplex, ita maxima res est;
 Nec ludo, nullisq; iocis tractanda, nec ulla
 Stercoris humani uiolanda aspergine. Porro
 Polluit hanc praua doctrina & ritibus ille
 Ridiculis. Siquidem factò contingere solo
 Culparum ueniam docuit, posito obice nullo.
 Quòd nempe haud gratis, Domini nec munere
 Donari noxas unius, sed mage factò (fidat
 Et probitate hominis se ritè ad sacra parantis,
 Vt meritis extet locus, & benefacta salutis
 Credantur reserare uiam. Sic transtulit in nos
 Quod Domini est, factisq; asscripsit, sola quod est
 Vera fides, etiã prius atq; accesseris undas. (seri
 Nec baptizando donantur crimina cuiquam,
 Nec propter factum donari littera tradit,
 Sed iam credenti plenè donata fatemur,
 Sicut & electos & coetus membra beati:
 Non credenti autem non culpa remittitur ulla,
 Si decies etiam liquidis mergatur in undis.
 Vt factum per se nil cuiquam aut conferat usus,
 Propositum quamuis fugiendi crimina constet.
 Quapropter quondã conferri haud antè solebat,
 Quàm quis publicitus Christum confessus Iesum
 Esset, & ore fidem docuisset corde latentem.
 Si gratis culpas donari crederet ille,
 Nò hominum factis meritisq; asscriberet unquam
 Nec uanis homines faceret confidere rebus.

Sed quia non credit Christo, neq; crimina gratis
 Donari docuisse potest: sed ubiq; uagatur
 Per salebras, cæcasq; infausta ad tartara fossas,
 Perq; inamœna trahit secum spineta popellum.
 Quid quod ridendo Baptismum polluit actu,
 Quo magis humani firma esset opinio facti?
 Et baptizandis olim quod cepit adultis,
 Id teneris agitatur cum infantibus, & putat ingens
 Esse nefas mutare aliquid pro ætate locoq;
 Ergo cruces pingit primum, exsufflatq; potentes
 Dæmonas, & trucibus mandat discedere uerbis:
 Scilicet infantes habitari à dæmone credit,
 Quos populus Christi & sancti genuere parêtes.
 Sepe, parum ueluti memor, indita querit ab illis
 Nomina, quos sacrâ hanc ad rem legere parentes.
 Mox rogat, utrû inimicitias cum principe mûdi,
 Factisq; illius cunctis pompisq; superbis
 Sint suscepturi? respondent illico lecti,
 Se uelle. An credant? querit. se credere dicunt.
 Ludum nempe merum, fatua & deliria cernis.
 Hinc sal in ora etiam trudit, sputoq; lutoso
 Aures atq; oculos peruerso imitamine sanos
 Collinit. Est oleo quoq; opus cû chrismate sacro,
 Quis scapulas inter pueros pectusq; perungit.
 Linea opus ueste est, qua tinctos atq; leuatos
 Vestit, & ardenti tandē armat lumine dextras.
 Et quo grandescant citius, sustollit in altum.

Talibus

Talibus absurdis ne delirare putetur,
 Et stupida tantum nugis illudere plebi,
 Miras sanctarum fingit rerum esse figuras.
 Quis uerò non plus tribuat tot rebus ineptis,
 Inuentisq; hominum, & uoci factisq; ministri,
 Quàm dono pactoq; Dei, meritisq; patroni
 Sanguine qui proprio nos tristi à morte redemit.
 Quum plebs præsertim nil planè intelligat astas,
 Ausonia dictum lingua: sed murmura tantum
 Audiatur, & solum in ritus sua lumina figat?

De cœna. Sic facit & Coenæ, Dominus quã sanxit Iesus
 Ipsius ut mortis memores essemus in æuum,
 Ad fidei robur nostræ, & monumenta salutis.
 Quòd nempe ille sua delerit crimina morte
 Nostra, emundaritq; suo nos sanguine plenè
 Omnibus à maculis, in conspectuq; parentis
 Reddiderit iustos. Quæ quum fiducia cœna
 Est renouata quasi, & uerbo rituq; benigno
 Mentibus atq; oculis inscripta, ut laudibus omnes
 Cœlestem patrem & gnatum celebremus Iesum,
 Cordibus & letis grates pro gratia agamus,
 Fraternali nexi nos omnes inter amore: (ter,
 Hec ad alèda palàm, simul et memoràda frequè
 Sumi constituit panem, uitisq; liquorem,
 Corporis & profusi ut mystica signa cruoris.
 Summe Deus, circa hanc cœnã quæ monstra Pat
 Doctrinæ finxit quos ritus iūxit ineptos, (patris
 Et uer

Et uestes risu dignas, atq; impia multa?
 Nomen mutauit primum, Missamq; uocauit:
 Quod quid significet, Græcū ne sit, an'ne Latinū,
 An magis Hebræa quadam sit uoce receptum,
 Nescit adhuc ipse, & uariat sententia cortis.
 Dein sex & septem iubet absurdissima credi,
 Ex proprio cerebro, uerbisq; malè intellectis,
 Nempe quòd in Christi corpus substantia panis
 Vi uerborum abeat, liquor & mutetur Iacchi
 Sanguinis in Christi naturam: nilq; supersit
 Naturæ panis, uiniq; ut uerba minister
 Protulit, excepta specie, gustusq; sapore.
 Et ne quis circa hæc indoctus forsitan erret,
 Verbis præscribit tragicis, in quale tenendum
 Mutari panem corpus, qualè m ue cruorem,
 Vinum. Corpus, quod Maria de uirgine natum,
 Quod flagris cæsum, suffixum quale pependit
 In cruce. Porrò cruorem, effosso qualis abundè
 Effluxit latere. Inde licet sic omnia fiant
 Luce horaq; omni, Christusq; ita semper edatur,
 Inde tamen nunquam fiat maior ue, minorue,
 Sed maneat forma & mensura semper eadem,
 Nec consumatur. Tum quamuis unicus ille
 Propositus panis partes in mille, quaterue
 Frangatur totidem, minima totus tamen extet
 Particula Christus cum carne, cute, ossibus, et cū
 Corpore dimenso. (sic omnia magna profatur)

Post, sacra quòd nullus contaminet ista scelestus
 Quodq; equè Christum de cœlo detrahat alto
 Impius in panem, ut sanctus, pius, integer, insons.
 Quin etiam quòd se Christus non subtrahat ulli,
 Verùm equè malus ut bonus, æquè incredulus omni
 Ut credens illum comedat, sed dispare fructu. *(Cui)*
 Quòd corpus quoq; non reliquis equaliter escis
 Transeat in uentrè comedentis, sed mage in ipsius
 Mutetur comedens. Dein sumptū ut corpus in or
 luit, ad excelsum subito rapiatur Olympum,
 Nec dentes ferat, aut morsu frangatur acuto.
 Hinc, in uisibili panis paruaq; figura
 Incomprẽsibilemq; Deum docet, atq; perempti
 Christi comprehendì corpus: quin tempore codet
 In multis simul esse locis, perq; omnia fũsum.
 Dictaq; corpus idem quòdam permulta locust
 In cœna, & sedisse attenta ante ora suorum,
 Et simul in panem conuersum, sicq; comestum.
 Peterea tradit, quòd Christum quisq; sacerdos
 Offerat in Missa: sitq; illa oblatio tanti,
 Tamq; accepta Deo, quàm mors illius amara.
 Inde etiam bissex numerantur commoda, quæ ut
 Sacrificans dignè, uel sumens accipit omnis:
 Vel tantū auscultans Missam, præsensq; sub act
 Insuper & Missæ sacrum, factumq; ministri,
 Et uiuis prodesse docet, pariterq; sepultis.
 Postremò laicis aufert sacra pocula cœnæ,

Tantundem dicens specie sub haberier una,
 Quātū utraq;:quòd et uiuū sine sanguine corpus
 Non sit,nec contrā uiuus sine corpore sanguis.
 Hoc quasi nescierit Christus, mundi ille magister.
 Sunt ne hæc doctrinæ mira & iocularia mōstra,
 Quando nihil Christus uoluit nec tradidit horū
 Assuit & cœnæ meritum, factūq; ministri,
 Et simul astantis cuiuslibet, atq; uidentis.
 Nam res in toto meritis sine nulla Papatu,
 Nec fit,nec debet fieri:quum maxima longè
 Regula laudetur,totam pendere salutem
 Nostris ex factis,fidei nullus locus extat,
 Nec seruatori datur omnis gloria Christo,
 Sola nec euehitur misereutis gratia patris. (tur:
 Qui Missam facit, aut celebrat, permulta mere-
 Quisquis & auscultat,meritis cumulatur opimis.
 Qui nihil auscultat,nec uerbum intelligit ullum,
 Sed sacra tantum consistit segnis in aede,
 Magnis ornatur meritis,ueniaq; reatus,
 Mirificeq; tumet proprij fiducia facti.
 Quin & campanis Missæ si dantur habendæ
 Signa procul,nec adesse queas, sed pectore toto
 Duntaxat cupias,meritum tibi grande parasçi.
 Sic cœna ad meritum deseruit ubiq; Papistis.
 Omnis & in Missa spes est,quocunq; periclo,
 Et quacunq; in re.Nonne hæc bellissima gens est?
 Damnum haud se credunt illis sentire diebus

Posse, quibus Missam manè audiuerè, uel actum
 Aspexere procul. Fit enim, quod diximus antè:
 In Christū haud credunt, uerū in sese, & sua
 Toti incredulitate atq; impietate referti. (C)
 Missa aperit cœlum, Stygijs & liberat undis.
 Missa ægros sanat, morbosq; repellit acutos.
 Missa leuat culpas, immensaq; crimina delet.
 Missa Deum placat, cœlestes donat & arces.
 Missa ex igne trahit noxas purgante relictas.
 Missa animos mœstos solatur, & erigit altè.
 Missa lauat mentes, & conscia corda serenat.
 Missa parit meritis Domini, seruatq; fauorem.
 Missa malos pellit genios, tollitq; furorem:
 Missa bonos uocat è cœlis, redditq; sodales.
 Missa peregrinos cunctis defendit in oris.
 Missa rates tumidis saluas conseruat in undis.
 Missa dat agrorum fructum, & tutatur agre
 Missa beat, quotquot cupiunt ditescere lucro.
 Missa uiris nuptas iungit, nuptisq; maritos.
 Missa iuuat lites, pugnasq; & bella secundat.
 Missa & natiuo multum de fomite tollit.
 Missa etiam uites, & molles protegit uuas.
 Missa & uenantes iuuat, & properare molo
 Missa facit, repletq; opulenta retia præda.
 Missa iras placat dominorum, animosq; refr
 Missa truces, tandem cupidos & iungit amant
 Missa scelestæ etiam eneruat mala carmina sag
 Miss

Missa leues præstat partus, minuitq; dolores.
 Missa omnes hominum fortunat ritè labores.
 Missa preces facit acceptas, præstatq; petita.
 Missa lupos stabulis arcet, tristemq; coeracet
 Missa luem, reditusq; facit contingere letos.
 Missa etiam fortunat iter, quòcunq; uagaris.
 Missa quoq; insidias hostiles sternit, & arcet.
 Missa malos abigit lemures, nocturnaq; monstra.
 Missa famem pestemq; & martia tela repellit.
 Missa facit securo animo decedere uita.
 Missa pigros multos consuevit pascere uentres.
 Missa refert iugem, sicut sutoria, questum.
 Omnia Missa facit: tota est fiducia Missa.
 Rebus in aduersis ad Missas ilico currunt.
 Impia nempe ualet tantum persuasio passim,
 Qua meritis hominum factisq; dedere salutem.
 Hinc ergo in cunctis creuere altaria templis.
 Hinc & sacrificorum adeò creuere cohortes.
 Hinc surrexerunt monachorum examina tanta,
 Quos pascit questus iucunda per ocia Missæ.
 Hinc reges etiam magni, summiq; monarchæ
 Missas instituere sibi, certosq; ministros
 Censu perpetuo, ne Missa uidelicet unquam
 Cessaret: facilis tantorum causa bonorum,
 Si modò diuino posset consistere uerbo.
 Hos alij mox sunt locupletes inde secuti:
 Quisq; sibi ædiculam statuit, Missæq; ministrum,
 & 3 Aedi-

Aedibus in proprijs, uel templi parte gregalis:
 Tota ut salua domus fieret, seriq; nepotes,
 Quiq; in praesenti uiuunt, habitantue sepulchra
 Forsitan & ficto miserè torquentur in igne.
 In caena Christus se nobis exhibet ipsum,
 Et sua nobiscum communicat omnia largè:
 Accipimus nos, nilq; damus, nec possumus illi:
 Donis pro acceptis agimus tantummodo grati
 Hi praestare Deo cultum, & meritoria facta
 Ex Missis satagunt studio procudere prauo.
 Usq; adeò inuertit diuina, humana, Papatus,
 Pareat ut nusquam parte fiducia uitae
 Per Christum, & uicti Satanae, culpaq; remissa.

De alijs.

Post haec signa duo, Christus quae tradidit ipse
 Quinq; alia inuenit, meriti ne deforet unquam
 Materies. Diuini etenim quum signa fauoris
 Nec sint, nec possint esse, & promissio nulla
 Extet, diuinam tamen accipientibus audet
 Gratiam, & afflatum tragicis promittere uerbis
 Confirmat nullo pueros examine facto
 Aut morum, aut fidei diuinum pneuma ministris
 Qualiscunq; dari facto docet, & nihil inter
 Christi legatos, damnatumq; esse Simonem.
 Chrismate cõsignat frontē, astantumq; cachinno
 Consignatorum trepidantia percutit ora.
 Mox praesto est aliquis uncto, materue paterus
 Qui frontem uenti, tetro ceu uulnere laesant,
 Lintea

Linteolo circumligat: illud & octo diebus
 Coguntur risu cernentis ferre cateruæ.
 Demitur hinc tandem, puroq; in fonte lauantur
 Frontes, ne sacro quicquam de Chrismate restet.

Pœnitenti-
 tia.

Iam quid cōmemorē, quantas confessio culpas
 Deleat? & cordis quantum contritio proffit,
 Atq; satis demum pro cunctis factio culpis?
 Scilicet humano tribuit factio omnia passim,
 In Christumq; fidem nec nouit, nec docet: immo
 Destruit, & Christum nomen duntaxat inane
 Esse putat. Semper sanè delicta fatetur
 Grex Christi sua, cōteriturq; ob cuncta dolenter:
 Sed non iusticiam ponit uel querit in istis,
 Ut nec in interitu, uel legis mortifera ui:
 Nec pro delictis precium desiderat ullum,
 Nec credit, præter Christi acceptabile letum.
 His ualde tradit celebris diuersa Papatus.
 Horrendo iubet edicto delicta fateri
 Cuncta sacerdoti certo sub tempore Paschæ,
 Vel quum fatalis decedendi imminet hora.
 Atq; istud nudè, non circumstantibus ullis
 Rebus præteritis, aliter delicta remitti
 Pernegat, aut homines absolui posse reatu.
 Hic ubi comparet partæ fiducia uitæ
 Per Christum, & uicti satanæ, noxæq; remissæ?
 Quis narrare queat, dederit quæ damna popello,
 Præua hæc doctrina? quantum seduxerit omnes

A Christo, ueraq; fide? quis scrupulus arctat
 Hinc afflictarit mentes? Quippe omnia sicut
 Nec poterant unquam nosse, aut delicta fateri:
 Nunquam ita condonata sibi, seseq; solus os
 Credere. Præterea peregrinæ murmure lingua
 Absoluit, planè & nullum fiducia uerbum
 Quo nitatur habet. Cæcè uult omnia credi
 Impietatis herus crassæ, cæcusq; magister.
 Ex factis etiam absoluit, meritisq; futuris,
 Præteritisq; olim, nec non præsentibus unâ:
 Nec proprijs solum, sed et ære aliunde redemptis
 Quin etiam Christi meritis mortiq;, cruciq;
 Diuorum iungit merita, & blasphemius æquat.
 Postremò satis est pro cunctis factio noxis,
 Ut quis Romanam nummos deponat in arcam,
 Merceturq; sibi ueniarum haud pauca talenta,
 Aut sua cœnobio præstet, templisue struendis,
 Aut alijs aliquem diuum ueneretur in oris,
 Aut certas dicat preculas, Mariamq; salutet
 Bisq; & ter decies, aut qualibet amplius horâ:
 Aut aliud faciat, mandatum uoce ministri.
 Vidi olim Spiræ permultos nocte propinqua
 Præлата grandi cruce, succensaq; lucerna,
 Velata facie, nudoq; incedere dorso
 Per fora, nodosis iussu seseq; flagellis
 Cedere, nec leuiter cædebant herclè, nec ullus
 Parcebat sibi: manabat de uulnere sanguis,

Dorſá ue turgebant certè uibice frequenti,
 Quos multis medici poſt curauere diebus.
 Nempe modo hoc uoluere ſuos delere reatus,
 Atq; ſatisfacere. Hæc nõnne eſt ueſania crassa,
 Quam mundo inuexit cura impietasq; Papatus?
 Tu porro in Chriſtũ doctrina hac credere cenſeſ?
 Eſſe q; Catholicum, quod amat ſuper omnia dici?
 Pœnam imponebant paſtores fontibus olim,
 Coetũq; excluſis, & aperto crimine lapſis
 Publicitus, coetus ut diſciplina beati
 Conſeruarietur, ne forſitan ethnica turba
 Quiduis admitti facile ac impune putaret,
 Stantibus utq; forent à caſu exempla cauendi,
 Pœnæ & reſpectu placarent deniq; mentes
 Offenſi coetus: non ut delicta remitti
 Coram pare Deo pœna loquerentur eadem,
 Longè etenim diſtant diuina humanaq; iura:
 Nec ſatis humanæ legi, Dominoq; polorum,
 Iſdem ſit pœnis: neq; iſ, & mortalia corda,
 Conſimili more & ritu placantur eodem.
 Placantur factis homines, pœnisq; ſurorem
 Ponunt: aſt unum propter placatur Ieſum,
 Atq; fide uera, cœli terræq; Creator,
 Aeternasq; aufert pœnas. at temporis huius,
 Afflictam propter mentem et benefacta remittit
 Illis qui credunt ipſi, ſolumq; uerentur.
 Vult nepe eſſe Deus, cūctisq; dare optima gratis:

Verum confuditq; & miscuit ista Papatus.
 In sua quemq; iubet solum considerare facta, &
 Sanctorum niti meritis, ueniaq; Papali.
 Non satis à Christo factum creditq; docetq;
 Quod sanè ad questū facit, atq; hinc illius omni
 Maestas, luxus, rerumq; opulencia uenit.
 Sic etiam suprema illi uenialia delet
 Vnctio, quando ad opem diui diueq; uocantur
 Aduersatur ubiq; Deo, Christoq; necato
 Nostris pro culpis: secumq; ad Auerna gregē
 Ingenti ducit pompa, meritisq; superbis.

Refugia.

Quò fugit aduersis in rebus, peste, fameq;
 Hostium & incursu, terræq; marisq; periculis,
 Et quicumq; potest uitam collidere, casu?
 Huc intēde oculos, mētemq; mihi. Hic solet omni
 Quorumuis hominum liquidò fiducia cerni.
 Hic spes arguitur, subeuntq; examina corda.
 Qui seruatorem atq; Deum confidit in unum,
 Propitiumq; sibi credit, nutuq; potentem
 Omnia, rebus eum cunctis solum inuocat aspro
 Adq; illum fugit unum in tempestate metuq;
 Quod Deus edicto toties præcepit aperto.
 Quò fugit autem: in quem sperat fuditq; Papali
 In quiduis potius, quam Christū, eiusq; parēti
 Nempe Deū hunc negat esse suū, et sibi pernicis
 Propitiū, & cuncta in cælo terraq; potentē.
 Quippe palàm toto si non hæc corde negaret.

Vnius imploraret opem Dominiq; Deiq;
 Eius & extente committeret omnia dextrae:
 Nec mediatores unquam, nec quereret ullos
 Intercessores, contentus scilicet uno,
 Cuius constaret fauor atq; potentia certo.
 Porro uerum unumq; Deum postponit et horret,
 In Maria uerò longè firmissima spes est. Mariæ
cultus.
 Illa Deum placat, pueroq; arridet in ulnis,
 Persuadetq; suo: qui nil quoq; pernegat illi.
 Illa poli regina est, soloq; omnia nutu
 Impetrat atq; potest: faustum est per cærule sidus,
 Iactatisq; diu portus sacraq; anchora nautis.
 Illi in totius mundi est quondam edita lucem:
 Gratia & hæc eadem genitrix, ueniæq; reatus.
 Illa à tartareo cultores protegit hoste,
 Pallioloq; suo reges, populosq; Papasq;
 Ira à diuina, telisq; tuetur acutis.
 Hæc eadem cœli porta est, pariterq; salutis.
 Hæc uita est mundi, certa & dulcedo laborum.
 Hæc hominum spes est, clemensq; patrona reorū.
 Hæc post exilium nobis ostendit Iesum.
 Hæc etiam in tristi mortis nos suscipit hora,
 Hæc regit etates hominum, & sua cōmoda cuiq;
 Promouet. ergo ad eam toto clamatur ubiq;
 Pectore, culta fauet pueris discentibus, atq;
 Ingenij dextrum ac felix largitur acumen.
 Virginibus dites præstat pulchrosq; maritos,
Optatasq;

Optat atq; procis facile contingere sponsas,
 Et nuptis prolem formosam. Hec ipsa dolores
 Sistit, uel penitus quoq; parturientibus aufert.
 A' senibus pellit tussim & spiramen anhelum,
 Et facit hac tandem lætos decedere uita.
 Agricolis sata defendit, pluuiamq; ministrat,
 Et facit impleri constipata horrea messe.
 Nauita ab hac petit auxilium iactatus in alto,
 Mercatorq; uagus quæstum sperare secundum
 Successumq; opifex faustum non cessat auarus
 A' mundi domina. Huic cōmendat seq; domumq;
 Qui terras adeunt alias, metuuntq; pericla.
 Singula quid memorē? res in clamat ad omnes
 Perfugium tutum ad casus quoq; creditur omni
 Eius & arbitrio cœlum terramq; moueri. (biq;
 Estq;, ualetq;, auditq;, uidetq; statim omnia
 Qua se regni huius tendit doctrina fidesq;.

Est accepta Deo sanè & sanctissima uirgo,
 Omnia quam laudent & dicant secla beatam:
 Nunquam illi tamen hi tanti debentur honores,
 Nominibusq; impar tantis est: danda nec illi
 Absq; Dei certo diuina potentia uerbo.
 Nam si est, siq; potest, et prædicta omnia præstat,
 Quid reliquum Christo regi, summoq; parenti
 Adde quòd humano confingunt ista cerebro,
 Doctrinis sine Apostolicis, uatumq; relatu,
 Imperij mystæ. Quis non hinc cernat, in unum

Quod minimè credant cœli terræq; satorē?
 Nullius & numeri Christus reputetur, in altum
 Qui scandit, foret ut repleretq; omnia solus
 In Mariam potius credunt, ad eamq; feruntur
 Continuò, si quid triste imminet, aut premit illos.
 Hanc pingunt, fingunt, cantāt, laudantq; uocātq;
 Omnibus in templis, domibusq; & ubiq; locorū.
 Suspirant ad eam silentes, clamantq; gemuntq;.
 Huic certas statuere preces, Cursumq; uocarunt.
 Per multas quoq; habēt alias: sed maximè in usu,
 Ponderis ut magni, repetita Rosaria florent,
 Confecta à Monachis, gente inuentrice malorum.
 Illi etiam Mariæ sub cultu & nomine, certum
 Instituire sodalitiū, quo quisq; per omnes
 Hebdomadas Mariæ numerata Rosaria ferret.
 Est monachorum etiā quoddā uenerabile germē,
 Cui nihil est cum alijs diuis Christoq; negoci,
 Sed seruū Mariæ est, magnoq; hoc nomē honori
 Esse sibi putat. Et sanè lucrosius istud,
 Quàm si se seruū Christi dixisset, & huius
 Intento unius studio quæsisset honorem.
 Vera fides eget, & rerum dispendia perfert:
 Impietas lucrum facit, & ditescit ubiq;.
 Virgo præterea certis festisq; diebus
 Magnificè colitur populo, rasisq; Papis.
 Illius exornant simulacrum, ueste, coronis:
 Frondibus ara uiret, candelæ & lampades ardēt.
 Quisq;

Quisq; suam candelam habet, acceditq; per ara
 Circū Arabū merces redolēt, cumq; organa cō
 Altifono resonant. nummos fert vulgus ad ara
 Et summo fiunt celebranturq; omnia cultu.

Non usquam tanti Christo impenduntur honor

Quippe haud fit tanti, nec tantum ferre miseli

Creditur auxilium: uel certē seuior esse, (

Quam nostra ut curet, precibusq; accōmodet

Quim etiam Mariæ festa ieiunia luce

Observant, rotula quam uersa & iacta dedit

Quisq; etenim ædituus rotulam suspendit in

Signatam circum uel sex uel quinq; diebus

Addictis Mariæ, totum festisq; per annum:

A' quaq; ad captum dependet chordula longa

Si Mariæ ergo uenit cultor, lucemq; sibi unam

Sorte dari cupit, is rotulam conuertit in orbem

Cultoremq; iubet cursu comprehendere filum.

Inde diem discit, stata quo ieiunia seruet,

Plurimaq; in Mariæ faciatq; & pendat homo

Quis facit hæc Christo? quis eum molimine tibi

Observat? cui cereolus si accenditur unus,

Sex accenduntur Mariæ, pluresq; gregatim:

Omnibus & rebus partes fert ille secundas,

Immò postremas. Nam nemo credit in illum,

Atq; Papatus eum totus de nomine noat

Diuorum Solo, spes alibi uerò & fiducia regnat.

culius.

Nec tamen unius Mariæ contenta quiescunt

Pectus

Pectora praesidio, nec ei uitae omnia credunt:
 Ad diuos fugiunt alios quoq; quos Deus olim
 Munere defunctos proprio, hac ex luce uocauit,
 Rebus ut exempti terrenis, postq; labores
 Perpetua requie fruerentur. Rursus at illi
 E' caelo reuocant in terras nomine uiq;
 Quemq; sua, rebusq; & curis undiq; mundi
 Inuoluunt, onerantq; iterum, demuntq; quietem.
 Esse etenim fingunt illis mortalia cura
 Hucusq;: haud secus atq; Deo, Christoq; regenti
 Omnia, sub pedibusq; homines satanamq; tenētis
 Et mediatores hominum fidosq; patronos
 Esse Deo coram, & merita intercedere pœne,
 Exaudire preces etiam toto orbe uocantum:
 Ceu satis haud possit procurare omnia Christus,
 Qui se patronum fore coram patre recepit.
 Talia confingunt certa sine mente, fideq;
 Ut stabiles nusquam, & nullo conamine tuti:
 Sicut & esse nequit, qui se non credidit uni
 Aeternoq; Deo, seruatoriq; fideli.
 Ergo colunt diuos hymnis, cantuq; frequenti,
 Constructisq; aris, templisq; per oppida passim,
 Perq; agros uicosq;, ut nec uacet angulus ullus
 In quo non simulacra illorum picta renident,
 Aut statuæ prostant, certoq; coluntur honore.
 Quisq; diem quoq; habet propriam, qua creditur
 Ad superas sedes ex his migrasse tenebris. (olim
 Altera

Altera lux etiam festa est, altaria quando
 Templaq; sunt illis magno sacrata paratu.
 Sternitur his totum redolenti gramine tempus
 Ramisq; arboreis ornantur ubiq; columnæ,
 Araq; uestitur uarijs dignisq; lacernis.
 Clausæ panduntur tabulæ, simulacraq; fulgent
 Incrustata auro bellè, argentouè nitenti:
 Villosisq; solum nitet, Attalicisq; tapetis
 Vicinus paries, suffitus thure paratus
 Illicit ad cultum, proferreq; munera suadet.

Reliquiæ.

Ossa quoq; effodiūt horū, uiolātq; sepulchra
 Humanas contra leges, diuinaq; iura:
 Quæstus ut accedat maior, succrescat & unā
 Impietas, ludatq; superstitionibus orbis.
 Quippe auro includunt ossa, argentoq; decorā
 Ut per crystallum moueant parentia mentes
 Indocti populi. Super hæc miracula fingunt,
 Virtutesq; horum magnas, benefactaq; multa
 Perpetuò narrant, non ut sit gloria Christi,
 Nec sanctæ ut populi capiant imitamina uitæ:
 A' uero sed uti ducantur ad impia cultu,
 Muneraq; adportent dense, uotisq; ligentur.
 Huc etiam ostentant, super atq; altaria ponunt
 Huc etiam magna gestant per compita pompa
 Proq; aliquot nūmis solerter ad oscula porgunt
 Nec solum includunt ossa, argentoq; uenustat
 Atq; superstitiosa alia obseruantq; mouentq;

Verum

Verum etiam uestes, brachas, sudaria, foccos,
 Pallia, calceolos, sudoreq; suppara plena,
 Insuper & crines monstrant, digitosq; cutesq;
 Virginis & Mariæ lac, (ita abiecere pudorem)
 Prunasq; extinctas quibus est Laurentius assus:
 Quinetiam foenum ex præsepi, cui puer olim
 Incubuit Christus, quâ primùm exiuit in auras:
 Et tunicam ostendunt, sæuus quam scindere niles
 Noluit, & clauos, & acuta cuspide telum
 Quo latus effossum, sanguisq; est fusus aquosus:
 Tum crucis inuentæ quondã pergrãdia plaustra.
 Omnibus in sanis etenim sunt frustula quædam,
 Præter quæ à collo gestant pendentia multi.
 Plurima præterea monstrât, quæ singula tempus
 Non perfert dici, nec iter quod restat agendum.
 Mireris uerò, quõnam tot secula pacto
 Talia durarint, habeantq; unde, & quibus oris
 Reppererint. Porrò fas nõ est quærere (dicunt)
 Est magnum dubitare scelus. uerissima cuncta
 Scilicet existunt, nullusq; relinquitur error.
 Insuper & noxæ ueniam spectantibus amplam
 Promittunt, meritiq; excellens pondus opimi.
 O impostores, atq; ad mendacia natos,
 Ut cæcam plebem Strygijs mergatis in undis,
 Seductam à Christo, partæq; à calle salutis.
 Assignant etiam diuis sua munera cuiq;
 Bis septemq; ferunt, quorum certissima speres Auxiliato
res.
h
Auxilia.

Auxilia. hos inter primas sanctissima Virgo
 Obtinet, & casu clemens succurrit in omni.
 Barbara conseruat, ne quis sine corpore Christi
 Decedat. Catharina fouet doctosq; scholasq;
 Donat & ingenium, tortosq; resolueret nodos.
 Præstat & insanis firma argumenta sophistis.
 Culta putres sanat diua Appollonia dentes.
 Otiliæ uirtus lippis medicatur ocellis.
 At scabiem pellit. sanatq; mala hulcera Rochus
 Est cuius nomen uersu non dicere possis,
 Is ualet aduersus pestem & contagia, cultus.
 Porrò Valentinus morbum spectoribus addit
 Herculeum, auxiliū contra implorantibus affert
 Saltantes Vitus præsentis numine sedat,
 Ac reddit mentem precibus donisq; uocatus,
 Ilia procurat tormentaq; uentris Erasmus,
 Ut dorsi spinam & scapulas Laurentius assus.
 Blasius anginam miris quas consecrat undis
 Arcet ab armentis, gregibus, nuribusq; uirisq;
 At captiuorum Leonhardus uincula rumpit,
 Carceris & portas reserat, crassasq; catenas
 Frangit, & æde sua ferri uim possidet amplam.
 Quartanā reliquasq; febres Petronella repellit.
 Diraq; Ioannes proprio à cultore uenena:
 Quod Benedicto etiam tribuunt, satis ut sit ubiq;
 Auxilij in diuis. Quid enim tu reris omissam?
 Utq; improuisum, sic formidabile lethum

Auertit Marcus, fato uiolentior ipso.
 Diuitias lautumq; suis cultoribus Anna
 Largitur uictum, rerūq; est prompta repertrix
 Amissarum: id quod fausto quoq; numine fertur
 Cultus largiri Vincentius, haud scio quisnam.
 Contra ignominiam turpem Susanna uocatur.
 Pellit ab obsessis Romanus demonas omnis.
 Contractos sanat Volfgangus episcopus artus.
 Vucndlinus custodit oues, ouiumq; magistrus,
 Atq; boues idem pingues, ut fecit & olim:
 Setigeros uerò porcos Antonius ille,
 Qui coluisse olim uastam narratur eremum.
 E domibus mures abigit, glircsq; nociuos,
 Gertrudis quedam: penitusq; extinguit eosdem
 Huldricus praesul, patriæ conspergine glebæ.
 Gregorius curat pueros, elementaq; tradit
 Prima, deinde etiam studiorum instillat amorem.
 Nicoleos nauas miseros tutatur in alto,
 Et qui traiciunt uasti tumida æquora ponti.
 Christophorus grandi depictus corpore uulgo
 Curat idem, tantumq; aspectus noctis atroces,
 Visus terroresq; arcet, somnumq; quietum
 Certa q; per uitam cultori gaudia confert.
 Ne noceant ignes, surgantq; incendia dira,
 Dat uirtus Agathæ: porro orta extinguere fer-
 Florianus, ferro totus munitus, & urna (cur
 Gnauiter infundens. Urbanus uina secundat,

Et multo replet spumantia dolia musto.
 Iudocus fruges tristi à rubigine seruat.
 Et bruchos tollit Magnus. tua cura Georgi
 Sunt equites, magnaq; colunt tua sœdera pompæ
 Reges atq; duces, generosorumq; cateruæ.
 Curat equos faber Eulogius, tutatur & omnes
 Fabros, seu ferrum tractent, seu pulchrius auro
 Omnia pictorum seruat collegia Lucas.
 Cosmas cum socio medicos defendit & ornat.
 Omnes quis numeret diuos, diuasq; Papatus,
 Ad quos quisq; fugit cantu, prece, munere, cultu
 Quos uocat auxilio præsentia numina tanquam
 Scilicet ignauum credunt, ualidéue furentem,
 Curantemq; aliud nil quàm pigra ocia Christi

Peregrina-
 tiones.

Non proprijs tamen in terris coluisse uidetur
 Esse satis, nec idem uulgò, nec ubiq; locorum
 Posse aut uelle putant sumptu magnoq; labore.
 Terras longinquas adeunt, diuosq; fauentes
 Ex uoto, uel sponte aliena per oppida querunt,
 Et sua propitijs portant munuscula grati.
 Nonnulli genio coguntur currere eodem
 Peruerso, baculosq; ferunt, falcèsue recuruas,
 Quicquid & in dextris horam tenuere sub illam
 Illos qua mirus currendi propulit ardor.
 Instrumentorum ac uasorum ita millia multa

Ratispona.

Imbriopolis tenet, insani monumenta popelli,
 Quò nudi quidam potuq; ciboq; carentes

Iuere, & pulchrae Mariæ dixere salutem.
 Hæc satis impietas nequit ac insania dici.
 Sunt qui magna domi priuata negocia linquunt,
 Publica nonnulli quoq; commissosq; colonos,
 Vxorem iuuenem, & gnatos, paruosq; nepotes,
 Atq; peregrinatum abeunt per multa pericla,
 Vt delicta pient, simul & cœlestia regna
 Acquirant meritis. Errorum namq; choragus,
 Vt magno impietas nimirum floreat auctu,
 Non ubiuis, uerum in certis templisq; locisq;
 Promisit ueniam delicti, omnisq; reatus.
 Id credunt magni & parui, iuuenesq; senesq;.
 Ergo Palestinam uisunt. Solymæq; ruinas,
 Aut Compostellam Pirenes trans iuga quaerunt:
 Aut dominam uenie Romam, quæ scrinia plena
 Multorum meritorum habet, et dispensat clementi,
 Qui causa illorum longinquis uenit ab oris.
 Queritur in multis uirgo purissima terris,
 Maxime Aquisgrani: nisi malit adire Britannos,
 Qui premitur noxa, Christumq; abiecit Iesum:
 Namq; illic permulta uolet, regnatq; potenter,
 Vt fatuum reputent, Christum implorare puellū.
 Sicq; alij diui sua habent quasi propria regna,
 Exeruere suas ubi uires quemlibet erga
 Orantem auxilium simul, & placabile donum
 Crassis sacrificis templi monachisq; ferentem.
 Quisq; suis offert pro opibus, censetq; litasse

Nemo ritè, sua nisi pro re æquabile munus
 Offerat. Vnde uides gemmarum pondera rarè,
 Sericeas uestes, argenti munera & auri
 Plurima: præcipuè calices, paterasq; capaces,
 Ponderis immensiq; cruces, cultasq; lapillis
 Quos aut Oceanus mittit, uel subniger Indus.
 Ridet ibi smaragdus, lucet carbunculus ardens
 Albet onyx gratum, rutilatq; hyacinthus amœnus
 Alsunt sapphiri grandes, adamasq; & iaspis,
 Chrysolithusq; opalusq; uarius, beryllus, achates
 Et preciosorum lapidum quod possidet orbis,
 Magnorum diuis quondam data munera regum
 Adstant candelæ crassæ, quas ambiat ulnis
 Vix q̄squã, numerus quoq; magnus deinde minor
 Circumstant cera facti forma atq; statura (rum
 Quisq; sua, pueri, iuuenes, matresq; patresq;
 Quin & oues, porciq; bouesq; acresq; caballi
 Et statuæ forma uariæ, quas dicere longum,
 Quæ referunt clarè depulsi signa pericli.
 Vestes quis dicat Missales? thuris acerras?
 Reliquias, thecasq; harum? candelabra magna?
 Et uexilla alijs cum quæ sacraria conduunt?
 Quicquid donandum diuis est, quisq; libenter
 Donat: paupertas nullum, nec tardat egestas
 Intercessores ut sint, uigilesq; patroni,
 Parte & in extrema uitæ ad cœlestia ducant
 Regna. Quis haud uideat plus illos credere diuinis

Quam Christo, cui uix obolū dant: raraq; templa
 Omnibus in terris illius habentia nomen
 Cernis, diuorum uerò sunt omnia plena.
 Christus eget, Crœsum superat Paulusq; Petrusq;
 Et Mariæ idolum Salomonem uincit amictu,
 Cumq; Mida posset fictus certare Iacobus.

Merita.

Nec tamen in diuis hæret fiducia tota,
 Et cultis licet haud audent committere uitam,
 Ut nusquam stabiles fixiq; sed acris inter
 Pendentis spacium, terræq; & qui neq; terram
 Attrectare uelint, nequeantq; euadere sursum,
 Sed ui uentorum partes iactentur in omnes.
 Factis conantur proprijs ascendere coelum,
 Et sibi confidunt multum, si multa precentur,
 Atq; infinito delassent murmure linguam,
 Aut eadem crebrò Batti pro more loquantur.
 Immensum censent meritum, ieiunia si qua
 Seruauere, aut oua & carnes, lactis & usum
 Vitarunt, sapidisq; implerunt piscibus aluum,
 Continuo his factis rigida desistit ab ira
 Omnipotens, cœliq; locum designat in arce,
 Tantæ iusticiæ condignum autoribus. Et si
 Dant eleemosynas, & frustum panis egenti,
 Aut crasso tunicam filo, cœlestia sperant
 Regna statim. Si quid monachis tēplisq; dederūt,
 Aut sumptu proprio sibi construxere sacellum,
 Sacrificio adiuncto quodam, Missaq; perenni:

Tum uerò turgent bellè, sperantq; salutem
 Tantis ex meritis: & sollicitudine magna
 Torquetur dominus, quo pacto tanta rependat.
 Si sancta inu sunt loca, religionis & ergò
 Ad diuùm statuas ueniunt per multa profecti
 Terrarum spacia, aut etiam trans æquora ponti
 In Syriae fines, uasta aut deserta Canopi:
 Protinus hoc factò culpa soluuntur ab omni.
 Ut canis à fuscis feruenti æstatis in hora
 Pulicibus. Fidunt autem, meritisq; tumescunt,
 Deprimere ut possit conceptum nemo tumor em
 Hinc redeunt læti, equoreis septi undiq; conchis.
 Et multa stanno, fluido uel imagine plumbo
 Fusa contecti petasos & pallia circum,
 Ostentantq; alijs, meritorum & pondera narra
 Omnia pro meritis faciunt, studioq; requirunt
 Omnibus ex rebus meritũ. Nepe his peccata re
 Atq; uiam crediit ad celsa aperirier astra. (mitti
 Quare si desunt propria, aut sunt paucula certe
 Dant nũmos, coemũtq; aliena, atq; optima ferunt
 A monachis, sua qui miseris uenalia passim
 Prostituunt, huiuscemodi ut qui rebus abundent
 Et se perfacile seruent, aliosq; uolentes
 Participes fieri meritorum pro ære suorum.
 Vidi ego depictam magnam celsamq; triremem
 Leuibus impulsam uentis, cursuq; secundo
 Mundi huius pelagus fluctusq; secare frementes
lamq;

Iamq; ad reclusas cœli contendere portas.
 Soli inerat monachi, supremaq; membra Papatus
 In celsa puppi, plebs cum pastoribus extrâ
 Iam submergendi nabant in gurgite uasto,
 Vtrasq; ad monachos tendentes cū prece palmas.
 At monachi contos longos, tortosq; rudentes
 In mare iactabant miseris, paucosq; trahebant
 In nauem affixos, prensis paucosq; capillis.
 Vnde uides monachorum absq; auxilio meritisq;
 Nullum seruari: Stygijs sed mergier undis,
 Omnes qui monachi non sunt, meritisue trahuntur
 Tam sacræ gentis, nauiq; feruntur eadem.
 Hinc merita illorum facui mercantur aselli. (scūt

Nec tamē his animus satur est, nec corda quic- Indulgen-
 Turbida, quæ Christum spernunt, alibiq; salutem tie.
 Sollicitè humanis freti audent quærere nugis.
 Quare illis indulta Papæ largissimauendunt,
 Gratiæ ex immensum thesaurum, proq; reatu
 Sanctorum merita expendunt redimentib. auro.
 Non stultus Papa, qui tali aucupioq; doloq;
 Colligit argentum: stulti, qui talia credunt,
 Et sua pro nugis tribuunt mendacibus ultro.
 At pannus tonderi (ut habent prouerbia) planè
 Hoc debet pacto, ne fors lædatur edaci
 A' tinea. Christo nolunt confidere soli:
 Digni igitur, quæuis ut emant mendacia magno,
 Currantq; huc illuc, nec possint figere plantam:

At semper dubitant, factum nunquando satis sit.
 Aucupiū hoc populos spoliauit & omnia regna
 Ingluuiemq; Papæ magnam saturauit abunde,
 Qui solet assidue cœlorum uendere regnum.
 Ponitur in templum ferro cista undiq; cincta,
 A' tergo ualida ad pilam religata catena.
 Os patet angustum, quo uix Ioachimicus unus
 Intrudi possit. mox ad suggesta subornant
 Clamosos ferme monachos, aliosue pudoris
 Qui sint immemores, nec ducant impia quæuis
 Turpe loqui, allatas qui merces laudibus amplis
 Accumulet, precium exponat, hortentur et omnes
 Qui propriæ externæ ue uolunt gessisse salutis
 Curam, & non grandi summa delicta piæ
 Plurima, quin animas atris subducere fiammis
 Defuncti patris, matris ue, & aui atq; mariti,
 Et quicquid charum terras uitamq; reliquit.
 Ut cistæ memores sint, proq; suo atq; suorum
 Argentum apportent capite, ut ne tanta salutis
 Surdos prætereat, parcasq; occasio dextras.
 Quis non se seruare uelit? Quis seq; suosq;
 Vel summa grandi diuina haud liberet ira?
 Vera impostores modò si loquerentur acuti,
 Talibus & ficis non res animasq; necarent?
 Adfert argentum persuasus sexus uterq;
 Coetui & annumerat prope cistã ex more sedis
 Qui ne suspicio fraudis falsiq; notetur,

Litterulis firmant cuncta, appensisq; sigillis, (est:
Nominaq; inscribunt emptorū, et pro quibus emptū
Vel uiuos, uel quos Acherontis detinet unda.

Latus abit quisq; haud gnarus fraudisq; doliq;
Ipse suum quamuis genium fraudarit emendo.

Contra illi rident, prædaq; fruuntur opima,
Solliciti nec de uiuis, nullisq; sepultis.

Hic ubi comparet partæ fiducia uitæ

Per Christum, & uicti Satanae, noxæq; remissæ?
Nunc forte illorum censes requiescere corda

Tot meritis rebusq; emptis, nec quærere quicquid
Tabellæ & idola,

Vlirà. Erras: in qua; sacra sunt æde tabellæ

Fixæ parietibus, uel stantibus ordine pilis,

Vel Mariæ, uel Seruatoris imagine pictæ.

Sunt statuæ horum etiam fictæ sculptæ ue peritæ,

Inscripsere quibus sanctissima membra Papatus:

Coram hoc idolo deuota mente precatus

Si fuerit quisquam, certosq; absoluerit orbis

Præscriptæ precis, is delicti indulta meretur

Plurima, pœnarumq; haud paucos diluit annos.

Huc fugiunt ergo passim, & reuerenter adorant

Corpore prostrato, genibusq; in puluere fixis.

Hæc simulacrorum nonne est ueneratio certa,

Impius & cultus contra mandata Tonantis?

Si cœlum tonat, & tempestas seua timetur,

Mirū quàm trepident miseri, quàm nulla super sit

Vera fides? quàm cuncta infida habeantq; putentq;?

Astutum

Campana
& alia

Rationale di
miorum.

Actutum ædituus campanas concutit omnes,
 Immenso sonitu & solito uiolentius, usq;
 Dum tristi cessent resonare tonitrua cœlo.
 Nam baptizatis credunt huiusmodi uires
 Esse in campanis, ut cuncta tonitrua frangant.
 Vidi ego Numburgi quōdam in regione Toring
 Campanam, de se titulo quæ talia magno
 Iactabat: Dicor Maria, (in baptisinate nomen
 Scilicet inditum erat) confringo tonitrua pulsu.
 Pello nociua, fugoq; eadem cacodæmonas omni
 Talia quum possint, nō mirum mehercle Papist
 Ad pulsus illarum fugere, impendente ruina
 Grandinis, aut nymbi, penetrantisic omnia teli
 Insuper accendunt candelas uiribus ijsdem
 Pollentes, nec non quas dicunt nomine palmas:
 Sunt autem salicum rami, frondesq; sacratæ.
 His factis, credunt ex tempestate timendum
 Esse nihil sibi, nec pecori, nec frugibus arui.
 Sunt tamen haud pauci, propriâ qui credere uol
 His nolint solum, fugiunt quærunq; latebras
 Sub gradibus scalarum, illic mala fulmina namq;
 Posse nocere negât, timidū aut attingere quæqu
 Sunt qui speluncas & subterranea cursu
 Antra petant, simulac cœli audiuerunt fragorem.
 Hic ubi diuini fiducia certa fauoris
 Cernitur: inq; malis speratur casibus uno
 Auxilium à Christo: diuinæ ubi se & sua credunt
 Cuncta

Cuncta uoluntati, uerbis ut inanibus orant?
 An non catholici sunt, & gens bella, Papistæ,
 Præsidio quibus est campanæ pulsus ahenæ,
 Sclarumq; gradus, flammis & ramus adustus,
 Et candela accensa, cauaq; foramina terræ?
 Tales olim habuere deos, & talia prorsus
 Gentes præsidia, ad quæ confugere periclis.

Quin delicta etiam sacratæ aspergine lymphæ Aqua bene-
 Deleri credunt, procul & cacodæmonas atros dicta.
 Pellinēpe quibus tormentū pergrauæ, gutta est.
 Sæpius aspergunt igitur sese, populumq;
 Dextrisq; excipiunt tensis, & uertice aperto,
 Eius aquæ guttas summi doctiq; Papistæ:
 Semper & in templis medijs atq; ostia propter
 Amula cum aspergillo astat, ne copia desit
 Dæmonas arcendi, delendiq; omnia uite
 Crimina. Priuatas etiam portatur in ædes
 Illa aqua, consperguntq; domū, conclauia, lectos:
 Nemo nisi aspersus digito, sua limina transit,
 Rebus ita in multis est huius maximus usus:
 Nec mirum, tantæ quum sit uirtutis, opisq;
 Delingunt etiam uulgo res propter easdem
 Grana salis, puerisq; eadem bobusq; ministrant,
 Dæmonis incursum ne quid ledantur iniqui,
 His quid opus Christo, minimo qui magna labore
 Efficiunt: delent peccata, & dæmonas arcent
 Aut aquulæ gutta, candentis uel salis esus

His

Monachatus. His quoq; nō plenē possunt, nec fidere semper
 Verūm diuexat mala desperatio multos,
 Quōd nullum possint uerum reperire leuamen
 Noxas aduersum, mortemq; iramq; Tonantis
 Ad monachatum ergo fugiunt post omnia caetera
 Credentes illic mentis consistere pacem,
 Criminaq; assiduis meritis, stultoq; cucullo
 Deleri penitus: certamq; uiam esse salutis,
 Si tribus innexi uotis ieiunia seruent
 Præscripta, atq; preces, et cætera ludicra multa
 Mollia perq; omnem deuitent balnea uitam,
 Discretisq; habitent (solet ut Carthusia) cellis
 Porrò alij extremo linquendæ tempore uitæ,
 Præsertim docti, nummati q; atq; potentes,
 Ad Franciscanum fugiunt sine mente cucullo
 Quo factō, penitus credunt delicta remitti,
 Haud aliter sacro quàm si baptismate tincti
 Essent, ad uitamq; nouam iustamq; renati.
 Sic habitu in sacro coram apparere Tonante
 Vana contendunt spe. quamuis tota sit acta
 Flagitijs uita, absq; Deo, Christoq; salutis
 Autore atq; datore uno. An spes ista fidesq;
 Catholica apparet, diuinaq; scripta secundum
Exequiæ. Nil tamē est actum diuis, meritisq; coemptum
 Et factis proprijs, indultisq; atq; patronis,
 Nec Missis, rebusq; alijs quas diximus antè.
 Hactenus addubitant an sint peccata remissa

An satis, an nondum, diuina quieuerit ira: (bem.
 Haud secus ac Turcæ, gensq; impia quæq; per or
 Nam mihi, quo pacto concludant, aspice, uitam
 Quippe sacerdoti sua tunc delicta fatentur,
 Atq; absoluuntur mercata diplomata iuxta
 Omnibus à culpis. Si uerò ea forsitan absunt,
 Cum meritis hinc in medium benefacta feruntur,
 Et mala quæ passus quisq; est, uitæq; pericla,
 Quorum respectu noxa absoluuntur ab omni.
 Insuper & uero uescuntur corpore Christi,
 Dæmonas aduersum, dentesq; & atrocia Auerni
 Guttura, quo tuti sint, atq; euadere diro
 (Quem finxere ipsi) purganti detur ab igne.
 Quin etiam diuis ad opem postrema uocatis
 Vnctio suscipitur, non contemnenda medela
 Scilicet aduersum culpas, mortemq; frementem,
 Cetera prætereo prudens, quæ sedulo quisq;
 Curat agens animã. Nec post tamen ista quiescunt,
 Nec possunt culpis sese sperare solutos,
 Placatumq; Deum, atq; exemptos faucibus Horci
 Plenè et perfectè. Dubitant, trepidantq; timètq;
 Culparum restare aliquid, feruentis & iræ.
 Exequias igitur magnas post ultima mandant
 Fata sibi, cantus nocturnos atq; diurnos,
 Missas sexcentas, ardentia nocte diè que
 Lumina, condèsum comitatum ad facta sepulchri
 Antra cucullati generis, rasiq; precatu

Infernæ quorum releuentur deniq; pœnæ.
 Conducunt etiam psalteria, certaq; mandant
 Pauperibus tribui certo uel munera templo,
 Aut monachis, rasisq; alijs, captantibus illum
 Perpetuò questum, ut precibus meritisq; nocentis
 A pœnis redimant animam, donentq; beatis
 Sedibus. Huc etiam consuetè pertinet illud
 Quod sibi septenis quoq; tricenisq; diebus,
 Et redeunte anno ferri mandantq; uoluntq;
 Inferias. Adeò nihil est fideiq; speiq;
 De uita æterna, patris & cœlestis amore.
 Nam Christū ignorant, meritumq; illius, et omne
 Officiū: mortem in cruce cur tolerarit acerbā
 Prodieritq; patris iussu rediuiuus in auras.
 O' miseræ gentes, quarum fiducia nusquam
 Certa sedet, dubioq; salus committitur alto, &
 Fluctuat æternum. Quæ finis deniq; restat?
 Quod precium dubiæ, nisi condemnatio, mentis?
 Sed totus dubitat, dubitare docetq; P. patus,
 An simus iusti, num sint peccata remissa,
 An nobis faueat pater, hæredesq; suos nos
 Gnati reddiderit meritis, claroq; triumpho. (Sti)
 Et tu catholicos censes? An sunt hi Ecclesia Christi
 Qui nihil auscultāt Christo, euertūtq; triumphū
 Illius, & mortem: potiusq; ad cuncta creata
 Confugiunt, quàm ad eū cui rerū credita summas
 Cum Turcis equidem mente æqua credere uelle.

Vt cum credenti tradentiq; ista Papatu.
 Quid refert etenim, utrorum uestigia sectans
 Disseream? Tam nō in Christum nempe Papatus
 Credit, quā Turcæ. Fiducia ducit inanis
 Vtrumq; imperiū. Christi modò nomen, utrumq;
 Nouit, & historiam: factis, cultuq; fideq;
 Virtutem negat ac reicit, benefactaq; temnit.

LIBER QVARTVS.

Vt uerò credunt & tradunt uana Papista,
 Sic doctrinæ etiam fideiq; per omnia uita
 Consentit, fastiq; & totum festa per annum
 Cultum idolorum referunt, moresq; prophanos.
 Vnde, licet doceant nihil, & sua dogmata celent,
 Quæ tamen haud uno cõtenta uolumine prostāt,
 Discere perfacile possis an Catholici sint,
 Simplicis & fidei cultores, & simul unum
 Credant in Christum. Sanus proin arbiter esto,
 Omniaq; attentè iusta pensato bilance:
 Simpliciter tibi proponam non omnia quamuis,
 (Quippe quis hoc possit?) uerū notissima tātū,
 Per nostras tendit quæ se Germania terras.
 Primū non paruo ponunt discrimine soles:
 Omnibus haud idē ualor est, eadem uē potestas.
 Verūm Aegyptiacos quosdam, plenosq; pericli,
 Quosdā extra numerū reputāt faustosq; bonosq;
 Haud secus & noctes discernunt, omnibus idem
 Cui non extiterit bonus omnipotensq; creator.

Cō. 26. q. 7.
 Si quis. Non
 obseruetis.
 Quis.
 q. 2. Nos pla-
 netarios. Sed
 & illud.
 q. 5. Nō liceat:

Astrologis etiam præbent nugantibus aures,
 De uarijs cuiusq; errorum aspectibus horæ:
 Quo sit conceptus quisq; aut quo sider e natus
 Quæ bona, quæ mala per uitã unũquẽq; sequã
 Hinc metuunt sperantq; sibi falsissima certò
 Euentura, Deo ut qui nec se nec sua credant,
 Sed rerum curam tribuant cæloq; planetisq;
 Haud uenam incidunt, nec eunt ad balnea loti
 Nec demunt ungues, ressecant nec forpice erit
 Non etiam ablactant pueros, nec stercore terunt
 Lætificant, sua nec medicinis corpora sanant,
 Nec quicquam faciunt aliud, nisi sedulò lunam
 Obseruent, cursusq; astrorum, ortusq; obitus
 Quæ ueræ prorsus fidei Christoq; repugnant
 Quæ monui primum, ne sit memorare necesse
 In medio cursu, nunc ad concepta reuertor.

Aduentus. Hebdomadas tris ante diem qua natus est
 Creditur, atq; die Iouis, et pueri atq; puellæ
 Discurrunt, pulsantq; palàm ostia cuncta domat.
 Aduentum Domini clamantes, forsità haud doli
 Nati, ac optantes felicem habitantibus annuntiant
 Inde nuces capiunt, pira, nummos, poma, placenta
 Quisq; lubens tribuit. tres illæ namq; putantur
 Noctes infastæ. Satanae nocumenta timentur
 Sagarumq; artes, odiumq; immane, Papistis.
 Illis diuinant etiam inquiruntq; diebus
 Aptæ connubio iam lasciuæq; puellæ

Nomine de sponsi, quicumq; est ille futurus.
 Quattuor accipiunt cæpas, uel quinq;, uel octo;
 Atq; induunt certum nomen, præ alijsq; cupitum,
 Cuiq; dein propter fornacem ex ordine ponunt.
 Et quæ prima suum protrudit cæpula germen,
 Illius haud dubiè nomen quoq; sponsus habebit.
 Inquirunt etiam sponsi moresq; animumq;,
 Sol postquam occiduis cœlum terrasq; reliquit.
 Namq; struem lignorū adcūt tum, perq; tenebras
 Fortuito inde sudem casu quæq; extrahit unam.
 Quæ fuerit si recta, & nullis horrida nodis,
 Commodus ac comis speratur ritè maritus.
 Sin uerò praua, & nodis incommoda duris,
 Improbulū ac prauū sperant obtingere sponsum.
 Ista ferunt & alunt scelerati impunè Papiſtæ,
 Quòd fidei ignorent ueræ fructumq; scopumq;:
 Et quiduis malint indoctam ludere plebem,
 Quàm uerū nosse, atq; Deo sua credere tantum,
 Deinde uenit Christi natalis, de media quo
 Surgitur ad Missas nocte. hæc tã sancta putatur,
 Vt quidam credant fontes mutarier omnes
 In unum subito, qua scilicet exijt hora
 In lucem Christus, subito quoq; rursus in undas.
 Præterea sunt qui nummos conamine magno
 Obseruent, primos quoscunq; altare recepit,
 Atq; oblaturi tacitè furantur ab ara:
 Quos & sacrifici rapiunt, ne subtrahat alter.

Natalis
 Christi.

Nam se lufuros toto feliciter anno
 Depromptis credunt illis, nec perdere quicquam
 Posse. statim ludunt ergo illa nocte gregatim
 In lucem exortam, fidei faciuntq; periculum.
 Quisq; die facit hac ter debita sacra sacerdos,
 Vnde ferunt precium pro quoq; oblataq; donis
 Ne cui fortassis ludendi copia desit.

Ligneus in cunis puer hinc imponitur aræ,
 Quem circum saltant leti pueri atq; puellæ,
 Ludicra cantantes in laudem carmina Christi.
 Versibus alternis succurrunt organa templi.
 Præfecti, rasiq; astant, matresq; patresq;
 Talem spectantes ludum, occentuq; iuuantes.
 Forsitan hoc pacto quondam Corybantes in illa
 Nati uagitus Iouis abscondere canendo,
 Circumq; in numerum saltando et pulsibus æris
 Ne pater arreptum scelerata conderet aluo.

Stephanus. Mox sequitur Stephani festū, quo quisq; cabal
 In campo exercet cursu, saltuq; uolucris. (lot
 Dum fluat è toto fessorum corpore sudor,
 Adq; fabros ductis mandant pertundere uenam.
 Scilicet hoc prodesse ferunt, hac luce per actum,
 Ne morbis ullis illo tententur in anno:

Ioannes. Cornipedum Stephanus ceu curā gesserit unquā.
 Ioannes calcem premit huic, Zebedeia proles:
 Qui quondam fertur truculenti uoce tyranni
 Horrida compulsus potasse uenena. proinde

Toxicā

Toxica ne noceant, credunt præstare Papistæ.

Quin & sacrifici sacratum illius honori

Dant uinum populo, uenienti non sine nummis:

Pòst & pastilli uino finguntur eodem,

Seuas contra hyemes, ledentesq; arua pruinas,

Præstigiūq; illis aliud multumq; patrat:

Robusti ut fiant, potant hac luce mariti:

Formosæ ut fiant autem, gratæq; puellæ.

Postera lux recolit Herodis facta cruenti,

Innocētes.

Quum Christū quæres aternū extinguere regē,

Sustulit infantes bimulos, omnesq; minores.

Illos inclamant miseri, multumq; precantur,

Vt sua apud Dominū cum pœnis crimina tollant.

Manè statim primo gnatos gnatasq; parentes,

Nil meritos cædunt uirgis, iuuenesq; puellas,

Et famuli famulas: monachi quoq; mutuo sese,

Aut omnes cædit Prior, aut fanaticus Abbas,

In puerorum illorum, aut certè Herodis honore.

Pòst cæsis lani tribuuntur dona Calendis,

Circūcisio.

Atq; etiam strenæ charis mittuntur amicis:

Coniugibusq; uiri donant, gnatisq; parentes,

Et domini famulis, anni felixq; precantur

Principium, gentis pagano more togatæ.

Debita nemo petit totis his octo diebus,

Selectisq; onerant dapibus mensasq; focumq;

Panemq; uescuntur miro, magnisq; placentis.

Ludunt, comptant, incunt conuiuia leti:

Ut si fortassis cœpto moriantur in anno,
 Se tamen explerint prius, antiquamq; nouarint
 Epiphania. Hoc modo amicitia. Venit hinc lux alma Mago
 Qui procul ex Persis nato donaria Christo (cum
 Stella portarunt duce. Reges hosce fuisse,
 Et tres duntaxat censent, creduntq; Papista.
 Conueniunt igitur multi certiq; sodales,
 Atq; creant aut sorte aut per suffragia regem.
 Is creat inde sibi regali more ministros.
 Tum conuiuantur multis luduntq; diebus,
 Largo continuasq; trahunt ex ordine mensas,
 Dum loculi uacui fiant, & creditor instet.
 Horū etiam pueri confestim exempla sequuntur,
 Et rege electo pompas mensasq; frequentant,
 Vel nummis furto raptis, sumptū ue parentum,
 Ut simul & luxum discant, scelerataq; furta.
 Hac etiam luce adium herus, comisq; patronus
 Quisq; facit magnā pro opibus cœtuq; placentiā,
 Vnum cui nummum, simul ut cōspergitur, indit.
 Hanc secat in multas, ut turba domestica sua det,
 Particulas, datq; uni unam cuiq;: attamen ista
 Lege, suas habeant puer ut, uirgoq; magiq;
 Quæ dein pauperibus sub eorum nomine dantur.
 Ast omnes inter cui pars fortè obtigit illa
 Quæ nummū retinet, rex ille agnoscitur, et mox
 Tollitur à cunctis clamore ad sidera magno,
 Qui creta accepta, crucibus laquearia pingit

Omnia: uis ingens illis & magna potestas
 Dæmonas aduersum, lemuresq; artesq; magorū.
 Tāta potest rex, tanta cruces, quas dextera pingit
 Aut pueri infani, aut famuli, dominiue prophani.
 Cautè bis senas obseruant deniq; noctes
 A' natali, ut thus succendat in ædibus unus-
 Quisq; pater, mēseq; imponat nocte propinqua
 Integrum panem, ad prunas & thuris odorem.
 Cernuus ipse astat primus, naresq; oculosq;
 Fumigat, ac aures, & aperto ore haurit odorem.
 Hunc sequitur coniunx, & tota domestica turba.
 Hoc prodesse ferunt, ne dentes, lumina, nares
 Atq; aures anno morbis uexentur in illo.
 Postquam omnes fumum thuris capere Sabæi,
 Prunas inperso thure ilicet arripit unus,
 Ast alter panem, reliqui quos ritè sequuntur,
 Circumeuntq; ædes prælato lumine noctu,
 Ut ne dira famas defectu panis & escæ
 Intret, neu sagæ noceant molimina diræ.
 Sunt qui duntaxat faciant tris talia noctes,
 De causis issdem, totum tutosq; per annum
 Se credunt fore: se Christo audet credere nemo.
 Noctibus his etiam diuinant, atq; diebus,
 Totius ingressi de tempestatibus anni,
 Vnum mensem uni tribuentes sorte dici.
 His etiam cocunt iuuenes per rura diebus,
 A'scaule assumpto, uicosq; urbesq; propinquas
i 4 Vestibus

Vestibus accedunt cultis, cantantq; domatim
 In propriam cuiusq; incondita carmina laudem,
 Vnde ferunt nummos, magnamq; per ocia prædã
 Vel sibi, uel templo uici, quasi non alioquin
 Passim à mendicis populus, monachisq; grauetur.
 Sunt urbes, ubi coniuncti pueri atq; puellæ
 Hæc eadem faciunt, simulac noctescere cœpit,
 Poma nucesq; ferunt cum nummis atq; placentib.
Agnetes. Virginis Agnetis sequitur lux, haud ea sanè
 Germanis adeò solennis, festaq;: uerùm
 Grata est Romanæ multùm primoribus aule,
 Principium ut magnæ prædæ, questusq; futuri.
 Namq; in ea binos agnos candore niuali
 Agnetis templi monachæ primam super aram
 Dum celebrantur sacra, Dei cantatur & Agnis.
 (Ad rem nêpe hæc cuncta) solent offerre quotã
 Hos dein Pontificis mittunt in læta ministri (nis.
 Pasqua, tondendi dum opportuna appetat hora.
 Candida detonsæ miscetur tum altera lanæ,
 Inde q; prægnanti torquentur stamina fuso,
 Ex quibus arguta texuntur pallia dextra,
 Tres lata, ut multùm, digitos, formataq; in orbẽ,
 Præsulum ut obnubant humeros. Ea pallia uerò
 Sic humeris imposta, à tergo & pectore partem
 Non adeò longam demittunt, in fima cuius
 Plumbea (tectæ tamen peplo atro) lamina munit,
 Illa sed in nodum postremò desinit arcum.

O' fausta Agnetis lux, & lucrosa Papiſtis,
 O' precioſi agni. ô fortunatiſſima lana.
 O' quam netrices ſunt, textricesq; beatæ,
 Quæ tractant manib. lanã illam, ac pallia texunt
 Virtutis tantæ ac precij. Nam plena poteſtas
 Præſulibus confertur ijs, coguntur & illa
 Metropolitanæ magno mercariæ, auri
 Octo, decem, triginta interdum millibus, antè
 Et ſua quàm bis ter repararit cornua Luna.
 Nec ueteri licet aut deſuncti Præſulis uti,
 Ante nec acceptum proprium, ullũ munus obire
 Præſulis, aut clarum Patriarchæ ſumere nomen.
 Scilicet aucupio conſultum ritè Papali
 Omnibus in rebus, populos ut mungat inertes,
 Criminis abſq; metu ueteris pœnæq; Simonis.
 Forſitan agnorum uis non eſt tanta ſacrorum,
 Lana nec eſt tanti ex ſe, textricumq; labores,
 Aeuſcatores ipſi quòd nempe uidentur
 Dicere. Pallia cuncta etenim ſic facta miniſtri
 In templum portant, Petri de nomine dictum:
 Quæ tum illic ſumma conduntur nocte ſub ara,
 Reliquijs impoſta Petri, Pauliq; ſodalis.
 Inde trahunt ſuccum ſanctum, cœleſteq; robur,
 Vimq; poteſtatemq; omnem, magnumq; ualorè,
 Spiritus afflaſſet cunctis quaſi pallia donis.
 Reliquiæ miræ ac ſanctiſſima corpora Patrũ,
 Palliolo uili conferre ualentia tantum?

Quis non uos adimet plus, quam spirātia quōdā,
 Præsulibus lectis quum pallia nulla dabatis,
 Nec tot alebatis uentres, rarasq; cohortes
 Caldis offucijs, imposturisq; dolosis?
 Nunc datis argentum, ac ingens corraditis aurum
 Omnibus è terris, sceleratā & pascitis aulam.
 Absit ut hoc credam de uobis. Sed quid in orbe
 Tā sanctum fuit, aut est, quod funesta Papatus
 Colluuijs non ad questum conuerterit? Ipse
 Non Deus est tutus. Demonstrāt deinde Papista
 Huius pallioli quis nam introduxerit usum.
 Hic immensa caui spirant mendacia folles.
 Patribus à priscis aiunt fluxisse, nec ipsam
 Petrū onerare audēt tamen (id mirabile ducit)
 Tanta stulticia, tantaq; cupidine regni.
 Inuenisse Linum dicunt, qui proximus urbem
 Rexerit à Petro, nimirum ut lanca uestis
 Linei Ephod quondā impletet nomēq; locumq;
 Tunc Agnes ubi erat? Quis binos obtulit agnos?
 Missa ubi tūc celebrata est, nūc ut habetur in usum
 Immo Papatus ubi tunc, atq; monarchia tristis?
 Certè Augustini data non sunt pallia sæclo
 Romæ. præsulibus quo cunctis æqua potestas
 Stabat, Romanus licet excellebat honore.
 Sic pudor est nullus mentiri queq; Papistis,
 Dummodo conuerant aurum, regnūq; paretur.
 Post uenit illa dies, qua Christiū uirgo parētū
 Obtulit

Obtulit in templo, Mosis præscripta secundum.
 Tum candelarum uim magnam sexus uterq;
 In delubra gerit, quas pastor consecrat aræ
 Impositas, magna pompa, uerbisq; tremendis.
 Post accendit quisq; suam, dum sacra trahuntur.
 Sanctulus ille sibi prorsus, magnusq; uidetur,
 Qui multum ceræ candelam finxit in unam:
 Felix, clara & uiua à cuius flamma reluxit.
 Mira est candelis illis & magna potestas:
 Nam tempestates creduntur tollere diras
 Accensæ, simul & sedare tonitrua cœli,
 Demonas atq; malos arcere, horrendaq; noctis
 Spectra, atq; infaustæ mala gradinis atq; pruinae.
 Quàm facile hi possunt omnes sedare tumultus
 Et cœli & terræ, pelagiq; ut credere Christo
 Nil sit opus, ueroq; Deo committere cuncta?
 Blasius inde bonus sequitur, qui ceream et ipse Blasius:
 Candelam, sanctasq; undas cultoribus offert,
 Quo satis aduersum sint multa pericula tuti.
 Vidi exhauriri quinq; aut sex dolia lymphæ
 Magna horis paucis, uno illius osse sacratæ:
 Inq; alias urbes ferri, uicosq; remotos.
 Tanta superstitio quæuis sibi seria poscit.
 Interea Dominum cœli, Christumq; requirit
 Nemo, nec illius credit speratq; fauorem.
 Porro quum tādē lux quinquagesima uenit, **Quinquagesima.**
 Moreq; solenni ieiunia longa propinquant, **Tum**

Tum uerò insani fiunt iuuenesq; senesq;
 In quartam usq; diem, quæ Bacchanalia dicat.
 Potibus atq; cibis indulgent nocte dieq;
 Porci cæduntur passim, sarcimina regnant:
 Alea quassatur, chartæ rumpuntur ubiq;
 Omnibus in domibus clamor, risusq; furorq;
 Lautaq; certatim stratis conuiuia mensis.
 Et uarij fiunt ludi, metus & pudor absunt,
 Nullaq; seruatur penitus reuerentia lingue.
 Cuncta licet, fiuntq; serè, nec omittitur ulla, (ptat)
 Quam modo concipiant animis, placeatq; uolue
 Haud aliter q̄ cras morituri. Maximus ille est,
 Laudibus & summis dignus, donandus & auro,
 Rem fatuam qui præ reliquis excogitat ullam,
 Aut facit. huic plaudüt, hunc spectat, atq; cachib
 Excipiunt: sequitur puerorū magna caterua (no
 Clamatum, fatue, aut stulte, atq; huiusmodi mul-
 Ille sibi interea placet, egregiusq; uidetur: (td.
 Nec uerbis ullis, turbæ aut clamore mouetur.
 Sunt qui concurrant infestis eminus hastis,
 Aut pugnam armati ceptent, aut altera quedam
 Ridenda & iucunda edant spectacula plebi,
 Pro certa uini mensura. cuiq; frequentes
 Adsunt fautores, ad sortem utramq; parati.
 Ast alij horribiles uultus, toruamq; figuram
 Demonis induti, tota spaciuntur in urbe,
 Atq; occurrentes terrent, pucrosq; sequuntur.

Pars currunt nudi, faciem duntaxat & ora
 Contecti laruis, ne cognoscantur ab ullo.
 Vestitum sexus proprium commutat uterq;
 Fœmine a tum namq; uiri, contraq; uirili
 Ornantur passim lasciua ueste puellæ,
 Sicq; ædes adeunt uicinas, quoq; uoluntas
 Impulit: ad ueteres quidam fortassis amicos,
 Aut notos alios. ignoti, & pauca loquentes,
 Propositas carpunt epulas, & pocula siccant.
 Sunt qui uestitu monachorum per fora currunt:
 Reges se faciunt alij, magnaq; feruntur
 Pompa stipati comptis multisq; ministris.
 Ast alij fatuos excludunt, ut solet oua
 Gallina, aut anser, uel anas excludere rauca.
 Quadrupedes nonnulli incedunt more ferarum,
 Pellibus induti uarijs, laruisq; timendis,
 Sunt ursi atq; lupi, lyncesq; acresq; leones,
 Suntq; boues: longisq; imitantur deniq; rostris
 Veris auem, grallis mixti fultiq; præaltis,
 Alisq; & plumis uestiti corpora circum.
 Simiæ & arridet turpissima forma quibusdam,
 Nonnullis fatui: quæ certè conuenit aptè
 Omnibus, hæc Bacchi celebrat qui festa, Papistis.
 Porro alij sterco puluino per fora portant
 Impositum, estq; unus qui muscas usq; flabello
 Illi abigit, mucos utinam detergat & unus.
 Ast alij formant hominem uel stramine magnum,
 Vel

Vel panno factum ueteri intus, cætera uerò
 Vestes cum caligis habet & thorace uiriles:
 Hunc quasi de functū nuper, meritumq; supremū
 Velatum lodice gerunt, mox quattuor imis
 Finibus attractis astra ad sublimia iactant,
 Rursus et excipiunt, totam hæc ridenda per urbē
 Alternis faciunt. Sed nondum dico choræas
 Gestibus insanis turpes, lasciuæq; multa
 Cætera, quæ curant totis faciuntq; diebus.
 Est ubi, si quis noti aut ignoti intrat in ædes
 Non præfatus, Cum uenia intro ac exeo uestra,
 Illi constringunt post terga manus, neq; refert
 Mas fiet an mulier: tinnitu & peluis acuto
 Præcedente, ioco ducunt lusuq; per urbem.
 Sunt certas qui habeant præculas tunc luce Gradiui
 Quartanam contra, febrium totamq; cohortem.
 At ce parum alij committunt semina terræ,
 Ut grandes fiant: apium & lactuca seruntur,
 Ut uireant semper. piget enarrare profectò,
 Isti Catholici faciunt quæcunq; Papistæ.
 Si terras nix alta tegit iam pene liquefcens,
 Tum uerò fatuos multos magnosq; uideres.
 Namq; pilas faciunt niue certatim, atq; petunt se
 Mutuò, uicta quoad pars tota cedat harena.
 Non matrona senex, nec uir grauis atq; seuerus
 Præterit hos impune: domi consistat oportet,
 Qui uitare cupit petulantū hoc tempore iactus.
 Porro

Porrò patricij, clariq; opibusq; potentes,
 Cum turba ne nil ipsi insanire putentur,
 Ante trahas talem factas solerter ad usum,
 Et bene cornipedem pastum, cursuq; ferocem,
 Et phaleris cristaq; ornatum, cuius ab armis
 Et fronte & collo centum resonantia pendent
 Tintinnabla, magis solito ut spumantia mandat
 Frena, atq; exultet, producunt, coniuge gnatisq;
 Impositis. retrò stant ipsi lora tenentes,
 Armatiq; flagro: mox per fora, perq; plateas
 Prærapido cursu nimis audaciq; feruntur,
 Turbida tempestas ueluti immanisq; procella.
 E' medio fugiunt omnes, ceduntq; ferori,
 Dum pulchros illi et crebros raptentur in orbis.
 Interdum siquidem coxas aut brachia frangunt,
 Cornipedesq; trahasq; citato adeò impete rûpüt
 Nedum occurrenti parcant pueroue, uiroue.
 Nec tantum luci rotat hæc insania dices,
 Sed cursum iuuat in medias extendere noctes,
 Vnde alijs adimunt somnum, capitisq; dolores
 Inducunt magnos. faciunt uerùm omnia flocci,
 Dummodo queratur iugis constetq; uoluptas.

Postera Mercurij lux est, qua tēpla frequentes Dies cine-
 Manè adeunt, ut nempe hesternæ facta diei rum,
 Expungant, tribuūt nūmum, cineremq; sacerdos
 Inspargit capiti cuiusq; atq; expiat unda.
 Miri sicè contrà, factum hoc, uenialia prodest,

Nullus

Nullus stulticiæ tamen est, nullusq; furoris
 Terminus. intermissa instaurant prandia læti.
 Et ludos repetunt, & laruas nocte repostas.
 Sunt qui laterna mœsti, dum lumina Titan
 Præbet mundo, exacta here Bacchanalia querant,
 Et clament passim: Quò Bacchanalia nobis
 Ausugere? heu ueniunt ieiunia dira.
 Suspendunt alij portantq; in pertica halecem,
 Clamantes: Vltrà iam non facinmina, haleces.
 Adiunguntq; suos ludos, & carmina risu
 Digna, & præterea quicquid confingere possunt
 Stultum ac insipidū, moueant ut ubiq; cachinnos.
 Mutuò se capiunt alij, ac in flumina portant
 Contis impositos, ut festi quicquid inhæsit
 Stulti, tollaturmersum fluuiatibus undis.
 Alliciunt alij pueros nucibusq; pirisq;
 Canticaq; ijs præcunt, et tota per oppida cantant:
 Est ubi se sociant iuuenes tibiçine sumpto,
 Et famulas rapiunt ex ædibus, atq; ad aratrum
 Iungunt, quas scutica pellitq; ac dirigit unus.
 Vnus item stiuam tenet: at tibiçen aratri
 Confidet in medio, ridendasq; occinit odas.
 Vnus item sequitur sator, is uel spargit arenam,
 Vel fatuo cinerem gestu uultuq; se uero.
 Postquam luserunt ita per fora, perq; plateas,
 Per riuum tandem ancillas & ducit aratrum
 Rector, et ad coenā madidas uocat, atq; choræas.

Harum

Harum stulticiam perfectè nemo dierum
 Dixerit, & ludos lasciuos, factaq; nequam,
 Luce dein Solis deponunt ludicra tandem,
 Sic tamen, ut potent, nec potis alea desit:

Postremò, Bacchoq; ita lux donatur & illa.

Inde eheu miseris ieiunia longa sequuntur.

Quadragesima haud lac, carnesue aut oua diebus Quadra
gesima.
 Gustant, delictumq; est uel gustasse butyrum.

Putria salsamenta uorant, piscèsue recentes,

In loculis quibus est congesta pecunia crassis:

Rodere cepe licet, panemq; atrum sale sparsum,

Pauperibus, pingui aut scriblitas frigere oliuo.

Hec propter culpas finxit iussitq; Papatus,

Peccantem meritis populū ut subduceret Horco,

Omnia non credens olim peccata remissa.

Succurrit miseris tamen, argentoq; recepto

Omnia permittit, carnesq; indulget & oua.

Tum nigris uelis tabulae & simulacra teguntur

Omnibus in templis, atq; ex laquearibus altis

Linteae dependent pictae, indicentia plebi

Ieiuni tempus pariter, Dominiq; furorem.

Omnia coguntur sua proin delicta fateri

Edicto imperij seuo omnes, morte tremenda

Proposita, si quis delictum absconderit unum.

Inde sacerdotum messis non parua, Papaeq;

Contra carnificina uiget turpissima plebis.

Quarta dehinc ueniunt ieiunia sabbata cepti. Letare.

h Tum

Tum Papa confessis benedicit, soluit & omnes
 Culpa, & Iudæis legem confirmat apellis,
 Sat quasi non firmarit eam Diuina potestas,
 Aut quasi adhuc ualeat regnātis tempore Christi.
 Tum pueri fingunt cōtorto stramine monstrum
 Mortemq; appellant, magnoq; ex urbe paratu
 In montes ualles ue ferunt, uicōsue propinquos,
 Unde reuertuntur caesi iactiq; frequenter.
 Multa quoq; à pueris hastili crustula circum
 Fertur: habentq; duos, quorū unus dicitur Aestas
 Indutus cultu uiridi, florensq; iuuenta:
 Alter Hyems, museo plenus, canusq; capillos.
 Hi pugnant inter se, palmamq; obtinet Aestas.
 Hinc abeunt comessatum, uinoq; replentur.
 Cætera quæ faciunt ieiuni tempore sacri,
 Commemorare piget, nec idem seruatur ubiq;

Palmarum
 dies.

Hinc uenit alma dies, qua Christus creditur ut
 Ingressus Solymam, dorso gestatus aselli. (bet
 Tum ridenda iterum faciunt spectacula Papista,
 Insigni ualde pompa, facieq; seuera.
 Ligneū habet asinū, et simulacrum equitantis in
 Ingens: at uerò tabula consistit asellus, Cello
 Quatuor atq; rotis trahitur, quem manè paratū
 Ante fores templi statuunt. populus uenit omnis
 Arboreos portans ramos, salicesq; uirentes,
 Quos tempestates contra, cæliq; fragorem
 Adiurat pastor, multo grandi q; precatu.

Mox querno sese coram prosternit asello,
 Sacrificus longa quem uirga percutit alter.
 Postquam surrexit, grandes de corte scholarum
 Se duo prosternunt itidem mirabili amictu,
 Cantuq; absurdo: qui ut surrexere, in acernum
 Protendunt equitem digitos, monstrantq; canētes:
 Hunc esse illum, qui quondam uenturus in orbem
 Credentem Israel à iure redemerit Horci,
 Cuiq; uiam ramis turba exornarit oliuæ.
 His decantatis, ramos dehinc protinus omnes
 Coniiciunt partim in simulacrū, partim in asellū,
 Cuius & ante pedes magnus cumulatur aceruus.
 Post hæc in templū trahitur, præeuntibus unctis,
 Consequitur populus, quamuis certamine magno
 Quisq; legat iactas asini ad uestigia frondes:
 Falso etenim summis præsertim uiribus illas
 Contra hyemes pollere putant, & fulmina dira.
 Impia nonne hæc sunt: ita nonne idola coluntur?
 Vidi ego cordatos reges, sed ritibus istis
 Imbutos, genibus flexis procumbere coram
 Talibus idolis, summumq; impendere cultum.
 Est ubi nummati ciues, uulgoq; uerendi,
 Non paucis redimunt nummis sibi iura trahendi
 Huc illuc asini, atq; utuntur heriliter illis,
 Non permittentes alium contingere quenquam.
 Quippe putant magnū se Christo impedere hono
 Riq; acceptos illi, & per multa mereri. (rem.

Si quis & hos asinos putet, haud errauerit hercle.
 Talia quum faciant uncti, populusq; tributim,
 Illico sectantur pueri post prandia: certum
 Dicitur edituo precium, damnumq; cauetur,
 Assumuntq; asinum, & per uicos atq; plateas
 Carmina cantantes quaedam notissima raptant,
 Quis nummi à populo, uel panes dantur, & oua.
 Præde huius partem ludi præstare magistro
 Coguntur mediam, ne exors sit solus aselli.

Cæna Do- Impiaq; & ridenda magis ceremonia gliscit,
 mini. Qua tamen eximij sibi Catholiciq; uidentur.
 Campanis primum triduana silentia cunctis
 Mandantur, tabulis pulsant de turribus altis.
 Percurrunt etiam pueri plateasq; forumq;
 Et crepitus edunt magnos, ad templa uocantes.
 Noctibus inde tribus nocturna ad cætica surgunt
 Malleolis sumptis, saxis ue, aut fustibus, omnes.
 Omnia ubi paulatim extinguit lumina custos,
 Sacrificiq; altum rauco de gutture clamant.
 Tum uero exoritur seuus crudusq; tumultus:
 Pulpita contundunt, & sedes, scamna, cathedras,
 A ferijs dicas agitari, & pneumate tristi
 Bassaridum, multi clauis figuntur ad ipsas
 Sedes, nonnulli lapidum exanimantur ab ictu.
 Ast alij plagas referunt, aut uulnera, cæsi
 Fustibus. His factæ possunt seruire tenebræ,
 Omnium

Omnium & equalis funesti insania ritus.
 Impius hinc probris multis laceratur ludas,
 Et Maria è tenebris puerorum uoce citatur,
 Ut sit propitia, & uitij medeatur, & omni
 Noxæ. conueniunt hæc festo scilicet illi.
 Luminibus post hæc accensis, in cruce fixum
 Idolum circumfertur, pendetq; lucerna
 Illius à collo. turbæ quo nempe sequenti
 Mōstret iter. Nonne hæc sunt ludicra mira Papa
 Hæc quoq; luce triplex adiurat præsul oliuū, (tus?
 Ampullasq; genu flexo bis terq; salutat.
 Quem post Canonici facti sectantur eodem.
 Dissiliat risu cernens: mireris & , unde
 Sit mutis uisum ampullis dixisse salutem.
 Pransi consueto nudant altaria cultu,
 Atq; lauant, ramisq; fricant, scopisq; paratis.
 Inde superfundunt laticem munusq; Lyæi
 In crucis effigiem, rogitantq; uocantq; patronum
 Cuiusq; altaris, dignetur ut esse clientum
 Perpetuiq; memor cultus, placetq; Tonantem.
 Hinc celebrant monachi cœnam, & collegia quæ
 Insigni pacis specie, rituq; uenusto. (dam
 Mutuò namq; sibi plantas terguntq; lauantq;
 Interea infestis animis & corde doloso.
 Ceu quondam exemplo mandarit talia Christus:
 Et non, ut fratrum se totum quisq; saluti
 Impendat, casuq; lubens inseruiat omni,

Præbut ut seipsum nobis & ad infima feruum.
 Mox circum panes & pocula magna feruntur,
 Vnde patres sancti fœmellis sæpe propinant
 Non fictis animis, redeuntq; frequenter in orbẽ.

Parascœue.

Casula dicitur
 extrema sacerdotum
 vestis, quando
 sacra faciunt.

Luce sacerdotes duo circum altare sequenti
 Idolum portant humeris Christi in cruce fixi,
 Ruffa contectum casula, lugubre canentes.
 Ante gradus tandem nudatum ueste reponunt
 Strata super uillosa tapetia, suppositumq;
 Puluinar capiti. hinc prostrati corpore toto,
 Omnibus insigunt per fossis basia membris,
 Ligneum & idolum summo uenerantur honore.
 Hos dein certatim rasorum turba sequuntur,
 Impietatis ut artifices ad talia semper
 Præcedunt: post quos tractabile uulgus adorat,
 Dona ferens pariter, nũmos, Cereremq; uel ouã
 Aucupium rasis gratum, cultusq; scelesti
 Speratum precium. Quo pacto idola coluntur,
 Catholica hæc si sunt, Christiq; imitamina spon
 Præterea ne quid simulacris ludere cessent, (sæ
 Et pro derisu regnantem exponere Christum,
 Assumunt aliam statuam pro more iacentem
 Defuncti nuper, porrectis cruribus apte,
 Atq; decussatim compositis pectore palmis,
 Et pompa cantuq; pio ad factum antè sepulchrũ
 Portant, sericeis tectam membra omnia peplis,
 Sic tamen ut cerni possint. multicia dicas

Scricas

Serica, sic uisum transmittunt, cunctaq; monstrat.
 Præcedunt pueri tabulis in amœna crepantes,
 Lumen & ædituus præfert, scit signa popellus,
 In genua ex templò cadit, aut terræ oscula figit,
 Extenditq; manus, & multis pectora tundit,
 Et statuam quernam diuinum ut numen adorat.
 Ne iaceat uerò, inq; sepulchro sola colatur,
 Mysticus adfertur quoq; & unà clauditur intus
 Panis, ut impietas crescat, cultusq; prophanus.
 Sacrificus supplex statuam ueneratur inertens
 Primus, & Assyrios pani succendit odores.
 Multa statim populus cõportat lumina circum,
 Cancellisq; hæret, noctemq; diemq; precatur
 Curuatis genibus, uiolisq; & flore sepulchrum
 Omnigeno exornat, suaq; affert munera largè.
 Adsunt conducti quoq; qui psalteria cantent,
 Alterni, de sancto homini uelut atq; nocenti,
 Vt magis hinc plebes ad munera danda uocetur.

Ante diè Paschæ uetus aptè extinguitur ignis, Sabbatū an
 Et nouus è silicum uenis extunditur, illum te Pascha.
 Adiurat multis aduersum incommoda pastor.
 Cuius quisq; capit torrem molimine summo,
 Fertiq; domū, ut quando tempestas ingruat atra,
 Succenso, cœli plaga sit tutus ab omni.
 Cereus hinc ingens Paschalis dictus, amœno
 Sacratur cantu: cui ne mysteria desint,
 Thurea compingunt in facta foramina gran.

Hic ad honorem ardet uincens tartara Christi,
 Nocte dieq; quasi hoc ritu capiatur inani.
 Post liquidas etiam baptismi consecrat undas
 Vel presul, uel prepositus: nec enim amplius illæ
 Baptismo profunt, nec possunt tingere quenquã.
 Præterito quarum ualuit toto usus in anno.
 Magna procedunt pompa celebriq; paratu
 Candelis, crucibus, uexillis, chrismate, oliuo:
 Circumeunt fontem nouies, diuosq; precantur.
 Fixi stant omnes tandem. mox incipit ille,
 Et ter tangit aquam, crucis effingitq; figuras.
 Grandia tum profert multa et plaustralia uerba,
 Sinosq; adiurat latices, & uexat ineptè,
 Dum studet & credit meliores reddere multo
 Omnipotentis quam dextra ac benedictio fecit.
 Post & candelam uexatas ponit in undas,
 Terq; suo flatu turbat pridiana obolenti (dit.
 Prandia, & infuso tandem unctas chrismate red-
 Attonitus spectat populus, creditq; potentem
 Vndis uim tribui tanto adiurantis hiatu,
 Atq; alijs, agitat quas gens doctissima, nugis.
 Allatis igitur uasis de fontibus haurit,
 Fertq; domum contra morbos pecorisq; suosq;
 Inde silent tabule, & campanis pristina dantur
 lura, simulq; suum capiunt ieiunia finem.
 Pascha. Nocte dem media consueta ad cantica surgunt.
 Præuenit ædithus studio, rasusq; sacerdos,

Et statuam è clauso tollunt, panemq; sepulchro:
 Angelicasq; induunt statuas, pepa rara tenentes
 Aduerse: uacua apparent reliqua omnia circum,
 Immoti si non custodes usq; manerent.
 Sed puto nondum illos terræ sensisse tremorem,
 Nec clarum ardentis uultum uidisse ministri.
 Hinc aliam statuam uetricia signa ferentis
 Imponunt aræ, cantantq; animosius omnes:
 Christum deuictò Satana, portisq; refractis
 Carceris inferni, uiuum rediisse sepulchro.
 Quod tamen haud credunt: id quod testantur ubi-
 Cultibus ac studijs, dubio, factisq; metuq;. (que
 Est ubi continuo ludi & spectacula dantur.
 Ut tres conueniant Mariæ, uisantq; sepulchrum,
 Cumq; Petro currat uelox Zebedeia proles.
 Hæc tam ridiculè fiunt gestuq; iocisq;,
 Ut Crassum possint aut exhilarare Catonem.
 Nocte statim, non expectata luce diei,
 Carnes arripiunt quidam, comeduntq; gulosè.
 Cætera turba suas carnes, crassasq; placentas,
 Oua rubra, & raphanos, lactisq; coagula dulcis,
 Et quæcunq; uolunt primo contingere gustu,
 In templum confert, ut consecret antè sacerdos.
 Discurrunt etiam monachi, uilesq; domatim
 Sacrifici, precium captantes atq; luceillum,
 Atq; domi curant eadem cuiusq; uolenti.
 Degustant hodie raphanos ante omnia quidam,

Quartanam contra febrim, morbosq; latentes.
 Quid narrē hypocrisin magnā, cultūq; coactū,
 Quo cœnant pleriq; omnes de corpore Christi:
 Non cœnaturi, si non horrenda timerent
 Fulmina? nullus enim nouit, creditq; perennem
 Se uitam nactum Christi morte atq; triumpho.
 Quis uerò ista doceret eos, quum cuncta Papatus
 Dogmata, doctrinæ, cultus, ritusq; repugnent?
 Postridie letos uulgò spaciantur in agros,
 Et solitam repetunt uitam, linguuntq; seuerā.
 I nunc, Iudæos ride, Turcasq; cruentos,
 Ob ritus cultusq; suos, & dogmata praua.
 Permultum sapiunt, si uis conferre Papistis.

Dies roga-
 tionum.

Hebdomas inde uenit, peregrè qua cū cruce ius
 In uicinū aliquem uicium. porrò inter eundū cū
 Cantibus implorant diuos, Christiq; parentem.
 Precipue postquam uentum illuc, templa subit
 Regnantēq; illic diuū diuamq; precatur, (trā,
 Ut seruet fruges, & grandinis atq; pruinæ
 Auertat mala, & annonæ leuet omne grauamen.
 Post in cauponam properant, uel gramine strati
 In uiridi prandent, largeq; replentur Iaccho,
 Absq; cruce ut redeant interdum, gressibus atq;
 Incertis miserè titubent, reuomantq; comesta.
 Continuis omnes faciunt tribus ista diebus.
 Cum crucibus multis persæpe uenitur in uicium
 Templum, coctus ubi sua cantica clamat in aurat

Quisq;

Quisq; unde exoritur tristis confusio uocum,
Dum superare alios alij nituntur ineptè.

Sacrifici attendunt, placet hæc insania rasis,

Donaq; uictrici tribuunt Baccheia parti. (ces

Pòst uenit illa dies, superas qua Christus ad ar
Scanãit, quam celebrant itidè potuq; ciboq; (cris,

Prælargo: qua cuiq; aliqua est comedenda uolu-
Haud scio quapropter. Pòst prædia, tẽpla petũtur.

Truncus ibi, qui tempus ad hoc est uisus in ara,

In summum trahitur demisso fune lacunar,

Cœtus sacrificũm deducente atq; canente:

Nam pietas horum consistit cantibus omnis.

Inde statim Satane præceptis perturpis imago

Deiicitur, nõnunquam ardēs, diruptaq; prorsus.

Expectant pueri cupidè, uirgisq; iacentem

Concidunt, lacerantq; in paruas deniq; partes.

Pòst hæc deiicitur panis, quem barbara turba

Nuncupat oblatas: cui sæpe admixta papyrus

Imponit pueris. fiunt magno omnia risu.

Ex laqueari etiam certa syphonibus arte

Eiaculantur aquas, si quem tinxisse laborant.

Atq; ita finitur magno fábella cachinno.

In Pentecoste mites albæq; columbæ,

Funiculis leuiter uinctæ mittuntur ab alto;

Lignea postremò cœlo dependet eodem.

Cernis ut idolis ludant, doceantq; popellum,

Non secus ac puppis teneræ assuevere puellæ

Corporis

Ascensio:

Pentecoste.

Corporis Christi. Corporis hinc ueniunt Christi celeberrima festa:
 Quorum quis dicat ludos, moremque prophanum?
 Namque sacrum portant panem reuerenter, et omni
 Diuino cultu circum uel templa, uel urbes, (m)
 Inclusum fabre facto argento. Porro gerentis
 Brachia sustentant duo summi, deque senatu,
 Ornati fertis. Alij de more cadurcum
 Sericeum gestant suspensum, ne quid ab alto
 Incidat, aut stercus fundat mala desuper ales.
 Luditur et Christi personis passio multis.
 Ursula cum iunctis incedit pulchra cateruis.
 Tuque Georgi acer crocodilum interficis hasta.
 Principis inferni trahitur domus, estque uidere
 Demonas innumeros tetra turpique figura.
 Christophorus puerum gestat per cœrula Christi.
 Impletur telis quidam, crebrisque sagittis.
 Incedit gladium portans Catharina, rotamque
 Terribilem: calicem, et sacrum fert Barbara panem.
 Historiamque illic in panis aguntur honorem
 Multæ aliæ, iucunda rudi spectacula plebi:
 Quid memorem uexilla, cruces, cædelabra longa
 Diuum reliquias, calices, idolaque culta,
 Quæ uel sacrifici gestant, populisue tributim?
 Ante illum incedit panem Baptista, manuque
 O' impietas & absurditas Monstrat: eum esse Dei, tollentem crimina mundi.
 Agnum, quem contra spargunt floresque rosasque
 Angelica forma duo: tintinnabula dulci

Multa sono crepitant, uernant & compita ramis
 Atq; plateæ omnes, quæq; itur gramine festo
 Sternuntur redolentq; uia, atq; au' ea fenestris
 Herent: incedunt monachorum examina multa,
 Et monachæ. cantu reboant rasiq; scholæq;
 Vltro nonnulli cithara aut testudine ludunt.
 Procidit in genua occurrens, & pilea tollit,
 Diuinoq; omni panem ueneratur honore.
 Nempe Deū esse suū credunt: non carnis, ut olim,
 Sed iam naturam panis sumpsisse minuti.
 Interea armati circumstant undiq; multi,
 Turbas spectantum contra, cupidasq; rapinas.
 Optima templorū siquidē bona cuncta feruntur:
 Præda foret diues, prædandi si qua facultas.
 In templo ostentant totis panem octo diebus:
 Cymbala tum resonāt, cantatq; absurda sacerdos,
 Cernuus inclinat populus se, & brachia pandit,
 Conspexisse suum credens Dominumq; Deumq;
 Hoc & sub Missa faciunt, dum panis in altum
 Tollitur, atq; calix, & custos concrepat ære.
 Summe Deus, quò tādē usq; hæc deliria persers
 Impia, nec reuocas ueterum ad uestigia patrum,
 Quos toties iactant: in mentem quis nihil horum
 Doctrinæq; fideq; aut factis denique uenit?
 In uicis equitant circum frumenta coloni
 Cum crueibus multis, uexillisq; ipse sacerdos
 Vnâ equitat, gestans panem in pendente crumena

A collo: inq; locis certis descendit, & alta
Voce Euangelium canit. Hæc frumenta tuentur
Scilicet à uentis, pluuia, rubigine, certò.

Talem nempe fidem docuit retinetq; Papatus,
Non haustam ex Euangelio, scriptisq; uetustis,
Corde sed humano, cæca ratione magistra.

Urbanus. Post uenit Urbanus, quæ summo uinitor omniis

Obserrat cultu. cuius si lumina Phoebus
Clara die præbet, cœlo splendetq; sereno,
Quod letum credunt omen Bacchoq; sibiq;
Illius exornant statuas per templa forumq;
Appensis collo cyathis, plexaq; corona
Pampinea. quin in cauponam deniq; secum
Collecto portant cœtu, multumq; propinant.
Non responsuro porrò, eius nomine cœtus
Ipse sibi pulchrè respondent, donec ocellos
Peruortant tenebræ, nutetq; caput, faciesq;
Ardeat, atq; simul fiant balba omnibus ora,
Destituantq; pedes. sin uerò nubila lux est,
Aut pluit, haud simili quicquã dignantur honore,
Immergunt undis miserum lamisq; lutoq;.
Quòd si non hæc sunt deliria digna cachinno,
Haud scio quapropter risus consurgere possit.

Vitus. Vitus adest post hunc, elixus opinor oliuo.
Cuius ad idolum gallinas sexus uterq;
Offert. cur fiat, non est mihi cognita causa,
Suspitor ob morbū quendam, quem creditur isto
Pellere

Ioannes
Baptista.

Pellere adoratus cultu, releuareq; pressos.
 Inde diem magni Baptistæ solstitium fert,
 Omnibus in uicis qua uulgo accenditur ignis,
 Inq; foro atq; uijs, lætas circumq; choreas
 Solliciti ducunt iuuenes, cupidaq; puellæ,
 Verbenis cincti, & Mausoli coniugis herba,
 Nonnullisq; alijs, nigra & uaccinia palmis
 Gestantes, creduntq; superstitionibus omnes:
 Non doliturum oculos qui per uaccinia flammæ
 Inspiciat, postquam saltarunt noctis ad umbram,
 Tandem transfiliunt ignem certamine magno,
 Inijciuntq; herbas prece, uotisq; ut sua eisdem
 Cuncta exurantur simul infortunia flammis,
 Quo se illum credunt tutos à se bribus annum.
 Est ubi detritam, stupisq; & stramine multo
 Intexam, tractamq; rotam in celsissima montis
 Succendunt, postquã cœlo heesperus ardet opaco,
 Voluntq; in præceps, quod Solis ab arce cadētis
 Cœlesti simulat speciem, horrendumq; uidetur.
 At sua tum credunt pariter dispendia uolui
 In præceps, tutosq; à cunctis se esse periclis.
 Huldrici idolum quodcunq; altare recepit,
 Illuc carpones plebs fert, nullosq; luposq;
 Ut sancti illius redimat teneatq; fauorem.
 In templo sedet, atq; ad eò ipsa non procul ars,
 Venales habeat qui pisces, atq; minoris
 Vendat, ut insanis ne copia desit emendi.

Huldrici
chus.

Nec quicquam perdit, nam mox oblatum ad ipsum
 Quisq; reportatur, bis uti aut ter ueneat idem.
 Impietas ita fert quæstum, fulcitq; culinam.
 Religio unde autē hæc noua? quali numine pollet
 Huldricus, mutos ut pisces quærat, ametq;
 Offerri sibi? quos nulli gens nulla deorum
 Obtulit, et Dominus super his nil sanxit Hebræis?
 Multum stultitiæ sit & impietatis ubiq;
 Nos potiora autem, & duntaxat pauca canamus.

Assumptio

Virginis inde uenit Mariæ festumq;, diesq;
Mariæ. Qua uita exacta celsum conscendit Olympum,
 Tam populus fascēs herbarum portat in ædem
 Ingenti numero, quas aduersum omnia rasi
 Consecrant mala: sicq; accendunt plebis, aluntq;
 Impia facta, fidemq; & spem de rebus inanem.
 Namq; herbis illis fiunt permulta magorum
 Præstigia, impositasq; igni arcere omnia credunt
 Damna, & iumentorū hominūq; repellere mor-
 Naturam præter, sacriq; oracula uerbi. (bat)

Martinus.

Altera Martinus dein Bacchanalia præbet,
 Quem colit anseribus populus, multoq; Lyæo,
 Tota nocte dieq;. Aperit nam dolia quisq;
 Omnia, degustatq; haustu spumosa frequenti
 Musta, sacer que post Martinus uina uocari
 Efficit. Ergo canunt illum, laudantq; bibendo
 Fortiter ansatis pateris, amplisq; culullis.
 Quin etiam ludi profunt hæc festa magistris.

Circumcisi

Circumeunt enim sumpto grege quisq; canoro,
 Non ita Martini laudes festumq; canentes,
 Anserem ut assatum ridendo carmine iactant.
 Cuius nonnunquam partem nummôsue uicissim

Acepiunt, celebrantq; hoc festum musicè & ipsi.

Nicoleos fertur clam aurum donasse puellis. **Nicolaus.**

Qui pueris ut nunc etiam donetq; puellis,

Illius ante diem suadent ieiunia matres,

Et post oppressis somno pira, poma, nucesq;

Pilea, calceolos, uirgas quoq; , flammea, zonas

Supponunt tacite, quæ mane reperta, dedisse

Nicoleon dicunt: animosq; hoc more tenellos

In cultu instituunt diuorum, adq; impia ducunt.

Quid dicam, in festo Catharinæ uana sophistæ **Catharina.**

Quæ credant? faciantq; superstitiosa magistris

Andræ amatores uulgò turbæq; procorum

Andreas.

Dona ferunt, creduntq; illius numine dextro,

Præstigijsq; alijs tacita sub nocte peractis

Spem rectam fore, seq; frui re posse cupita.

Templi sacri celebrantur festa quotannis,

**Templi de-
dicatio.**

Catholicè nimis. E turri suspenditur alta

Vexillum crucis, & redolenti gramine templi

Sternitur omne solum: ramisq; uirentibus aræ

Suggestumq; nitet, sellaq; , omnesq; columnæ.

Panduntur tabulæ, idolorum armaria, pictæ,

Præcipuè uerò fertis habituq; patronus

Excolitur diti, atq; sua resplendet in ara,

Mensula pontificum bullas, indultaq; multis
 Sustentat signis, festum celebrantibus illud,
 Concessa. idolum quoq; patroni ostia circa
 Sustinet hæc eadē mendicans. quod quia mutū est,
 Aut nondū populi linguam oraq; barbara nouit,
 Assidet interpres quidam, clamansq; rogansq;
 Inrantes atq; egredientes, munera præstent
 Patrono, & nummis redimant indulta Paparum.
 Pastor pastores alios inuitat, & ipsa
 Scorta iubet simul adduci, turbasq; nothorum.
 Vndiq; conueniunt quoq; uicini, atq; remoti
 Ruricole, pars spen:æ sua, partimq; uocati.
 Arma ferunt omnes, gladios, uenabla, secures,
 Bombardas, fustes ferratas atq; bipennes.
 Adueniunt iuuenes culti, comptæq; puellæ.
 Adsunt & mimi, mendicq; atq; chorales.
 Institor exponit nitidas ex ordine merces.
 Caupo disponit mensas, & pocula profert
 Omnia uenturis. neutrum spes fallit auara.
 Namq; ferè referunt summa ex hoc commoda se
 Præ cunctis alijs. Igitur post sacra peracta, (No
 Aut ad cauponem properant, notosue sodales,
 Explenturq; omnes lautè uinoq; cibusq;
 Octo solent septemq; interdum ponere missus,
 Pontificumq; nihil ueterum concedere cœnis.
 Sublatis tandem mensis consurgitur, & mox
 Orchestram iuuenes aduunt a scaule uocato,

Qui postquam insonuit raucū, signumq; chorais
 Vire dedit, ueniunt illuc pueri atq; puella,
 Longæuiq; senes, mediæq; etate mariti.
 Spectatum accedunt & anus, iuuenesq; maritæ,
 Tum uarij surgunt ludi, turpesq; choreæ
 A' madidis, nec non rixæ pugneq; cruenta
 Feruent, ut digiti, palmæ, calcantur & aures,
 Et capita & facies & brachia sanguine manent,
 Nonnunquam & cæsus media linguatur arena.
 Multi, quod placeat, cupide mercantur amicæ.
 Multi cauponam repetunt, potantq; gregatim,
 Insipido adiuncto cantu, clamorêque summo.
 Luduntque interea chartis, rapidôque fritillo.
 In cauponam etiã est pastorem accersere moris,
 Quo præsentē putant compleri deniq; ludum.
 Is superat clamando omnes, calicesq; frequentes
 Siccando, rex quidam est: uicinoq; uomenti
 Sinciput apprehendit, nimium officiosus & æquus,
 Et tenet, ima quoad stomachi fundamina uertit.
 Hinc est uicinis gratus, charusq; sodalis:
 Cui si quando nocent Euantica dona uicissim,
 Debilitantq; gradum, ne possit adire penates
 Ipse suos (quod non rarò contingere notum)
 Quadrupedē grati uice uersa in tecta reducunt:
 Catholicum hunc seruat uenerãda dicatio morê.
 Altera defunctis impendit sedulò curam.
 Rasi conueniunt multi, linguæq; rotatu

Anima
 rum dies.

Præceleri,

Præcleri, uerbisq; absoluunt omnia curtis,
 Ut licet attentus non uerbum intelligat ullum.
 At tractim cantant, offert quum dona popellunt
 Ut cognatorum pœnæ releuentur acerba.
 Sic credunt etenim, lugubri carmine rasos
 Eripere Orco animas, & claro reddere cœlo.
 At rasis uenter solum atq; pecunia cura est,
 Non animæ. sacris igitur pro more peractis,
 Et precio accepto cantus, Missæq; precumq;
 In cauponam itur properè, aut pastoris in ædib.
 Lucem ubi compotant totam, ludütq; uomuntq;
 Obscenisq; parant multa oblectamina uerbis
 Catholici patres, solidum quæ ferre lupanar
 Nesciat, aut certè plebeius nemo loquatur.
 Hi sunt præcipui fasti, ritusq; per annum,
 Quos fidei prorsum conformes esse Papali
 Cernis, deq; uirum testari mente sacrorum,
 Et studijs. Eadem hæc monsträt & tēpla, parant
 Plusquam pagano, cultuq; nitentia prauo,
 Idolis, aris, statuis, scutisq; prophanis,
 Vexillis, crucibus, lychnisq; ardentibus ante
 Excultas Mariæ statuas, panemq; repostum
 Arctos cancellos intra, atq; repagula ferri:
 Ut non immeritò dicant credantq; se ueri
 Turcæ, cultores simulacrorum esse Papistas,
 Qui tamè esse uolunt sponsa ac Ecclesia Christi
 Exequiæ. Cernis & in uita tota, fatoq; supremo,

Atq; sepulturis, quid credant, queisq; ferantur
 Motibus incertis? sua tantum ut commoda rasi
 Querant, securi quò plebs turbæq; sequaces
 Perueniant tandem. Nam si quis omittere uellet
 Exequias solitas, cantusq; ac murmura uana,
 Et se diutaxat diuinæ credere curæ,
 Illius hæredes conducere cuncta iubentur:
 Plenis propositis, consueti si quid omittant.
 An tu sollicitos credis, seruetur ut ille,
 Et purgante statim precibus soluatur ab igne:
 Et non pro nummis potius, quæstuq; nefando?
 Est ubi & infantes cura redimuntur eadem,
 Quos iustos tamen ac insontes esse fatentur.
 Exequias miseri coguntur ferre parentes,
 Ne quid decedat rasis, iuriq; Papali,
 Non usquam pietas apparet uera, fidesq;:
 Verùm imposturæ caldæ, fraudesq; doliq;.
 Cerne preces etiam præscriptas, atq; libellos **Preces.**
 Omnigenis plenos precibus diuisq; Deoq;
 Inscriptis, & spiritibus, genijsq; supernis:
 Quas tamen absq; legunt animo, seruoreq; mētis.
 Nulla preces etenim urget eos effundere causa:
 Vnum propositum solum est, ut multa precentur:
 Quippe alioqui illis nec mens, nec uerba deessent,
 Et nihil esset opus præscriptis murmura uerbis
 Cogerere, & linguam tantum lassare loquacem.
 Osium & ante astant factos ad talia acruos,
 l 3 Inq;

Inq; sepulchretis manes animasq; salutant,
 Proq; salute sua rogitant, nullus modus ut sit
 Stultitiæ crassæ, nec cessent impia facta.
 Ad templâ incedunt, globulos ex osse ferentes,
 Materiâ ue alia, medios quos chordula iungit.
 Sic quinquaginta uocitare Rosaria iunctos
 Consueuere, at ter totidem Psalteria dicunt.
 Illis annumerant Mariæ, diuisq;, Deoq;,
 Verba precesq; suas. sic illis copia solum ^{(est,}
 Quæritur, haud animus. Mulier sanctissima longè
 Cui preciosa pedes fermè Psalteria pulsant,
 Quãq; armis paribus famulæ comitatur in ædè.
 Exercent etiam magicas solertius artes
 Magicæ ar-
 tes. Omnibus in rebus, quàm Dardanus atq; Choatræ
 Inde, quòd haud didicere Deo confidere uero,
 Seq; uoluntati nolunt permittere patris.
 Si qua est in stratum ponenda puerpera lectum,
 Demonas aduersum magico ritu omnia lustrant,
 Ne damna accipiat, stratisq; trahatur ab ipsis,
 Porteturq; aliò: quasi tunc exposita periculis
 Maximè & insidijs sit, quum perfuncta dolore,
 De fessas reparat uires, somnumq; capeßit.
 Quin ad difficiles adhibent quoq; talia partus,
 Adq; nouas tædas, & uendunt si quid, emuntq;,
 Plurimaq; à collo manibusq; amuleta uidentur
 Catholicis suspensa uiris, incommoda contra.
 Ista minax inter Michaelis epistola fertur,
 Principiumq;

Principiumq; Euangelij Ioannis. at hisce
 Non fidunt solis: sed barbara uerba, cruceſq;
 Admiſcent minio pictas, fuſo ue cruore.
 Adiurant enſes, & equos, & corpora reddunt
 Inuia uulneribus. magicis etiam artibus uſi,
 Contemnunt iacula & bombardas, atq; ſagittas.
 Aq; lupis agnos & oues, iumenta q; ſeruant.
 Nullum etiam ingrediuntur iter, ni carmine dicto
 Dardanio. Sunt qui uitris cacodæmonas indant,
 Aut in cryſtallum cogant concedere purum.
 Hos adeunt, tanquam uates, certosq; prophetas,
 Quis furto eſt ablatum aliquid, caſu ue maligno,
 Quis uel crura ſtupet, uel brachia, lumina, coxæ,
 Et lac diminuit pecus, emittuntq; cruorem
 Vacca, alia aut trepidos quædã infortunia tægüt.
 Inſpice poſtremo, quo pacto ſabbata ſeruent. Ferie,
 Mane ſtatim primo culti ſpaciuntur in urbe
 Veſtibus abſurdè ſectis, grefſuq; ſuperbo,
 Longisq; armati gladijs. Pars uiſit & agros,
 Portas ue ante omnes quædam nugalia tractat,
 Fabellisq; diem, riſuq; orditur inepto.
 Conueniunt alij, ſtillaticiumq; Lyæum
 Compotant auidè, ſurgendi ut nulla facultas
 Preſtetur potis. interdum in ſedibus ipſis
 Suffocati eſflant animam, ſociosq; relinquunt.
 Per pauci Miſſam curant, ſanctiſſima quamuis
 Credatur cunctis, adeunt nec templa precatum:

Sed uel longa domi sumunt ientacula manè,
 Continuantq; uices potu, dum uesper Olympo
 Promicat: aut cedunt sermones per fora, & ante
 Templi uestibulum. Porrò post prandia ludunt
 Aut saxi iactu, aut cursu, celeri ue sagitta,
 Impulsuq; pilæ leuis, aut spiramine plenæ.
 Bombardis certant alij, ludó ue palæstræ,
 Aut gladiatorum saltem certamina spectant.
 Sub tectis partim alueolo, chartis ue iuuantur.
 Pars sedet ante fores, & famam denigrat omni:
 Aut noua componit, litesq; & iurgia plantat.
 Inter ludendum uerò non desit Iacchus:
 Qui simul inuasit sensus, mentemq; retorsit,
 Ex leuibus rixam uerbis pugnamq; capeffunt:
 Ut non ulla uidere queas sine sabbata pugna.
 Atq; hæc consueta est festæ conclusio lucis,
 Noxia uel capiti, & cunctis temulentia membris.
 Ad uespertinos cantus preculasq; uocantur
 Campanæ pulsu: non sese uerteret ullus,
 Ludendo pergunt, templum cantusq; precesq;
 Credunt sacrificis rectè, ludiq; magistris.
 Pars amat interea, charamq; requirit amicam,
 Aut struit insidias teneris fraudemq; puellis,
 Hinc petulans cogit choreas ducitq; iuuentus,
 Et socias foedè rapidum conuertit in orbem,
 Stringitur & nulla mollis petulantia lege.
 Ne iuuenum turmis scortandi copia desit,
 Publicè

Lupana-
ria.

Publicū habent, retinentq; in qualibet urbe lupa-
 Lenones lenasq; palām tolerantq; fouentq; (nar:
 A' quibus accipiunt precium non uile negoci
 Catholici sanctiq; uiri, ac Ecclesia Christi
 Scilicet, omnem qui mundū hereticosq; reformēt.
 Accedunt illuc, agitat quos tetra libido,
 Indigenæ, externiq; simul, pedites, equitesq;,
 Coniugij quicunq; haud dum subiere capistrum.
 Haud pudor absterret quēquā, nec cura moratur.
 Nempe uident licitum, nec uituperabile, uerūm
 Tanquam exercitium censerī à gente Papali.
 Interdum accedunt etiam illa ad lustra mariti,
 Non impunè tamen: si cognoscantur olenti
 A' iuuenum turba, plagis multantur & ære.
 Porrò magistratus ridet, nec talia curat.
 Ludus adulterium est, permissus ubiq; Papiſtis.
 Nimirum à rasis discunt, illosq; sequuntur,
 Vt nullæ ualeant leges. Scatinia dudum
 Exincta est, magno dignatur Iulia risu,
 Approbat, indulget, permittit cuncta Papatus,
 Non solum sibi, uerūm etiam mercantibus auro.
 Porrò scire uelim, quis Apostolus hunc Cythereæ
 Christicolis cultum donarit, scorta licenter
 Vt subigant, habeantq; palām, atq; libidinis ipsi
 Accipiant precium: & nihilominus interea sint
 Catholici, populusq; Dei, atq; Ecclesia Christi?
 Ex uita, cultu, studijs & moribus omnem

Disce fidem, tibi ne specie imponatur inani.
 Hi Cypri erāt mores quondā, bimarisq; Corinthi,
 Dum regnaret adhuc satanas, priscæq; tenebra.
 At uerò egregia circundant impia palla:
 Ne fors innuptas uiolet, nuptas ue iuuentus.

Deut. 23. Quis non Catholicorum hoc admiretur acumen?
 Hæc non expendit summus, qui cætera, Moses,
 Qui scortatores uersari noluit inter
 Cōmissum populū, & meretrices expulit omnes
 Diuino iussu, nec uidit raptus ad astra

2. Cor. 5. 6. Paulus, qui uetuit, ne quis sua membra piorum,
 7. 10. Ad Christi sanctiq; parata habitacula flatus,
 Heb. 13. Dederet impuris scortis, & membra luparum
 Gal. 5. Efficeret labemq; hanc prorsum excludere iussit
 Eph. 5. Sanctorum à cœtu, tinctisq; in nomine Christi.
 1. Theff. 4. Sed nihil est illis cum Paulo ac Mose negoci,
 Legibus & nullis parent, nec rebus honestis.
 Dispensant, donantq; sibi, indulgentq; potenter,
 Ut qui possideant regna ad cœlestia clauis.

Plurima prætereo, nec mos est omnibus idem:
 Verum cuiq; suis genti, sed & urbibus ipsis,
 Nec non dispersis per rura immatia uicis
 Sunt sua que teneant deliria mordicus, & se
 Opponant Christo, doctrinæq; undiq; sanæ:
 Que nec nosse queas facilè, nec dicere uersu.

Im quā nequaquā possimus membra Papatus
 Vita hac et studijs pro Christi agnoscere mēbris,
 Nec

Nec cultus uerbo aduersos, ritusq; pudendos,
 Impia nec fidei peruersæ dogmata pacto
 Vlo complecti, nec Christi tradere plebi,
 Sed mage Apostolicos cultus & uerba sequamur
 Simpliciter, nugis hominum inuentisq; resectis,
 Nouimus ut summum quæ certò odisse Tonantē:
 Dicimur hæretici, & ferro censemur & igne
 Digni: multamur, proscribimur, aut procul ipsa
 Pellimur à patria, premimurq; hostilibus armis
 Scdibus in nostris, & miles deuorat ater
 Hactenus assiduo nostro quæsitâ labore.
 Catholici ista uiri faciunt: quum nempe tot annis
 Scripturis stabilire sua haud potuerè receptis,
 Nec nostra adductis rectò subuertere sensu.
 Vi iam grassantur, Christum cum principe Auerni
 Vnanimem prorsum esse & consentire iubentes.
 Incusso planè cernunt palpantq; pudore,
 Se nec uita hac nec studijs consistere posse,
 Si coeleste iubar profertur, sanctaq; lucent
 Bissenæ liquidò uerba & uestigia cortis:
 Nec tamen apparet consuetis utile rebus,
 (Tam sunt prudentes) uel tantum errasse fateri.
 Turpe etenim doctos, claros mitraq; peditq;
 Inter Christigenas, Christum non nosse, fidemq;
 Veram & Apostolicam: uerum solummodo duci
 Commentis hominum, quîs nemo innitier ausit.
 Hinc illæ lachrymæ et motus, odiumq; cruentum,

Ut sua cæde truci modò, nostro & sanguine firmè
 Et medijs alijs nolint placari ullis. (ment,
 Impia doctrinæ prauæ nisi monstra probemus,
 Et simul ad cultus stulti curramus eosdem,
 Et fidei agnoscamus heros, morumq; magistros,
 Etsi non doceant cœlestis uerba magistri.

Sepe quidem pactum, sua pars decreta teneret
 Vtraq; & arrepta coleret pietate Tonantem,
 Neutraq; uel scriptis sumptis ue lacefferet armis
 Alteran, uti firma staret Germania pace;
 Verùm non possunt pacem tolerare Papistæ.
 Scripturiunt semper, uerbis factisq; laceffunt,
 Probrosisq; grauant chartis sine fine modoq;
 Non solum nos (quod forsàn tolerabile) uerùm
 Vnà Euangelium Domini, cœlesteq; uerbum.
 Si qui consurgunt ex nostra parte tumultus,
 Si qua gerunt nostri fortassis bella coacti,
 Atq; resistantum bellorum iure colonis
 Incendunt ædes, rapiunt frumenta pecusq;
 Comportantq; sibi per rura hostilia prædas,
 Continuò clamant: Euangelium ista scelestum
 Perpetrat, hæc Euangelici curantq; studentq;
 Hoc Euangelium satanas produxit ab Orco,
 Turcicum & est, non id quod Lucas edidit olim.
 Multaq; præterea rabidi conuicia iactant,
 Talia ceu quisquam doceat iubeatq; minister,
 Christiq; adductis confirmet atrocìa uerbis.

Nouerunt

Nouerunt clarè, à nostris non ista doceri:
 Pestiferis linguis tamen insectantur, & ore
 Tartareo iam olim tincto foetoq; ueneno,
 Ipsum Euangelium, doctrinamq; atq; docentes.
 Et quis Principibus præscribat? quis ue retardet,
 Ne quid committant aduersus atrocios hostes?
 Cur non Catholicos quoq; corripuntq;, monètq;
 Qui faciunt eadem? uastantq; audacter ubiq;
 Omnia, pacatosq; etiam prædantur amicos?
 Quale Euangelium tradunt, qui publicè eosdem
 Instigant scriptis, uerbisq; hortantur acerbis?
 An sunt hæc obscura? an Gallica & Itala rura
 Non satis ostendunt? an non suggesta Papparum
 Bella probant, suadent, noxæq; gerentibus omnè
 Promittunt ueniam? Nimirum mantica tergo
 Dependens fallit: maluntq; aliena uidere,
 Quàm sua: Catholicos se prorsum & dicere iu-
 Hereticos alios omniq; ex parte scelestos. (stos,
 Quare proposui tam sancti membra Papatus
 Præcipua: & cultus, ritusq;, fidemq; pudendam,
 Et fastos anni cum impura deniq; uita,
 Omnibus ante oculos: ut quisq; intelligat, illis
 Cum Christo nihil atq; fide recta esse negoci,
 Sed tantum humanis nugis spirare superbum,
 Ut se Catholicos dicant, Petriq; carinam:
 Nos cõtrà hæreticos, scissosq; à corpore Christi.
 Quare Catholicos autè? an quòd uera sequantur?

174 Regni Papist. Lib. IIII.

At satis ostensum quid credant, quidq; sequantur.
An quòd nos numero uincant, regnisq; uirisq;
At sic catholicos possis ostendere Turcas,
Innumerosq; alios Asiæ Libyæq; colonos.

Intellecturos simul omnes arbitror æquos;
Vt discedendi nobis iustissima causa
His à portentis fidei, cultuq; prophano,
Extiterit: quin & totius membra Papatus
Maxima cū minimis uitandi: ut quæ neq; Christū
Norint, aut curent, alios neq; nosse uolentes
Permittant, uerū retrahant, saturētq; tenebris.

F I N I S.

Laus Deo, & Domino Iesu Christo.

IN IOANNEM DEL'LA
CASA, ARCHIEPISCOPVM
Beneuentanum, Sodomixæ patro-
num, Satyra: Thoma Nao-
georgo autore.

INgenuè pulchreq; facis, Reuerende Casane,
Quòd simul & temet nobis, turpemq; Papatum
Natiuo tandem pingis, ueroq; colore.
Antè quidem auditu solo ac rumore sinistro
Vestra sciebamus scelera, impurosq; Papatum
Fructus, quos Italis ferrent audacter in oris:
Præterea exemplis coràm quæ cernimus omnes,
Qui citra aerias olim conscendimus Alpes.
Quæ tamen ipsa satis poterant ostendere mundo,
Cum Christo uobis & religione negoci
Esse nihil, nisi quòd toto subuertere nisu
Doctrinam fidei puram Christumq; studetis,
Membra creaturæq; inferni regis. at ipse
In scenam prodis modò, conscribisq; libellum,
Atq; tuos bellè mores omnisq; Papatus
Declaras scripto, totoq; fateris in orbe,
Quàm nihil in uobis recti frontisq; super sit,
Nulliusq; rei studiosi sitis honestæ,
Semen uti infelix in amabilis Antichristi.
Nimirum ualde metuebas, ne quis atroci
De uobis nollet disperse credere famæ,

Flagitijq; reos tanti haud censeret ineptus.
 Nam quis rectores populi, patresq; uerendos,
 Quis speculatores gregis, & capita ipsa, ducesq;
 Ac correctores morum, fideiq; magistras,
 (A paruis siquidem & magnis hi uultis haberi)
 Tanti flagitij pollutos labe putaret?
 Ipse equidem, quamuis nossem uitamq; fidemq;
 Doctrinamq; ferè totam cultumq; Papatus,
 Multum ab Apostolicis scriptis uerboq; superno
 Dissona, Tartareoq; magis conformia regno:
 Non tamen in uestro cœtu regnare putabam
 Frontem ita perfrictam, tantosq; libidinis æstus,
 Ut puerorum etiam incestos coleretis amores,
 Et sancti fierent patres drauci atq; cinædi.
 Talia credebam per certos fingier hostes:
 Et quòd plebeius peccasset forsitan unus,
 Immeritò uobis imponi insontibus illud.

Euge fatere palàm, dubiumq; mihi eximis omnè,
 Inq; uiam errantes alios, sanctissime præsul,
 Ducis, uulgatoq; satis testare libello,
 Qualis & ipse uelis agnosci, quidq; Papatus
 Spondeat, & rerum cupiat qua parte locari:
 Ne quis uos posthac castos, sanctosq; bonosq;
 Autumet, & Pauli iuxta decreta pudicos,
 Quam sitis nequam, turpiq; libidine capti,
 Non communi hominum aut pecudum aut more ferarum
 Fœmineum in sexum: nec uos satis esse scelestos

Censetis, posito prorsum si scorta pudore
 Ductetis tantum, permutetisq; subinde,
 Aut nuptas spreto rapiatis iure maritis,
 Et uix ulla queat tutari uirgo pudorem
 Insidias contra uestras, penemq; furentem:
 Naturam contra ire iuuat, scelerum inq; profundum
 Præcipiti audaciq; adeo descendere cursu,
 Ac uiolare mares, mollesq; ardere Bathillos.
 Et leuc adhuc esset, facerent si talia parui,
 Ac uulgi nunquam tantundem exempla nocerent.
 Quæ spes ulla boni, quando tu talia præsul
 Ausis, hocq; nefas tam detestabile libro
 Conscripto laudes, ac te fatearis eodem
 Vti, oblectariq; uelut re prorsus honesta,
 Diuinoq; opere ac monstrata coelitus arte,
 Insuper hoc alijs ita persuadere labores?
 O scelus, o furia, o diuinæ nuncius iræ,
 Spurcus amor, Venerisq; nefandæ insana cupido.
 Hoc ne est in reprobum mortales tradere sensum?
 In qua gente rogo censes te uiuere tandem?
 Quoq; sub imperio? qua mundi parte, locoq;?
 An non in nomen puer olim es tinctus IESVS?
 An non militiæ sumpsisti balthea sacra?
 An non aduersus Satanam, mundumq; scelestum,
 Tetræq; illecebras carnis, funestaq; facta,
 Te uelle assidua uouisti cernere pugna?
 An non audisti CHRISTI præcepta, sacrisq;

Addictus studijs, gradum es enutritus ad istum?
 Præfulis an non te meministi munere fungi?
 Inq; Dei regnare domo? Quò nunc ruis ergo?
 Quis te possedit genius? Quò sana recessit
 Mens hominis? Sed mentem hominis quid dico, ferini
 Quum nihil in te sit sensus, turpissima quamuis
 Iure queas ob spurcitiem istam bestia dici?
 Proh pudor, immemorem sic te esse tuiq;, lociq;,
 Quinetiam populi, præceptorumq; sacrorum,
 Atq; hominum ratione adco, sensuq; ferarum
 Degenerare palàm? Veteres non tanta Quirites,
 Quamlibet ignaros CHRISTI, uerbiq; superni,
 Caput, & Ausonias non tanta licentia gentes,
 Masculam ut in Venerem ruerent, prætorq; uel ullus
 Tale magistratus facinus laudaret, & ultro
 Criminis infandi se ferret amore teneri:
 Inter Christigenas hoc tu Archiepiscopus audes,
 Legatusq; Papæ? Quid lex Scatinia tradit?
 Nonne uetat tales puerorum, & punit amores?
 At illam nulli CHRISTI de corte tulerunt
 Prætores, nullus Papa, nullus Episcopus orbis
 Eloquio doctus sacro. Gens ethnica cauit,
 Natura tantum & sola ratione magistra,
 Ne scelerata mares uiolaret forte libido.
 Ergo quod ignaræ gentes Christi q; Dei q;
 Lata publicitus uetuerunt lege: parrabis
 De grege Christigenum Scripturis doctus alumnus?

Et populi Antistes sacro de fonte renati?
 Quid, quod Romani quoq; Bacchanalia prisca
 Tali immundicie factisq; referta probrosis,
 Tota ex Ausonia, non solum ex urbe, remorunt,
 Et grauius poenis merito extinxere cinedos?
 Vos ergo CHRISTVS docuit, Paulusq;, Petrusq;
 (Quorum ampullosè iactatis nomina semper)
 Legibus ac poenis uetita & extincta seueris
 Per cæcas quondam gentes, Romamq; profanam,
 In ueteres scripto factisq; reducere sedes?
 Et quod Conscriptis est uisum Patribus olim
 Intolerandum ac turpe nefas, & stirpibus iniis
 Tollendum: uos id sanctos doctosq; piosq;
 Patres atq; Papas, licitum & palmare bonumq;
 Dicere, & in toto populis permittere mundo?
 Imò persuadere etiam, haud permittere solum?
 Et quid scripta uolunt aliud tua? quid uic laboras?
 Nam tu, ceu summa quosuis hortaris ab arce,
 Non tenuis de plebe opifex, nec scurra forensis:
 Sed Beneuentane præclarus Episcopus urbis,
 Summi legatusq; Papæ, Cameræq; decanus.
 ¶ Heus populi, CHRISTO nomen quicumq; dedistis,
 Et quicumq; alij terrarum habitatis in orbe,
 Auditum celeri plenoq; accurrite cursu,
 Hactenus ignorata diu mysteria mundo,
 Mascula delituit uobis contempta Dione,
 Ac uelut euitata scelus turpisq; libido est.

At male sensistis. Nam res pulcherrima longè est,
 Plenaq; honestatis, sanctorumq; norma uirorum,
 Diuinumq; opus, arsq; cui cœlestis origo;
 Moribus idq; meis & sancta discite uita.
 Nam Venere hac adeo multum delector & uitor,
 Ut mihi uix mulier tota sit cognita uita.
 At qui uir? Non ex mediæ farragine plebis
 Resilio, nec sutor, lacera nec mulio ueste:
 Verum stirpe satus clara, doctusq; potensq;
 Quin & Romanæ grauis Archiepiscopus aula,
 Legatusq; Papæ Veneti in ditione popelli.
 Si Venus hæc scelerata foret, turpisq; putanda,
 Non ego delectarer ea, nec abuterer unquam,
 Non collegæ alij, non rubro tecta galero
 Turba, Papæq; ipsi terræ cœliq; potentes.
 Quocirca exemplum uobis proponite nostrum,
 Nostroq; in cœlos audacter tendite calle,
 Fœmineo ut sexu misso, atq; propaginis aucliu
 Humane, uagus in pueros exæstuet ardor
 Vester, molliculum & Ganymedem quisq; requirat.
 Atq; mares etiam nonnunquam tentet adultos,
 Dormiat & semper uobiscum pusio noctu.
 Nos non erramus, nec uos errare potestis,
 Tam bellæ Veneri si toto incumbitis auro.
 Talia proclamas, exhortarisq; Casane,
 In digno tecum flammis turpiq; libello:
 O hominem nequam, constupratiq; pudoris.

An non instauras ita Bacchanalia mundo,
 Sedulo quæ ueteres olim extinxere Quirites?
 Scilicet exusta renouas exempla Gomorræ,
 Et scelere infando Sodomam uicisse laboras
 Italus Antistes, spurciq; expressa Papatus
 Forma. Procax si quis loqueretur talia scurra,
 Ludionæ aut mimus, cerebri uel morio quasi,
 Publicitûs, pueri, iuuenes, matresq; uiriq;
 Auribus hunc clausis iacerent saxisq; lutoq;
 Putribus aut ouis insectarentur ab urbe.
 Si mentis quis sanæ ac uellet honestus haberi,
 Hocq; fateretur, iactaretq; atq; doceret,
 Quis non despueret, linguamq; è faucibus imis
 Truncandam ferret, flammisq; uoracibus illum
 Tradendum? Et faceret iudex & prætor honestus,
 In quo diuini uel mica timoris inesset.
 Haud ratio perfert ipsa, & Natura repugnat,
 Tantum audire scelus committi, aut laudibus ullis
 Dignari: quid deinde, palàm uulgòq; doceri?
 Fecerat hoc ipsum uates Rhodopeius olim,
 Coniugem ob amissam uesano percitus œstro:
 Quem discerpserunt etiam matresq; nurusq;
 Threijciæ meritò. Nec qui testudine saxa,
 Et manes Erebi, ac rigidas de montibus ornos
 Mouerat, immitesq; ad se pertraxerat ursos,
 Mollieratq; cheli blanda genus omne ferarum,
 Fæmineos aliqua potuit sedare furores,

Quòd scelus hoc contra naturæ tradere iura
 Tentasset, generisq; humani tollere germen.
 Hic illi non Calliope mater, nec Apollo
 Profuit, aut cantata intonsis carmina syluis:
 An te drauce salax merito defendet ab igne,
 Aut genus, aut tituli, nomen'ue, aut mitra bicornis?
 Cesare si quid leges ac iura ualerent,
 Impius & si non quiduis impunè Papatus
 Citra hominum auderet legumq; Deiq; timorem,
 Atq; indulgeret sceleratis omnia membris,
 Non tu uitales carpiffes hæcenus auras,
 Consimilesq; tui. Flammis issetis ad Orcum
 Iam pridem, uestra aut lacerassent uiscera corui,
 Talibus atq; foret tellus purgata cinædis.
 Iam uerò postquam sceleratus cuncta Papatus
 Moribus & studijs diuina humanaq; uertit,
 Impuri Ausoniæ redierunt secla Neronis,
 Viuitur & passim quasi tempestate Tiberi,
 Principe uel Caio quodam, aut Vario Antonino:
 Iamq; uices Sodomæ gerit, olim amplissima Roma,
 Ac Gabaonitis posset certare scelestis
 Omnis in Italia derafo uertice turba.
 Cur non auderes suasit quodcunq; libido?
 Et sicut titulis magnoq; excellis honore,
 Cur non flagitijs etiam præstantior esses?
 Forsitan & triplicem sic nanciscere coronam.
 Quippe hoc sanctorum merita effecere Papatum,

Ut uulgo insigni iam de nebulone feratur:
 Tam malus est nequam, Christiq; inimicus & osor,
 Ut fieri possit Papa. Eò tu tendis opinor,
 Quum sic publicitus te confiteare cin.edum,
 Atq; ad idem horteris scelus Archiepiscopus omnes:
 Nec uerbis modò pennigeris, tenuiq; susurro,
 Sed duraturis chartis, libroq; deserto.
 Nam quis fecit idem? Quis te sceleratior uno?
 Pectore quàm bellè toto, quàm sensibus imis
 Consilium insedit, Sityris quod scripsit Aquinas:
 Aude aliquid breuibus Gyaris aut carcere dignum,
 Si uis esse aliquis: Probitas laudatur & alget?
 Maeste noua uirtute pater: sic itur ad astra.
 Sic tu tergemina poteris sperare coronam,
 Cardineum ne fores unquam susceptus in album,
 Si non uirtutes istas præclaraq; facta
 Scripto ostendisses libro Archiepiscopus antè?
 Proximus hinc ad summa gradus, culmenq; Papale.
 Quare nil miror ueterum te spernere leges,
 Ac sordere tibi cœlestis iussa magistri:
 Non illis nostro posses emergere seculo.
 Græcorum magis arripet lasciuia Hetrusco,
 Quàm Romanorum uirtus, moresq; pudici.
 Et Samosatensis sententia Callicratide,
 Vitaq; Zenonis placet, infandumq; uetusti
 Orpheos inuentum, plus, quàm sententia Pauli,
 Quamq; tulit sacro diuinus codice Moses:

Qui capitis damnant, puriq; à limine cœli
 Excludunt mœchos, scortatoresq; cinedosq;
 Et quicumq; male sectantur ludicra carnis.

Quid prodest autem? Quæ demum commoda speras,
 Si niteas ostro, & rubro uelère galero,
 Et uel tergeminam si nanciscare coronam,
 Deliciasq; habeas omnis, carnemq; sequaris,
 Et lautè summo quocunq; fruaris honore,
 Hæc dum uita manet, breuis & dum suppetit hora:
 Ac tandem æternum regno excludare superno,
 Et uermes ignemq; feras, tormentaq; dira,
 Quæ tibi deberi diuina oracula monstrant,
 Iam teq; addictum tenebroso intelligis Orco?

Sed quid ego hæc tecum? qui nec fortasse malorum
 Restare ultorem credis: nec debita iustis
 Præmia qui reddat, nec subterranea regna,
 Nec manes ullos, animas nec uiuere semper,
 Corporaq; è spurcis nunquam reditura sepulchris:
 Et breuiter, nullum esse Deum, numenq; uerendum.
 Certè Cardinei paucos hæc credere cœtus
 Aiunt, pontifices præsertim. Nec procul herolè
 Dissidet à uero. Nam quis sic uiuere posset?
 Quis tot flagitijs factisq; studere scelestis,
 Talia qui credat? Quis non horresceret imò
 Pectore, committens, laudans, & deniq; scripto
 Commendans alijs, quod tu Archiepiscopo nequam,
 Cui uel mica bonæ mentis? qui crederet illum

Esse Deum? pœnasq; malis restare perennes?
 Perge igitur reprobæ exemplum specimenq; cateruæ,
 Nil ago: te frustra reuoco, non alloquar ultra.

Vos uerò fautores sacri osoresq; Papismi,
 Illius ut persuasum olim ponatis amorem,
 Nec CHRISTI sponsam, fidei nec dogmata sacra
 Tradere credatis Romani membra senatus,
 Sed Stygij potius curare negocia regni.
 Hæc qui nouistis quondam, odistisq; Papatum,
 Pergite: pœniteat nec uos sentire, maligni
 Demonis instinctu fundatumq; atq; creatum.
 Namq; boni tandem quid prima ab origine gessit?
 Tempore uel Phocæ recites, gnatiue Pipini?
 Doctrinam fidei humano suppressit oleto,
 Extinxitq; ab Apostolico plantata senatu,
 Promeritoq; suo CHRISTVM spoliavit honore:
 Progeniuit monachos, genus exitiabile uero.
 Gratiam, & aethereas sedes, uitamq; perennem,
 Et quicquid CHRISTI est, accepto uendidit auro:
 Miscuit humanis diuina humanaq; sacris.
 Legitima & rasis uetuit connubia membris.
 Scortari uoluit potius, uiolareq; nuptas,
 Atq; uaga audacter per cuncta libidine ferri
 Compita. Deerat adhuc unum, impietatis & omnis
 Summa manus, naturæ etiam ut ueneranda create
 Iura extirparet: sexumq; relinqueret illum,
 Quem Deus ad generis sobolem formasset Adamo:

Quem uolucres nullæ pecudesq; feræq; relinquunt,
 Quemq; colunt pisces, serpentesq; atq; dracones.
 Nunc consummat opus, supremumq; inchoat actum,
 Pestiferum regnum, uastansq; aper Antichristus.
 Prodit enim illius membrum præsigne Casanus,
 A latere (ut dicunt) legatus, præsul opinus,
 Stirpe satus clara, doctus mysteria regni,
 Ac se publicitus pædiconem esse fatetur,
 Et sæpe incestasse mares puerosq; subando:
 Non fuisis sanè lachrymis, animoq; dolente,
 Ut quem pœniteat sceleris, uel terreat Orcus:
 Aut qui promittat uitam emendare sequentem.
 Non scelus atq; nefas fecisse existimat ullum,
 Verum opus egregium, cunctisq; imitabile sanctis.
 Nam nudo capite ac scurræ de more profani
 Iactat ob id sese: quin oblectarier inquit
 Hac tantum Venere, atq; ferè uti deniq; sola.

Ergo tenes frustra sorti modò fulmina dextra,
 Summe Deus? Nunc ergo ignes ac sulphura desunt,
 Quis perdas hostes, atq; ulciscare Casanum,
 Infandum caput, & totius membra Papatu?
 Quæ scelera audacter committunt, teq; silentem
 Assiduò irritant scriptis factisq; scelestis,
 Ut iactent etiam sese, sperentq; coronam.
 Quid, quod & ille tuum sanctum ac uenerabile nomen
 Polluit, infamatq; malè, autoremq; nefandi
 Te sceleris dicit: sed & hoc ex arte profectum

Esse tua. Sic nōnne ex te cacodæmona fingit?
 Proq; bono sanctoq; Deo, ac osore malorum,
 Tanti flagitij scelerisq; ait esse parentem?
 Quī nam mentiri potuisset turpius, & te
 Detrahere è solio, spurcisq; immergere lamis?
 Non Satanam reor ipsum ausum tam indigna profari,
 Nomine tanq; malo numen uiolare tremendum.
 Et tu coniuues, ac dissimulare uideris?
 Arripe iudicium pater, & te uiuere monstra,
 Atq; odisse malos, nec talia facta probare,
 Certè olim, quando ruit effrenata libido
 Consimili cursu posito de fronte pudore,
 Proq; bonis homines duxerunt pessima facta,
 Non tam lentus cras. Reclusisti intima mundi,
 Immensasq; Erebi duxisti è fontibus undas,
 Extinctiq; homines simul & iuuentia cuncta,
 Exceptis tantum fragilis quos caperat arca.
 An non sulphureus Sodomitas obruit ignis?
 Cœlestisq; malam subuertit flamma Gomorram?
 Ceteraq; in studijs hærentia regna pudendis?
 Talibus exemplis olim, horrendaq; futuris
 Monstrasti pœna, quàm talia facta furenti
 Odisses animo, quàm nec malus unus & alter,
 Nec multæ quoq; myriades densæq; caternæ
 In conspectu impunè tuo consistere possent.
 Este bono fratres animo. Non gratia semper
 Numinis & fauor est, uitæq; probatio sanctæ,

Debita

Debita continuo si non uindicta scelestos
 Obruit. Horribilis prauæ est patientia uitæ:
 Fit furor, & nunquam placandam euadit in iram.
 Quo magis ergo Dei iam sustinet ira Casanum,
 Atq; gradu incedit lento, ac paruisse uidetur
 Consimili omnipotens turbæ, rasisq; Papisq;
 Hoc grauiorem illis pœnam impendêre sciamus.
 Est leue, cœlestis subito si deuoret ignis,
 Sorbeat aut tellus uiuos, aut obruat unda,
 Momentumq; aliquod sceleratos hauriat unum:
 Maiora hos exempla manent, iustissimus olim
 Quæ iudex edet, ualidæ modò cognita dextræ.
 Ergo licet summa dominantur pace Papiæ,
 Et faciant' quicquid lubet, hortaturq; libido,
 Magnôq; applausu regum populiq; colantur:
 Haud tamen ignorare queas, ad summa teneri
 Supplicia, & celsi damnatos lege Tonantis.
 Sint bona de cunctis quanquam speranda scelestis,
 Nil tamen hic sperare licet. Durissima ceruix,
 Et caput indomitum, corq; intractabile sacro
 Eloquio, spernensq; omnis retinacula freni,
 Impia mens etiam, eternoq; reuincta stupore,
 Impediunt, obstantq;. Mali sunt, & iuuat esse.
 Maxima delinquunt, & deliquisse triumphant.
 An non præclarè nobis probat ista Casanus,
 Præsul, legatusq; Papæ? Cur deinde potentes
 Ad Venetos missum reris? Num crimina susis

Ut deplorarent lachrymis, iusteq; dolerent?
 Ipse nihil dolet, haud ullo sua crimina fletu
 Plangit. Se iactat potius, statuamq; uidetur
 Poscere, quòd nequam sit, deuotusq; cinædus.
 Num mores ut corrigerent: prauamq; recepto
 Vitam emendarent CHRISTO, Dominumq; timerent?
 Corripit ipse nihil, Christum contemnit & odit.
 Vita ipsi scelerata placet, cassusq; timore est,
 Consimilesq; sui conatur reddere ciues.
 Hoc Veneti uobis placet? Hoc perferre potestis?
 Edidit urbe librum in uestra, nomenq; profani
 Chalcographi apposuit, ne nesciretis opinor
 Pontifice à summo quàm sanctus Apostolus ad uos
 Venisset, quàm sancta etiam præcepta dedisset.
 Credo equidem factum uobis doluisse nefandum:
 Nec sanè immeritò, quum non uulgare Senatus
 Magnificæq; adeò uestre sit dedecus urbis.
 Et si quis fecisset idem plebeius, inopsq;
 Præcipitem cum nequam adeò turpiq; libello
 Adriacas illum (scio) mersisset in undas,
 Aut isset rabidis per uos ad tartara flammis.
 Sed quid uerticibus rasis faceretis, & unctis?
 Sunt sacrosancti, quos ausit tangere nemo.
 Ipsorum hoc decreta canunt. Hoc maximus orbi
 Intonat Antistes, quo sit liberrima uita
 Absq; magistratus legumq; ensisq; timore,
 Et pateat semper lata ad scelus omne fenestra.

Nec

Nec satis est ipsis prauæ indulgentia uitæ,
 Verum alios etiam (clementia tanta uirorum est)
 Inuitant illò, reuocantq; ad pilea mundum,
 Ut faciat quicquid libet, excutiatq; capistrum,
 Nec se diuina patiatur lege teneri.
 Atq; ut id obtineat tandem, efficiatq; Casanus,
 Vestrũ quæsiuit (Veneti) nomenq; locumq;.
 Quippe locus uestra quis nam populosior urbe?
 Quà tot conueniunt peregrini à cardine quouis
 Terrarum? Cuius nomen præclarior urbis?
 A' Solymis igitur totum ut peruenit in orbem
 Lux Euangelij quondam: sic ille per omnes
 Terras & populos longè sperauit iturum,
 Magnifica uestra quicquid scripsisset in urbe,
 Atq; suum uestro protexit nomine crimen,
 Ut uirtus foret, ac magnum mereretur honorem.

Hoc nõnne indignum penitus, capitisq; piandum
 Supplicio facinus? Verum nil bellua miri.

Nam qui non metuit diuinum aspergere numen
 Insigni probro, atq; Dei calcauit honorem:
 Huic graue non est, quòd uestram contaminet urbem,
 Spargereq; horrendum studeat latè inde uenenum.

At uos nondum intelligitis, quid tota Papisni
 Colluies curet? p.criter quòd uita, fidesq;,
 Doctrina, ritus, studium, meditatio, mores,
 Nil CHRISTI prorsum sapiant, sponsaq; redemptæ,
 Sed ueterem inferni ludum ac decreta magistri?

Mentem

Mentem aperite uiri, & tandem cognoscite uerum:
 Nec uos præstigia, nec nomina uana morentur,
 Nec tituli magni, nec opes, nec rapta potestas.
 Fructus aspiciate impuros ac scripta Casani:
 Quem quisquis norit, facile cognouerit omnes,
 Iuratos ut CHRISTI hostes, scelerumq; patronos.
 Quidlibet accurant, patrantq; feruntq; patrari:
 Fidere tantum uni CHRISTO noluntq; uetantq;.
 Cuncta tibi faciles etiam delicta remittunt,
 Minxeris in cineres quanquam matrisq; patrisq;:
 Si uero unius credas te sanguine CHRISTI
 Omnibus à noxis, letho, Satanaq; redemptum,
 Hoc est quod possit nunquam hac à gente remitti:
 Prorsus ab illorum miser excluderis Olympo.
 Iam pridem bullis etenim est contraditus Orco,
 Quisquis doctrinam sequitur retinetq; uetustam,
 Promptam ab Apostolico quondam Vatumq; senatu.
 Quin reges etiam & populos precibusq; minisq;
 Instigare Papæ non cessauere cruenti,
 Ut uastaretur tristi Germania bello,
 Ac delerentur quotquot sincera secuti,
 Inuentis hominum atq; superstitionibus aures
 Atq; animum nollent præbere. Hoc scilicet illis
 In uotis semper fuit: huc incumbere mallent,
 Finibus Europæ crudas quàm pellere Turcas.
 Quippe suæ cernunt doctrinæ monstra, doloq;
 Cultusq; impuros, monachatum, idola, suasq;

Passim imposturas ruere, ac ulescere nugas,
 Et minus argenti Romam & portarier auri.
 Ut sua seruari ergo deliria, abusus,
 Peruersos cultus, turpem super omnia quæstum,
 Nil intentatum nuper liquere: sed omni
 Robore gesserunt rem, tum prudentia & astu.
 Propositus liber est fundens documenta Papatus,
 Quem iuxta sacras inducebantur in ædes
 Sacrifici, simulacra, cruces, altaria, Missæ,
 Quicquid & impietas quæstusq; inuenerat olim.
 Sacra impugnabant regnantem pulpita Christum:
 Mox spoliabantur pellebanturq; ministri,
 Qui nolent uerum reduci postponere falso.

His inter turbas uerum, tristemq; tumultum,
 Librum etiam ipse suum uulgauit ritè Casanus,
 Infandos tradens puerorum expertus amores,
 Idq; opportunè satis, ipso & tempore planè.
 Nempe liber prior ille fidem cultumq; docebat,
 Mox etiam mores uoluit uitamq; Casanus
 Nostrorum regere, ac sanctam præscribere normam,
 Quæ possent duros tandem placare Papistas,
 Posteriore libro. Nos scilicet esse cinædos,
 Et quouis grandi coopertos crimine mallent,
 Inq; Acherontæum (libeat si) credere regem,
 Quam dictis Euangelicis uitamq; fidemq;
 Corrigere, ac diuina aliquid præcepta uereri.
 O' idola, lupiq;: O' & Babylonis alumni,

Quàm conspirastis cōtra Dominumq; Deumq;?
 Quàm nihil est uobis frontis? quàm luditis orbem?
 Ceterum ego non hos adeò demiror, amici,
 (Nam stupidi sunt, ac reprobi, quæstumq; sequuntur,
 Et luxum, uentremq;, est qui Deus unicus illis)
 Reges demiror magnos, populiq; magistrōs,
 Atq; magistratus quosdam, populosq; potentes,
 Quòd non deuitent, detestenturq; Papatum,
 Diuino sed adhuc sermè uenerentur honore:
 Quum tot flagitijs scateat, crassisq; tenebris.
 Nostris coniugium uix concessere ministris,
 Proposito in libro: pædicant interea ipsi,
 Scortanturq; palàm, turpiq; libidine feruent,
 Quæ diuina satis damnant humanaq; iura.
 Sacros exurunt libros, adimuntq; popello:
 Nempe suas nobis gerras et spurca Casani
 Scripta ut proponant, discamusq; esse cinædi.
 Per Christum mandat solum sperare salutem
 Omnipotens pater: at mandant diuersa Papistæ,
 Et per mille uias miseros ad tartara ducunt.
 Singula quid memorem? Satanas uix tetrior esset,
 Vix tantæ Aegyptum quondã oppressere tenebræ.
 Attamen interea sancti iusti q; putantur,
 Christigenumq; duces, monstratoresq; salutis,
 Vnde stupor tantus? Prudentū ubi lumina quæso?
 Siccine dementat nomen, uertexq; perunctus?
 Ast aliquis forsã castigans, dicit iniquum,

Vnius ut propter scelerati scripta Casani,
Omnes condemnem pariter, iugulemq; Papiſtas:
Multos eſſe bonos, & qui prædicta reprehendant.

Haud equidẽ credo quenq; iuſtũ eſſe, bonumq;
Cui Papa non ſordet manifeſtus ut Antichriſtus:
Namq; licet mores quorũdam & uita probetur,
Sunt tamen errorum fermè ſclerumq; miniſtri:
Haud aliter ſiquidem ſummus fert ille monarcha.
An bonus eſſe poteſt, cui deteſtanda malorum
Vita placet? Qui fert doctrinas ſcriptaq; nequã
Nec contradicit, nec punit, ſi qua facultas?

Dignus erat pro conſeſſis turpiq; libello,
Inſigni quadam pœna Sodomita Caſanus.
Omnino certè fuerat ſpoliandus honore,
Ac mitratorum numero expungendus in æuum.
Et poterat pœnas ſanctiſſimus ille monarcha
Sumere quas uellet: quando nec regibus altis,
Quin nec Cæſaribus parcat, ſed detrahât ipſo
Nonnunquam è ſolio, uexatq; premitq; rebelles.
Qua pœna affecit ſcleratum quæſo Caſanum?
Nulla. Nec uerbo ſaltem obiurgauit acerbo.
At fuerit lentus (finge) aut neſciuerit ille,
Nunquid Cardinei doluerunt crimine Patres?
Nunquid uel tenui damnarũt murmure librum?
Quid tot mitrati? tot docti, totq; peruncti
Auſonia tota, quibus eſt liber iſte pudendus
Viſus, an aduerſus quicquam ſcripſere Caſanum?

An cuiquā inde mage, aut Romane sorduit aule?
 Nil horum. alta nimis rosere silentia cuncti,
 At non sunt adeo muti segnesq; profecto,
 Nec tam mira tenet sanctos patientia Patres,
 Si quis uel scripto uerboue extollit IESVM,
 Ac uerae meminisse audet fideiq; speiq;
 Hic mox conclamant, seq; exhortantur ad arma.
 Opprimere extemplo satagunt cum autore libellum,
 Atq; fremunt omnes rasorum dira caterua:
 Pectore nempe dolent toto, indignumq; uidetur
 Commissum facinus. Quis non intelligat ergo,
 Mirifice cunctis scriptum arridere Casani,
 Et poena dignum nulla, nulloq; uideri
 Taxandum scripto: sed promeruisse triumphum,
 Et potiore aliquo tollendum prorsus honore?
 Censuit haec eadem ipse quoq; Ambijt, atq; rogauit,
 Multaq; promisit se millia sponte daturum.
 Profuit argentum ualde, scriptumq; scelestum
 Splendidi ad incrementa status, uotoq; potitum
 Euexit Paulus quartus, rubroq; galero
 Donauit tandem, Patrumq; asscripsit in album.
 En hominis poenam scelerati. En quale Papiſtae
 Concipiant odium contra turpissima facta.
 Hos ne bonos censes? Horum te nomina terrent?
 Quale hoc conciliu? Qualis confessus, ubi ostro
 Publicitus fulget laxo Sodomita Casanus?
 Iura ubi dat populis? ubi de pietate, fideq;

Moribus & factis Italus pronunciat Orpheus?
 Porrò pares paribus fermè sociantur, (ut aiunt)
 Addictisq; ferè studijs bene conuenit ijsdem:
 Sus lutulenta sui non indignatur, & hirci
 In stabulo facile se compatiuntur eodem.

Non ergo est ut quis uelit excusare Papiſtas,
 Hosce colunt mores: his se uirtutibus orbi
 Commendant: his se factis iactantq; feruntq;
 Ipsum præsertim caput, & qui prima uidentur
 Membra, & de rasi celsissima culmina regni.
 Et sunt, qui nondum fugiant uitentq; Papatum
 Sed fidei normam credant, morumq; magistrum
 O' glaucoma tenax: o' sclerophthalmia tristis:
 O' magnæ mentis tenebræ, cordisq; stupores.
 Quin etiam nobis ira indignantur acerba,
 Quòd decreta, fidem, cultus, ritusq; Papatus
 Linqumus impuros, moresq; reprædimus atros,
 Feruidum auariciæ studium, fastumq; superbum,
 Assiduum luxum, turpesq; libidinis æstus:
 Diuinisq; fidem scriptis formare studemus,
 Et uero cultu Christo uitaq; probari.
 Quis prudens uerò iustam hanc existimet iram?
 Tu ne adamans tenebras, clarè irascare uidentis?
 Tunc podagrosus, pedibus plantisq; ualentis?
 Esto, putes temet sanum, & uel Lyncea quenda,
 Nosq; uicissim oculis captos, errareq; prauè,
 An nos propterea perdendos ense uel igni

Censes? Quin potius miserere, ac ducito rectè.
 Redde oculos nobis, & persuadeo misellis
 Diuino eloquio, sana ratione modoq;
 Cognitus an nobis persuadeat Antichristus
 Commentis nihili, ac doctrinis demoniorum,
 Cardineusue ordo, coniuratæq; phalanges,
 Puniceis trabecis, mitræue, amploq; galero?
 An simulatores Monachi, & Sodomita Casanus,
 Vita execranda, scriptisq; librisq; nefandis?
 Absit, ut hæc furiosa pios dementia prenda.
 Cui sordes adeò arriident, sordescat in æuum,
 Deuoret & cupidè rasorum stercora patrum.
 Nos autem prono cursu fugiamus amici,
 Quantū quisq; ualet pedibus, cultumq; fidemq;
 Doctrinam, studia & mores ac scripta Papatus:
 Quis magis atq; magis se declarantq; probantq;
 Quàm Satanae sint mancipia, osoresq; Tonantis.

F I N I S.

¶ 3

NOBILI

NOBILI AC CLARISSIMO
 viro, Balthasari à Gülling, Ducatus Vuirtenber-
 gensis Camerario hereditario, ac præfecto
 Vultpergæ, patrono suo,

THOMAS NAOGEO-
 rus S. D.

SYMMACHVS quondam Urbis præ-
 fectus, Senatus Romani nomine lega-
 tione functus est apud Valerianum
 Imperatorem: petijtq; , ut ara Victo-
 riæ, quæ à Christianis Imperatoribus antea de-
 curia sublata erat, restitueretur loco, Vestalibus
 que uirginibus sua emolumenta redderentur: al-
 legans & Romanæ urbis senectutem, cultusque
 falforum deorum diurnitatem: simulq; feceli-
 ter dicens omnia successisse olim, ac euenisse,
 sub falforum deorum cultu: & contra, sub Chri-
 stiana religione conuersa omnia in deterius, ter-
 rarum sterilitatem, famem ac bella exorta esse.
 Cuius relationi ac argumentis & D. Ambrosius
 respondit, & Prudentius poeta duobus libris.
 Haud dissimili modo nunc agunt Papistæ, falso
 cultus abususq; multiplices sublato uolunt, cõ-
 tenduntq; restitui, ac nihil immutari penitus: &
 quum ad eos tutandos sacrarum Scripturarum
 testimonijs destituuntur, ad diurnitatem con-
 fugiunt, quasi annorum multitudo errori ac im-
 pietati patrocinetur, aut quasi stulta & impia se-
 nectus laudem mereatur. Quamuis autem resti-
 tutionis petitio, atq; allegatio diurnitatis, ri-
 dicula

bicula sit & impudens, sæpiusq; explosa: non pu-
 duit tamen Ludimagistrū quendam Embricen-
 sem eandem ingredi uiam, editoq; superiori an-
 no libello tutari Papisticos cultus, omnesq; su-
 perstitutiones, per malè feriatos quosdam in Ec-
 clesiam inuectas, ob diuturnitatem, longamq;ue
 Episcoporum successione[m], atque multorum se-
 culorum consensum. Neq; hoc contentus est,
 inuehitur acerbissimè in Lutherum, quem etiā
 ardere dicit apud inferos: proscindit & D. Bren-
 tium nominatim: deinde tacitè nos omnes, qui
 sincerioris doctrinæ sectatores sumus: perstrin-
 git Principes ac magistratus, qui suę ditionis Ec-
 clesias iuxta Euangelicam doctrinam reforma-
 runt, sublatis impijs cultibus, superstitionibus,
 abusibusq; manifestis: omnia deniq; mala, qui-
 bus his quadraginta annis Germania afflicta est,
 imputat doctrinæ quam proficemur. Eius ego li-
 bellum serò uidi, nempe tum, quum iam D. Iaco-
 bus Andrea, uetus amicus meus, illi respondis-
 set: cuius tamen responsionem tum mihi perle-
 gere non licuit, eo quòd statim Francofordiam
 mittenda erat ad Typographum. Venit is tamè
 ad me, narrauitq; mihi de Embricensis scripto:
 recitatoq; eius statu atq; argumentis, rogauit,
 ut Satyram confutationemq; aduersus autorem
 scriberem. Cui negaui primùm, me non dubita-
 re dicens, quin ipse satis confutasset hominem:
 nec opus esse, ut idem à duobus ageretur, præ-
 fertim quum ego alijs occupatus essem. Peruicit
 tamen ut promitterem, cuius mihi promissio-
 nis fides utcunq; præstanda fuit: respondi q; pau-

cis ad quædam, duobus libellis, non tam confu-
 tandi, quàm deridendi Grammatici illius causa.
 Quum autem nouissem (uir non solùm nobilica-
 te generis, uerùm etiam uirtutibus ac erudi-
 tione ornatissime) quantus esses ueritatis sin-
 ceriorisq; doctrinæ amator: singularisq; tua mi-
 hi perspecta esset humanitas erga omnes, & sum-
 ma erga me beneuolentia: hosce libellos tuo no-
 mini dedicaui, ineptè fortassis, ut quos scia in-
 digniores esse, quàm qui tibi dedicari debeant:
 uolui tamen, quum aliud scriptum in præsentia
 in promptu non haberem, futuraq; scirem esse
 incerta, his saltem libellis obseruantiam erga te
 meam testari. Quod boni consulas, rogo: meq;
 habeas, ut antea, commendatum. Vale,

Dat. Stutgardix: 6 Octobris,

1558.

DE DISSIDIIS

COMPONENDIS, AD MA-

thiam Bredenbachium,

Liber I.

THOMAE NAOGEORGI

Carmen Iambicum

Scazon.



VVS libellus, litterator annoſe,
 Iterum editus, ſentētiam tuā nobis
 Quo ſponte, & à nemine rogatus,
 exponis,

Ratione qua uiāq; nata componi
 Diſſidia poſſint: uiſus eſt mihi tandem,
 Auideq; lectus: ſcilicet uolenti ipſi
 Concordiam, pacemq; resq; compoſtas:
 Nouasq; te res utilesq; ſperanti
 Adferre. Verūm poenitet pigetq; heu iam
 Legiſſe, ſicq; perdiſſe ſex horas:
 Quod pace (ſi licet) tua ſit emiſſum.
 Nam putidos me repperiſſe carbones
 Intelliſſe, quum quaererem atq; ſperarem
 Theſaurum. Inutiles enim atq; peruerſas
 Adfers uias, à plurimisq; monſtratas
 Huc uſq; te peritioribus multo
 Rerum ſacrarum, præditisq; maiori

Autoritate & eloquentia summa.
 Nec nos latet, quòd nos uocarit huc Cæsar,
 Eiusq; frater Ferdinandus: & magnis
 Rem uiribus, opibus, minisq; tentatam.
 Et paruiffemus libenter his olim,
 Vias easq; pariter ambulassemus,
 Ni certa nos abterruiffet & summè
 Fugienda perniciës: & illa non rerum,
 Nec corporis, charæ sed animæ, & æternæ
 Salutis. Admodum proinde demiror,
 Quid litteratori tibi modò in mentem
 Venerit, & unde audaciæ huius insanæ
 Acceperis causas, uti putares te
 Conuiciari eadem, monereq; & libris
 Tractare oportere, pariterq; damnare,
 Post Eccios, & Fisceros, & Emseros,
 Post & Cochleos, Pighiosq;, Fabrosq;,
 Latomosq; & Alphonsos, nigrosq; Syluestros,
 Aliosq; permultos Papistici regni
 Olim æneatores & antesignanos,
 Postq; actiones Caroli tot Augusti,
 Post bella cædesq; & minacia edicta,
 Post carceres deniq;, fugasq; flammâsq;,
 Tu'ne arbitraris posse consequi te iam
 Ludimagistrum, subdolo libello, quod
 Non consecuti sunt uiri illi, & hæc actas
 Erras magister, plurimumq; deliras,

Ad te quod attinet, & per arduã hanc causam.
 Quis enim es, latebras ut relinqueres ludi,
 Inq; hanc arenam haud antea tibi tritam,
 Nec congruam, sic impudenter exires.
 Nullius hortatu aut Episcopi iussu,
 Quibus sacrorum tribuis atq; doctrinæ
 Solis potestatem? Sed eruditum te
 Fortasse nesciuere, uel putauerunt
 Non satis idoneum Theologicas ad res
 Ob coniugem ductam. Sed ipse duxisti
 Longum, superiorum manere præcepta,
 Vocationemq; metuens tibi nempe,
 Ne rumperetur præscientia uenter:
 Simulq; ne descenderes ad infernum
 Prius, peracto quàm facinore palmari,
 Quòd iam senex esses, proculq; nequaquam
 Fatis ab extremis. Proinde ne tanta
 Sapientia periret, silenter & tecum
 Absconderetur litterario ludo,
 Mox exilisti Theologus quasi insignis,
 Qui uirgula censoria palam arrepta
 Populos doceres uera quæ fides esset,
 Quæ religio, quæq; pietas, uis & quis
 Dissensiones partium queant tolli.
 Sed rectius profecto (crede) fecisses,
 Si sacra tractasses silenter in ludo,
 Libro nec edito partibus propinasses

Te utrisq; ridendum. Fuisse sed dicis
 Doctissimos uiros Colonenses ac
 Louanienses, qui tuam datis ad te
 Epistolis sententiam probauerunt.
 Fuisse credo. nam Papistici regnant
 Illic sodales. Et quis haud Papistarum
 Florere cerneret libenter, & summum
 Papatum habere gradum? Papatui uerò
 Quòd tu ruenti porrigis manum, atq; illum
 Quasi quispiam Atlas subleuare conaris,
 Rident & illi: oneri ferendo cernentes
 Non esse te, pueriliter sed ac ualde
 Temerariè prouinciam tuam egressum:
 Ludimagistri est litteras iuuentutem
 Et liberales (quas uocant) docere artes,
 Euoluereq; linguæ utriusq; scriptores:
 Non conciones aggredi, uel excusis
 Pronunciare de fide palàm libris.
 An non tenes prouerbium illud antiquum:
 Ne sutor ultra crepidã? & illud: Artem, quam
 Quisq; didicit, eam exerceat? Nimis præcepis
 Fuiisti, & inconsideratus, ipsam nec
 Sententiam secutus es tuam, o belle.
 Scripsisti enim: Concordiæ uiam & pacis
 Esse unicam, quisq; ut negocium tantum
 Agat suum, atq; creditam sibi quisq;
 Curare studeat functionem, & à cunctis

Abstineat

Abstineat alijs. Nempe sentiens clarè,
 Non esse Principum, suas per urbes ac
 Domina, ut errores Papisticos tollant,
 Cæcæq; abominanda monstra doctrinæ,
 luxtaq; sermonem Dei reformare
 Ecclesias studeant. Episcoporum esse hoc
 Duntaxat. At quis credidit tibi munus
 Dissidia componendi? & in sacris rebus,
 Fideiq; doctrina, uel hoc uel illud sic
 Pronunciandi, publicè editis libris?
 Hoc sat liquet, non esse litteratoris,
 Sed Episcoporum uel Theologici cœtus.
 Cur non tuum egisti negocium quæso,
 Si pacem amas, concordiamq; sectariss?
 Sed gloriæ spes, & fauor Papistarum,
 Egere te præcipitem, ut in tua pelle
 Dormire non posses, nec ipse (quod suades)
 Descenderes in te, satisq; libreres
 Tuæ quid esset functionis, & quid nam
 Præstare posses. Quid, quòd absq; spe lucri
 Prodisse te huc, credibile non uidetur mi?
 Multis quidem tu pernegas, & hoc de te
 Non uis putari: coniugatus ut qui sis,
 Non unctus, aut rasus. Quasi haud dari possint
 Præmia etiam ijs, qui matrimonio iuncti,
 Non recipiuntur in Papisticos cœtus.
 Venaris argentum, uel aureos montes,

Cum

Cum glorioso nomine, & Papistarum
 Fauore, gratiaq;. Non solent parci
 In his, uel ingrati esse. Cernimus namq;
 Similes tui multos ad astra sublato,
 Et dignitates splendidasq; opes nactos.
 Quod te quoq; illexit, capesses tantum ut
 Negocij. Nunquam miserrimus senex,
 Et literario occupatus in ludo,
 Ac plurimis tortus domesticis curis,
 Hoc ausus esses facinus absq; spe summa.
 Licetq; tibi sperare prorsus haud parua.
 Nam quis Lutherum, illius atq; doctrinam
 Furiosius uel uirulentius carpsit?
 Protexit & quis sic Papisticum regnum,
 Ab omnibus maculisq; purius tersit,
 Erroribusq; uindicauit à cunctis?
 Quis ualdius iuxta ac stolidius affirmat,
 Errare idem non posse, semper & iustam
 Sententiam pronunciare de cunctis?
 Minusq; parentes ei, esse damnatos?
 Inflatius quis amarulentiusq; unquam
 Classica cecinit, & plenioribus buccis,
 Ut & docentes, omnis atq; doctrina
 Non consonans Papisticae atq; Romanae,
 Exterminentur? Hæc amat Papistarum
 Dogmata chorus: eorum locutus es ex corde.
 His te esse catholicum sciunt, & electum

Certò, suoq; quæstui culinaeq;
 Te uelle consultum. Licet facultas te
 Deficiat, impar & negotio sis huic,
 Promptam coronabunt tamen uoluntatem.
 Dignus profectò mi uidere, qui certa
 Lege absolutus (quod facilimum illis est)
 Ludi ex magistro, seneq; litteratore,
 Patriarcha fias, Cardinalis aut primus,
 Aut cui fluat Pactolus aut Tagus saltem.
 O' ambitio dira, & fames sacra auri, quò
 Mortalium tenebrosa ducitis corda?
 Tu charitatem iactitas quidem fratrum,
 Quos disherire tuo silentio haud ultra
 Possis pati, ut partim in Papistica firmes
 Fide, reducas partim ad illam aberrantes.
 Ea coactum te, lupum indicare, inquis:
 Ut cognito illo, cuncta ritè componi
 Disidia possint. At cupiditati istuc
 Grammaticæ prætendis, facisq; consultò
 Simplicibus ignarisq; fucum. Ea auri & argenti
 Est charitas, non deuiantium fratrum.
 Quid enim tibi cum ouibus, lupòue, qui non sis
 Pastor? An Episcopi tibi atq; pastores
 Videntur esse nulli, oues reducant qui,
 Curentq; conseruare, uel lupum ostendant:
 Ut ex schola tu litterator, ut uulpes
 Ex anstro, ouibus oggannias tue planè

Non

Non creditis curæ? Si id exigit fratrum
 Dilectio, ut in alterius irruat quisq;
 Prouinciam, si quid periculi cernit:
 Quis ordo, quis status manebit immotus?
 Fratrum salutem promouere debemus,
 Commodaq; ad illorum esse semper intenti:
 Sed iustè & ordinatè, & absq; cunctorum
 Iniuria. Namq; illa charitas qualis,
 Quæ spoliat hunc, ut largiatur illi? uel
 Quæ perimit hunc, ut seruet illius uitam?
 Est ista furum, immaniumq; latronum
 Erga suos dilectio. Et tibi si istuc
 Permittis, ut Grammaticus in sacris rebus
 Pronuncies, statuasq; proximos propter,
 Quorum salus commissa ritè nequaquam est
 Tibi: cur negas & Principum ac magistratus
 Id esse munus, subditorum ut ipsorum
 Curent salutem tam in sacris quàm in humanis?
 Elimincent impia, profana, peruersa:
 Salubria instituant, sacrisq; Scripturis
 Consentientia? Iis popellus est certè
 Commissus à Tonante, suntq; pastores,
 Et à profanis nomen hoc & à sacris
 Scriptoribus habent. Proximos amas si tu,
 Amant & illi. Tu uocatus ad curam
 Non es, sed absq; curris ac strepis iussu:
 Illi uocati sunt, Deiq; mandato

Obtemperant. Illis proinde qua fronte
 Adimis, benignè quod tibi ipse permittis?
 Sed charitas te nulla (ut antè iam dictum)
 Fratrum impulit, Papatui ut manum afflicto
 Grammaticæ porrigeres, tuiq; contra nos
 Effunderes amarulentiam cordis:
 Sed auaricia, & inanis ambitus fame,
 Ut notus esses facinore edito insigni,
 Pausaniæq; Erostratiq; de more.

Quid enim? Papatum tu tueris insane?
 Et Antichristum palliare contendis,
 Quem publicatum uult nouissimo hoc seculo
 Rerum Creator? Arduum, & tuas supra
 Vires negocium, omnium imò uiuentum.
 Videto, ne huius dum ruinam Atlas fulcis,
 Simul opprimare: Polydamanti athleta quod
 Euenit olim. Nam profectò ni cæcus
 Esses, uideres à Deo geri ipso rem,
 Ab eo Papatum impelli, & illius sordes
 Tenebrasq; crassas omnibus reuelari.
 Tu litterator eriges, & abscondes?
 O' improbum nimis, impiumq; conatum.

Ceterum age uideamus libri tui partes,
 Quâ nam arte rem sapientiâq; pertractes.
 Tria polliceris: indicare nimirum,
 Quis sit lupus seductor. Arte post quânam
 Seduxerit oues. Qua deinde seducti

Ratione possint liberari ab errore.

Ostendere hæc quidem cupis, sed indoctè
 Confundis ac misces, & ordine nullo
 Proposita pertractas: quasi haud librum nobis
 Scribere uolueris, sed facere moretum. Vnde et
 Responsa distinctè satis dari haud possunt.

Lupum ut indicares, admodū facetè adfers
 Aesopicum apologum: ut uidelicet cunctis
 Patet faceres, theologiam tuam Aesopi
 Haustam ex Apologis, teq; litteratorem
 Legisse nequaquam oscitanter Aesopum,
 (Non persequar ego cuncta, nec refutabo: haud
 Breuitas enim, nec ratio carminis perfert,
 Commodius alij ac fortius refutabunt
 Oratione libera) Pudétne autem,
 Totius illam fabulam tui libri
 Posuisse fundamentum, & arbitratum te,
 Quam per librum toties resumeres dignam?
 Bellè inchoasti rem, superq; ridenda
 Bassi Corythæi improbiq; Therfitis
 Statuam locasti. Sic decebat ordiri
 Grammaticum, extremum Papiasticæ gentis
 Columen. Arcij deinde gesta denarras,
 Contraq; Athanasium quid inde Arciani
 Confinxerint: Ecclesiasticas ut te
 Liqueret historias semel quoq; Aesopi
 Post fabulas, legisse. Serio & tanto

deperit
 Græcis scribitur.

Narras, quasi haectenus antè legerit nemo,
 Vulgatus quum sit nihil uel indoctis.
 Quid simile uero Arcius atq; Arciani
 Nobiscū habent, uel cū Luthero? Ad hāc causam,
 Tractare quā statuis, quid attinet facta
 Recitare Arcijs? An ut dolosè is irrepserit
 In principum animos, sic Lutherus irrepserit?
 At nec inimici hoc dictitare sunt ausi,
 Obstante ueritate. Tota enim Europa
 Nouit, quā aperta fronte & absq; fūco ille,
 Technisq; subdolis, sed ore cum corde
 Consentiente docuerit, nec ullius
 Principis amicitiam appetiuerit prauis
 Artibus. An ille detulit Papas falsō,
 Aut quempiam alium de Papistico coetu,
 Athanasium quemadmodum olim Arciani?
 At uerius uero retexit, ostendit,
 Redarguit scelera impiasq; doctrinas,
 Peperere quas Monachi & chorus Papistarum.
 Neq; tu, nec illi unquam probare diuersum
 Poterunt. Nec abstinent enim, nec emendant
 Vitam priorem: desinunt nec obniti
 Vero, ac superstitiosa multa sectari:
 Sed indies magis magisq; peiores
 Fiunt: Lutherum uera totus ut cernat
 Scripsisse mundus, abominetur & gentem
 Papisticam. Ergo ineptius recenses, quid
 Pecceris

Fecerit Arcius, qualibetq; Arciani
 Dolis abusi sint, suos in errores
 Ut simplices perducerent, & incautos.
 Nihil hic dolis surreptioneq; est actum,
 Vllis ue criminationibus falsis:
 Compluribus bonis sed ipsa persuasit
 Doctrina spiritus & efficax sermo,
 Reiq; ueritas patentior Sole.

Quid aut erat opus, ut refelleres tandem
 Doctrinam Arcianam? locosq; Scripturæ
 Exponeres? An nemo contra Arcianam
 Insaniam scripsit, locosq; Scripturæ
 Exposuit, ante te? Sed imperitis sic
 Imponis, ut docere nos tueri ue
 Eadem putent falso, atq; neminem arcana
 Sensumq; uerum propriumq; Scripturæ
 Te præter unum nosse litteratorem:
 Mundoq; nisi benignitate diuina
 Tu nunc fores datus aut relictus interpres,
 Fuisse perituram fidem, simulq; omnem
 Sinceritatem religionis. Hoc de te
 Quum sentias ipse (nec enim ista scripsisses,
 Nisi tumuisses arrogantia summa)
 Nil hercle mirum fuerit, & tui ludi
 Sentire pueros *συνόρασι* præclaros:
 Qui gratias etiam olim agent tibi ingentes,
 Quod sensum eis aperueris libello isto,

Oraculorum intelligant ut arcana.

Accedis ad rem tandem, & indicas ipsum
 Lupū atq; pseudopropheta, & omnium auctore
 Dissensionum ac calamitatum acerbarum,
 Lutherum: & hunc facundia canina, qua
 Polles, flagellas, rumpis atq; discindis,
 Sursum ac deorsum proteris, rotas, calcas,
 Tandemq; ad inferos iacis, uorantiq;
 Contradis igni. Quam bene est, quod ante annos
 Decem ille defunctus reliquerit terras,
 Tuum nec expectarit impetum è ludos?
 Profectò iugulasses uirum libello isto.
 Fueritq; licet haud timidus admodum, certò
 Tamen metu se concacasset ingenti,
 Vt simia, tua tonitrua ista si audisset:
 Contraq; eum si fulmina ista torisisses,
 Terram sibi extemplò debiscere optasset.
 Rectè sed anteuertit, atq; clementi
 Maluit obire morte, quam tuis cæsus
 Fulminibus. Hicq; fuit propheta non falsus:
 Sed proditurum aliquando litteratorem
 Sciuit, tonitrua ferre cuius haud posset.
 Tu uerò iniquus es, feroxq; & immittis,
 Qui mortuum etiam uulneras, ut Argiui
 Olim Hectorem: uidelicet satis tutò,
 Vt nempe respondere qui tibi haud possit,
 Tuasq; sycophantias refutare.

Bellator acris si putarier uelles,
 Eligere aliquem & prouocare uiuentem,
 Tuum erat, cumq; minimè edentulum, strato
 Quo fortiter, uictoriam reportares
 Laudabilem, durabilemq; in æternum.
 Cum mortuis pugnare dictitant tantum
 Laruas & umbras, non uiros manu promptos.
 Tua qualis ergo fortitudo, qui pungas
 Laceresq; defunctum? uidelicet Larua es
 Imbellis, ignauus, timidus, iners, effrons,
 Caluanniator, criminator, impostor.
 Tu Brentium quidem silenter attingis
 Primum: deinde nominas, & hortaris,
 Ut ad Papisticum genus reuertatur,
 Ne more Grylli malit esse porcus, quàm
 Homo: atq; cum uideris antagonistam
 Habere uelle: non tamen metum expellis,
 Verùm reformidas ne is impetu facto
 In te ruat, culicemq; sicut extinguat.
 Quod inde perspicuum, subinde quòd palpo
 Coniucia studes mitigare prolata.
 At tu metum depone. Non leo mures
 Aggreditur, insectatur aquila nec muscat.
 Deridet is te, Gryllicumq; commentum,
 Multumq; dedignatur in furentem te,
 Rerumq; sacrarum imperitum, & in ludo
 Tantùm moratum huc usq; litteratorem,

Vel tollere stilum. Quin Lutherus (ut dicam
 Verè atq; seriò) tuum libellum si
 Vidisset aut legisset, in iocum ac risum
 Vertisset effusum, atq; uerbulo nullo
 Dignatus esset te: quemadmodum multos
 Te doctories atq; Theologiæ mystas
 Contempfit, ac dimisit absq; responso.
 Magnanimus etenim erat, simulq; iucundus,
 Atq; hilaris ingenij, nihilq; curabat
 Huiusmodi culicum atq; cimum morsus:
 Verum monet a istius improbos libros
 Iubebat in cœna sibi legi, ut risus
 Materiam haberet, & animum relaxandi
 Meliora post studia & pios labores, quis
 Euangeli iubar reduxit oppressum
 Mundo, salutis & scientiam veræ.

Vitam illius tu carpis, atq; doctrinam,
 Grammaticæ? Quo pacto potes? Quid adfers ex
 Truio calumnias Papiſticæ cœtus,
 Quasi non ad omnes sit frequenter à doctis
 Responsum, & omnibus pijs satis factum?
 Ad te ne res redijt triarium tandem,
 Eadem agites ut, flagitesq; responsum?
 Tu ne renouas bellum, ac adorcam queris,
 Quam tot sophistæ quaesire nequicquam?
 Rosſensis adfers testimonium, ceu non
 Quam plurimi etiam alij ex Papiſtica corte

Malè dixerint Luthero, & illius uitam
 Factaq; reppererint, simulq; doctrinam,
 Quid interest autem? Satis liquet cunctis,
 Non ueritatem Euangeliq; doctrinam
 Spectasse eos, nec gloriam Imperatoris
 CHRISTI, sed antiquos Papisticæ quæstus
 Doctrinæ, honores ut suos uel auferent,
 Vel quærerent, scripsisse: nilq; curasse,
 Quam uera, quamq; firma. Prima nimirum
 Honoris atq; uentris urserat cura,
 Et frontis omnem absterferat pudorem. Unde
 Tam frigide, tamq; pueriliter prorsus
 Scripsere, consecratis ut ipsorum
 Displicuerint, tacitumq; mouerint risum:
 In epistolis quod sæpe Erasmus affirmat.
 Nihil ergo ponderis, ut nihil habent ueri,
 Sed neniæ sunt, criminationesq;
 Duntaxat, illorum libri, bonum ac æquum
 Qui neminem possunt mouere, nec debent.

Tu uerò Erasmi epistolam (nihil sic te
 Pudet) repperitam nuper & manu scriptam
 Ipsius allegas, refert Lutherum in qua
 Virum esse sceleratissimum, idq; se ex scriptis
 Prendisse. Quam nobis epistolam fingis
 Grammaticæ, post tantum uolumen excusum
 Epistolarum? Quod si eam ille conscripsit,
 Nec edidit, scripsisse bile commotum

Certum

Certum est, nec animo iudicasse purgato,
 Ideoq; pœnituisse. Tu quid autem edis,
 In scrinijs Goclenij repertum, quod
 Non publicandum iudicauit ipse autor?
 Mendacij illum puduit, atq; labantis
 Constantiæ (diuersa namq; per sepe
 In publicatis olim epistolis scripsit)
 At te nec alieni pudet, neq; ipsius
 Tui, modò impetas Lutherum & omnes nos
 Pro more scurræ. At fictam epistolam credo,
 Vel ab alio scriptam. Haud enim, ut putem, ad
 Doctissimū uirū, simulq; prudentem, (ducor,
 Leuitatis inconstantiaq; delictum
 Subijisse, aperteq; uoluisse mentiri.
 Quid clarius etenim, integerrimè prorsus
 Vitam Lutherum egisse, nulliusq; unquam
 Sceleris reum actum, non amiculis tantum,
 Sed & inimicis testibus? Sed ipsum audi
 In epistolis Erasmus, ijsq; non fictis,
 Sed editis, ab eoq; certius scriptis.
 Vitam Lutheri nemo non probat, scribit
 Melanchthoni. Campegio: Videbam (inquit)
 Vt quisq; moribus integerrimis esset,
 Et puritati proximus requisitæ
 A CHRISTO, ita minimè Luthero eū insensum.
 Porrò etiam ab illis uita prædicabatur,
 Qui ferre doctrinam illius recusabant.

Quid testimonia cætera adferam multa,
 In epistolis multis? Superfluum, ac ualde
 Difficile fuerit, uerba libi ya angustis
 Recitare uersibus eadem. Vel addendum,
 Vel detrahendum esset aliquid, uel effandum
 Aliter: quod in calumniam statim magnam
 Tu uerteres mihi, tuiq; collegæ.
 Sed nunquam Erasmus illam epistolam scripsit.
 Et quomodo eius deprehenderet scriptis
 Virum esse sceleratissimum? Quis audiuit
 Alicuius è scriptisprehendier uitam,
 Nisi scripserit uita ipse de sua librum?
 Mores & ingenium animusq; cuiusq;,
 Quemadmodum ex oratione, ita è scriptis
 Possunt solentq; deprehendi. Erasmus ne
 Improprè sic, atq; scriberet falso?

Non est, epistolæ ut adferas nuper
 Casu repertas. Scripta habentur illius
 Excusa cuncta, quæ quidem ipse curauit
 Edi: in quibus nec dogmata admodum, nedum
 Vitam Lutheri carpsit, idq; duntaxat
 In ultimis paucis: quibus tamen quantum
 Dandum sit, & uobis liquet Papistis, qui
 Ipsam Lutheranum esse prædicastis, quin
 Dogmata Lutherum illius ex libris cuncta
 Hausisse. Tradendi modum atq; processum
 Magis improbauit, spiritumq; fumantem,

Vehementiamq; quam tamen uidetur res
 Negociumq; postulasse susceptum.
 Contra Lutherum ergo, illiusq; doctrinam,
 Mystasq; si quid scripsit, id uel impulsus
 A proceribus Papistici gregis scripsit,
 Quosdam ut sibi placaret improbe inensos:
 Vel prouocatos acerbiorē cuiusdam
 Scripto, calor quando stomachusq; commotus
 Temeraria atq; falsa plurima effundit,
 Non mentis ex sententia. At Papistarum
 Contra scelera, uitam, simulq; doctrinam,
 Ceremoniasq; & impias & absurdas,
 Nec prouocatus scripsit is, nec impulsus,
 Sed sponte & ex sententia oppido mentis.
 Quare licet nos læserit, grauaritq;
 Criminaq; falsa imposuerit gregi nostro:
 Vobis Papistis non tamen satis fecit,
 Quos etiam ubiq; suis coloribus pinxit.
 Eius quid ergo testimonium profers
 Contra Lutherum, aut nos, atrocius quam uos
 Prosciderit? Mundum (inquit) amplius ferre
 Nequisse monachorum tyrannidem & fucum,
 Pharisæicamq; hypocrisin: fateturq;
 Pro Christianis dotibus palam regnum
 Tenuisse auariciam, ambitum & uoluptates,
 Audaciam, impudentiam atq; liuorem,
 Tum uanitatem, maliciamq; & hos inter

Qui

Qui se salem huius profitentur & lucem
 Mundi. uides Papistici decus regni?
 Nolo reliqua recitare : nanq; per longum est,
 Nec uersuum munus. Papista adhuc nullus
 Obiecta Erasmi diluit, palàm namq;
 Sunt uera. porrò falsa, quis notauit nos,
 Iam centies diluta sunt, uirisq; æquis
 Plenè est satis factum, innocentiam ut cernant
 Nostram. satisfactum esset et tibi credo,
 Tam diligenter usq; lectitasses si
 Nostros libellos, lectus est ut Aesopus
 Tibi: aut ueteribus non calumnijs rursum
 Nos impetisses, nec suaue nec pulchrum
 Existimasses, cantilenam eandem & te
 Canere, cucullosq; inter ac coaxantes
 Ranas uideri uelle. Nam quid aduersus
 Vitam Lutheri facinora obijcis, quæ nec
 Erasmus unquam, uir nec ullus obiecit
 Sanus? Pia etenim, recta, iusta sunt planè
 Quæ facta tu dogmataq; seruidè arrodis.

Deseruit, inquis, ordinem, cui uoto
 Obstrinxerat sese. Deim quoq; uxorem,
 Post cælibatus coram Episcopo uotum
 Factum, sibi adiunxit. Duo hæc in immensum
 Exaggeras sc̄, cinora, nil quasi unquam actum
 Sit peius aut scelestius. Sed ætate
 Grammaticè deliras, & id reprehendis quod

Laudem

Laudem meretur, atq; iure patratum est.
 Quid enim mali fecit, quod ex diuturno
 Errore redijt in uiam? Quòd humanis
 Nugis relictis, impijsq; doctrinis,
 Sese recepit ad salutis autorem
 CHRISTVM? Nec antè se tamè recepit, quàm
 Monstrasset ac sat indicasset errores,
 Palàm editis libris: uidelicet ne quem
 Offenderet rerum imperitum, & hærentem
 Luto in Papistico. Quid ordines essent
 Monachorum, & instituta quid Papistarum,
 Quid uota, quidq; Christiana libertas,
 Luculenter exposuit, pedemq; retraxit
 E' seruitute tandem. An ille non uidit
 Quæ uota sint seruanda, quæ minus: uel quæ
 Vita fidei Christoq; congruat? sed tu
 Nunc cernis, Ac sopo magistro & autore,
 Nos postq; quadragesimum doces annum?
 Te non pudere miror oppidò, tales
 Proferre nenas, tuamq; mundo ipsum
 Inscitiam arrogantiamq; monstrare.
 Est disputatum sat superq; de uotis
 Luthero ab ipso, cæterisq; permultis:
 Cur non legis? cur non refellis? An surdi
 Referre personam iuuat, sibi dici
 Viam rogantis, neutiquamq; parentis,
 Quamuis frequenter dicat aliquis, hæc ito:

Verùm

Verum subinde interrogantis, Ibo quæ
Mittendus est huiusmodi, atq; responso
Dignandus haud ullo. Nec ipse tu dignus,
Respondeatur cui: tamen triumphum ne
Pares & exultes, breue dabo responsum.

Possibilia esse uota, piaq; debent, quæ
Vel reddere aut uouere quis Deo possit.
Hoc non negabis opinor, aut Papistarum
Quisquam. Sed omnis controuersia est, quæ ^{nam}
Sint possibilia, piaq;. Ceterum ijs constat,
Quis notus est Christus, fidesq; sincera.
Ad procreationem homo est creatus: nec
Hominem esse solum censuit bonum, humani
Autor generis: hinc masculum atq; foemellans
Fecit, perenni copulauit & nexu.
Et procreationis insitus carni
Ardor, aliquandiu quidem potest freno
Reprimi: sed omnino, nisi carne corrupta,
Hominum arbitratu aut lege non potest tolli,
Quemadmodum cibi appetitus aut potus,
Sed priuilegio eximit poli rector
A lege generali, beatq; nonnullos,
Ut carnis haud ulla uisione tangantur,
Nec sentiant famem sitimq; communem.
In lege uero permanere communi
Debes, quoad diuersa dentur à Patre:
Nec is statim precibus dat, aut uoluntati

Hominum, peculiaris illa decreti
 Dona. Vnde CHRISTVS pernegauit id cunctis
 Datum, abstinere matrimonio ut possint.
 Nec enim uolentis aut uouentis est isiu,
 Sed liberè dantis Dei, quibus uisum.
 Vouere uerò, quod datum tibi non sit,
 Quid aliud est, tentare quàm Deum, atq; ipsi
 Vim facere naturæ? bonum quod euentum
 Habere non solet. Dies quadraginta
 Moses & Helias, & ipse Seruator
 Abstiniuit à potu ciboq; prorsus: nec
 Id sanitati eius, nec obfuit uitæ.
 Datum uidelicet illi erat. Si idem quisquam
 Voueret, an non stultus esset, ac demens,
 Deiq; contempor? Neq; hoc enim posset
 Præstare, uel suam ipse perderet uitam,
 Quam cuiq; commendat iubetq; Natura
 Curare, et ipse Deus. Fuere nonnulli
 In coelibatu castitatis exemplum,
 Nec attigere mulierem. Extiterunt &
 Mulierculæ castæ, uiri absq; contactu:
 Peculiarari nempe eos Deus dono
 Dignatus est, soluitq; lege communi:
 Ut singulare quemq; Paulus affirmat
 Habere donum. Sed quid hoc ad illos, qui
 Eiusmodi dono carent? An extemplo
 Quum uouerint seruare uirginem, aut castè
 Viuere,

Viuere, iugum extra matrimonij, id possunt?
 Salomon negat, se continere, ni dono
 Valere diuino. Omnibus datum haud esse,
 Ut continere se queant, ait CHRISTVS.
 Tu prædicabis, posse qui uelint omnes?
 Quid impudentius autem? At hoc negato, iam
 Vouere stultum est, impiumq; cum, dono
 Qui careat. arrogat etenim sibi, uires
 Quod ferre non possunt sue, nec à Patre
 Datum sibi esse sentit. Aureos mille
 Promitterem si tibi, nec unum habens, nonne
 Promissio tibi displiceret illa, & te
 Ludibrio haberi tantum, itemq; rideri
 Existimares? Sic Deo placet nunquam,
 Temere suæ qui infirmitatis oblitus,
 Diuersa communi auspicatur à lege,
 Citra uocationem, & ipsius donum.
 Ad matrimonium sumus creati omnes:
 Utantur ergo matrimonio, quos non
 Deus beavit continentia dono,
 Ne corruant ad altiora tendentes,
 Ut Icarus quondam, atq; polluant semet
 Varijs libidimbus. Dei hoc iubet uoce
 Apostolus, scortationis & causa
 Eliminande, propriam habeat ut quisq;
 Vxorem. aitq; melius esse, coniungi
 Legitimæ uxori, uisione quàm affligi.

Qui matrimonio abdicant se, & eternam
 Dei absq; dono continentiam spondent,
 Quid aliud acquirunt, fouentq;, quam carnis
 Ardorem inextinctum, cui haud ualentes de in
 Resistere, hominibus Deoq; contempto,
 Scelera patrant uel clàm palamue: Scortantur,
 Viduasq; uirginesq; identidem & nuptas
 Vitiant, aliæ scelestiora designant:
 Quemadmodum uidemus in Papistarum
 Regno libidines uigere inauditas,
 Coniugia postquam spernere atq; uitare,
 Lataq; sibi lege prohibere cœperunt.
 Ex demonum nam prouenire doctrinis
 Meliora non potuerunt. Clericos sanè,
 Sacrificulosq; continentiam uerbis
 Vouere præscriptis, facillima forma,
 Multumq; ridenda, scio: (Hocq; promitto
 Implere quantum ualeo, dicentibus) sed
 Centesimus non continentiam seruat:
 Seruare nec proposuit, ut statim qui se
 Neget ualere. At istud an Deum non est
 Ludibrio habere, omnesq; fucos mortales
 Decipere, sanctos ut piosq; censerent,
 Et singulari præditos Dei dono,
 Qui continentiam in modum hunc spondissent?
 Sed bene habet. Est abstersus iste iam pridem
 Fucus, Patet probrosa uita iam munda

Totius ordinis Papiſtici: ſuntq;
 Meritò Papiſtæ abominatio cunctis
 Non ob ſceleſtam ſolum & improbam uitam,
 Sed impias diabolicasq; doctrinas.
 Stultè uouent, præſtant nihil, Deo & mundo
 Dant uerba. coniugium quidem ſat euitant,
 Sed interim ſcortantur admodum audacter.
 Quafi melius ita agant, (quod impius quidam
 Nebulo docere eſt auſus impudenter) quàm
 Si matrimonio uterentur, ut iuſſit
 Ex ſpiritu diuino apoſtolus Paulus.

Di. 32. Nul-
 lus.

Quòd ſi Canon ualere debet antiquus,
 Audire qui Miſſam uetat ſacerdotis
 Qui concubinam habeat, Papiſticos inter
 Cuius rogo audienda erit? Vbi ſunt caſti
 Ac continentes? Coelibes quidem cuncti,
 Sed concubinas ac lupas habent cuncti
 In urbibus uicisq;: quod uetant leges
 Patrum, Deiq;. Heccine ſibi uolunt uota,
 Que coram epiſcopo palamq; uouerunt?
 Impoſſibile ut eſt continentie uotum,
 Sic impium quoq; eſt, niſi eximatur quis
 Dono Dei. Nam illa fenestra duntaxat
 Aperitur ingens ad libidines turpes,
 Non promouetur caſtitas, honeſtasq;
 Non ergo talia uota dixerit quiſquam
 Præſtanda, niſi demens, Deiq; contemptor.

vitanda

Vitanda, rescindenda sunt, & erroris
 Venia petenda, siue publicè siue
 Concepta priuatim sient. Redux olim
 Iephthe, immolaturum Deo satis stultè
 Se uouerat, quicquid domum reuertenti
 Primum sibi occurrisset. obuiam uenit
 Filia, quam & immolauit. Impius Iephthe
 Reddendo uotum fuit, ut antè delirus
 Vouendo. Nam contra uouere naturam,
 Contraq; leges atq; iura, contraq;
 Pietatem honestatemq; nil licet, nedum
 Præstare. Deus abominatur utrumq;
 Vouete, redditeq; Propheta dixit: sed
 Possibilia piaq; uota sensit, & te ipso
 Teste. Ad eadem illiusq; gnatus hortatur:
 Ne protrahas præstare, si qua uouisti,
 Deo enim haud placet (ait) infidelis & stulta
 Promissio. Infidelis est, pium si non
 Et possibile uotum tribuere maturas.
 At stulta, si rem nec piam nec equam, nec
 Quæ sit tuarum uirium aut facultatum,
 Voues. Vtrumq; displicet Deo. Haud ergo
 Vouere simpliciter Deo placet: uerùm
 Piè uouere, ac reddere ipse quæ possis.
 Lutherus ergo, quum Papisticum errorem
 Secutus, id uouisset, ad quod haud esset
 Idoneus, nec sibi uideret à Patre

Datum: simulq; melius esse nouisset,
 Docente Paulo, matrimonium iustum
 Contrahere, quam uri: & esse castitatem, cum
 Vxore propria rem habere, quod quondam
 Paphnutius persuasit in patrum coetu:
 Erroneum temerariumq; uitauit
 Votum pie, quod impie esset ac prauè
 Præstare conatus. Sed obijcis uotum
 CHRISTI parentis, continentiae uotum
 Quasi possibile sit, omnibusq; reddendum
 Modis. Et ipse dico idem, Dei dono
 Si sit tributum, ut continere quis possit.
 Et Maria, si datum sibi à Deo sensit,
 Vouit pie: utq; potuit ex Dei dono
 Præstare, sic & debuit. Sed unde ipsam
 Vouisse confirmas? An ex eo dicto:
 Quoniã uirũ haud cognosco? Friuolũ hoc ualde
 Adq; hanc probandã rē nimis quoq; infirmũ. (est)
 Non uirginalis castitas uouebatur
 Tunc apud Hebræos, nec monasticus mos hic
 Inoleuerat. Dumq; fuit in potestate
 Virgo parentum, haud debuit sine assensu
 Vouere eorum. At nunquam eos ad id uotum
 Deditse consensum, illud arguit firmè,
 Quòd eam uiro nuptum dedere. Quod uerò
 Lyranus inquit, non eam quidem expresse
 Vouisse, sed desiderasse duntaxat

Seruare uirginem suam: deinde autem,
 Quum contigisset ei maritus eiusdem
 Propositi, eos uouisse pariter: haud firmum est.
 Nec ueritati consonum. Tum enim nondum
 Conuenerant: nec uirgo multa cum Ioseph
 Vltro citroq; colloqui, ac uoluntatem
 Suam uterq; quiuit indicare, uotumq;
 Concipere. Non hoc moris inter Hebræos
 Fuit. Atq; si propositum habebat id Ioseph,
 Cur duxit uxorem? Valebat id certè
 Commodius exequi, atq; tutius multo
 Sine coniugali uinculo. sui quippe
 Vir corporis non ultra habet potestatem,
 Sed uxor. An quum non haberet id primùm,
 A uirgine deim arbitrare persuasum,
 Parentum in ædibus? Sed hoc perabsurdum est.
 Nec uirginis pudor tulisset, aut mos tum
 Communis, actum si quid esset hac de re
 Vel clàm palàm ue. Quin Dei uoluntatem
 Mysteriorumq; quum angelo reuelante
 Didicisset & Iosephus atq; uirgo pòst,
 A coniugali sponte temperauerunt
 Congressu, utrumq; gratia Dei certa
 Donoq; conseruante, nullius uoti
 Reum. Haud eo proinde, quo putas, sensu,
 Tuiq; quos adducis in libro autores,
 Quoniam uirum haud cognosco, uirgo dicebat.

Addisce litterator antè, quàm tractes,
 Sacra: nec putes, si garriente te in ludo
 Plausum auferas, puerorum & obstrepat nullus,
 Idem futurum publicè quid audente
 Mandare scriptis. Sed reuertor ad causam.

Quòd coelibatus coram episcopo uotum
 Factum Lutherus rescidit, piè est factum,
 Et Christianus improbabit hoc nullus.
 Recurrere olim satius esse dicebant,
 Quàm currere malè. Error Papisticus fecit,
 Et pestilens superstitio, tenebræq;
 Sermonis ignoratioq; diuini,
 Ut impiè uoueret, & supra uires.
 Orta deinde luce, req; perspecta,
 Correxerit errorem: atq; apostolo Paulo
 Obtemperare rectius putauit, quàm
 Papisticis diabolicisq; doctrinis
 De coelibatu, de monasticis uotis,
 Vitæq;. Quid enim habet Monastice nostras
 Ex diametro quod non repugnet integris
 Ecclesie moribus? eatq; diuina
 Mandata contra? Larua ficta duntaxat
 Pietatis est, artificium interim uafrum,
 Scelerumq; & impietatis, atq; stultorum
 Muscipula, inertiumq; & ociosorum
 Præsepe. sicut confiteris & scribis
 Non perperam: Ignauissimis scelestisq;

Ex iuuenibus, quos nec scientia possit,
 Virtute nec præceptor ad genus uitæ
 Formare honestæ ullum, esse refugiū extremum
 Monasticen, uitamq; & ordinem cleri.
 Miror tuos hanc contumeliam posse
 Tolerare, quam tibi ueritas rei expressit:
 Sed more Caiaphæ, propheta es illorum,
 Laudare non potes monasticen turpem,
 Nec clericorum spurcè olentium uitam,
 Quos comparas bellè cum episcopis hircis.
 Non malè Bohemi dictitare sunt ausi
 Quondam, ordines monachorū ab inferorū esse
 Principe repertos, ut uidelicet sectas
 Omnis. profectò spiritus Dei haud finxit,
 Quod ueritati, Euangeliq; doctrine
 Ad eò repugnat. Nam docemur in sacris
 Scriptis, redemptorem unicū esse Christum, qui
 Se uictimam obtulerit Deo patri, & mundi
 Portauerit delcueritq; totius
 Delicta, pro nobisq; fecerit plenè
 Satis. hoc negāt monachi, atq; semetipsos ac
 Alios redimere moluntur à morte,
 Atq; sua & aliorum expiare delicta,
 Satisq; pro se alijsq; facere, in ipsorum
 Qui se fidem atq; opera precesq; commendant.
 Legem docemur neminem suis posse
 Implere uiribus, & Dei uoluntati

232 De dissidijs comp.

Plenè satisfacere. Negatur hoc prauis
 Constanter à monachis, & autumant sese
 Implere non solùm, sed insuper plura
 Supererogare, quæ deinde diuendunt
 Iusticia egentibus. Docemur incassum
 Deum coli cultibus ab homine adiuuentis,
 Hominumq; præceptis, simulq; doctrinis.
 Hoc pernegant monachi: atq; sunt in hoc toti,
 Ut regulis ueste q; cibo q; delecto,
 Et constitutionibus sine impostis
 Numero Deum colant: suosq; peruersos
 Tanti aestiment cultus, putent ut ijs sese
 Vitam mereri æternam. Inanis est CHRISTVS
 Monachis: sit occisus licet, flagellisq;
 Casus, resurrexerit & inferis uictis,
 Ascenderitq; ad suprema cælorum:
 Monachi nihil mouentur, audiuntq; ista
 Haud aliter, audirent quàm Vlyssis errores:
 Meritis onusti, nullius redemptoris
 Egent. Viam perfectionis ingressi,
 Euangeli gratuita dona contemnunt.

Docemur obsequi parentibus nostris,
 Eosq; honore prosequi: scelesti illi
 Contrarium docent, uoluntq; calcari
 Imperia patrum præ monastices uoto.
 Præcepta quoq; profana turgidi Abbatis,
 Vel Guardiani, uel Prioris insani

Ipsis Dei audent anteferre præceptis:

Quid reliqua comemmorem, quibus Deo illu-
 Faciuntq; fucum hominib. imperitis? Hæc dunt,
 Est summa rerum. Status & institutum ipsum
 Est impium: impia uota sunt, & absurda:
 Ut intuenti litteras patet sacras.
 Olim Ethnicorum furor, & Imperatorum
 Edicta sæua compulere non paucos
 Deserere patriam, patresq; & in uasta
 Latitare cremo solitarios: qui post
 Etiam alios traxere ad id genus uitæ,
 Victum sibi manuum labore quærentes,
 Sine ueste præscripta, absq; uertice abrafo,
 Sineq; superstitione, legibus, uotis,
 Ut Christiani liberè morabantur
 Aut pariter aut soli, nihil Redemptori
 Vel detrahentes, uel sibi arrogantes: nec
 Se nominantes ullius magistri de
 Nomine, quod olim apud Corinthios Paulus
 Reprænderat: sed Christiani erant omnes,
 Christoq; libertate spiritus uitam
 Viuere studebant. Diabolo magistro dein
 Surrexit hoc quod cernimus genus tetrum,
 Votis superstitionibusq; formatum,
 Seruum hominibus, fugitiuum ab omnium rerũ
 Sator: Christo inimicum, inutile agnatis,
 Inobediens parentibus, rebelle ipsis

Episcopis ac publicæ potestati,
 Papamq; solum pro Deo suo agnoscens,
 Mundo graue, superbum, tumensq; factorum
 Meritis, rudibus & sanctimoniæ imponens
 Opinione: deditum interim multis
 Sceleribus, acceptum impijs, pijs autem
 Abominandum, ut persequens pios omnis,
 Auidumq; sanguinis innocentis, in sectas
 Diuisum, & authores suos ferè centum,
 Quos nomine refert, quos celebrat, extollit,
 Si non supra CHRISTVM, attamen locat iuxta
 Conformitatum clarè uti liber tradit,
 Blasphemiarum plenus atq; nugarum,
 Ante aliquot annos editus Minoritis.
 Summa, Monachi sex ima sunt Papistarum,
 Ad contumeliam unici Redemptoris
 Creti, adq; confirmanda dogmata & mores
 Regni Antichristi, ad spiritumq; tollendum,
 Fidemq; Apostolicam, piamq; doctrinam.
 Qui iure quum ex Germania forent omnes
 Exterminandi, miror admodum, in mentem
 Quid uenerit quibusdam, ut Italis oris
 Aliam euocarint putidam & nouam sectam,
 Magnis monasteriaq; sumptibus condant
 Illi: quasi haud satis prius sit oppressa
 Germania examiniibus hisce perdendis.
 An Iesuitæ quia uocantur, idcirco

Sperant IESU illos negocia acturos?

O spes inanes, obtinebit hoc nemo,

Quemadmodum apparet palam: sed inferni

Principis agent, Papæq; cæteri ut cuncti.

Hæc cum Lutherus nosset, atq; captiuum

Pro libero se cerneret Papistarum

Errore factum, iurè uota contempsit.

Atq; ordinem ipsum, liberè Deo ut posset

Seruire. Quid tu frontis obtines, factum hoc

Iustum piunq; ut audeas quasi immane

Reprehendere scelus? Quin reprehendis incestos,

Et aleatores, & ebrios quosque,

Si se recipiant castitatis & uitæ

In castra honestæ, pristinamq; deuitent

Vitam, studiaque praua? Dictitant uerè.

Hominum esse aberrare: Satana aut, in errore

Manere. Iudas cum nuru sua ignarus

Concubuit: at errore cognito, semet

Damnauit, abstinuitq; eamq; uitauit.

At sicuti meretricio illa decepit

Socerum habitu, sic falsa sanctitas multos

Illexit ac decepit. At reuelatam

Quis fugere diceret scelus, nisi insanus?

Sententiam uatis metuito dicentis,

Grammaticæ: Væ qui dicitis bonum quod sit,

Malū esse: quodq; malum, bonum: tenebras qui

Pro luce ponitis. Ipse, quod prius dixi,

Monasticen damnas, refersq; eam ignavis
 Nec non scelestis iuuenibus supremum esse
 Refugium: eam ergo quòd boni, pij ac frugi
 Homines relinquunt cognitam, haud potes uerè
 Damnare. Sed tu non agis tibi ut constes,
 Suisq; res ueris coloribus pingas:
 Verum Lutherum uti lupum esse demonstres:
 Facundia atq; id obtinere te posse
 Speras canina. Hinc ad calumniam torques
 Rectissima quoq; quicquid & potes prorsus,
 Quemadmodum in causa uidetur hac prima
 Iam si Lutherus fecit optimè, uota
 Ac ordinem monasticos relinquendo,
 Errore quòd fuit Papistico inductus,
 Contrarium cuius probare tu nunquam,
 Nec poterit alius te peritior multo:
 Quid deinde carpis, liberare quod cunctos
 Studuit ab illo perduto statu & uotis?
 Deiq; patefacere omnibus uoluntatem?
 Est charitatis hoc, salutis & ueri
 Scientiam communicare prolixè:
 Scopulos ut indicare nauigaturis
 Vel nauigantibus boni solent nautæ:
 Certoq; spoliati à latronibus saltu,
 Alios monere boni solent peregrini.
 Periculosam ergo impiamq; doctrinam,
 Viam q; cæcam, callidasq; latronum

Quum nosset insidias Lutherus expertus,
 Rectè indicauit cæteris, & in tutam
 Viam reduxit: nempe publicè nolens
 Obnoxius deuotioni Athenarum
 Esse. At fuisset, si uiam ipse nouisset
 Certam salutis, sanctioris ac uitæ,
 Errantium nec multitudini notam
 Fecisset. Epicheirema comprobasses si
 Primum satis, sequeretur hoc quoq; haud falsò.
 Sed dum Lutherum malitiosè & insanè
 Reprehendis, obq; refixa uota condemnas,
 Risum moues, inaniterq; contendis
 Lutherum in inuidiam trahere, libellis quòd
 Ad eadem & alios perpetranda perduxit.
 At non Lutherus ipse (scito) perduxit:
 Sed ueritas, sanctiq; Spiritus robur,
 Deiq; sermo uiuus efficaciq; is quo
 Est usus. Exposuit Papisticum cœnum,
 Absterruit, reuocauit impia à uita,
 Monasticesq; opinionibus falsis.
 Hortatus est, uocauit ad pia & recta.
 Multi secuti sunt uiri, puellæq;
 Doctiq; & indocti, senes iuuentusq;
 Rectè docentem, non libidinis causa,
 Neq; leuitatis, ut calumniatores
 Conuiciantur: sed suam ut Deo possent
 Vitam approbare. Luxum opesq; liquerunt,
 Multa

Multa quoq; commoda et licentiam uitæ,
 Quinetiam honores cum salarijs magnis:
 Famæq; uitæq; subiere discrimen,
 Vitam modò ut possent piam agere, honestamq;
 Et esse maluere pauperes CHRISTO,
 Mundoq; spreti, ac omnium *περιφρούα:*
 Quàm diuites uenerabilesq; mundo,
 Totiq; (quod licuit) Papistico regno.
 In gratiam hoc fecisset haud Lutheri ullus.
 Quid enim is reponere potuisset exhaustis?
 Quiq; releuare aut protegere prosriptos?
 Deus ipse sollicitauit atq; conuertit
 Corda in tenebris ambulantia in fandis,
 Opera Lutheri, qui organon Deo sese
 Exhibuit habile laboribus suis magnis.
 Multiq; gratias agunt Deo ingentes,
 Scriptis Lutheri quòd scientiam CHRISTI
 Hauserit, ueræq; pietatis. Ast idem
 Episcopos, Ecclesiæq; prelatos
 Traduxit, infamauit atq; taxauit.
 An hoc negamus? confitemur, et iurè
 Meritoq; factum dicimus, tuemurq;.
 Sat inuitiò reuerenter atq; submissè
 Papas, Episcopos, sui in domo CHRISTI
 Admonuit officij: ut gregem suum nempe
 Euangeli uerbo, sacrisq; Scripturis,
 Vitaq; recta pascere, et humanis

Ne creditas obruere pergerent nugis
 Oues: superstitionibus uē ita insanis
 Verum piūq; extinguerent Dei cultum,
 Contaminarent nēue sacra: honores uē
 Pluris suos facerent, & impium quæstum,
 Quā gloriam CHRISTI, ac scientiam uitæ,
 Quamq; omnium salutem ouicularum. Sed
 Quid consecutus est boni? Quid effecit?
 Ut si crabronum prouocasset examen,
 Nidumq; uestparum attigisset, illi sic
 Sunt lenitate ea efferratiores, ac
 Commenta ad humana impiasq; doctrinas
 Et protegendas redditi, fouendasq;
 Studiosiores. Vera, recta damnarunt:
 Crudeliterq; homines pios trucidarunt:
 Hostesq; se CHRISTI esse, rebus in cunctis
 Satis probauerunt, Papæq; fautores.

Hæcine Lutherus clara debuit scriptis
 Tegere, uel excusare? An hisce mitratis
 Parcere? Fuisset lenitas reprimenda,
 Diabolicaq; silentiumq; crudele,
 Multos in exilium uidelicet ducens
 Certum. Cupit quicumq; gloriam CHRISTI,
 Populiq; promotam salutem, ad hoc neruos
 Intendit omnes, ut Papiſtici regni
 Doctrina, Episcopi, doliq; cum uita
 Ab omnibus noscantur atq; uitentur:

Ut nil quibus contrarium magis CHRISTO,
 Sacrisq; scripturis. Solet pedum & mitra,
 Nominaq; magna, fucus atq; personæ,
 Imponere incautis, ut hæcenus factum:
 Ut agere credatur negotium CHRISTI,
 Qui agit Antichristi: & pastor esse sincerus,
 Qui sit lupus tantum rapax & idolum.
 Lutherus ergo canem sagacem, et haudquaquam
 Mutum egit, indicauit atq; detraxit
 Pellem lupus ouillam, & hoc pie ac iuste:
 Quum publicæ salutis interesset, non
 Conuiciandi ulla libidine adductus:
 Ut nec Prophetæ olim, nec ipse Seruator,
 Nec apostolus Paulus. Neq; huc Chami factum
 Trahi potest, qui risit ebrium patrem,
 Nudumq; traduxit: quamobrem is à patre
 Est execratus, seruituti & addictus.
 Non spontè se nudauerat pater, uerum
 Multo obrutus uino, unde non merebatur
 A' filio traduci. & hoc dein factum
 Resciuit ubi, correxit atq; uitauit.
 At uerò Episcopi, Papæq;, totumq;
 Papisticum regnum, scienter & sponte,
 Non ebrij, sed sobrij, iacent nudi:
 Pudenda turpitudinemq;, & hircosum
 Tetrumq; factorem omnium ingerunt oculis.
 Neq; resipiscunt deseruntue peruersas,

Moniti licet, uias: sed usq; defendunt,
 In contumeliam domus Dei ingentem.
 Non hic quiescendum est: silentio hæc non sunt
 Premenda, uoce sed altiore clamandum:
 Cauete fures ô, cauete latrones,
 Cauete spurcos in Dei domo porcos,
 Luposq; lacerantes gregem galcratos.
 Titulis, thronis, specieq; nullus externa
 Moueatur. Aspiciat Papisticos fructus:
 Idololatrias, inania ad questum
 Commenta facientia, putresq; doctrinas,
 Ac derogantes unico Redemptori:
 Aspiciat pompas & superbiam uitæ,
 Facta scelerata, immaniaq; cruentasq;
 Manus piorum sanguine. Intonanda hæc sunt
 Publicitus, omnes consulant suæ ut uitæ,
 Nec non saluti rectius, nec in cæno
 Papisticæ stent hæreantq; doctrinæ.

Nec est ferendū (quod Canon iubet uester)
 Secum ut Papa aut Episcopi cateruatim
 Populos gehennæ mancipent, & à nullo
 Tamen interim damnentur atq; uitentur:
 Contrarium Scriptura quum uelit sacra,
 Exemplaq; ueteris nouiq; testentur
 Pacti. Quia ergo propter hæc Lutherū & nos
 Falso reprehendis sycophantico more,
 Recteq; facta calculo notas atro,

Dist. 40. si
 Papa.

Rerum imperitus nesciusq; sacrarum?
 Minime probasti quod cupis uel intendis,
 Lupum esse nempe Lutherum, & omnis autor ē
 Mali, atq; pseudopropheta. Eam quidem nō nos
 Suscepimus prouinciam, Lutherum omni
 Errore ut absoluiamus, atq; peccato:
 At ista quæ de illius obijcis uita,
 Factisq; scelaratum ut probes fuisse illum,
 Ridicula sunt, & frivola, atq; laudanda
 Magis ac reprehendenda. Nihil atq; apud doctos
 Rerumq; gnaros consecutus es, quàm quòd
 Te rideant, tuumq; conspuant librum.
 Quin & tui pudet chorum Papistarum,
 Protrita quòd protuleris ac refutata
 Sæpius, & atro sepiæ haud minus succo
 Asperseris clerum monasticenq; ipsam,
 Neruosius nec ueriusq; tractaris
 Negotium. Nam tu loquentiæ multum
 Quidem attulisti, ueritatis autem nil,
 Firmiq;. Quare licetator annose,
 Maleq; patrone ac refugium Papistarum,
 Posthac tuum potius scholasticum ludum
 Exerceas, lateasq; nemini notus:
 Quàm sic ineptè proferas tuos libros,
 Damnesq; facta iusta & integram uitam.

LIBER SECVNDVS.

QUæ deinde te rabies furorq; uesanus
Grammaticæ agitât, ut non satis habeas
uitam

Lutheri ineptè perperamq; damnasse,
Nisi impetas quoq; mordeasq; doctrinam
Quam neutiquam legisse te, sat apparet,
Nec candido expendisse corde, sed libris
Animoq; cæco hausisse Papistarum?
Iam prominent aures tibi, ut Midæ, longæ.
Iam detrahenda, ut Marsyæ, tibi pellis,
Qui sanam & optimam sacrîsq; fundatam
Scriptis reicias improbesq; doctrinam,
Eiq; præferas Papisticas feces.

Paucis agam tecum, ut meretur insana
Tua petulantia. Cæteris erit curæ,
Ut latius respondeant, refutentq;
Quæ tradis arroganter impudenterq;
Te summâ ut ad blasphemiam impetus raptet.

Quum cerneret Lutherus id Papistarum
Studium fuisse, figerent uti leges,
Refigerentq; duceret prout questus,
Populiq; conscientias modis nîris
Multisq; uexarent & impedirent, ut
Tolerabilius inter ageretur Hebræos,
Quàm Christianos inter, absolutos à
Mose oneribusq; legis (id quod & uester

Prædicat Erasmus) axioma conscripsit,
 Episcoporum Ecclesiæq; non esse,
 De moribus leges iubere, uel membra
 Fidei statuere. Haud sentiens, nihil prorsus
 Ecclesiam sancire posse, præsertim
 In ijs, apertè quæ haud sacris liquent uulgo
 Scriptis, honestatemq; promouent, atq;
 Ad ordinem faciunt bonū, atq; nil CHRISTO
 Partæq; libertati ab illo cuncta contrā.
 De moribus, bonisq; nihil potest factis,
 Nec de fide cultuq; ritè diuino
 Ecclesia statuere, aut Episcopi: uerū hæc
 Luculenter antè sunt Prophetiis libris
 Tradita, & Apostolicis: nec est uel addendum,
 Vel detrahendum. Spiritu Dei namq;
 Scriptura tradita, ad institutionem, quæ
 Iusta doceat, sufficit, ut integer quiuis
 Queat esse homo illis institutus, adq; omne
 2 Tim. 3. Opus bonum apparatus, inquit ut Paulus.
 In his *θεοδιδασκῆσις* oportet esse omnes,
 Deiq; soli obtemperare mandato,
 Mortalium nec fluctuare doctrinis,
 Seu sint Papæ, seu Præsules, agrestesq;.
 Hoc axioma, uerius nihil quo, tu
 Conuelleres quidem libenter, & regni
 Papiſtici proceres & antesignani
 Omnes, tyrannidem uidelicet priscam

Ut restitueretis Papæ atq; mitratis:
 Contrarium sed nemo uestrum adhuc quiuuit
 Probare. Tuq; nimium ineptus es, dictum
 Salomonis adducens, nihil quod hanc ad rem
 Facit. Dei præcepta de fide ac cultu,
 Bonisq; operibus, explicare duntaxat,
 Acueriq; pater diligenter & mater
 Debet suis: Salomon quod ipse, cunctiq;
 Fecere uates ac Apostoli CHRISTI.
 Et audiendus hactenus pater gnatis,
 Materq;, quatenus Dei immanent uerbo,
 Iactiq; nil fundamini repugnant. An
 Patrem audiendum existimas, uel ijs matrem,
 Coelestis in quibus nec angelus debet
 Audiri? Episcopi uocantur à Paulo
 Ministri & æconomi Dei, eius ut nempe
 Mandata, doctrinam atq; sacra dispensent
 Probè ac fideliter: non heri, ut sua ipsorum
 Mandata proponant, fidem uè uel cultum
 Ecclesijs fingant, iugumq; concinnent:
 Id quod Papæ fecere, Episcopiq; hirci.
 Lutherus ergo uincula & iugum rupit
 Illo axioma: iurè quod Papistarum
 Proceres habet malè. Quippe sunt redarguti
 Tyrannidis uolentæ: & ex iugo illorum
 Ereptus est populus, & ad fidem ueram
 Reductus. Articulos enim aspice, ac leges,

Gal. 2.

Pulcherrimaq; præscripta de bonis factis,
 Quam consonent fidei, Deiq; præceptis:
 Intelliges tum, non licere, nec cuiquam
 Licuisse condere. Recitare possemus
 Papistice hic fidei capita, uenust amq;
 De moribus doctrinam, Apostolorumq;
 Conferre scriptis, nisi aliàs id actum esset.
 Summa est: Papatus uniuersa doctrina
 Agit hoc, salutem ne unico in Redemptore
 Queramus ac speremus. In locum ueræ
 Fidei, superstitionem & impios cultus
 Inuexit, ac laqueos tetendit affluctis
 Animabus. Et dogmatibus atq; præceptis
 De cœlibatu, de cibis, diebusq;
 Ieiunijs, precationibus, uotis,
 Confessione, satisq; factione, ac de
 Remissione, casibus reseruatis,
 Alijsq; multis conscientias torfit,
 Præscripta contra Apostolorum & ipsius
 Euangelij normam. Et fuit necesse illos
 Huc peruenire, quum semel recessissent
 Ab Apostolorum Spiritusq; doctrina,
 Sacrisq; scriptis, ipse quæ uocas normam
 Lapidemq; Lydium, regulamq; amussimq;
 Fidei operumq; bonorum, eisq; concedis
 Autoritatem ne utiquam reuellendam.
 Quumq; arrogassent hanc sibi potestatem

Monarchicam tyrannicamq; condendi
 Leges & articulos, libèret utcunq;
 Satis palàm fecère, uera quòd non sint
 Ecclesia, nihil quæ potest (ut affirmat
 Paulus) nec audet uera contra, ab antiquis
 Tradita Prophetis: quicquid & potestatis
 Habet, id ad ædificationem habet, non ad
 Destructionem. Vos libenter exlegem
 Dominationem, terminisq; finitam
 Omnino nullis, traderetis insulso
 Papatui, Synodisq; Episcoporum: sed
 Habere non possunt, quod antè nec Paulus
 Nec Petrus habuit, ipse nec dedit CHRISTVS.
 Nec si superbè uendicent sibi talem,
 Concedere id uel approbare debemus.
 Probationes, ueris quibus, uane
 Sunt, somniumq; merum ac ineptiæ magnæ,
 Responsione uel breui modò indignæ.
 De Maccabæorum libro secundo, & de
 Iacobi epistola suam Lutherus quòd
 Sententiam dixit, nihil sua fecit
 Professione alienum, & illius magnas
 Grauesq; causas habuit. Haud liber debet
 Dubij unius, incertiq; maximè autoris,
 A cæteris cunctis docere diuersum,
 Ac discrepare in rebus haud minutis, nec
 Gignere nouas atq; fidei repugnantes

2. Cor. 10.
 & 13.

248 De disidijs comp.

Ceremonias, ritusq; . Tum quòd utramq;
 Synaxeos speciem sacerrimè exegit,
 Sordibus & à Papisticis repurgauit,
 Quis Christianus improbauerit sanus?
 Qui nempe norit præferenda quantum sint
 Cœlestia humanis, magister & nobis
 A patre commendatus omnibus quantum
 Præstet magistris: nec licere, maioris
 Minor ut, heriq; seruius instituta ullus
 Corrumpat aut immutet. Ausus id nunquam est
 Paulus, sed ut ritum recepit à Christo,
 Sic tradidit Corinthijs, nihil demens,
 Nec se sapere melius putans Redemptore.

Cur laicis species sit altera adempta,
 Causas inanes neclitis, piget quas hic
 Recitare: quæq; conscientijs nunquam
 Faciunt satis, timentium Deum & Christum.
 At uos, putemus ne Papatui uerba
 Deesse, dicitis aliquid modò, & magnam
 Ecclesiæ prætenditis potestatem,
 Audaciam ut uestram tegatis insanam,
 Sacrilegiumq; pallietis. An tandem
 Non ueritati desinetis, & claræ
 Luci reluctari? Negare, quantumuis
 Vos nil pudeat, hoc non potestis, utramq;
 Mysteriorum partem sacri datam à Christo,
 Et institutam: uerum Apostolis tantum,

Sacrosq;

Sacroq; dicitis ordini sacerdotum.
 Corinthijs quid ergo Paulus utramq;
 Tradidit, ut accepisse dicit à CHRISTO?
 De laicis loquitur enim, haud sacerdotum
 Duntaxat ordine. Vnde perperã aut Paulus
 Tradendo fecit, aut Papisticum regnum
 Tollendo. Sed quid ego refuto tam clarè
 Peruersa, uestrasq; putidissimas nugas?
 Desinite tandem, Ecclesiam omnibus Christo
 In rebus obsequentem (ut est ei in psalmo
 Denunciatum: Filia audi, & inclina
 Aurem tuam, uideq;) laicis partem
 Mysteriorum ademisse dicere. Haud tanta
 Audacia est, conuellat ut sui sponsi
 Mandata, sanguinisq; poculum effusi
 Adimat: & antecedere, haud sequi intendat.
 Hoc facinus est tantum Papistici regni,
 Audacis, impij, & Deo repugnantis:
 Christiq; mandata atq; munus iniunctum
 Peccata delendi, Deumq; placandi,
 Spernentis, obscurantis, abnegantis. Nam
 Postquam tyrannidem monarchicam inuasit
 Aduersus interdicta, eoq; transcendit
 Semel pudoris limites, in omnem post
 Prorupit impudentiam, atq; omisit nil
 Corrumpere ac uastare. sicut ostensum est
 Aliàs. In hoc mysterium tamen uasto

Psal. 55.

Magis impetu ruit, suamq; monstrauit
 Audaciam. Quis namq; panis & uini
 Mutationem tradidit realem (aiunt)
 In sanguinem corpusq; CHRISTI, et inuenit
 Vnâ quoq; accidentia absq; subiecto?
 Quis tradidit adorationem earundem
 Specierum, & eleuationem? Et in uicis
 Quis iussit, urbibusq; publicè ut circum-
 Ferretur is panis? Quis inde credendum
 Tutos fore à rubigine agros, & à dira
 Calamitate, et incolas ab hostibus cunctos?
 Sacram quis actionem eam, esse confinxit
 Pro mortuis sacrificium, atq; pro uiuis?
 Quis fecit illam quæstui sacerdotum
 Seruire, & omnium periculorum esse
 Velut amuletum? Monstra tanta doctrinæ
 Catholica Apostolicaq; non adinuenit
 Ecclesia, sed audax & impium regnum
 Paparum: ut haud mirum sit, abstulisse ipsum
 Et alteram speciem. Lutherus ergo, quum
 Intelligeret hæc, cerneretq; funestum
 Sacram Papatum polluisse cœnam, atq;
 Lacerasse miserè: pristino nitori illam,
 Integritatiq; usuiq; conatus
 Restituere, ac abstergere illitas sordes,
 Simul alteram quoq; speciem piè exegit.
 CHRISTVM quoq; in cœna negauit offerri

Pro mortuis uiuisq; mortis illius
 Que ritè commemoratio est, et arcana
 Beneficiorum illius arra collata.
 Canonemq; Missamq; rationibus firmis
 Explosit, ac turpissimam esse monstrauit
 Abominationem: ut optimos quondam
 Missarum amatores, grauesq; fautores
 Sententiam in suam, quasi Hercules quidam
 Traxerit: ut est uis ueritatis immensa.

Tu risui te exponis, et nihil causæ
 Papiſticæ prodes, probando diuersum:
 Imò probare moliendo duntaxat.
 Nil quippe consumptis inaniter uerbis
 Probas. nec Irenæus, aut tibi antiquus
 Patrocinatur scriptor ullus. Et prauè
 Regem Salem sacrum obtulisse contendis,
 Quum protulisset hospitale uictori
 Munus Abrahamo. Hæc quia antè monstrata
 A plurimis sunt, ego supersedebo nunc
 Ostendere. Etiamne axioma, quod scripsit,
 Quòd sola iustificet fides, tibi sordet?
 At uerius nil, certiusq; turbatis
 Iucundius nil conscientijs. An non
 Iustus fide uiuit. Propheta quod dicit?
 An non fide mundantur omnium corda?
 Quin filij efficiuntur Dei fide sola.
 Aut dicito, de operibus ubi tale sit scriptum?

Hab. 2.
 Act. 15.
 Iohan. 1.

Longura

Longum fuerit ostendere aut referre hic, quid
Scriptura fidei tribuat, & quis effectus
Fidei unius sit, operibus sat exclusis.

Requirit opera quidē Deus bona, & legis

Exigit obedientiam à suis strictè:

(quid,

Esa. 64.

Quia autem opera uestra omnia, ut Propheta in-

Immunda sunt, & nemo præstat integram

Decalogo obedientiam: unde per legem

Sunt execrati omnes, placere nec possunt

Deo, Deiq; deprecantur & sancti

Iudicium: in alium erat necesse transferri

Iusticiam, ut extrà quæreremus, & non in

Nobis: in uno filio Dei nempe,

Qui mundi ab initio parentibus primis

Propositus est: omnesq; per fidem Patres,

Fiduciam in eum, fauorem adepti sunt,

Iusti q; reputati, absoluti & à culpis.

Lex que secuta, perq; tradita est Moscn,

Promissionem non remouit, aut uitam:

Scopumq; iusticiæ per unicum gnatum,

In opera nostra haud collocauit, aut uires:

Sed carnis ostendit uitia, Dei q; iram,

Inde ut cupidius curremus ad CHRISTVM.

Per legis ergo opera negat hominem Paulus

Posse fieri iustum, aq; noxia absolui:

Sed implicari magis ait, grauariq;

Quod uos Papistas, miror oppidò haud nosse,

Nec

Nec uelle discere, traditum satis clarè:
 Nostrarum opera manuum quid est adorare
 (Quod sæpe culpātū est) q̄ operibus ex nostris
 Sperare iusticiam? Superbia est magna,
 Simulq; cæcitas, uidere non uelle
 Vitiositatem carnis, atq; nostrarum
 Infirmitatem uirium. Satis legi
 Si facere possemus, Deiq; placare
 Iram, aq; culpis operibus probè absolui
 Nostris, quid esset mortuus Dei gnatus?
 Sic Paulus argumenta colligit, sola
 Duntaxat ut monstret hominem fide absolui,
 Non lege, uel meritis, operibus aut ullis.
 Profert & Abrahami fidem, patris nostri,
 Qua placuit ille, atq; reputatus est iustus.
 Hinc neminem certe operibus liquet solis
 Coram Deo absolui. Quid ergo? an adiuncta
 Fide? an Sacramentis? Soletis & uultis
 Fidei addere aliquid, perperam sed, & falso,
 Ut munus haud qui intelligant Redemptoris.
 Certissimum quippe est, fidem in Dei gnatum
 Solam, negantem nos facere Deo acceptis,
 Vitamq; reducere atq; soluere à noxa,
 Totius ignorare summa Scripturæ
 Dogmata, statumq; : totus ut Papatus nunc
 Insanit ac delirat, ob lucrum turpe.

Quod accipit promissionem, idem confert

Iustitia

Iusticiam, & absoluit: opus accipit nullum,
 Nullum & sacramentum: fides sed una: ergo
 Ea sola iustificat. Benignitas Patris
 Offeritur ultrò in filio: utrum eam queso
 Amplectitur fides, opus ne uel signum?
 Per charitatem proximis damus nostra,
 Atq; benefacimus, à Deo nihil uerò
 Accipimus. Et nulla esse charitas erga
 Deum potest, nisi credita antè sit nobis
 Benignitas illius: ut antè iam simus
 Iusti, quàm anemus. Charitasq; natura
 Fidem licet sequatur, ut patrem gnatus,
 Nec separari possit, atq; diuelli:
 Fides tamen prior est. ut ergo idem nunquam
 Operantur accipere ac dare, prius & uerè
 Ac posterius: ita charitati idem ascribi
 Nequit, quod est fidei. simulq; de nostra
 Salute surgeret hæsitatio iugis,
 Si non fide sola, sed operibus iunctim
 Effemus accepti Deo. Absoluta haud sunt
 Opera, renatorum quoq; ut Deo per se
 Possent placere. Ceterum Dei dona
 Perfecta sunt: & obedientia ac facta
 Gnati ipsius per se placent, & æternum
 Accepta sunt. Illis proinde, non nostris,
 Fidere licet certò. Dem sacramenta
 Diuina dona porrigunt & obfignant,

Quæ sola percipit fides, & absq; illis
 Prodest fides: sed sine fide illa non profunt,
 Sed potius obsunt. Vnde constat, haud signis
 Nos effici iustos, fide sed una, que
 Oblata dona recipit, ac Dei assentit
 Promissionibus libenter & firmè.
 Iusticia enim nostra est (ut ita loquar tandem)
 Passiua, non actiua. Dat Deus nobis
 Gnatum suum, uitamq; pariter æternam,
 Peccata condonat, renouat & absoluit:
 Si recipimus, permittimusq; eum nobis
 Benefacere, sumus iusti, & eius hæredes.

Hæc nõnne Apostoli docent, Prophetæq;
 Constantè ac clarè? Deinde tu dicis
 Ecclesiam totam axioma damnare?
 Quæ est illa? Christi ecclesia haud facit, uerùm
 Hallucinans Papistica tua, contemnens
 Et dona, gratiamq; Patris, & semet
 Seruare contendens, satisq; pro culpis
 Facere, perenniterq; de sua iustè
 Dubitans salute. Quid? quod ipse tu scribis
 Dementiam esse, putare sic satis CHRISTVM
 Fecisse pro culpis, quotidie ipsi quas
 Admittimus, præterea opus sit ut nobis
 Nulla satis pro ijs factiõne? Sic audes
 Apostolos, ecclesiasq; CHRISTI omnes
 Vocare dementes, quibus fuit, nuncq; est

Iusticia

Iusticia solida, satisq; factio plena,
 Mors sola CHRISTI? quosq; sanguis eiusdem
 I. Ioan. I. Liberat ab omni noxia, & sat emundat?
 Illis opus non est, fuitq; pro culpis
 Aliam ut requirerent redemptionem ullam,
 Satisq; factionem: opus sed est uobis,
 Turcuq; Iudæisq; & omnibus qui non
 Intelligunt creduntq; se fide sola
 In filium Dei, absolute & eternum
 Remissionem consequi omnium errorum
 Et noxarum. Age facite satis. At quando?
 In Tartarum quando ibitis, gehennamq;.

Quod passus est Christus, reliquit exemplum
 Vestigia eius ut sequamur: ut nempe
 Nos offeramus in manum Dei, omnesq;
 Afflictiones perferamus ob CHRISTVM,
 Non nostra propter crimina atq; delicta:
 Quod eius officium est sibi à Deo patre
 Commissum & iniunctum: nec angelis ullis,
 Nec competit mortalibus. Sed hæc tecum
 Quid frustra ago? ætatem egeris qui in Aesopo,
 Papiisticisq; opinionibus solum
 Sis uinctus, hæserisq; ad hanc senectutem.
 Facile haud ferunt esse, uetulam canem loro
 Assuescere. Lutherus (reuertar ut) uerè
 Iuxtaq; Scripturam axioma conscripsit,
 Sola fide nos effici coram Deo

Iustos. Iacobus commodè quit ac debet
 Intelligi. Sin minus, epistolam præstat
 Authoris incerti reicere, quàm Mosen,
 Paulumq; & alios in super libros sacros
 Mendacij arguere. Deinde quæ adducis,
 Nil axioma mouent, minusq; subuertunt.
 Dixi à renatis charitatem & integram
 Vitam requiri, non eò tamen, iusti
 Ut censeantur apud Deum, prius quod iam
 Sunt consecuti per fidem: sed apprensam
 Ut exerant fidem, probentq; se iustos,
 Studeantq; gratiam referre non uerbis
 Solum, sed & operibus bonis Redemptori:
 Quò cæteri quoq; excitentur ad laudes
 Dei canendas. Literæ has sacræ causas
 Operũ adserunt bonorum: ob has quoq; integrã
 Vitam exigunt tantopere. Sepe nam torpent,
 Cessantq; sancti quoq; moneri eos ergo est
 Necessè, & hortari, quo alacrius pergant.
 At Pontificis auctoritatem, & illius
 Decreta, Synodorumq; minuit & spreuit,
 Et literas modò prouocauit ad sacras,
 Certissimum quod esse prædicat signum
 Falsi prophætæ. Rem Lutherus hoc egit
 Iustam & necessariam, & ab omnibus semper
 Actam pijs. Tractus in arenam enim indoctus
 Primum à Papistis, & tuentibus nugas,

Res ipsa postulabat, atq; susceptum
 CHRISTINEGOCIŪ, ut Dei in domum inuectus
 Peruersa dogmata, impiasq; doctrinas
 Magis indies ostenderet, quibus multis
 Plebs fuerat irretita seculis, atq;
 Seducta. Quumq; propter hoc Papæ, turpis
 Cupidi lucri fremerent, tyrannidemq; ante
 Falso occupatam niterentur aduersus
 CHRISTVM tueri, authenticasq; Scripturas,
 Furerentq; simul & Episcopi ac Papistarum
 Synagoga tota, horribilibusq; censuris,
 Simulq; rem deuotionibus diris
 Agerent, locumq; non relinquerent uero,
 Synodorum & ipsum autoritate sedisq;
 Papiſticæ urgerent: coactus est tandem
 Plerisq; synodis, patribusq;, sediq;
 Papiſticæ malè creditum arrogatumq;
 Detrahere ius, autoritatem & immensam,
 Solisq; sacris rem tuerier scriptis:
 Diuina quibus autoritas inest, longè
 Ioh. 5. Cunctis hominibus præferenda: quæ Christus,
 Non Concilia, iussit, Patres uic scrutari:
 Esa. 8. Ad quæ Propheta iussit ire quærentes
 Certam Dei sententiam, ac iubar lucis.
 Non ergo, quòd sacra prouocauit ad scriptas
 Falsi prophetæ, sed sequentis authorem
 Deum, atq; certa præferentis incertis,

Signum dedit. Quid? an suam hisce doctrinam
 Non est satis tutatus, atq; conuicit,
 Fidem hauriendam unius ex Dei uerbo?
 Humana signa fugienda ceu pestem?
 Hallucinosos esse sepius patres?
 Concilia malè statuisse sepe, & errasse?
 Errare posse Papam, ac frequenter errasse?
 Illis salutem nemo possit ut tutò
 Committere? hæc ita comprobauit, euicit,
 Valuerit ut nemo hactenus Sophistarum
 Contrarium probare. Vos quidem multis
 Successiones, ordinemq; iactatis,
 Locaq; cathedrasq; sed inaniter prorsus,
 Contraq; ueritatem, & ipsa decreta
 Vestra. hic & aures prominent tibi longæ,
 Multis Papatum dum usq; tollis in coelum,
 Et consules fingis sacros, monarchasq;
 Ecclesiæ, quibus deesse Diuinus
 Non possit afflatus, licet scelerati sint,
 Quiq; nihil errent iudicando, sed semper
 Sententiam & iudicia proferant iusta.
 Scribisq; rectè iudicasse Caiapham
 Damnando CHRISTVM, filium Dei quòd se
 Dixisset. Asinus stultiora quis posset
 Adferre? Quis magis impia atq; blasphema
 CHRISTI hostis euomeret? præire Romanus
 Et imperare uult Episcopus, mundi

Di. 40. An-
 te omnia
 non loca
 Multi

Episcopis totius, idq; diuino
 Iure, suaq; decreta habere cœlestis
 Oraculi uim: fertq; ne utiquam sese
 Errare posse, ac militantis (ut dicunt)
 Ecclesiæ caput esse. Quæ Dei uerbo
 Quæ propalàm aduersentur, ac patrum scriptis,
 Synodisq; uerè pernegauit & iustè
 Lutherus. An tu nenijs tuis istis
 Stabilire posse te putas, homo insane?

Summum quidem tribunal inter Hebræos
 Sanxit Deus, quo controuersiarum esset
 Finis aliquis demum, liceret & nulli
 Sententiam repudiare latam illic,
 Vel prouocare ultra, quemadmodum in regnis
 Fit omnibus: ubi autem Deus sacerdotes
 Vel iudices summi illius tribunalis
 Errare ait non posse? polliceturne
 Iudicia eorum iusta semper & uera
 Futura? Siccine addis ad Dei uerbum?
 Summum fore tribunal ait, adq; id extremum
 Causas iubet referre, stareq; illius
 Sententia: non pollicetur autem illam
 Iustam fore, aut ueram, idq; semper. Et prauis
 Siquidem & iniquis illius tribunalis
 Sententijs standum est, & exequendum quod
 Iubent, bona si conscientia possit
 Fieri, atq; sit ciuile, nec Deo aduersum.

Nam sic Prophetæ obedientiam quondam
 Sanxere: post Apostoli quoq; & Paulus.
 Mosæici hic est uerus loci illius sensus.
 Translatio te antiqua (uideo) decepit,
 Biblia nec inspexisti Hebræa, nec Græca,
 Vbi nulla mentio ueritatis existit
 Iudicij. Eam tamen repetis & inculcas
 Ad nauseam usq; uideris & triumphator
 Tibi quispiam esse gloriosus & magnus.
 Quid nūc probes, quū assumpseris palam falsum?
 Hac diruta basi, ruisse non cernis
 Superimposita? Solius est Dei, nunquam
 Admittere errorem, atq; rebus in nullis
 Hallucinari, decipiq;: sed uerum
 Pronunciare semper atq; constanter.
 Non regibus, neq; pontificibus hoc ullis
 Datum est, supremo nec alicui tribunali:
 Promisit ut nulli Deus daturum se.
 Affectibus homines aguntur agnatis,
 Et plurimarum inscitia laborant nunc
 Rerum, simulq; infirmitate prægrandi
 Carnis. bene ut diuinus occinat psaltes:
 Omnis homo mendax. Id docent & exempla
 Veterum recentiumq; iudicum, regum,
 Papisticiq; gregis. Opus quid illa autem
 Recitare, quum sint nota, passim & occurrant?
 At spiritum promisit ipse Seruator

262 De dissidijs comp.

Apostolis. Et Episcopi atq; pastores
 Habuere primitias, habentiq; adhuc, inquis,
 Quum loca sequatur ille, non uirum mores,
 Errare iudicando neutiquam ut possint.
 Grammatice, cur te decipi finis sponte
 Stolidis ab impostoribus, sophistisq;?
 Cur ipse non scrutare litteras sacras?
 Hec nata enim nunquam tuo ex cerebro sunt,
 Addis sed ollis ueteribus nouas ansas.

Nō spiritum promisit aut dedit **CHRISTVS**
 Apostolis, Ecclesiæ uē in hoc mundo,
 Infirmitas ut tolleretur omnino
 Carnis, & ab omni errore liberarentur,
 Lapsuq; renouat quidem, animat, expurgat,
 Dat & subinde is testimonium **CHRISTO**,
 Credentium in cordibus: at interim cunctos
 Sinit homines esse. Vsq; quaq; perfectos
 Non reddit, ut remissione noxarum,
 Si semet & sua scilicet bene aduertunt,
 Opus habeant, precentur adq; præscriptum
 Remitte nobis nostra debita. In Petro
 Post spiritum acceptum repertus est lapsus
 Non modicus. Acris Barnabā inter & Paulum
 Contentio exarsit: sacerq; quos flatus
 Coniunxerat, ea separauit. Et Græci
 Murmur cient, quòd negligentur ipsorum
 Viduæ. Quid alia plurima adferam exempla,
 Perfectionem

Perfectionem à spiritu hic dari nullam
 Quibus probem, nec episcopis, nec in Christum
 Credentibus, quantumlibet Deo acceptis?
 Mendaciter tu das locis, cathedrisq;
 Hominumq; conditionibus, quòd haud errent,
 In religione maxime, ac fidem circa,
 Iudicia quodq; iusta iudicent semper,
 Sanctissimis quæ sunt negata personis.
 Nec enim Deus promisit hæc, nec humana
 Natura capere potest, palamq; diuersum
 Exempla tradunt. Non locis cathedrisq;
 Promissus est flatus, sed hominibus CHRISTVM
 Amantibus. Nam mundus haud potest illum
 Recipere; nec habitat ille subdito noxis
 In corpore, ut Scriptura prædicat sacra.
 Et tu scelestis ob locos cathedrasq;
 Das spiritum sanctum, haud sinat qui eos labi,
 Et iudicare perperam atq; peruersè
 De rebus ullis? ilia tibi rumpantur
 Licet, tuiq; similibus, tamen nunquam hoc
 Prohibit. Nam quod semel prophetauit
 Gnati Dei hostis, impiusq; Caiaphas,
 Id singulare est, nec potest in exemplum
 Aut consequentiam trahi, quod aut ille
 Alius u: pontifex mera elocutus sit,
 Aut eloquatur uaticinia diuina.
 Balaam quoq; prophetauit impius, sed non

Num. 24

r 4

Quòd

264 De dissidijs comp.

Quòd pontifex esset, locumúe supremum in
Ecclesia teneret. A' Deo abiectus

1. Sam. 19. Saul prophetauit, gregem ut Prophetarum
Vidisset, haud ideo quòd esset in summo
Regni loco. Et per impios enim ac prauos
Vtcunq; libet agit Deus sua: haud ulli
Obstrictus ordini, loco, atq; personæ:
Præter suos, quís spiritum bonum confert,
Quemadmodum & promisit ipse Seruator.

Num. 22. Asina prophetæ fertur ex Dei dono
Semel locuta, gratia Prophetæ: num
Bona consequentia esset, ut Prophetarum
Asinæ omnium loquerentur ex Dei dono?
Refert aliquid, asinū equitet propheta, an rex,
An quispiam mendicus. A' propheta nam
Aut rege phaleris ac ephippijs plus, quàm
A' paupere, asinus ille posset ornari,
Meliusq; pasci. Ac regis atq; mendici
Asinus manet asinus, loquetur & nunquam
Humana uerba, licet locuta sit quondam
Balaami asina. Sic si impius scelestusq;
Sedem occupet Petri, locumq; sanctorum,
Potest quidem ornari pedo deaurato,
Mitraq; bicipiti, atq; lautius pasci:
Sed ob cathedram ex impio pius nunquam
Euadet, oracula loquetur & nunquam
Mera, neq; semper iudicabit integrè:

Oraculum

Oraculum pronunciaſſe Caiphæ
 Licet feratur, pontifex quòd anni eſſet
 Illius. An non impij ſceleſtiq;
 Papæ, hiſce quadraginta meſſibus, turpes
 Blaſphemias, ſceleſta dogmata & bullas
 Diabolicas, conſiliaq; impia immani
 Ex ſcrinio euomere peſtoris? Num quem
 Latet, odio quanto flagrent Redemptoris,
 Piæq; doctrinæ? Hoſce tu ne contendes
 Errare non poſſe, atq; perpetim uera
 Iudicia iudicare? Cæteri quondam
 Omnes ſerè Papæ ſceleſta quæ ac praua
 Impiaq; ſtatuerint, quid attinet dici?
 Ciamant id hiſtorie, indicant & ipſorum
 Decreta, Decretaliumq; farrago.
 Vera atq; recta illos uidere non poſſe,
 Aut nolle, certius eſt, magisq; perſpectum,
 Errare quàm non poſſe. Conſules ergo
 Aufer tuos, qui conſulatum honoremq;
 Ex ſe occupant, & iuſſa principis ſpernunt
 CHRISTI, abſtrahuntq; ab obedientia ciues,
 Tyrannidemq; immaniter grauem exercent:
 Quales in orbe ſuſtineret haud ullus
 Princeps, nec ipſe ſuſtinebit hoſ Chriſtus
 Papas tyrannos, impioſq; ductores,
 Sed diſſecabit in ſuo breui aduentu.
 Nec in religione eſt opus monarcha, extra

CHRISTVM, nec institutus ullus à CHRISTO
 Negare uerbo est satis, inanibus tantum (est.)
 Asserta uerbis, nec probata Scripturis,
 Nam quas citasti, uel puer refutaret.
 Tibi quot annos uis dari, probes donec
 Petrum monarcham principemq; supremum
 Fuisse Apostolorum, Episcoposq; uni
 Subesse debere? Esse num satis censes,
 Versus quòd allegaris ex Homero, quis
 Monarchia atq; principatus unius
 Laudatur ab Vlysse? Acta scripta per Lucam
 Nil tale monstrant, quod sibi Petrus quicquam
 Super alios assumpserit potestatis.
 At si dedisset CHRISTVS, haud omisisset,
 A' cæterisq; collocatus in summam
 Esset cathedram. De Petro atq; Ioanne,
 Simul & Iacobo, ait in epistola Paulus
 Quam scripsit ad Galatas suos: Videbantur
 Illi columnæ esse. Hosce tres simul iungit,
 Existimationis ac haberi inquit
 Eiusdem; & inter hos locum attamen primum
 Tribuit Iacobo, non Petro: sat ostendens
 Ecclesiam sic iudicasse, non se ipsum.
 Hierosolymis etiam Iacobus in cætu
 Sententiam pronunciauit, haud Petrus.
 CHRISTVM ergo certū est nō dedisse primatū
 Petro, nec ipsam Ecclesiā: sibiq; illum

Non arrogasse Petrum superbia mentis,
 Audierat antè, displiceret ut CHRISTO
 Contentio de principatu: & ut longè
 Abesse uellet regia à potestate,
 Apostolosq; ipsos, episcoposq; omnes.
 Maioribus donis Petrum atq; Ioannem,
 Suumq; fratrem, & dignitate maiore
 Dotarat Imperator unicus CHRISTVS:
 Ecclesie autem nec caput, columnæ nec
 Præ cæteris sacre tres simul iuncti,
 Nec inter hos Petrus eminebat ut princeps.
 Ut demus autem, quod nequit probari unquam,
 Petro potestatem datam, supremumq;
 Ecclesie imperium: quid hoc ad illos, qui
 Romæ tenent Episcopam, Petrus quam non
 Tenuit, nec (ut rationibus potest firmis
 Ostendier) Romam petiuit aut uenit?

Breuiter, Papæ monarchia est opus Phocæ,
 Et carnis inuentum, uel inferi regis,
 Et Antichristi robur ac cathedra. Ut non
 Abs re Lutherus eam negarit à CHRISTO
 Manasse, & eius improbauerit leges,
 Et pestilentes impiasq; doctrinas
 Patefecerit, damnarit, abrogaritq;.
 Sunt & alia, quibus impetis grauasq; illum,
 Quòd nempe Sacramenta sustulit septem,
 Triasq; duoue retinuit modò, à Christo

Videlicet

268 De dissidijs comp.

Videlicet certò instituta: qui solus
 Et nouit, atq; hanc obtinet potestatem,
 Ut gratiæ instituat sigilla diuinæ.
 Deinde principes quòd & magistratus
 Induxit, ut fidei capefferent curam,
 Animabus & tot perditis opem ferrent,
 Sinceriore ac solidiore doctrina
 Promota, ab aduersarijsq; defensa,
 Episcopis cessantibus, Papamq; ipsi
 Nimis impiè anteferentibus Redemptori,
 Piosq; toto persequentibus nisu.
 Quid multa ad hæc respondeam, quã abundè sit
 Iam sæpius responsum, & hæc piè facta,
 Et ordine? Hoc sanè liquet, Lutherum hiscè
 Sæuum haud fuisse lupum, nec esse dicendum:
 Quod tu calumniator improbè intendis
 Probare: & impudenter insuper scribis,
 Hoc de Luthero credere atq; sentire
 Quàm maximum ad concordiaẽ esse momentũ,
 Tollendaq; ad dissidia. An innocentem tu
 Dannabis, & diuinitus uirum electum
 Ad indicanda scelera & impios ritus,
 Fiduciamq; perditam Papiſtarum,
 Ut interim ipsi pro libidine inuertant
 Cuncta, populiq; obedientia ignari
 Ad quæstum abutantur, latrocinenturq;?
 Sic res quietas fore, satisq; compostas

Rebantur Ethnici, impijꝫ; Iudæi,
 Si nemo bene loqueretur atq; sentiret
 De filio Dei, quòd impios cultus
 Moresq; prauos arguisset, & lucem
 Mundo intulisset ad fugam tenebrarum.

Non nos latet Grām̄aticæ, quid uelis: nempe
 Patrocinari hircis, malè haud modò impura
 Olentibus uita, magis sed infandis
 Opinionibus, impijsq; doctrinis,
 Vt nomen aliquod præmijꝫ; ueneris:
 Non dissidia quò nam queant modo tandem
 Componi, ut hirci aliquãdo sanguinem nostrum
 Sitire, persequiꝫ; uera cessarent.
 Cur non magis ouium quàm olentium hircorum
 Causam agis, & unici boniꝫ; pastoris
 CHRISTI? Lutherum non ad inferos certè
 Iaceres, nec igni tradere, uorandum, si
 Pereuntium te ouium moueret indignus
 Interitus, aut CHRISTI ulla tangeret cura.
 Nunc foetidus ades foetidis, & illorum
 In gratiam damnas Lutherum, & inuisum
 Reddere laboras. Pœnitet nec huius te
 Temerarij iudicij, & improbæ mentis:
 Sed pergis impudentiam tuam & crassam
 Inscitiam tueri, & indicare ultra,
 Nil credidisse dictitans Lutherum cum
 Ecclesia catholica: Apostolorum & mox

Percurris

Percurris exponisq; symbolum affabrè,
 Planeq; diuinè, supraq; communem
 Mortalium captum. Videlicet nullus
 Hactenus Apostolici affecutus est sensum
 Symboli adeò profundè, ut arbitrer raptum
 In tertium te cœlum, ibiq; inaudita
 Mystera hæc didicisse. Sed simul miror,
 Quomodo licuerit, uel potueris effari?
 Licuisse certè illud sibi, negat Paulus.
 At tu benignus es, simulq; confidens,
 Inscitiamq; tuamscientiamq; orbi
 Communicas libenter, ut nihil serues
 Mysteriorum te penes. Sed imponis
 Simplicibus interim tamen, Papatum quòd
 Ecclesiam subinde nominas falsò
 Catholicam. Apud doctos quidè est periculi nil,
 Ut sentiant idem esse: quum satis constet
 Vel ex profanis legibus, fides quæ nam
 Catholica nominanda sit. Nec obscurum est,
 Inuexerit quæ post Papiisticum regnum
 Insana dogmata dæmonumq; doctrinas:
 Ecclesie quas nesciere scriptores
 Catholici & antiqui, nec ex Dei uerbo
 Haustas liquet. Proinde Catholici aut illi
 Nunquam fuere, uel Papiisticus cœtus
 Catholicus haud est nominandus. At si ille
 Catholicus est, (ut Athanasius scribit)

Qui trinitatem in unitate, rursumq;
 In trinitate credit unitatem: cur
 Scribis, Lutherum credidisse nil prorsus
 Ecclesia cum catholica? Quis audiuit
 illum negasse symbola ulla primæ
 Fidei, uniuersaliaq; quattuor patrum
 Concilia? Quis fidelius fidem in Christum,
 Et symbola exposuit, uel editis libris,
 Vel uoce uiua, somno ut è diurno
 Expergefecerit Papisticos glires?
 Et tu calumniator improbe ac uane,
 Scribere haud uereris, credidisse nil illum
 Ecclesia cum catholica? Palàm sic'ne
 Te nil pudet mentiri? At hæc putas forsitan
 Catholica solum, in symbolo ipse quæ dudum
 Serpente tanquam Lynceôue uidisti
 Oculatior: quòd in Deum patrem & gnatum
 Credere, sit, ablatos Dei ministros hinc
 Credere deificatos & inuocandos? Quòd
 In Spiritum credere sacrum, sit, excelsam hanc
 Credere potestatem obtinere pastores
 Ecclesiæ, articulos fidei uti, uel leges
 Condant? Lutherus hæc (fætémur) haud uidit,
 Nec credidit per symbolum sacrum tradi:
 Ideóne cum catholica nihil prorsus
 Ecclesia credidit? At hæc nec antiqui
 Qui symbolum exposuere crediderunt, nec

Recentiores de choro Papistarum

In symbolo uidere conineri: nec

Quisquã ausus est tam prauè, ineptè & absurdè

Interpretari in filium fidem, ac patrem,

Et spiritum sanctum. Quid audeas non tu

In fabulis Aesopi & in profano ullo

Scriptore, qui contaminare perfricta

Peruertereq; fronte ausus es fidem nostram?

Ergone Diuorum inuocatio sanctæ

Contraria fidei, sacrisq; scripturis,

Legesq; & articulos subinde condendi

Ius & potestas, continetur in sacro

Apostolorum symbolo? quis Aesopus

Hoc te docuit, ô perditum atq; delirum

Caput? Vnde tantũ ingenij acumen es nactus?

Sic explicas 'ne symbolum tuo in ludo?

O' Embricensem perditam iuuentutem,

Hoc litteratore impio atq; uesano.

Illi si, agere quos gratias tibi magnas

Fatere pro institutione, sic abs te

Didicere symbolum: profecto perpulchrè

Non Christianam, sed Papiisticam hauserunt

Fidem, gehennam adire qua queunt rectà.

Contra Lutherus Christianam & expositam

Ab Apostolis fidem orthodoxè & integrè

Recepit, est amplexus, ac pia mente

Credidit & ipse, tradiditq; credendam

Alijs, salutem ut adipiscerentur eternam.
 Contraria autem respuit Papistarum
 Dogmata, quibus totū repleuerant mundum.

Etiam ne eum non credidisse peccata
 Scribis remitti? Sic ne pergis os durum
 Aperta mentiri? Papisticas iure
 Contempsit indulgentias, probauitq;
 Nihil esse. Quin stationibusq; Romanis,
 Meritisq; nostris, operibusq; longinqua &
 Ad loca peregrinationibus, nulla
 Peccata deleri, aut remitti: in una sed
 In filium Dei fide, piē ac rectē
 Remissionem scripsit esse noxarum.
 Non scripsit esse, crediditq; nullam: sed
 Certam est secutus, & inueniri ubi possit
 Ostendit, omnes ut Papisticas nugas
 Deliriaq; relinquerent & odissent.
 Si litteras te intelligere nego sacras,
 Non pariter etiam intelligere nego Aesopum.
 Ita malē colligis: Lutherus in nostris
 Operibus indulgentijsq; confictis
 Negauit esse sitam remissionem: ergo
 Non credidit prorsus remittier noxas.
 Sic credidit, ut Apostoli reliquerunt
 In symbolo, ut Prophetici docent libri:
 Non perfidē (calumniator ut scribis)
 Confinxit ipse, satius ut sit haud ullam

Omnino credere, traditam quàm ab illo. *Quin*
 Nulla alia poterit inueniri, haberiq;
 Quàm ea quã docuit. Huic (Petrus ait) Prophetæ
 Dant testimonium, remissionem quòd (oës
 Noxæ sit accepturus uno in illius
 Nomine, in eum quicumq; credit. Audis hoc?
 An perfidam putas Apostoli uocem,
 Os sycophanticum, nimisq; blasphemum?
 Peccatum originale adhæret intinctis,
 Dum mole corporis premuntur, ut semper
 Caro repugnet flatui, bonum nec quod
 Volunt patrent: non imputatur autem illis,
 Sed propter apprensam remittitur Christum,
 Nec in hoc Lutherus, quod sacris sit aduersum
 Scriptis docuit. At quo reliquit in libro
 Scriptum, in renatis illud atq; tinctis hanc
 Retinere uim, cœli ut animas ab ingressu
 Remoretur, etiamsi actuale nullum adsit
 Peccatū? Age ostende. Haud recordor unquam me
 Legisse, tuq; mihi uidere finxisse.
 Quid cæteras calumnias & infanda
 Mendacia tua, interpretationemq;
 Insulsam & impiam, simulq; blasphemam
 Apostolorum symboli, Lutherum qua
 Nil credidisse probas, refutem & ostendam?
 Opus Iliade prolixius mihi edendum
 Foret, terendum pessimè ac bonum tempus.

Huius iam opellæ pœnitet profectò me:
 Meliora erant quæ agerem, Papislico nec me
 Stercore libenter polluo refutando:
 Mirorq; te, ac quicumq; te subornarunt,
 Post scripta multa & pacta tot, tot & mundo
 Flagitia uestra, maximos & errores,
 Post naniâs hallucinationesq;
 Meridiana luce clarius notas,
 Nihil pudere, nec abstinere scribendi
 Contraq; recta cupiditate pugnandi,
 Rabiq; nos identidem laceffendi.
 Quid efficitis enim aliud, indies peius
 Quàm stercus ut uestrum omnium impleat narese
 Et execrentur uos & ipsi amatores
 Vestri? Sed impudentis hæc meretricis
 Frons est. Sc. lesta perpetratis, & Christum
 Contemnitis, seducitisq; constanter
 Populum, iuuatq; uos ita omnibus notos
 Esse, inq; notis sordibus uolutari:
 In easdem & alios quosq; uultis attractos:
 Perelegantem & tu tibi recepisti
 Prouinciam, calumniando doctrinam,
 Quam suspicere laudareq; haud satis posses,
 In te foret si mica spiritus CHRISTI.
 An quale delictum tuum sit ignoras,
 Scienter oppugnare uera, falsumq;
 Afferere, defendereq; ceterum hæc frustra

Tibi dico, mancipio probo Papistarum,
 Adeoq; Satanae: mortuum Lutherum qui
 Refodis, flagellas, lancinas, cremas tandem
 Monitusq; ne temerè ita iudicares de
 Mortuo, Apologiam foetidam atq; blasphemam
 Vomuisti. Et esse quid potest spei de te,
 Damnare uera ut desinas, & odisse?

Sed ad librum redeo. Lupum, prophetamq;
 Falsum, calumniator esse dixisti
 Lutherum: & hoc lemmatibus astruis falsis,
 Ut indicauimus: potes ne perferre,
 Verum lupum monstremus ut uicissim, qui
 Miseras oues Ecclesiamq; uastauit?

Christū esse pastorem bonū, atq; summū illum,
 Scripsere de quo sæpius sacri uates,
 Non pernegas opinor. illius grex est
 Ecclesiaq; peculiaris, ut solus
 Eam redemit mortis à potestate,
 Soluitq; delictis, patriq; coelesti
 Solidè reconciliauit. Ille ubi in cœlum
 Ascendit, emisitq; Spiritum sanctum,
 Apostolos misit, deditq; pastores
 Industrios, totoq; in orbe doctores,
 Vti sibi colligerent oues, & ad uocem
 Deducerent suam, ac uicariam in terris
 Operam locarent sibi, suoq; oues uerbo
 Iusisq; pascere. Fuere laudandi,

Eph. 4.
 Matth. 28.
 Mar. 16.

Iohi. 10. 21.

Qui

Qui sic oues pauere. Ceterum humanis
 Pauere qui nugis, ouesq; traxerunt
 A CHRISTO, adeoq; in sempiterna merferunt
 Exitia, nonne sunt lupi uocandi? Nunc
 Videamus, an Papa, an Lutherus hoc ipsum
 Patrauerit. Christus iubet, suam auscultent
 Ut uocem oues: contrarium Papa edicit,
 Ad seq; trahit oues, abactor aut latro,
 Suamq; uocem audire precipit, sicq;
 Nolint uelint redigit suam in potestatem.
 Vbi hoc Lutherus fecit? Ipse se primum
 Recepit ad Christum, & sequi recusauit
 Vocem peregrinam: dein libris scriptis,
 Vniuq; uoce hortatus est oues, mallet
 Pastoris auscultare uerba coelestis,
 Quam somnia hominum, friuolasq; doctrinas.
 Pertraxit ad se neminem, nec illexit:
 Pascere studuit, haud imperare. Pastoris
 Papa uoce contempta, tyrannidem haud solum
 In clericos, episcoposq; fratresq;
 Arripuit, opprimitq; ceu lupus cunctos:
 Sed & monarchas, principesq; regesq;
 Conculcat, oppugnat, molestat, extinguit,
 Vrbes premit, populosq; uexat & regna,
 Et Christiano gaudet sanguine effuso.
 Nonne haec rapacis sunt lupi? Quod adferre
 Facinus Lutheri simile potes? Age adferro,

Dicit.

Cernamus ut lupum esse. Pastor æternus
 Ad se uocat oues, credere ac sibi mandat,
 Æternam ut habeant uitam. Oues Papa auertit
 A' Christo, & in se credere iubet, inq; hircos,
 Suosq; sacrificos: sibiq; adherenti,
 Vitam scelestè pollicetur æternam.
 Quid, quòd ea quæ speranda sunt ab illo uno,
 Trastulit in indulgentias suas nequam,
 In merita Diuorum atq; nostra, Missasq;
 Ieiunia, preces, ordines, amictusq;
 Aquamq; lustralem, salemq; sacratum,
 Ceremonias, cantus, cruces, sacramenta,
 In funebresq; nenas, sonantisq;
 Pulsam eris, & sexcenta alia? Quibus primùm
 Honore spoliat unicum Redemptorem,
 Deinde oues seducit, atq; earum res
 Prædatur atq; deuorat, animas tandem
 Contradit Orco. Nónne sunt lupi hæc facta?
 Contrarium fecit Lutherus. Auersas
 A' Christo oues opera Paparū, ad illum ipsum
 Reducere studuit, fidemq; monstrauit
 Veram, salutiferamq; de Prophetarum ac
 Apostolorum fontibus, tenebrasq;
 Papisticas remouit atq; detexit:
 CHRISTI meritaq; & passionis effectum
 Ostendit, omnemq; esse in uno co uitam.
 Quo nomen illustrauit illius rectè,

Ouibusq;

Quibusq; consuluit, inani er ne res
Profunderent, animasq; perderent unã.

Non gloriam ullus commodumq; pastoris
Querere solet lupus, ouium ue uitam. Non
Lutherus igitur est lupus: sed horrenda
Sedes Paparum, uiribus qui id accurant
Summis, ut obscuretur atq; tollatur
Fiducia in CHRISTVM, suoq; priuetur
Nomine & honore is merito, ouesq; mactetur.

Vel hoc modo considera. Videns Christum
Baptista dixit: Agnus ecce, qui mundi
Peccata tollit. At Papa suas nobis
Bullas, aliaq; multa ludicra ostendunt,
Clamantq; pharmacũ ecce pro omnib. noxis,
Venite & enate gratiam, polum, uitam.
Si Papa lupus non est, sacrum esse Ioannem
Oportet. haud de maximis enim rebus
Dicunt idem. Alterutrum necesse mentiri.
Credo profecto. (ut impudens tuum os noui)
Citius fatereris lupum esse Ioannem, ac
Errare mentiriq;, quã Papam. Verum
Autoritas si te ulla fortẽ Ioannis
Mouet, uiroq; parcis omnibus sacro:
Cur tu Lutherum eadem subinde dicentem
Quæ dixit ille, nominas lupum? Velles
(Scio) de Papa dixisset, Ecce qui tollit
Peccata mundi; tum foret tibi summus

280 De dissidijs comp.

Catholicus. At quia de unico Redemptore
 Dictum esse legit, ouibus illum & ostendit:
 Aliudq; nomen non datum esse sub sole
 Hominibus, in quo consequantur æternam
 Vitam, docuit, ut etiam Apostoli quondam:
 Lupus tibi est, ô impium atq; blasphemum
 Caput. Lupus uerè est Papa, Antichristusq;
 Qui Christi honores tollit, inq; se transfert.
 Quin & docentes esse certam in uno illo
 Vitam ac salutem, odit, trucidat, exurit:
 In eadem & hirci gnauiter tui incumbunt.

De poculo bibere iubebat in cœna
 Magister omnes, & Corinthijs Paulus
 Sic tradidit. Papa sapientior multo,
 Laicis ademit poculum, & modis multis
 Contaminauit, inquinauit, euertit
 Sacrum institutum: nundinationesq;
 Spectaculumq; ludicrum & lucrum summum
 Ex illo adinuenit. Fauentis hoc Christo est,
 Salutem & ouium promouentis è cœna?
 An non magis lupi improbi, rapacisq;?
 Contrà Lutherus instituta Pastoris
 Reueritus, & commoda ouium atq; doctrinam
 Spectans saluti feram, suumq; nil querens,
 Sacrilegè ademptũ poculum sacra in cœnam
 Retulit, eamq; à sordibus repurgauit,
 Quantum potuit. Hæc facta non lupi possunt

Dici,

Dici, ministri sed fidelis ac ueri.

Non persequi libet omnia, è quibus clarè
 Monstrarier possit, Papam suis cum hircis
 Lupum esse truculentissimum, Antichristumq̃;
 Quod tu scelestè criminator & uane
 Nunquam probabis de Luthero. Eum sed tu
 Dannaſſe non contentus es, sed arrodis
 Et Brentium. Is quoq; lupus est tibi, & mendax.
 Is diaboli utitur arte, decipitq; astu
 Rudium animos, dolisq; principum irrepit
 Mentibus: is est miser, à lupoq; seductus:
 Is scetida uersatur in bara porcus.
 Quis sycophanta plura diceret mendax?
 Quæ uerè in hircos & papas queunt dici,
 Perspicuè & hærent in Papisitica turba,
 De Brentio dixisse, cuius est frontis?
 Quid Brentius bis quindecim amplius messes
 Ecclesijs Christi docendo, librosq;
 Scribendo pr osuerit: luposq; uastantes
 Christi gregem quàm diligenter ac uerè
 Ostenderit, represseritq;: quàm multis
 Laboribus quæſierit unius Christi
 Gloriam & honorem: simul oues & errantes,
 Et à scelestis perditas lupis rectà
 Reducere studuerit ad illius caulas:
 Quàm sobriè deniq; picq; iusteq;
 Hucusq; uixerit, quid indicem, multis

Notissimum quum sit, Papistarum & nullus
 Talibus eum elogijs notarit, ex corde
 Tu qualia euomisti amarulento? Ut nec
 Lutherus est lupus, quemadmodum ostendit
 Ita neq; Brentius, eadem docens quæ ille,
 Tendensq; eodem, gloria ut Redemptoris
 Floreat & amplificetur, utq; oues CHRISTI
 Tuis ab hircis liberentur, & rasis
 Lupis, domos uiduarum opesq; totius
 Mundi uorantibus precum atq; ieiuni
 Prætextu, & olidis impijsq; doctrinis.

Quid est tibi mentitus edito in libro?

Imò ipse negligens fuisti & ignarus:
 Ac præ tuo Aesopo, in manu tibi forsitan
 Qui solus est, Ecclesiastica haud lecta est
 Abs te historia Socratis. Adhuc reor multa
 Te neutiquam legisse: si quis ergo illa
 Recitet, an actutum dolosus & mendax
 Abs te audiet? Sed arrogantia ingenti
 Extare nulla scripta credidisti, quæ haud
 Euolueris, perlegeris, uorarisq;
 Meliusq; teneas cuncta quàm tuum nomen.
 Quod inde constat, litterator, ausis quòd
 Tumido ore sacris iudicare de rebus,
 Et esse patronus Papistici regni,
 Post tot sophistas atq; buccinatores.

An de Luthero, an Brentio dein scribis:

Iamne est ferendum, ut unus aliquis ignotus
 Hactenus homo, & cætera? Uter est homo igno-
 Uter bona re comprobatus haud ulla? (tus?
 Magnis recens enormibusq; delictis
 Uter rogo innotescit? horum uter demum
 Audacia flagrat, libidinisq; æstro
 Est percitus conuiciandi? Age ostende
 Manifestius. Quid dicta sic tua inuoluis?
 Si de Luthero scribis, antea illius
 Sic uita defensa est, simulq; doctrina,
 Te propalam ignoret uti nemo mentiri.
 Latuisset ille usq; & fuisset ignotus,
 Si maxima impudentia Papistarum
 Siuisset indulgentijs (ut appellant)
 In prædicandis, frigidisq; scribendis
 Libris. Coactus est resistere insanæ
 Papæ cupidini, impiæq; doctrinæ,
 Clarissimam pariterq; progredi in lucem. Ad
 Quis te coegit scribere? ac tui ludi
 Exire latebras? Tibi licebat æternum
 Latere, & ignoto esse. Nam quis extraxit?
 Quis prouocauit? quæ necessitas urfit?
 Quis tibi molestus unico fuit uerbo?
 Theologiæ neq; tu operam dedisti unquam,
 Succurreres tetro ut Papistico regno.
 Theologus at fuit Lutherus, (ut constat,
 Fatentur & inimici) adesse quapropter

Oportuit

Oportuit eum gloriæ Redemptoris,
 Et impias exterminare doctrinas.
 Si Priscianum quispiam atq; Donatum
 Lacerasset, atq; fabulas tui Aesopi,
 Tum debuisses progredi, atq; Io magna
 Clamare uoce. Nunc tuum (ut ferunt) extra
 Saltas chorum, antè ignotus, æquè ut ignarus.
 Et tu Lutherum carpis, antè ut ignotum?
 Clarum profectò nomen inter is doctos
 Habuit & antè, quàm Papæ ad refellendam
 Accessit eruscationem, & aduersus
 Christū instituta dogmata improbanda. Id quod
 De audacia obijcis, & iniquum & absurdum est.
 Cur causa enim in bona haud fuisset ille audax,
 In pessima uos quum adeò sitis audaces?
 Flagitia uestra patent, patent & errores,
 Vestra quoq; cæcitas & impium pectus
 Cantatur à pueris, fabrisq; uicatim:
 Mulierculæ norunt, & opificum turba,
 Papa duce à uera fide quàm aberrarint.
 Audacia uos attamen tyrannorum
 Comprimitis ora prædicantium & rectam
 Monstrantium uiam ad salutis æternæ
 Portum, sceleraq; palliatis effrontes
 Vestra, manifestos & tuemini errores,
 Non ueritate, sed potentia freti.
 Cur non sit audax ueritatis assertor,

Et Apostolorum fultus ac Prophetarum
 Scriptis? Lupos aduersum oportet audaces
 Emittere audacem canem. Quòd inuectus
 In episcopos est, scetidos tuos hircos,
 Papasq; fortasse acrius quàm oportebat,
 Neceſſitate, non libidine adductus
 Conuiciandi fecit, ut supra dictum.

Decreta Synodorum sacris repugnant ſi
 Scriptis, & impediunt fidem, uel extinguunt,
 Pirta ue libertatis auferunt iura,
 Omnino conuellenda ſunt. Et hæc ſola
 Conuulſit ille, non fidem aut honeſtatem,
 Aut ordinem ſi promouent quã laudandum.

Cenſorem & orbis totius ſe eo iure
 Conſtituit, omnis quò inſtitutus eſt CHRISTI
 Sectator, inter ueram uti fidem & falſam
 Diſcernat, & duce ſpiritu atq; ſcripturis,
 Probet hoc, reprobet illud. Quẽadmodũ Paulus,
 Omnia probate, quod bonũ eſt tenete, inquit:
 Et iudicare cuncta dicit illum, qui
 Flatu Dei donatus eſt. Ioannes:
 Probate ſpiritus, ait, proſecti num
 Sint à Deo. Sic quiſq; totius cenſor
 Eſt orbis. Et cur non Lutherus eſſet, qui
 Maiore ſicut ſpiritus fuit dono
 Præditus, & eſt uerſatus in ſacris libris
 Ardentiùs quàm multi, ita aptius quiniuit

1 Theſſ. 5.

1 Cor. 2.

1 Iohan. 4.

Cenſere

286 De dissidijs comp.

Censere de toto Papistico regno,
 De Brentio uerò sin ista scripsisti,
 Eadem tibi responsa sunt, ne frustra
 Calamum teram. Sed hoc agamus. Audisti
 Quis sit lupus: Papa nempe, nō Lutherus, nec
 Brentius. An excusabis, inferorum te
 Sentire de principe, lupumq; dixisse
 Illum? Calumnia maior hæc, & adiuncta
 Blasphemie est, Sathanam probis & integris
 Vsum uiris ad gloriam Redemptoris
 In orbe promouendam, & impias regni
 Papistici nugas redarguendas. Non
 Studet ille CHRISTO, gloriam nec illius
 Prouehere conatur: sed impedit summis
 Viribus, & artibus quibus potest cunq;
 Nomenq; noticiamq; tollit illius,
 Et opprimit: ut apud est uidere Iudeos,
 Turcasq; in ipso quoq; Papistico regno.
 Commenta nec Papistica odit, ut uellet
 Sublata, quæ damni suis nihil rebus
 Possunt dare. Haud Papam metuit, idem secum
 Agentem, ut extinguatur omne quod Christum
 Spirat & amat. Christum metuit & exhorret,
 Ut qui caput sibi conterat, potestatemq;
 In filios Dei auferat fide uera.
 Est spiritus hoc munus ac opus sancti,
 Ut CHRISTI honores gloriamq; nomenq;

Amplia

Amplificet, exornet, requirat, illustret:
 Cecumq; adeò constanter arguat mundum
 Ob noxiam, fiduciam quòd haud omnem
 In eum locet. Quod & aliàs & hoc euo
 Per & Lutherum Brentiumq;, multosq;
 Fecit alios: tunc Satanæ esse contendis?
 O' impium hominem, perditèq; blasphemum.
 Pharisæicus furor est, tribuere diuini
 Quæ spiritus sunt, principi tenebrarum:
 Conuicium neq; hoc remitti, ait CHRISTVS.
 Age pœnitentiam calumniator. Ne
 Odio Lutheri conspuas Drum ipsum, neu
 In gratiam mortalium Papiſtarum
 Contra Deũ immortalem et os tuum impurum
 Exerceas, linguamq;. si lubet forsitan
 Monstrare, declamator elegans quàm sis,
 Hypothesin aliam quære: Siq; mentiri
 Conuiciariq; iuuat, esto contentus
 Hominibus. Ad rem redeo. De lupo utcumq;
 Sentis, uides te pessimè atq; peruersè
 Sentire. Paucis ad duas libri partes
 Respondimus tui, quòd improbe nempe
 Mendaciterq; Brentium Lutherumq;
 Lupum esse dicas, artibusq; peruersis
 Dolisq; peruertisse Principum mentes
 Plebisq; contendas, idemq; nos omnis
 Curare. Superest tertia atq; postrema.

Felicem sese credat, ualdeq; beatum,
 Hereseos unà cum his, propterq; ista notatus
 Crimine? Non mirum, tu Christum ac uera perosus,
 Quòd nos odisti pariter, nostrosq; libellos:
 Qui Christum ornamus scriptis, ac uera docemus,
 Fucatanq; tibi personam detrahimus, nec
 Moribus hisce caput te coctus esse redempti
 Afferimus, sanum aut Christi de corpore membrū,
 Quantouis etiam titulo te ac nomine iactes,
 Immensam nec auariciam, fraudesq; dolosq;
 Nec pompas fastumq; tuum uitamq; probamus.

Si dici hæc scribiq; doles, tu falsa uideri
 Effice: non prohibendo libros, uocesq; docentum:
 Verum tollendo quicquid Christoq; pieq;
 Vitæ aduersatur. Manifestos corrige abusus:
 Desinito obniti uerò, falsumq; tueri:
 Tunc agnoscemus pastorem te esse fidelem:
 Tunc acceptus eris nobis, & amaberis ultrò,
 Laudibus & summis meritum tollemus ad astra.
 Sin uerò non (ut nec spes) curaueris ista,
 Frustra nitèris libros ac scripta uetando,
 Opprimere insurgens per regna ac oppida uerum.

Credo equidem, ingenti tactus ueroq; dolore
 Irrueres in nos ipsos, igniq; libenter
 Corpora nostra dares, quoniam uerò ista facultas
 Non datur, admittunt tantum nec fata furorem,
 Irruis in libros, interdicisq; cremasq;:

Vt lapidem iactum mordet canis improba, quando
Non potis est rabido iacentem lædere dente.

Sed tu ridiculam planè stultamq; facis rem,
Iunentoq; malum ipse tuo membrisq; tibiq;

Accersis, prohibendo libros, ac scripta cremando.

Nitimur in uetitum semper, cupimusq; negata:

Ille ait, exemplis doctus, genioq; magistro.

Tunc uales sumpta naturam expellere furca?

Quando insectaris tanto, prohibesq; tumultu

Nostra, ac fulminibus furis, edictoq; minaci,

Plures nostra legent, quam legere hæcenus unquã,

Erroresq; tui toto noscentur in orbe:

Hinc sectatores modò fautoresq; supremi

Concipient odium contra te, teq; relinquent,

Nulloq; aduersos poteris retinere capistro.

Rectius ergo foret nullo interdiceret libro:

Nam studia accendit nostra interdictio tantum,

Extinguit nunq; ut nec naphtha oleumq; caminũ.

Condemnata uolent prudentes noscere cuncti:

Sig; hinc non prostant, possunt aliunde parari.

Nec primis etiam res huc uenisset ab annis,

Ni tu latratu sæuo factisq; cruentis

(Qualibus et nunc das operam, addictæq; cateruæ)

Somnum excussisses pigris captisq; ueterno,

Vt prospectarent, & quid tibi Cerbere uelles

Tanta ira, tantoq; odio, tantoq; tumultu,

Propositos quanquam rerum uitæq; periclis,

Percu-

Siq; potest nunquam mergi tua deniq; puppis,
 Ut iactare solent atq; affirmare Sophistæ,
 Fautoresq; tui: quid tanto quæso tumultu
 Est opus? Aduersos uentos fluctusq; tumentes
 Quid metuis? Nemo poterit subuertere uerum,
 Summiq; eternum consistent iussa Tonantis,
 Nec quisquam recta ac diuino consona uerbo
 Infringet, longum securè ut stertere possis,
 Nostrosq; insultus & cunctos spernere libros,
 Contineant ut qui ueri firmiq; nihil, sed
 Absurdas nugas, cæci ac deliria cordis.

(Nam sic infamas nostra, ac traducis in orbe.)

Nos commenta tua, ac uanissima scripta tuorum,
 Plenaq; conuicijs, haud interdiciamus ulli.
 Prostant publicitus, sinimus uendiq; legiq;
 Quippe haud doctrinæ nostræ causæq; timemus,
 Nec formidamus præclaræ examina lucis.
 Falsa etenim probat ac retinet mendacia nemo,
 Abiectus nisi, & eternum trudendus in ignem.
 Quilibet integræ mentis, nec stultus & amens,
 A falsis facile nouit discernere uera:
 Sibilaq; agnoscunt agni uocemq; magistri.
 O' Sol atq; dies, dona acceptissima sanis,
 Quàm uos non fugiunt scriptis factisq; probatis
 Quàm contrà fugiunt fures, omnesq; scelesti
 Nos ferimus tua, tu nostra autem Cerbere non feris.
 Quid causæ? Odisti lucem, non odimus ipsi.

Consci.

Conscijs ipse tibi es falsi, fraudisq; doliq;
 Prædas egisti magnas, uiuisq; docesq;
 Cœlestis contra uerbum ac exempla magistri,
 Imperiumq; potes nullo defendere iure.
 Ergo metu plenus, pereat ne rapta potestas,
 Nêue tibi haud liceat putres diuendere nugas,
 Viuereq; ad corrupti exemplum Sardanapali,
 Concilia haud solum concedis libera nunquam,
 Libera uerum etiam Christumq; sonantia damnas
 Scripta, tuisq; adimis, prohibes uendiq; legiq;
 Scriptoresq; pios odio proscribis acerbo,
 Hæreseosq; notas. Tibi sic odiosa, tuisq;
 Lux est. Sic agrè fers, clarum emergere Solem,
 Ut magis atq; magis suspecta tua omnia pergas
 Reddere, conceptumq; palam testere timorem. (de
 Quid? quòd Typographos etiã, qui nostra subim
 Scripta euulgarunt, odio insectaris amaro,
 Ut libros illorum omnes, idiomate quouis
 Sint scripti, quacunq; in doctrinãue uel arte,
 Condemnes, ac des manifesti signa timoris?
 Sed quid proficies? Metuis furiose pruinam,
 Opprimet at mox (crede mihi) densissima nix te.
 O rabies, ingensq; furor, rerumq; piarum
 Pernicies, modò concedant tibi Cerbere fata.
 Tu ne audes propter nostros insane libellos,
 Scriptores damnare omnes, atq; edita ab illis
 Scripta magistrorum, nihil officientia regno

Proscripsisse tuo? Quàm tu regnare tenebras
 Antiquas malles, quàm quicquam lucis obortum?
 Quàm tu barbariem crassam per regna, per urbes,
 Seruatam malles: linguas quàm, artesq; politas,
 Cura prolatas tandem studioq; bonorum
 Artificum? Vt serpens incantatoris abhorret
 Carmina, & appensus nodos hinc neſtit & illinc,
 Vt sese eripiat, sua tuteturq; uenena:
 Sic tu dire Draco tentas nunc omnia magno
 Consilio, tuaq; haud usquam molimina cessant.
 Namq; tuum petitur caput, auferturq; uenenum.
 Sed frustra te sic torques, & in omnia uertis,
 Vt Proteus quidam. totus mediusq; teneris:
 Et diuina tuos, non nostra, potentia stringit
 Artus, atq; sui flatu te conficit oris.

Quid tibi uis aut? Quomam placare queunt te
 Pacto? Num uis sola ut Decretalia cudant
 Quinq; ac Sextum edant, miras Extraq; uagantes
 Cum Clementinis, ac germine Decretorum,
 Atq; sophistarum ueterum farragine tota?
 Num quoq; uis Emseri, Alphonsiq; atque Casani,
 Siluestri, Fabri, Latomi, Roffensis & Eccij,
 Atque Stanislai nuper noti, atq; Cochlaei,
 Coniuratorumq; aliorum scripta tuorum
 Vt sola excudant? Video te uelle. Proinde
 Typographi confestim alios seponite libros,
 Tergeminumq; canem stolidis placate libellis:

Ne uos deuoueat, diris contradat & Orco:
 Neue fame uos excruciet, perdatq; rebelles.
 Quid respondetis? Quæ nam sententia cordi est?
 Complures habet Ausonia tota, inter & ipsos
 Germanos Gallosq; infausta Cerberus aula,
 Qui scripta excudant sua, prægnantesq; suorum
 Nugas: nos operam Christo nauabimus omnem,
 Artibus atque bonis, linguis, studijsq; piorum:
 Quantumuis latret tenebroso immanis in antro,
 Fata uiam inuenient: piaq; & studiosa iuuentus
 Non minus excusos à nobis quæret emetq;
 Libros, freta Deo, studiorumq; auspice Christo.
 Istane Typographi uestra est sententia? Maecti
 Hac uirtute animoq; uiri. Sic pergite prorsum,
 Latratu ne uos furioso Cerberus unquam
 Terreat, ut non Christo ac uero præla ministrent
 Vestra, omnisq; bonis studijs industria sudet.
 Emolumenta dabit Rex regum & conditor orbis,
 Cuius res agitur: Monachis rafaq; caterua
 Frustra reclamante, omnem & promente furorem.
 Namq; Euangelium palmæ pro more uirentis
 Ponderibus cedit nullis, contraq; resistit
 Tartareas portas, sursumq; ascendere gaudet,
 Latius & semper fortes extendere ramos.
 Quo magis ergo furit Romanæ Cerberus urbis,
 Et uos nobiscum bullis traducit ineptis:
 Hoc magis inuisum reddit seseq; suosq;:

Et cupient passim libros euoluere uestros

Hi quoq; qui uos antehac uix de nomine norant.

Nam quis pareret furioso, iraq; tumentis?
 Sperneret & quis non rabiosi anathemata cordis?
 Nam quid iudicio factum, aut ratione modoq;
 Sano? quid ueterum exemplo? quid deniq; iure?
 Nos sepe obtulimus rationem reddere uelle
 Doctrinae nostrae, fideiq;, ac dogmata scriptis
 Nostra probare sacris, inde aut meliora doceri:
 Per multosq; annos afflicti orauimus usq;
 Libero in audiri Doctorumq; atq; piorum
 Concilio. Sed quid profecimus aequa rogando?
 Non sumus auditi. Praesedit Cerberus ipse,
 Ac praedudicijs nos condemnauit iniquis:
 Et clausit fremitu ac terroribus ora suorum,
 Ne quis liberius de religione fideq;
 Censeret, crassosue ullos damnaret abusus.
 Optima inauditos ratio proscribere uisa est,
 Nondumq; haereseos conuictos fulmine sterni:
 Quod ges nulla (scio) faceret, nec Turca probaret,
 Communi tantum sensu ac ratione docente.
 Nec satis est nostros uisum interdicere libros:
 Verum ob eos, uestraq; operam, studiūq; benignū,
 Cuncta semel reicit uestris uenientia praelis,
 Ethnica sint quamuis pure, tractentq; profana,
 Nomine uti uestro quae sint suspecta ueneni.
 Haec nonne est rabies mira, atq; insania praecipis?

Sic interdicit ueterum monumenta parentum,
 Historias, artes, medicinas, iurâq; Regum,
 Et claros sophiæ libros, uatumq; bonorum,
 Et quicquid ueteres Græci ac scripsere Latini.
 Quippe dabit nobis Romanis omnia prælis,
 Atq; ita in imposito retinebit cuncta capistro,
 Scilicet. Inquiri sanè hoc more undiq; prædas:
 Et quod uos alibi ac Germanis tollitis oris,
 Id iam conatur Vaticanis condere cistis.

Præterea signum lymphati nonne furoris,
 Quòd mentis tristi uertigine motus ut Ajax,
 Non solum hæreticos, uerum & proscribit amicos,
 Propugnatoresq; suos? nam Roterodamus,
 Volsius, Hartungus, Cognatusq; atq; Doletus,
 Zasius, & Gebilerus, & Henricus Glareanus,
 Tum Pyrcheimerus quoq; Renanusq; Beatus,
 Compluresq; alij, rabidus quos continet Index,
 Haud scio quando, quibusq; libris uulgata Lutheri
 Dogmata sint amplexi, oppugnarintq; Papatum.
 Sed quis tam stolidus, notos ut laudet abusus?
 Sacrificiùmq; probet uitam, quæstusq; scelestos?
 Atq; impostorum Monachorum facta statumq;?
 Ergo hæc aduersus nulli mussare licebit?
 Catholicus nequit esse ergo, qui dixerit ullum
 Liberius uerbum? Hæc nonne est uiolenta tyrannis?
 Hanc ut promoueat passim, teneatq; potenter
 Cerberus, insulsos Monachos præfecit ubiq;

Inquirant ut in hæreticos, suspectaq; damnent.

Qui sicut nequam sunt, osoresq; Tonantis,

Non possunt ita non etiam rectissima quæq;

Damnare hæreseos, suspectaq; reddere uera.

Hos quoq; sutores huius reor Indicis esse,

Sicut & antè alios simili texere furorc.

Quos si decreta cunctos extingueret hora

Cerberus, ut Templi dominos extinxit ad unum,

Consuleret melius longè fideiq; sibiq;

Nam quis ferre uolet prudens uel ruris arator,

Cuncta ut per Monachos rursus prorsumq; seran-

Omnium & illorum tractetur uita fidesq; (tur?

Arbitrio? uexentq; pios per regna proteruè?

Quare Typographi, quum magni signa furoris,

Indice protulerit: quum sic quoq; lædat amicos,

Fautoresq; suos, studijsq; atque artibus atrox

Indicat bellum, Monachorum ope fretus inerti:

Oppedent omnes, parebit nemo furenti,

Vestraq; uendetis maiore uolumina lucro.

Ipsè equidem miror, cur tanta in luce per omnes

Effusa gentes, perfrictam ostendere frontem

Audeat, atque uelit cordato illudere mundo?

Biblia condemnat studio curaq; sagaci

In uarijs excusa locis pulcherrimè, & ipsam

Ad ueri normam & prima exemplaria quæq;

In quibus ipse nihil possit reprehendere Momus.

Tū noua Testamēta quoque (ut uocitare solemus)

Actaq;

Actaꝫ; conuentus procerum Imperij edita, necnon
 Germanæ gentis conscripta Grauamina centum,
 Atq; libros damnat sacros cum lege nefanda
 Turcarum, nugis & Talmudicis Verparum,
 Obscenisq; iocis, quæ scripsit Poggius olim,
 Ac Samosatensis Peregrini morte, alijsq;
 Turpibus ac magicis emissis undiq; libris,
 Et cum Serueti labe ac Anabaptistarum.
 Si cunctos homines asinos fungosq; putaret,
 Normamq; indoctis uellet præscribere porcis,
 Quid nam aliud faceret? Si coram ostendere mūdō
 Christi ingens ueriq; odium, rerumq; suarum
 Præcipitem uellet citò procurare ruinam,
 Quid Romana aliud nobis depromeret aula?
 Sic ne putat, sese rictu latrante trisauci,
 In rabiem acturum populos, Regesq; Ducesq;
 Et doctos, magnus quorum prouentus ubiq; est,
 Tot mitra insignes, Comitesq; uirosq; potentes,
 Qui uarios coemere libros, ac bibliothecas
 Instruxere bonas, thesaurum ad commoda seclī
 Post nos uenturi, ut cuncta illa uolumina perdant,
 Iacturam sumptus faciant, multumq; probatos
 Scriptores damnent, quos impressere notati?
 Omnis planè homines stultos putat, atq; paratos
 Ut confestim se ad fanda atq; infanda sequantur:
 Quum doleant ipsum tanta innotescere mundo
 Fautores rabie, ac Monachis commissa nefandis

Omnia, confirmet modò defendantq; Papatum.
 Quàmam inimici re possent consurgere plures?
 Quo pacto ueteres magis absterreret amicos?

Perge ita, & extremos conatus Cerbere profer.
 In cunctorum hominũq; odium te conijce, ne quid
 Abs te concilijsq; tuis sperare modestum
 Aut sanum possint. Posses ferre, omnia scribi,
 Publicitusq; edi, praua, obscœna, impia, falsa:
 Tu modò pace tua solita quæstuq; fruaris,
 Et tua non ulli scriptores ulcera tangant.

Es tener ac sanctus nempe, haud tangendus ab ullo.
 Millia multa licet ducas ad Tartara tecum.

Omnibus ista patent. Quid tu prætendis ineptæ,
 Catholicæ zelum fidei, rerumq; piarum?
 Zelus auariciæ est, luxusq;, ac iuris iniqui.
 Quod magis usq; probis declaras hisce libellis:
 Quales ô plures edas utinam, adq; propinquum
 Temet promoueas casum, ac noscaris ab omni.

Poggius haud quicquã tibi, nec Boccacius unquã
 Displicuit, ioca nec tibi displicuere Bebelij,
 Nec tradenda tui flammis commenta Casani,
 Hactenus: at monitus nunc, illos teq; tuosq;
 Risisse interdum, tua nec decreta probasse
 Omnia, nec ritus adeò, nec facta dolosq;,
 Nec maiestati satis, aut seruuisse decoro,
 Illorum damnas libros, prohibesq; teneri.
 Non adeò stupidi sumus, ut tu Cerbere reris?

Sentimus,

Sentimus, tua te solum, ac curare tuorum:

Quid Christo fiat, populisq; haud pendere flocci.

Nunc te Concilium moliri audimus. Eo sed

Quid tibi opus? Frustra reges gentesq; fatigas,

Immensisq; cupis patres concurrere sumptu,

Atq; annis uerum falsumq; inquirere multis:

Quum possis parua cunctis praescribere bulla,

Quid tolerare uelis scribi uulgo atq; doceri,

Rebus & expediat scelere, astu, uicq; paratis:

Siq; ageris reus errorum uitaeq; profanae,

Ora accusantum solo quum claudere nutu

Possis, ac cunctas ferro praecidere lites:

Parebunt reges cupide, populiq; sequentur

Scilicet. Hoc sperare audes insane, tuum quum

Nomen et imperium spernant populusq; patresq;?

Atq; tui nolint tantum perferre furorem,

Acrabidis bullis sese praebere ministros,

Vt si mandasses charos iugulare parentes?

At uos Imperij proceres, qui sana secuti

Dogmata, diligitis Christum, uitamq; popelli

Atq; ministrorum ad summi praescripta magistri

Formatis, nondum scitis quid Cerberus astu

Concilij paret? An nondum praecleara Tridenti

Acta patent, canonesq; noui ad firmanda Papatu

Dogmata confecti? Sua concilio ille coacto

Queret, non Christi. Nullos damnabit abusus,

Nec false tollet doctrine monstra, nec ullos

Corriget

Corriget insanos ritus, fideiq; nocentes:
 Nec uitam ipse suam, quæstum, luxumq; superbum
 Vnquam emendabit, nec facta scelestâ suorum:
 Sed stabilire magis patrum uolet omnia uoce.
 Libera nec cuiquam concedet uerba profari:
 Sed dictata sui urgebit decreta Senatus.
 Tale ad Concilium legatos mittere uultis?
 Mittite. Mittetis frustra. Nemo audiet æqua
 Scripturisq; probata sacris & iusta petentes.
 Iam præiudicio condemnati estis aperto:
 Doctrinæ damnata etiam est Confessio uestræ:
 Quin & doctores uestri, uerbiq; ministri,
 Cum sacris libris, sunt diro anathemate cæsi.
 Nunc ad Concilium uos ille accedere tantum
 Causam uellet ob hanc, ut quos damnauit apud se,
 Publica damnaret quoq; per suffragia Patrum.
 Vsbis ergo alijs tam magnos parcite sumptus,
 Atq; Deo uestram soli committite causam.
 Hostis ne arbitrio uos permittetis acerbis

F I N I S.

1559. 20. Iunij.

EXPO-

EXPOSTVLATIO MVSARVM DE
 libris à Papa prohibitis : ad D. Ioan.
 Oporinum, N. Galloti
 Carmen.

Proscriptos breuiter referet tibi Musa libellos.
 Est locus Europæ medijs in finibus, olim
 Pastorum positam dicunt de nomine Romam.
 Hic fuit, exacto primorum nomine Regum,
 Induperatorum sedes per secula quinq;
 Quæis quoq; propulsis, immani corpore monstrū,
 Iamq; Syracusio dictum de nomine Papæ,
 Emanat: siue hunc putidus produxerit aer,
 Seu naturæ aliò forsàn diuerterit ordo
 Tum, seu fatali potius cacodæmone Pluto
 Conceptum mundo sociū sibi fecerit antiè: (mo dici,
 Monstrū horrendū hominis (quanquā nō uult ho-
 Sed Deus in terris) cuius blasphemia terram
 Impleuit scelerum, & scædauit sanguine cœlum.
 Hic iste est, uates de quo dixere priores:
 Bellua in agnina nascens ceruice bicornis,
 Et terra insurgens, serpentinaq; nephandum
 Voce serens, longè simulato errore, uenenum.
 Dira lues, passim quæ conuomit æthera scædans,
 Et ueteri uehemens regno conquirere honores,
 Et ueteres urgere deos celebrariæ urbis:
 (Bestia quæ prima est) cœloq; educere fulmen
 In genus humanum, in reges, stirpemq; regentum.

Apoç. 17.

Ful-

Fulminis acre genus, quo non atrocius ullum
 Seu petere humanos, seu uos agitare Camœnæ.
 Dira inimicarum funestaq; uota minarum
 Vndiq; lethali uolitantia puluere circum,
 Ab nostris ne sit tantillum audire furorem.
 Ausus & hoc nuper tentare sacraria diuûm
 Hic stolidè est amens, longamq; mouere quietem
 Musarum, libros cum flamma abolere cupisset,
 Quòd solæ auderent (longa est iniuria) uerum
 Dicere, & ipsius falsos aperire colores.
 Sed quâquam tonuit frustra (nam quid furor in te
 O' Deus iste potest, uilis monstri atq; nephandi,
 In mundi authorem uerbo nutuq; potentem?)
 Sæuijt: ac matris Musarum audita Mineruæ
 Vox cælo est, pœnas sæuo super hoste petentis.
 Astitit huic ueneranda cohors, uultuq; resedit
 Composito coràm, patremq; ita uoce profata est:

M V S A.

O' pater omnipotès, pater optime, conditor orbis,
 Qui nostra æterno numine uota regis:
 Si licet, & dignum est (quæcunq; oratio nunc sit)
 Da pater affari quæ pia causa iubet.
 Sit, quæso, tantum nostros audire labores,
 Et quibus opprimimur nos releuare malis.
 Septimus hic mensis, quû toto excludimur orbe, est,
 Et nusquam tuto iam licet esse loco.
 Impia Pontificum (nostri) huc nos usq; tyrannis

Plus

Plus serè nongentis mēsisibus insequitur.
 Sed noua nunc rabies: inscriptos nomina Christi,
 Proclamant uetitos longa registra libros.
 Thesauros animæ solos, & sola salutis
 Scrinia iam medijs ignibus exposita.
 Omnibus edictum est, audenti pœna parata:
 Fit uis, & nulli iam licet esse pio.
 Heu pietas: ah gens diris deuota patronis:
 Gens, Deus ô, uerbi tota inimica tui.
 Quid dicam? repetâ hic quàm sint atrocita cœpta,
 Et quàm dedecorent te, & tua iura, Deus?
 Principiò humanos cùm post elementa creasses,
 Afflato proprio numinis ingenio:
 Expressas simul & Musas è mente superna
 His dederas, moniti nuncia certa tui.
 Has dederas, quibus & populos tua iussa docerent,
 Et meritæ hinc laudis præmia digna feras?
 (Nam quis te celebrare queat, non auspice Musæ
 Aut quis laudato carmine facta canat?)
 Nec uerò ante quidem nullo discrimine, tanta
 Sed quibus innotuit gratia, dona dabas
 Credo equidem rerum statuens ostendere causas,
 Non ex æquo omnes omnibus esse ratas.
 Vidimus hæc ibi, dum prima illa Ecclesia patrum
 Te duce letata est, te duce firma stetit:
 Cùm sacra discendo penderet ab ore parentis
 Iussa puer, dederat quæ modò Musa patri.

Sic Adam memini, reliquosq; Abraamq; Noamq;
 Patres, agnatos instituisse suos:

Sic, ubi progressæ breuiasses tempora uitæ,
 Iam tua tum typicis dicta notasse notis.

Scilicet hoc pacto confuse incommoda lingue,
 Venturiq; leuans temporis inscitiam.

Vidimus hæc inquam: Musas, hominumq; Deiq;
 Solas sub cælo uiuere delicias.

At postquam rerum cœpit mutarier ordo,
 Et partes primas inferiora sequi:

Tum miserè affligi castæ cœpere Camœnæ,
 Nomen et in paucis uix retinere locis.

Tum quoq; Pontificum cœpit regnare tyrannis,
 Et subito exorsus Cerberus inde triceps:

Quo duce, quanta tui (miserum) ignorantia uerbi,
 Quamq; Euangelij cæca rubigo fuit?

Heu pater, o unquam redeant in secula mores
 Talia, nec talis sit meminisse dici.

Ter sic trecentos regnatum fermè per annos,
 Et pepulit Musas impia barbaries.

Vidisti (pater) hæc, ut longa silentia nobis,
 Atq; artes longo tum iacuere situ.

Et nos postremò miseras miseratus, inermes,
 Iussisti antiquas hûc remeare domos.

Tum quoq; quò nomen longè lateq; pateret,
 Iunxisti organicis aenea præla typis.

Aenea præla simul Musis prodire dedisti,

Augmen-

Augmentum regno non mediocre tuo.

Cumq; uelut rediuiua cohors Germana teneret

Littora, et augeri pergeret inde fides:

Ecce furens rursus, Italo tibi sulmen ab austro

Huc ceu uentosi turbinis unda ruit.

Insequitur nomenq; tuum, Musasq; canentes,

Et furit indomitus per tua regna canis.

Sed Deus o noster (namq; hæc tibi summa querelæ

His petimus dextra des medicamen ope. est)

Inuentum scriptura tuum est, æternaq; ueri

Vltima ad ætatum tempora testis crit.

Credidimus (nec uana fides) te uincere uerbo,

Et uerbo cessit, uidimus ecce, furor.

Non fuit impune Antiocho mandasse fauillis

Biblia, at immerito decidit imperio.

Non atheo Capanei uox impia, non Oilco est

Irrita: namq; atheum poena secuta scelus.

Nec minus Eliæ centum crepitantibus iras

Hostibus incassus cœlitus ignis ijt.

Et nostris igitur, pater o, dignare periclis,

Arcere a sacris tela inimica choris.

Nos tua progenies, nostri, te dante, manebunt.

Cultores, uincet te duce nostra cohors.

Hei mihi, libertas uerbi quando illa futura est,

Quum liceat Domini dicere facta palam?

En erit ille dies unquam, cum uinitor agro,

Mercator Christum liber in urbe canet?

En erit ut liceat cantando sacra docere,
 Atq; tuis pueros legibus imbueret?
 Sed mihi non ueniat de te dubitare Creator,
 Quod dixisti olim, spes ita firma fore est.
 Spes aliquando fore est, ad tristia tartara mittas
 Ipse lupum, & liceat pascere ubiq; gregem,
 Sperarant sancti, superis uirtute recepta
 Sessurum, euersa te Babylone, thronis.
 At nunc quanta, Deus, cernis, uiolentia seruos,
 Quanta iniusticia & quanta tyrannis agat?
 An potuit quicquam fieri te indignius unquam,
 Dicentes Christum quam prohibere libros?
 Quorum credidimus diuini muneris artem,
 Illius caussa nominis esse datam:
 Idcirco Mosenq; tuum, ueteresq; prophetas,
 Tum tua dictantis uerba notasse libris.
 Argumenta quidem nobis certissima fati,
 Christicolum in coetu nos fore perpetuas.
 Pascua namq; anime libri: quoq; ipsa ministri
 Vox nequit, huc missus fert alimenta liber.
 Libri noster amor, Musarum habitacula libri:
 Libri namq; omnis fons & origo boni.
 Ergo qui uitam his, uernis quoq; floribus annuatim
 Aestatem spoliat messe, pruina hyemem.
 Sublatis libris, sublata scientia & omnis
 Ars: qua etiam ablata, notio nulla Dei est.
 Hac uero nulla, fidei cognitio nulla:

Apoc. 14.

Vnde

Vnde igitur iustus uiuere quæso potest?
 Quàm fiat hoc satius, facto discrimine, sacros,
 Humanis uctitis, quosq; iubere legi?
 Testamenta duo primùm, quibus omnia constant
 Præcepta, & mores, uer aq; religio:
 Scripta Petri & Pauli, quorumq; probata uicissim
 His exponendis rite locata opera est.
 Reliquias autem, quæ nil nisi imania fundunt
 Verba procul nostro fonte ualere dare.
 Verbi certa fides populo sic constet ubiq;
 Et nostros colerent pignora nostra choros.
 Nunc uerò hæc flammis misere, quia uera fatentur,
 Ibunt, & uanis fiet ubiq; locus?
 Ah ne sic, pater, ô ne sic, spes unica uitæ,
 Ne fiat, gnatis da tua regna tuis.
 Respice nostrorum, pater ô precor, alme salutem,
 Certa quibus nostro pendet ab ore fides.
 Respice uenturos aliquot post secula natos,
 Ne ignaros fidei perpetuò esse sinas.
 Aut si hominũ hoc imbelle genus nõ respicis, at nos
 Hostili innocuas eripe Christe manu.

Conclusio.

Hæc dixit ueneranda parens: tum numen adorant
 Musæ omnes, humiliq; pares oracula gestu
 Expectant. Deus at primùm solatus amicè,
 Intrepidus iubet ire deas, operamq; locare
 In uerbum Domini: cælum, mare, deniq; regna

Consolationis
 argumētum.

Condita principio uerè credentibus: & nunc
 Esse etiam illorum nihilo minus, ac fuit olim
 Abraami Chanaã, quū habitaret hanc quoq; multi
 Immanes idololatra: quos ipse diebus
 Impletis scelerū, Deus omnes perdidit. haud nunc
 Esse aliter: siquidem per uim regnare tyrānos,
 Ipsum scire: & quam credentibus ipse pararat,
 Iam libertatem tolli. certum tamen esse
 Hanc seruare suis. sceleris dum tempora pleni
 Adsunt, cum magni caput atteret Antichristi.

F I N I S.

L S S O.

SVDAR-

SVDARNOCVS SVREN,

legus.

I Neptus olim & conscius pictor sibi,
 Galli figuram uenditurus alitis,
 Puerum iubebat, fortè gallinaceus
 Ne uiuus ullus ales eò procederet,
 Cauere. Idem hodie nonne facit ter maximus
 Pictor: licere qui sibi putat omnia,
 Quæcunq; pingit, atq; comminiscitur:
 Quæcunq; fingit, atq; mentitur: iubet
 Illis haberi simpliciter ab omnibus
 Fidem. & quia nuper improbari cœperant
 Commenta, quæ obtrudit miseris mortalibus:
 Nunc ueritatem è finibus inſit ſuis
 Faceſſere, exulare, cum omnibus bonis
 Sanctisq; libris: in quibus ueri alites,
 Ad ætherem alis euolantes limpidum,
 Testantur alta uoce cœleſtem Dei
 Inſtare lucem, filium per unicum:
 Ad hanc, relictis & tenebris, ſe præparent,
 Surgantq; mortales, monent grauiſimè.

LEO, AQUILA ET DELPHINVS, POTENTISSIMI ANIMALIUM REGES, PAPA ROMANO EXITIUM, UT PRECANTUR, ITA DENUNCIANT.

CONRADVS GESNERVS Animalium omne genus, nomina naturasque, libris suis (quos ueluti hymnos optimi, maximi rerum Opificis, in suis tam uarijs & pulcherrimis operibus laudandis, posteritati relinquere cupiebat) quantumcumque ingenio, doctrina & studio consequi potuit, illustrauit. Quo nomine nos etiam ei non nihil debere fatemur. Hos libros cum te, Pompifex & Aposcope Romane, temerè, nullaque ratione, sicut & alios innumeros doctorum hominum partus, damnassee fama ad nos, Psittacis (qui hæc Romæ primùm audierant) referentibus, dimanasset: illico ut & honori nostro confuleremus, & tuam in Gesnerum in primis, (utpote clientem nostrum, qui historias & res gestas nostras omnes, multis iam annis summa fide & diligentia in literas refert:) deinde etiã alios quàm plurimos, de omnibus sacris profanisque literis bene meritos scriptores, impietate ulesceremur:

remur: omnia & singula regnorum nostrorum animalia, uolucra, terrestria & aquatilia (actutū missis à Leone Dromadibus Camelis & Tigridibus, ab Aquila Ocypteris, à Delphino tromonibus) conuocauimus. In his comitijs consultatū: & mox, nullo contradicente (præter noctuas, striges, ululas, uespertiones, hyænas, lupos nocturnos, talpas, hameroceætas, cæciliæ, araneos mures, & alia pauca nocturna inauspicataq; animalia) decretū atq; sancitū est, id quod nunc audies, & breui experiëris.

Quandoquidem communis hic noster, & omnium bonorum, & Conditoris etiam nostri inimicus ac hostis, in omnē Mundum imperium sibi falsò usurpat: neque enim in terram tantū, sed inferos quoque & superos, fines suos extendit: uolumus, milites nostros Antipapas per omnes Mundi partes distribui. Apud inferos igitur, (quò citissimè abiturum ipsum speramus, & supplicaturum Plutoni) Cerberus triceps, similiter ut ipse trimitrus est, cum Furijs infernalibus & uulture Tityi, aduētum eius auide expectato. neque enim maiore illic opus erit

militum numero, à nobis mitendo: cum
 dæmonū legiones suppetias Cerbero la-
 turæ sint, si res postulet, innumeræ. In
 terra, Canum, Luporum, Tigridum, Pan-
 therarum, Vrforum, Aprorum, singulæ le-
 giones cohortibus distributæ, partim a-
 perto Marte, partim succenturiatæ insi-
 dijs, in procinctu sunt. In mari, Lamia-
 rum, Turfionum, Canicularum, Vitulo-
 rum, Phyfeterum, singulæ myriades cir-
 cumnanto, & suus cuiq; centuriæ Triton
 buccinator adesto. In aere centuriatæ
 Coruorū agmina triginta millia, Vultu-
 rum uerò octoginta millia, & duplicatus
 Nisorū numerus uolanto. Neq; in aere
 tantū hæ alites (si fortè à nocturnis, quæ
 hosti fauēt, auib. illuc eueheretur) ipsum
 inuadūto: sed etiam terra mariq; Quadru-
 pedum ac Piscium exercitum, modis om-
 nibus iuuanto, & cōmunem hostem lo-
 cis ac temporibus omnibus infestanto.
 Leo, summus totius exercitus imperator
 esto: ac, si opus fuerit (ingens enim Pom-
 pificem exercitus, aut potius turba seque-
 tur) copias p arbitrio augeto. Custodes e-
 tiā nocturnos, Anseres, præserim feros, et
 Grues, quotquot uoluerit, adlegito. Sic
 omnes

omnes Mūdi partes aduersus ipsum munierimus. nam in cœlum quidem, ipsum minimè peruenturum, non magis quàm Luciferū semel deiectum, cuius in ipsum anima migravit, certò scimus: cū ne nunc quidem de terra Solis aspectum ferre possit. Itaq; non euadet, quin aut uiuus aut mortuus (quanquam & nunc semimortuū & cadauerosum hominē esse aiunt)

nobis, aut inferis, animo & corpore pœnas det.

Hoc te per fœciale hanc epistolam scire uoluimus. Male ualeas,
& pereas: Amen.

Κ Α Τ Α Ρ Α.

ὡς ποτε Πανά ὁ μέγας διὰ Χριστὸν ἀπόλετο μείζω,
ὡς κ' Αντίχριστος νυν ἀπέλοιτο μόνω.

X S

CATALOGVS LIBRORVM, AV-
reum Babylonis calicem referentiũ, peruersamq;
doctrinam ac speciosa mundi uenena aureo ac di-
uino recta sermone continentiũ: à quibus tanquã
à pharisæorum fermento, Chri-
stianis cauendum est.

Qui flores legitis sacratiores,
Et decerpitis hinc apes Matine
Mella dulcia, queritisq; semper
Quod sanctum studium queat iuuare
Vestrum: Tartareos lupos cauete,
Serpentes, Furiasq;, Cerberosq;,
Humana specie foris nitentes,
Intus spurcitijs, dolis, rapinis
Plenos. Sunt uarijs referta libris
Pellicis Babylonie uenena:
Quæ ne decipiant pios, cauete.
Incaute coluber manum puellæ,
Dum flores legit, inuidus momordit.
Decretum fugite, & librum inde dictum:
Inuisum misere ruina Romæ
Sit Sextum, Extrauagantes, atq; Glossæ:
Clementina simulq; Gratianus,
Quo ingratum nihil est magis in orbe.
Vos ne decipiant nimis Sophiæ
Vano nomine Scoticæ tenebræ,
Studendum est. fugiatur ille Aquinas,
Qui nil præter aquam dabit bibendam:
Arnoldusq; simul bonus magister,

Pingui munere dignus, atq; thure:
 Sed foedis quoq; dignior cloacis.
 In mare & breuia hinc procul faceffant,
 Quotquot sunt Breuiaria, atq; inanes
 Manium tumulis preces dicatæ.
 Horas uirginis (ut uocant) Mariæ,
 Suspectas habeant pij & fideles.
 Missale, & Graduale, sunt timenda
 Sono nomina: res magis timendæ.
 Quicquid Gregorius, Leo, Calixtus,
 Syluester, reliqui & Papæ superbi,
 Cum pingui & rubea sua cohorte
 Decreuere, Dei repugnat almis
 Præceptis. Superis magis parendum.
 Bernardus, Benedictus, atq; inepti
 Ignauum Monachi pecus, uoraxq;
 Hinc eum barbarie sua, impiaq;
 Doctrina procul ad cruces recedant,
 Sorbonæ tumidos caue magistros,
 Quis non sorbitio placet cicuta,
 Qua simus periit magister olim:
 Sed uini ueterisq; Massiciq;
 Ingentes phialæ, cadiq; pleni.
 Subtiles fugias Louanienses,
 Te & Bononia qui suis fatigant
 Nugis, inscitia, sophismatumq;
 Inuisis laqueis. Referre cunctos,
 Sed nimis foret arduum atq; magnum,

Romanæ meretricis hic ministros.
 Quid multis opus est? Lupos rapaces,
 Dicuntur uario colore Fratres,
 Quos uulgus Monachos solet uocare,
 Hos albo, ueneto superbientes
 Illos, mox alios nigro cucullo,
 Tu, cui sana placet Dei potentis
 Doctrina, ô cane peius, angue peius
 Exosus fugias. Genus malignum
 Ex imis Erebi uolauit ad nos
 Quondam faucibus: & sui parentis
 Augere imperium, potentiamq;
 Multorum interitu studet piorum.
 Et gregis Pharisæici uenena,
 Fermentumq; uetus cauete cauti,
 Qui flores legitis sacratiores.

IN CATALOGVM AVTORVM, ET
 librorum, quos Paulus IIII Papa pro hæreticis
 & damnatis passim proscribi uo-
 luit, εὐτοσχιδίασμε.

O Economũ laudat Christus, cui Ecclesia curæ
 Quiq; laboranti fercula lauta parat. (est,
 Fercula lauta, Dei patribus quæ Spiritus olim
 Protulit, atq; pijs ritè secare iubet.
 Quid Papa? quæ nobis Scripturæ fercula monstrât,
 Reijcit (proh scelus) & dira uenena uocat.
 Insuper obtrudit letalia pharmaca nobis:

Pharmaca

Pharmaca ab immundis hei male mixta cocis:
 Ficta superstitio, & quos Purgatorius ignis
 Nutrit, & infaustos tetra Cuculla tegit.
 At uos qui sapitis, propriæ queis cura salutis,
 Linquite crudeles, tartareasq; dapes.
 Linquite funestas mensas, & quicquid ubiq;
 Pontificis seui dira culina struit.
 Impia auarorum ualeant decreta Papparum,
 Bullarum ualeat nomen inane procul.
 Missale et Graduale, Scotum, Breuiaria, Thomam,
 Arnoldum, foricis nomina digna, fuge.
 Et quicquid Monachi, monstra infœlicia, scribunt,
 Sacrificum quicquid parturit uncta cohors.
 Quæq; Theatini uanissima somnia fingunt,
 Ex inis Erebi somnia nata locis.
 Deniq; Pontificis quicquid redolere popinam
 Videris, huic mortis tela subesse puta.
 Assiduis sacros studijs euoluito libros,
 Qui soli uitæ dogmata uera sonant.
 Hi CHRISTI mensam sternunt, Christumq; salu-
 Authorem, columen præsidiumq; docent. (tis
 Ille cibus miseris, potusq; salutifer unus,
 Vnus & aternæ dona salutis habet.
 Illius ergo libros quotquot mysteria tradunt,
 Pontifices damnant, & perijsse uolunt:
 Mundus ut infœlix non possit dira cauere
 Toxica, quæ ipsorum composuere coci.

IN CATALOGVM PAULI QVARTI

Pont. Romani, quo orthodoxæ religionis
 authores omnes proscibit.

Creta Ioui sacros quondã reddebat honores,
 Orbe etenim toto numinis instar erat.
 At iam Roma sibi totius uendicat orbis
 Numen, & in manes arrogat imperium.
 Papa cui nomen, gemmis uestitus & auro,
 Turritum annectit cui diadema caput:
 Hexaphoro uehitur tanquã Deus: et (dolor) ipsos
 Vult pedibus Reges oscula ferre suis.
 Proscibit toto sacrata uolumina mundo,
 Euomit impura fauce anathema suum.
 At tua nosse cupis quid sint anathemata nobis?
 Non secus ac puluis, quem leuis aura rapit.
 Num iuuat insanas cacodæmonis, oro, querelas
 Audire, & summi spernere iussa Dei?
 Vos ergo procul hinc concedite turba malorum,
 O' uos sacrificiũ pernicioſa cohors:
 O' monachi, quorum uenter Deus atq; saburra est:
 Tuq; Theatinus, gens maleſana, chorus:
 Et quos Musa uetat describere, Franciscani,
 Ac quotquot sua dant nomina Pontifici.
 Impia falſorum concedat turba deorum,
 Totus ut à Christo flagitet orbis opem.
 Quisquis aues Christi ſuaues haurire liquores,
 Haud tua Pontificum ſubijce colla iugo.

IN PROSCRIPTIONEM TY-

pographorum, per Romanum Alastora

editam anno 1559. Ioannis

Oporini αυροοχι-διαοικα.

OMnia quae uarijs uicibus fors lubrica uersat,
 Fixa quoque nec stabili res manet ulla loco.
 Roma fuit quondam longè pulcherrima rerum,
 Arx Sophiae, doctis perfugium quoque uiris:
 Unde rigabantur Latiae docta ora loquela
 Haustu, quàm mundi celsa theatra patent.
 At nunc haec eadem uibrat (miserabile dictum)
 Atrox in Musas tela cruenta sacras.
 Et dignum ut facinus conceptis perpetret iris,
 Pegaseas quoque fera clade cruentet aquas,
 Edicto Italiae per fines cauit abeno,
 Cui iungit socios dirum anathema gradu:
 Ne, quos Pontificis censura reiecerit, ausit
 Quaeis emere, aut licito iure parare libros.
 Ipsos quin quoque chalcographos proscripsit, et i-
 Sub Phlegethonticas fulmine misit aquas. (ctos
 Religionis enim prima haec fundamenta cladis,
 Et sophiae, Latius Iuppiter esse putat:
 Unde suam late proferre tyrannida fidit
 Se posse, et sceptris cuncta domare suis.
 O Muse, Latium nobis placate tonantem
 (Si non ad uoces surdum ille pius)

Nires

Ni res è fundo uestras periſſe uelitis,
 Et ſub Romano Teuthonas eſſe loue.
 Hoc faciunt mitra, rubriq; cruore galeri,
 Hæc ſunt Auſonij fortia facta patris.

SUPPLICATIO COLLEGII
 ſacrorum Scortorum Romanorum ad ſum-
 mum Pontificem, pro Cardinali
 Carapha exule.

O' Romane Deus, noſtri gregis optime cuſtos,
 Quemq; pedo ſolum protegis uſq; tuo:
 Si tibi quid, domui ue tuæ, domui ue tuorum
 Dulce fuit noſtrum, queſo repende uicem.
 Sis ouium dulcis precibus, mitisq; tuarum,
 Paſtoris placidi nomen habere uelis.
 Caſta placent diuis: caſtarum uirginum & iſta,
 O Romane Deus, uota precesq; puta.
 Nam à te ſacratis ſolis conſueſcimus. ecquid,
 Sacrati poſſint contemere uiri?
 Nūc quoq; quæ uolumus tibi uerba precãtia cūctæ
 Dicere, pro ſacro ſunt ea uerba uiro.
 Quin etiam ingrata quò uitet crimina mentis,
 Iſte tibi noſter ſupplicat ecce chorus.
 Nam tuus ille nepos, nuper tua ſola uoluptas,
 Pro nobis ſupplex ſæpe Carapha fuit.
 Et quaſdam eripuit poenæ, tibi quando probauit
 Non Romæ eſſe ſcelus, quod ſcelus eſt alibi.

Is quòd

Is quòd amatus erat, quòd erat tibi honorib. auctus,

Nostra itidem est uisus dignus amicitia.

Intimus ille fuit nobis, cuiq; intima nostra

Credere non ueritæ nocte dieq; sumus.

Sed te, sancte pater (si fas est uera fateri)

Expertus minus est nos in amore leues.

Nanq; fauimus ei, semperq; manemus amicæ:

At tu inimicus ei es, nuper amicus eras.

Nuper amicus eras, oculisq; sinuq; Carapha

Ferri te dignus iudice solus erat.

Ac sua ei uirtus hunc conciliarat amorem,

Vt tua facta quidem (parce negare) probant.

Nanq; humeris eius te Roma imponere pondus

Sedis Apostolicæ uidit, & obstupuit.

Dum tantum gestaret onus, dormire solebas,

Ac in utranq; aurem stertere, Sancte pater.

Teq; ut Atlanta graui nimium sub mole gementē,

Alter ut Alcides commiseratus erat.

Nunc illum tu Sancte pater miserare uicissim,

Si quid eum tandem commeruisse putas.

Commeruisse tamen quidnam queat ille Carapha,

Noster amor, nostri deliciæq; chori?

Forfan apud te illum nunc dente momorderit atro

Inuidus, ac fueris credulus ipse nimis.

Finge tamen uerè esse reum: Veniam ne negabis

Illi, qui ignotis hanc dare sæpe soles?

Cum tot bullarum semper sint millia præstò,

Quæ uenias toto uendere in orbe solent
 Ut consanguineo ueniam, uel des ut amico:
 Aut ut utriq; simul, si sit uterq; simul.
 Si nec amicitia, nec nomine sanguinis illam
 Vis dare, da seruis supplicibusq; tuis.
 Neu minus utiliter tibi noster supplicet ordo,
 Quàm pro illo supplex sæpe Carapha fuit.
 Nam meritis nostris (sed ne exprobrare putato)
 A te debetur gratia, sancte pater.
 Artis & officia ut taceamus plurima nostræ,
 (Quorum æquū est mancas tempus in omne me
 Quanta sit erga te nostri reuerentia coctus, (mor:)
 Turbaq; quàm simus relligiosa, uides:
 Vlla tuos melius nec seruet fœmina ritus,
 Quàm nostro si qua est consociata gregi.
 Decretisq; tuis hostes quicumq; feruntur,
 Hostili erga illos nos quoq; mente sumus.
 Romanam nobis nam copula iungit amoris
 Aulam, qua non est copula firma magis.
 Nec nisi communis queat esse utrisq; ruina:
 Sic sequitur iunctus iuncta pericla metus.
 Ergo age sancte pater, nobis reuocato Carapham,
 Et finito nostras pondus habere preces.
 Sic tibi crescat honos, qui nunc decrescit in horat,
 Proq; illo princeps quilibet arma gerat.
 Sic sint in precio, preciumq; tibiq; tuisq;
 Decreta illa ferant quæ iacere diu.

Sic quæ unum fregit Papæ Germania cornu,
 Sponte tuo quondam det fera colla iugo.
 Sic possis contra mortem pugnare: nec unquam
 Te Deus in coelum Petre uocare uelit.
 Cur aures precibus uultumq; precantibus (cheu)
 Auertis: nostras negligis & lachrymas?
 Offendunt si fortè tui te dicta Caraphæ,
 Si quod te offendat fortè Carapha facit:
 Cur oculos ad facta eius non claudis, ut antè:
 Non ad dicta aures claudis, ut antè, tuas?
 Ipse tuæ meminisse uelis delicta iuuentæ,
 Quum nondum factus Iesuitanus eras.
 Nunc eadem quæ olim cuperes fortasse: sed etas
 Denegat. hæc alijs cur tamen inuideas?
 Quid tibi uis? abigis miserum qua fronte nepotem?
 Aut prius, aut certè non abigendus erat.
 Namq; sibi est similis, non est mutatus ab illo
 Qui septem aut octo mensibus antè fuit.
 Si non mutatus, cur tu mutatus in illum?
 Non sunt constantis talia facta uiri.
 Sancte pater, uenerã le senex, tua proh bona nescis,
 Personæ & iam sis immemor ipse tuæ.
 Papatum infamas, dum uis ornare, reiectis
 Tot uitijs, uulgus quæ latuère prius.
 Cur Camarinam uis magno mouisse periclo?
 Romana utilius tecta Mephitis erit.
 Quid quòd iam Romana ecclesia scinditur à te,
 Qui

Qui illam scindentes plectere debueras?
 Illius nos membra sumus, sunt membra sacrati
 (E' quorum numero est ipse Carapha) uiri.
 Sic nos iunctæ illis, corpus censetur ut unum:
 Cuius tu meritò crederis esse caput.
 Hoc mutilas corpus, membrū quādo abstrahis unū,
 Quo non spectaculum tristius esse potest.
 Si sapias ô bone uir, nostrum citò redde Carapham,
 Et corpus mutilum ne patiare diu.
 Aut caue tale aliquid, post quod nil Claudius edit,
 Is qui Romanum rexerat imperium.
 Ni caueas: mutilum corpus nunc absq; Carapha,
 Et sine te truncum possit id esse breui.

FINIS.

S Y L V V L A C A R =
M I N V M A L I Q V O T A D I V E R =
f i s , p i j s & e r u d i t i s u i r i s c o n s c r i p t o =
r u m : q u i b . u a r i a e d e r e l i g i o n e s e n t e n =
t i a e & c o n t r o u e r s i a e b r e u i s s i =
m e e x p l i c a n t u r .

N A H V M 3.

*Reuelabo pudenda tua in faciem tuam, &
ostendam in gentib. nuditatē tuam, &
regnis ignominiam tuam.*

DISTICHA LVII. SUM-
mam Christianæ religionis com-
plectentia, M. M. autore.

Sancta trinitas.

Est persona triplex, Deus unus, & una pote-
Et pater et uerbū. spiritus atq; sacer. (Istas
Pater.

Aeternus genitor, Deus optimus, omnipotensq;
Arbitrio moderans cuncta creata suo.

Filius.

Verbum, sermo, logos, summi sapientia patris
Filius, æternus cum genitore Deus.

Spiritus sanctus.

Et patris & geniti sacer halitus, ac paracletus,
Spiritus à Domino manat utroq; Deus.

Triadis unitas.

Filius à patre est genitus, procedit ab illis
Spiritus, atq; una tres deitate uigent.

Patris & uerbi cognitio.

Nemo patrem uidit mortali lumine: uerbum
Factus homo est, nostris se exhibuitq; oculis.

Qui uidit filium, uidit & patrem.

Qui dominum uidit Christū, audiuitq; loquentem:
Is patrem uidit, audiit atq; Deum.

Christus Deus & homo.

Indit humanam pura de uirgine carnem

Sermo Dei, Deus est sic quoq; factus homo.

Spiritus sancti cognitio.

Spiritus in speciem nunc ignis, nuncq; columbae,

Lustravit sancti pectora fida chori.

Solus Deus colendus.

Vnus adorandus Deus est, qui cuncta creauit:

Vni debetur gloria, laus & honor.

Soli Deo fidendum.

Frustra homini fidis, frustra is ad limina diuim:

Aeterno debet fidere quisq; Deo.

Simulachra abolenda.

Disperant, hominū manibus simulachra profanis

Facta: unus regnet uerus ubiq; Deus.

Christus inuocandus, non diui.

Quid diuos oneras? Christi pia limina pulsa:

Solus pro cunctis hic mediator adest.

Christus solus conciliator.

Christus homo atq; Deus, solus mediator habetur,

Qui patri possit conciliare hominem.

Christus redemptio nostra.

Nos Christi bonitas aeterna morte redemit,

Crimina dum lauit sanguine nostra suo.

Christus solus legem impleuit.

Non sibi, sed reliquis solus sine crimine Christus

Impleuit legis dogmata cuncta sacrae.

Christus pro nobis maledictus.

Christus pro nobis seruus, maledictus, inopsq;

Factus: nos cunctis liberet ille malis.

Christus uictor resurrexit.

Mortem obiit Christus, uicit regna infera, uictor

Surrexit, dextram nunc tenet ille Dei.

Per solum Christum salus.

Non hominum meritis, at soli fidere Christo,

Est opus: hunc præter nulla futura salus.

Nullū salutis nomē quàm Christi.

Nullum est sub cœlo nomen mortalibus ægris,

Quàm Christi, notum, prodeat unde salus.

Credenti Christus donatur.

Omnia credentis fiunt, ingrate, quid hæres?

Omnia cum Christo dat tibi sola fides.

Christus diligendus.

Non aurum Christus, gemmas, aut munera quærit:

Dilige, pro tantis sat tibi solus amor.

Fides iustificat, non lex.

Iustificatur homo fidei uirtute uigentis:

Lex non iustificat, sed docet esse reum.

Iusticia legis Christum euacuat.

Si nobis ex lege salus prodiret, inanis

Aduentus Christi, mors quoq; uana foret.

Lex peccatum ostendit.

Lex data per Mosen, per Christum gratia: culpam

Lex aperit, iustum gratia sola facit.

Lex homini impossibilis.

Non opis humanæ est, legis persolvere iussa:

Quid

Quid præstare boni nam caro foeda potest?

Lex quare impossibilis.

Legem ideo omnipotens nostris non uiribus æquã

Tradidit, ut nobis gratia nota foret.

Solus Christus legem impleuit.

Immaculatus homo diuino è semine Christus

Impleuit legem, non sibi, sed reliquis.

Christus pro homine satisfecit.

Quod nequijt maledictus homo præstare, benignus

Persoluit Christus: fecit & ille satis.

Homo ingratus.

Hec ingratus homo pulcherrima munera Christi

Respuit, & spernit lene salutis iter.

Purgatorium uanum com-
mentum.

Te meritis purgare tuis tua crimina demens

Posse putans, addis crimina criminibus.

Christus solus purgatio nostra.

Crimina nostra suo purgauit sanguine Christus:

Impietas alium struxit auara modum.

Christus redemptor.

Humani generis proprio scelus omne redemit

Sanguine: & ære suo debita quæq; luit.

Purgatorium papisticum Christi
meritis pugnat.

Crimina qui seculo statuunt purganda futuro,

Diffidunt Christi uiribus ac meritis.

Homo seruus inutilis.

*Iussa ualereuis quamuis implere Tonantis,
 Quid nam aliud serui quam sumus immeriti?
 Merita homini nulla.*

*Quid meritis hominum fides? quid uiribus ullis?
 Sunt benefacta hominis sordidiora luto.*

*Opera hominū sola fide acceptatur.
 Omne opus humanum coeno despectius ipso est.
 Acceptum Domino sed facit esse fides.*

Fides iustificat.

*Iustificat nos sola fides: operumq; laborem
 Gignit, at ex factis non uenit ipsa fides.*

Vera fides non est ociosa.

*Quinquam sola fides iustum facit, attamen illa
 Ocia nulla probans, diligit atq; facit.*

Fides ociosa mortua est.

*Mortua nempe fides, siccoq; simillima ligno est,
 Frugiferum pariat ni pietatis opus.*

*Arbor sterilis excinditur & comburitur.
 Igni excisa datur, fructum que non parit arbor:
 Sic homini fiet, qui pietate uacat.*

*Ex fructibus quisq; cognoscitur.
 Fructibus ex proprijs ut quaeq; agnoscitur arbor:
 Sic opere ex ipso fit manifestus homo.*

*Arbor bona bonos fructus facit,
 & contrā.*

Arbor praua nequit sanos producere fructus:

Sic

Sic bona planta malos edere nulla potest.

Operandum per obedientiam.

Non opera exercet pius optima, ut inde salutem

Comparet: ast summo pareat ut Domino.

Gratior est obedientia uictimis.

Gratior est cunctis prompta obedientia donis:

Nil nisi quod Dominus præcipit, hoc facito,

Traditiones hominum uanæ.

Perfectam Domini legem supplere uolentes,

Vano homines studio desipere magis.

Legi Dei nil addendū, aut adimendū.

Nil addi, minui ue suæ, Deus ipse tremendus

Præcepit legi, quam temerauit homo.

Arbitrium homini nullum.

Arbitrium quid iactat homo? diuina uoluntas

Omnia decreuit, perficit, atq; regit.

Nil sine Deo.

Non cadit in terram passer, folium ue mouetur

Arboris, aeterno quin fluat arbitrio.

Deus spiritu & in cœlis adorandus.

Spiritus in cœlis Dominum bene doctus adorat:

Templa Deus uerax non fabricata colit.

Dei triplex donum.

Munera trina Deus confert: peccata remittit,

Iustificat, iustis cœlica regna parat.

Ex iustificatione per fidē pax interna.

Postquam uera fides nobis peccata remitti

Sensit,

Sensit, pax nostris cordibus inseritur.

Deus ad cor respicit.

Non externa Deus spectat, uerum intima cordis

Namq; opere externo fucus inesse potest.

Humilitas Deo grata.

Deiciat sese, & sua corda superba, sibiq;

Displiceat, Domino qui placuisse uolet.

Credentes sunt Abrahami filij.

Exemplum fidei Abramum sectare parentem:

Filius Abrami, qui bene credit, erit.

Litera occidit, spiritus uiuificat.

Litera sola suo si cortice tecta legatur,

Occidit: uitam spiritus intus habet.

Lenta Dei ultio, grauius iudicium.

Vindictam lento ira gradu diuina reposcit:

Supplicio pensat sed grauiore scelus.

*IN RELIGIONIS AB-
usus. H. M.*

Mors mortis morti mortem nisi morte dedisset,

Quis hominum caeli scandere posset iter?

Nullus: namq; omnes sceleris sub lege reuincti,

Dæmonis in regno succubere neci.

Morte sua at Christus deuicta morte, subegit

Infelix regnum, uinclaq; nostra tulit.

Cur igitur Papæ scelerato genua flectis?

Cur meritis fidis? cur simulchra colis?

Cur muros pingis? cur illis oscula præbes?

Aras extollis marmore cur solido?

Cur lachrymas fundens, præbenti thura Baali

Cuncta sacrificulo crimina commemoras?

Cur patrem, matrem, dulces cum coniuge natos

Deseris, atq; ossa fœtida stulte petis?

Cur terret miserum te purgatorius ignis,

Quem fera Cyclopum finxit auaritia?

Cur Missam sequeris, Cœnam contemnis Iesu?

Cum tamen hæc Christum præbeat, illa Sathan.

Cur salem atq; oleum, ceramq; absumis inanem?

Cur frontem sacra tingere pergis aqua?

Cur frustra menses, horasq; & tempora & annos,

Observas falsa religione cibos?

Cur fugis humanos coetus, cœnobia quærens?

Cur sic laruatus impia uota facis?

Cur Christum spernēs, figmenta ac somnia curas

Paparum, quæ sunt aufugienda pijs?

Talia nam Christus nunquã præcepit. at inquit:

Pœniteat scelerum, & credite Euangelio.

Credite Euangelio: nam sic cœleste propinquat

Regnum, in quo uera est lux, uia, uita, salus.

DE COENA DOMINI, CVM

antithesi Christi & Papæ.

M. M.

Quid uentrẽ læmarge paras, quid dētibus instas,

Vt Christi carnem faucibus excipias?

Vt Christi sancto tingantur sanguine rictus,

Fœdaq;

Fœdaq; sacratum corpora corpus alati
 Ventriculi, ab demens, non est, nec corporis esed
 Christus, & in fauces non cupit ire tuas.
 Quid tibi prodesset caro faucib. hausta? quid olim
 Profuit ingrato Manna datum populo?
 Nullus quippe animæ prodest cibus ore receptus,
 Trita nec externo fercula dente iuuât. (tēdit,
 Quicquid enim ingreditur, quicquid per uiscera
 Corpus alit tantum, pellitur inde foras.
 At Christus cibus est animæ, nec sumitur ore,
 Sed corde, & nunquam mittitur inde foras.
 Ille uorat Christum, toto qui amplectitur ipsum
 Pectore: quiq; fide suscipit, ille bibit.
 Qui fidit Christo, Christum manducat: in illum
 Qui credit, Christum uescitur atq; bibit.
 Christus enim totus, toto cum corpore, cœlum
 Ascendit, dextram nunc tenet ille patris:
 Inde reuersurus, qualis conscendit Olympum,
 Rursus in humana carne uidendus erit:
 Scilicet electos reprobis cum diuidet æquo
 Iudicio, atq; in ius cuncta creata trahet.
 Stulte Berengari, quis te miserande fefellit,
 Luce quis à uera compulit in tenebras?
 Infelix, quis te à sensu reuocauit aperto
 Scripturæ, humanas ut sequere uias?
 Quis te diuino ductum fulgore, coegit
 In uada tartarei cæca redire lacus?

Nimirum

Nimirum ille impurus homo, Satanæq; minister,
 Qui summum in toto se facit orbe Deum.
 Quiq; per insidias, fraudes, perq; arma, per artes
 Dæmonis elatus, sub pede cuncta tenet.
 Clauē habet & gladiū, miser as ut carcere trudad,
 Conficiat, mactet, dilanietq; animas.
 Et tamen ille Dei se prædicat esse ministrum,
 Imò Deum, & Christi iurè tenere uices.
 Christus at ipse humilis semper fuit, iste superbus;
 Hic diues mundo, pauper at ille fuit.
 Ille suis semper pedibus perrexit, equorum
 Hic turma semper concomitatus abit.
 Vili asina, pulloq; asinæ semel ille resedit:
 Huic sonipes auro splendida semper adest.
 Ille Dei uerbum populis monstrabat aperit,
 Iste Dei uerbum suppressit ac sepelit.
 Ille humiles ad se sacro sermone trahebat
 Discipulos, multo hic milite septus ouat.
 Orauit Christus, ieiunia uera peregit:
 Blasphemus foedis luxibus iste uacat.
 Christus peccantes miti sermone fouebat:
 Fulminat hic diris, persequiturq; pios.
 Christus discipulis mundum spondebat amarum,
 Damna, cruces: seruos ditat at iste suos.
 Pungentem spinis Christus tulit ipse coronam,
 Hic gemmis fultum fert diadema triplex.
 Ille à principibus ueste est delusus in alba,

Hunc

Hunc mollis multo purpura honore tegit,
 Ille pedes alijs lauit tersitq; minister,
 Hic pedibus recipit oscula cuncta suis.
 Discipulis pacem suasit, pacemq; reliquit
 Christus: at hic multo bella furore mouet.
 Ille à principibus mundi derisus: at iste
 Regibus à cunctis culmen honoris habet.
 Christus terrarum domino didragmata soluit:
 Hic passim à populis magna tributa petit.
 Christus dona Dei gratis dabat, atq; rogabat:
 Quotidie regnum uendit at iste Dei.
 Quid dicā? Christo hic similis adeò undiq; perstat,
 Vt similes mage sint coruus & albus olor.
 Erratum satis est: uani iam somnia Papæ
 Linquite mortales, deniq; iam sapite.
 Iam tandem pulsa ueram caligine lucem,
 Et nitidas puri quærite fontis aquas.
 Quærite iam tandem Christū: purissimus omnis
 Fons est ille boni, lux quoq; uera pijs.

ALTERA ANTITHESIS
 Christi & Papæ.

Regna fugit Christus, sed Præsul suscipit urbes.
 Spinofam Christus, triplicem gerit ille coronam.
 Abluit ille pedes, reges huic oscula præbent.
 Vectigal soluit, hic clericos eximit omnes.
 Languores sanat, effuso hic sanguine gaudet.
 Baiulat ille crucem, hic seruis portatur auaris.

Pascit

Pascit oues Christus, luxum hic sectatur inertem.
 Pace & inops Christus, strepitu uenit ille minaci.
 Christus mansuetus uenit, uenit ille superbus.
 Ille caret nummis, regna hic tenet omnia mundi.
 Quas leges dedit is, Præsul dissoluit iniquus.
 Vendentes pepulit templo, quos accipit ille.
 Sternit opes Christus, lucri hic ardore tabescit.
 Pascit oues Christus, inopis hic sanguine gaudet.
 Hic coenam instituit sanctam, missã ille nefandã.
 Ascendit Christus, descendit ad infera Præsul.

IN PURPURATOS CAR-
dinales. TH. B.

Semiuiros quicumq; patres radiante galero
 Conspicis, & rubræ sirmata longa toge:
 Crede mihi, nullo est saturata hæc murice uestis,
 Diuite nec cocco pilea tincta uides:
 Sed quæ rubra uides sanctorum cæde uirorum,
 Et mersa in fonti tota cruore madent.
 Aut memor istorum quæ celet crimina uestis,
 Pro dominis, iusto tacta pudore, rubet.

IN PSEUDOEPISCOPOS.

TH. B.

Mitrati quocunq; ferant uestigia patres,
 Prælatæ apparent aurea signa crucis.
 Sive astant aris, stulto mirante popello,
 Non cessant geminas ingeminare cruces.
 Sive domo egressi priuata negocia curant,

Mille manu signant uersicolore cruces.
 Ludere saepe etiā, & scortari, & stertere saepe,
 Atq; inter medias pedere credo cruces.
 Si causam rogitas: id non facit ulla tuendi
 Cura gregis, Christi cura nec ulla crucis:
 Verū homines natos cruciādis omnibus aequū est
 In manibus promptas semper habere cruces.

IN PONTIFICEM RO-
 manum. S. C.

In caelis Christus, Christus regit omnia terris,
 Imperium solus cum patre Christus habet.
 Cur igitur Papam iactat Romanæ tyrannis?
 Atq; hunc uult mundi totius esse caput?
 Est caput ex septem, quæ pieta est mystica uati,
 Tartareis denis cornibus apta, fera.

VATICINIUM IN ROMA-
 nam tyrannidem.

Roma diu titubans, longis erroribus acta,
 Corruet, & mundi desinet esse caput.

IN CHILONEM GAN-
 teum.

Chilo Ganteus INTERIM pudendum,
 Mendax, falsiloquum, dolisq; plenum,
 Exit: si quid id sit requiris, audi.
 Forma est, qua pietas, fidesq; uera,
 Et quicquid superest in orbe sancti,
 Ceu diro misere INTERIT ueneno.

IN MEDICEOS FARNESIUM

& Iulium Montanum, pontifices.

Roma diu Medicis malè sana immitibus usa,

Pòst diram infelix incidit in Phrenesim:

A Phrenesi in rigidū Montē delata. uerendum est,

Nerigido ex Monte præcipitata ruat.

CHRISTICOLAE AD PAPI-
colas. M. M.

Vos ó Papicolæ, Antichristi membra tyranni,

Qui contra uerum Christum pugnatis aperte,

Atq; caput uestrum uultis defendere Papam,

Mundanas ut opes, irritamenta malorum,

Possideatis, & ut uitam ducatis inertem,

Et domibus uestris uanos cumuletis honores:

Cur tantis in nos odijs flagratis iniquè?

Cur nos insontes ferro uexatis, & igne?

Non uobis mundum eripimus, non ocia uobis

Detrahimus, nec opes, uestros ue ambimus hono-

Nil uestrū cupimus, cōtenti manere nostro. (res:

Cur tamē urgetis, Dominum ut prodamus Iesum,

Cur non lege Dei nostri permittitis uti?

Credere nec uerbo finitis? uos credite quicquid

Fert animus, nobis liceat uel credere Christo.

Nam nihil extra illum, nihil illum credere præter

Possumus: interno sic nobis spiritus ore

Diclat, & excelsi uox formidanda Tonantis:

Sic scriptura docet, sic dogmata sancta loquuntur.
 Vos homines, legesq; hominum præponitis: at nos
 Soli Euangelio totum assignamus honorem.
 Nil damus humanis meritis, nil fidimus illis:
 Gratia sola Dei replet nos, sola benigni
 Christi opera in nobis regnant. quo deniq; cælum
 Ductore, & superas speramus scandere in arces.
 Ille caput nostrum: nunquam uellemur ab illo.
 Papa caput uestrum: Papæ sua membra sequentur.
 Nos tamen optamus uobis bona quæq; salutem
 Corporis atq; animi per Christum. Valde precamur,
 Ut uobis liceat mundi caligine pulsa,
 Concordes uera nobiscum in luce morari:
 Et Satana eiecto, solum cognoscere Christum.
 Valete, & respiscite.

AD D. FLORENTIVM GEBVV-
lerum, uirum Consularem, de Diuo TERRI-
BILI, G. Stiblini Carmen.

Quare urbe absimus, uir prudētissime, causam
 Accipe, ni Musa fortè graucere mea.
 Me pridem mystes sacer ad sua festa uocauit,
 Festa popinali concelebranda modo.
 Plurima foecundas onerabunt fercula mensas,
 Sus, lepus, & perdix, lucius, anser, anas.
 Plena redundabunt dulci carchesia Baccho,
 Diffundetq; suos blanda Thalia iocos.
 Nec nobis deerunt agrestia munera, mala,
 Salgama, raphanides, caseus, uua, pyrum.
 Accedent grati strepitus, & Musica uoce
 Multiplici: fremitum rustica turba dabit.
 At si fortè rogas, cui diuo hæc festa parentur,
 Non est obscuri nominis ille deus.
 Diuus TERRIBILIS, quo uix est notior orbe
 Alter, qui cæli lucida templa tenent.
 Hunc omnes pagi celebrant, hic omnia sana
 Occupat, huic omnes annua uota ferunt.
 Huic cedat Petrus, quamuis sit ianitor aule
 Aethereæ, & Paulus unicus ille sacri
 Doctor apud gentes uerbi: tibi cedat & omnis
 Concio Diuorum, maxime TERRIBILIS.
 Magna sacerdotum turbæ solatia præbes,
 Nulli terribilis, maxime TERRIBILIS.

ΧΡΙΣΤΟΣΕΒΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ
Γαποσεβείς.

ἄνθρωποι παποσεβείς, καὶ ἐλέγχεα, φίλα τυραννῶν
ἀρχιερεῦν μέλη ῥωμαίων χριστοδιώκων·
οἱ ποτὶ τὸν μέγαν ἰησοῦν ἀντιπρὸς μάχεσθε·
ὑμετέρας τε πάσης πάπα θέλει ἑμμερ ἀρωγοί·
πλοῦτον ὅπως κόσμον, παντοίου ἀέριμα κακοῖο,
ἠΐσθησθε, ἡδὲ βίον ζώνθ' ἀπαλόφρον' ἀεργόν·
καὶ τιμὴν ἐσάγθη ὑμῶν μιννώριον οἰκοῖς·
μίσει τρεῖς ἡμᾶς ἀδίπως ἐχθαίριτε τόσων·
τίπτει διώκετ' ἀεὶ πυρὶ καὶ ξιφείοισιν ἀβύσους·
οὐ κόσμον, κόσμον τε χαρὰν ἀερούμεθ' ἀφ' ὑμῶν·
οὐκ ἀπερυμοσύνην συλῶμεν, ἀεργίην τε·
οὐκ ἀφένος, δόξης τε βάρους τῆς πασιμελούσης
ἀμφοτέρωθεν, ἀφ' ὑμῶν ἡμεῖς ἀγαθὰ
εὐδὲ ληλατιόμεθα ἡμεῶν τινὸς ὑμετέροιο·
ἀλλὰ γέρας, θεὸς ἄμμιρ ὁ δῶν, ἀερούμεθ' ἐκκλησίᾳ
ἐμπάγλωσ τί δὲ ὁμοῦ σπουδῶν ποιῶμεθ' ἰσοσάντων,
ὡς κύνων ἀλεξίμορον προῖόμεθ' ἰησοῦν·
τίπτει οὐ χρῆσθ' ἀμῶν θεομοίωσιν ἑᾶντι θεοῖο,
οὐδὲ λόγῳ πιστευόμενα διωτῆρι βίωσι·
ὑμεῖς πίστιν ἔχθη, οἰκῶν ποτε θυμὸς ἀνώγη·
ἔξῃτω χριστῶ μόνον ἄμμι πεποιθότας εἶναι.
οὐδὲρ τει παρὰ τὸν δυναμίειδ', εὐδὲρ δίχρα κἀνθ'
πιστεύειν, θεῶν κέλεται τόσ' οὐκ φρεσὶν ἀμφοῖν
καὶ φωνῇ τρομερᾷ μεγαλοβρεμέτω θεοῖο·

τούτο γραφά βεβα, τούθ' ἰερά τὰ θεσμά διδάσκει.
 ὑμῖς μὲν μέροπας, μερόπων τε νόμους προέλεθε·
 ἡμῖν δὲ ἐστ' ἀγαγγέλιον τιμῆς διὰ πάσης.
 οὐκ ἐλπίζομεν εἰρ ἀρετῆσι τι καλλιπροσώποις·
 οὐκ ἔργοις ἀνδρῶν μέγα πνείομεν ἀλφισάων.
 σὺν πλάγχθοιο χάρις μὲν σωτήερα θεοῖο
 ἡμεῖς ἐμπίμπησιρ· ἀριστεία μεγαθύμου
 εἰρ ἡμῖν κρατεία χρυσοῖο φερέσβιος οἶν,
 Ἰωαρῆν τ' ὄρ' γ' εἰρ ἱερῆς πεχαραγμοῖα βίβλοισ·
 ὧτιν' ἀγῶ, λίην τ' οἰψίρμονι ποιμενί λαῶν,
 ἐλπομεν εἰς πόλον ἀμβάινειν καλὸν ἀστρίοντα·
 καὶ βίστον διάγειν μάναρ, οὐκ ἡλῆος οὐ ποτ' ὀλαίται.
 ἡμῖν μὲν κεφαλῆ χρυσοῖο σωσίμβροτος ἐσιν·
 ἡμεῖς δὲ αὐτὰ μέλη, τά γε μὴ σπαδίζην ἀφ' εἰς·
 ὑμετέρη δὲ κάρη πάπας ὀλεσίμβροτος ἐσιν·
 ὑμεῖς δὲ αὐτ' εὐρα, ἢ μὴ λείποιτό κεν αὐτῆς·
 ἀλλὰ γ' ὅμως εὐχὰς ποισύμεθ', ὅπως ἐνὶ χρυσοῖο
 πάντα γένητ' ἀγκυθὰ πρὸς ψυχῆν καὶ δέμας ὑμῖν,
 ἐπιτονώως λιτόμεθα, ἵνα τῆς σιοτοειδέος ὀρφνῆς
 τοῦ κόσμοιο πολυπλανέος ρύθοντες ἀπάσης,
 ἀμμιρ ὁμοψύχως συζῆτ' οὐκ ἀληθείῃ φωτι·
 καὶ σατανᾶ διαφύγοντες μένος ἀνδροφόνου,
 εἰς γυνῶσιν προῖντε μόνου σωτῆρος Ἰησοῦ,

Μαρτίνος Κρούσιος.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

E R R A T A.

Pag. 15 uersū ult. maligna 26.18 non cognoui
 mus 48.17 extemplò 49.15 laborq; 59.6 om-
 nes 73.8 Hinc 89.3 lege: Christi quæssissent, id
 quod decuisse ministros 92.21 lege sic: Ac inscri-
 pta docet lex menti, humanaq; dicitur 128.22.23
 lege sic: Gnati reddiderit mentis, claroq; trium-
 pho. Et, Catholicos censes? An sunt hi ecclesia
 Christi, 139.8 dubium est 148.10 Fortè sic: Hinc
 Iouis usque die ad solennia tempora paschæ 145
 ult. ieiunii 150.1 Præbuit 161.1 etenim 165.17 for-
 tè, imposturæ uariæ 169.19 Extincta 176.26 uel
 more 179.22 populi 180.1 pulcherrima 185.4
 At uos fautores 13 tempora 190.9 Quò 191.25
 crudos 192.14 rerum 210.22 Grammaticum, &
 extremum, &c. 231.14 Omnes 239.22 exitiū
 240.10 lupis 252.6 nostra 256 ult. effici
 Deo coram 260.17 pollicetur ue
 264.18 At

Folium s & t habent eosdem numeros, in-
 cipientes 273 desinentes 288.

A

RERVM ET VERBORVM IN RE-
gno Papistico Thomæ Naogeorgi, &
reliquis memorabilium

I N D E X.

<p>A Bbas quibus mona- chis sit 70 eius mores 71 abbatū confirmatio 28 Abraham 304 Abrahami fides 253 absolutio Papistis qua lis usitata 104 absurditas Papistica 156 absurda quę iubeat cre- di Papa in cœnę Do- mini administratio- ne 97 Achates gemma 118 Achilles 275 acoluthi officium 48 Adam 304 a Jamas gemma 118 aduentus festum 130 adulterium ludus Papi- starum 169 adultera à uiro deser- to quærenda, iuxta constitutionē confi- storiorū Papistico- rum 53 ædes sacras dedican-</p>	<p>di ritus 46 ædituus uti cogitur li- nea ueste super alias suas uestes 82 ægros sanari Missa 100 æruscatores 137 Æsopi fabula de lupo 210 æstas puer 146 Agathæ uirtus contra ignes 115 agenda quæ 61 Agnētis uirginis festū 136 agnus Dei 156 agni oblatio in festo Agnētis 136 agricolis quæ benefi- cia præstet Maria 108 alba uestis 47 Alphonſi Papistæ 202 Alphonſus 293 altaria quō dicētur 47- quādo lauentur 149 altaria in cūctis tēplis unde creuerint 101 altaribus quos iungat Papa 21 Ambro-</p>
--	--

I N D E X.

Ambrosius	198	aras ungi à Papistis	87
Anabaptistæ	297	aratri usus die Cine-	
Andræ festum	161	rum	144
Angelica statua sepul-		arbitrium homini nul-	
chro Christi impo-		lum	337
nuntur	153	arboris bonæ fructus	
Angli Papatu culto-		boni	330
res	18	arboris sterilis pœna.	
animatum dies	163.164	ibidem	
Annæ uirtutes & auxi-		Archiepiscopus Colo-	
lium	115	nienfis	36.37
ex Annatis quid capi-		argenti munera offerri	
at Papa	28	à peregrinantib.	118
anferibus Martinum		Arius	210
coli	160	Arnoldus Papisticus	
Antichristus Papa	280	314	
Antonij auxilium	115	artes magicæ in quo u-	
Apostoli qui ecclesiæ		su apud Papistas	166
columnæ dicti	266	ascensionis festum	155
appellandum ad Papa-		asellus ligneus sub Pal-	
lem sedem	24	marum diem para-	
Apolloniæ uirginis be-		tus	146
neficia	114	asinæ loquela ad Balaã	
aque baptismi conse-		cur facta	264
cratio	152	assumptio Mariæ	160
aque benedictæ usus		Astrologis fidẽ haberi	
125		à Papistis	130
aquilæ, leonis & Del-		altorum cursus ob-	
phini epistola ad Pa-		seruatio	130
pam Romanum	310	Athanasius	210.270
Aquisgranum	117	auaritiæ morbus comu-	
ad Ara quomodo se ge-		nis toti Papatui	86
rat episcopus	40.41	Augustini tempora	138.

I N D E X.

Aufonia lingua baptif mi uerba celebrari à Papiftis	96	ficia	114
auxiliatores quatuor- decim	113.114	Barnabæ & Pauli con- tentio	262
B		Beatus Rhenanus à Pa- pa proſcriptus	295
B acchanalia Papifta rum	140	Bebelij ioca	298
Balaam propheta im- pius	263	bella quando ferat Pa- pa	25
Balthaſar à Gultling.	198	bellorū author & ſua- for Papatus	173
baptiſmus quando o- lim collatus, & qui- bus	94	Benedictinis qualis ſit abbas	70.71
baptiſmi aquæ confe- cratio	152	Benedictus cur Biblia legere prohibuerit ſuis alumniſ	71
baptiſmi inſtitutio & uſus	93	Benedictus mona- chus	315
prophana- tio apud Papiftas	94.95	Benedicto quæ uirtus tribuatur à Papiftis	114
baptiſmum quàm ridè do actu polluerit Pa- patus	95	beneficia quæ nã præ- ſtet Maria cultori- bus ſuis	107 &
baptiſma uenale apud Papiftas	87	inde	
baptizãdo crimina ne- mini donari	94	Beneuentanæ urbis e- piſcopus Caſanus	179
Baptiſtæ feſtum	159	Bryllus gemma	118
Baptiſtæ ante panem inceſſus	156	Bernardus monachus	315
Barbara quid ferat. ib.		Biblia à Papa condem- nata	296
Barbaræ uirginis bene-		Bibliorum interpreta- tionem	

I N D E X

tionem sibi soli arro-	118	per Cepas quomodo	
gat Papa	19	puellæ explorent	
Bibliorû lectione qua		quis sponsus eis fu-	
re interdixerit suis		turus sit	131
alumnis Benedictus		Cæsareû honorê quo-	
71		modo sibi rapuerit	
Bibliothecas condere		Papa	22.23
quomodo impedi-		Caiphę prophetia qua	
at Papa	297	lis	263
Blasij dies festus	139	calceolos diuorû mon-	
uirtutes	114	strari à Papistis	113
Boccatius	298	Calixtus Papa	315
Boemi Papatus cultores	18	Callicratides Samofa-	
Bohemorum dictû de		tensis	183
monachis	231	cameræ decanus, Ioâ.	
bona quæ largiatur Pa-		Casanus	179
pistæ, si quis nûmos		câpanæ Nûburgi glo-	
det 86.87 & inde		riatio	124
boues offerri à pere-		campanarum baptiza-	
grinantibus	118	tio 49.50 pulsus	
brachas diuorum mô-		ingruente tempesta	
strari à Papistis	113	te	123.124
Brentius	199.214	campanas & æramen-	
Brentium quibus con-		ta ungi à Papistis	81
uicijs proscindant		Campegio scripsit E-	
Papistæ	281	rasmus	217
Breuiaria papistica	315	candelæ templorû ad	
butyrum gustasse, deli-		quæ fiunt peregrina-	
ctum	145	nationes	118
C		candelarum consecra-	
Aballos offerri à		tio 139 effectus.	
peregrinantibus		ibid. usus aduer-	
		A 3 sus	

I N D E X.

fus tempestates	124	stent Papistæ	145
candelabra offerri à pe-		Carolus V Cæsar	203
regrinantibus	118	carpones cui offeran-	
canis lapidē mordens		tur	159
Papæ similis	287	Carthusia secta mona-	
Canonici ueteres &		chorum	126
noui	54	Casanus	292.298
Canonicorū luxus	56	Casani precium pro li-	
Canonicæ horæ	55	bello Sodomitico	195
Canonicum ius unde		Casula quid	150
conscriptum	84	Catharinæ arma	156
cantibus omnē sacrifi-		festum	161
culorū pietatem cō-		Catharinæ quæ uirtu-	
stare	155	tes adserbantur à	
capitis sacrificorū un-		Papistis	114
ctio	49	ob Cathedrā ex impio	
cappæ nigræ Canoni-		pium non fieri	264
corum	54.55	Catholici qui uerè di-	
captiuorum deus qui		cantur	90.173
singatur à Papistis	114	Catholica fides quæ	
Carapha Cardinalis e-		89.90	
xul	320	cœnobiorū descriptio	
carbunculus gēma	118	69.70	
Cardinalis legatione		cepas quādo seminent	
fungens quomodo		Papistæ	142
excipiatur	32	Gerberi Romani cona-	
Cardinales quale o-		tus irriti	289
nus mundo	33	Cereales	78
modo corradant o-		cereus Paschalis	151
pes	33	Chamus patris irri-	
carne uesci quādo con-		tor	240
cedatur à Papistis	86	charitatis officia ordi-	
carnes quādo nō gu-		nate fieri debere	208
		<u>Chilon</u>	

I N D E X.

- Chilon Ganteus 338
 Choatꝛꝑ populi magiꝛ
 studioſi 166
 chorales qui dicti 55
 choreas ducendi mos
 in feſto Ioannis Ba-
 ptiſtæ 159
 Chriſma 51
 chriſmatis uſus in Ba-
 ptiſmate infantiuꝝ a-
 pud Papiftas 95
 chriſmate quomodo
 ungantur pueri.
 102
 Chriſtophorus 156
 Chriſtophori auxiliuꝝ
 115
 Chriſtus cur in altum
 aſcenderit 109 cur
 lauerit diſcipulis pe-
 des 149
 Chriſtus Deus & ho-
 mo 326 eiufdeꝝ be-
 neficia pro nobis
 exhibita 327
 Chriſtus egens 119 ho-
 nore ſuo ſpoliatus à
 Papiftis 185
 Chriſtus iuſticia no-
 ſtra 93 patronus
 coram patre 111
 Chriſtus paſtor, & eius
 grex eccleſia 176
 Chriſtus quæ pro no-
 bis tēcerit 21 qua-
 le exemplū nobis re-
 liquerit paſſioꝛe ſua
 256 quid exhibeat
 nobis in cœna 102
 quō ſemper edatur
 97
 Chriſti & Moſis diuer-
 ſitas 42
 Chriſti ieiuniū 223 na-
 talis celebratio 131
 nomen inane apud
 Papam 103 raris
 templis impoſitum
 119 eiufdem obla-
 tionem in Miſſa quā
 ti faciat Papa 98
 paſſim luditur à Pa-
 piſtis 156
 Chriſtum à bonis &
 malis comedi, ſed di-
 ſpari fructu 98 in
 cœna nō offerri 250
 251 cum Belial con-
 iungunt Papiftæ.
 171
 de Chriſto quid noue-
 rit Turca & Papa
 129
 Chriſtianorum pœni-
 tentia uera 103
A 4 Chri-

I N D E X.

Christianæ religionis summa	326	stas	119
Christicolæ ad Papico las	339	cælorum regnum aſi duè uendi à Papa.	
Chryſolithus gemma	118		121
ciborum conſecratio	153	Cæna Domini cur à Chriſto inſtituta.	96
cinnus primus cur de matur de capite ra forum	48	cæna Domini qualis apud Papiſtas	148.
Cinerū dies apud Pa piſtas	143		154
circumciſionis feſtum	133	cæna Domini nomen mutatum à Papiſtis	
ciſtæ in templis Papi ſtarū deſcriptio	122	in Miſſæ nomen	97
Ciſtertijs qualis Ab bas ſit	70.71	cænam Domini ad me ritum ſeruire Papi ſtis	99 quot quātis q; modis prophana uerit Papatus
ciues agnum trahere numis redimūt	147	de Cæna Domini, cū antitheſi Chriſti & Papæ	333 & inde in Cæna quid exhibe beat nobis Chriſtus
clauſes Papæ	17		102
clauos crucis Chriſti oſtēdi à Papiſtis	113	Cognatus à Papa pro ſcriptus	295
Clementina gloſſa	314	cognitio patris & uer bi	326 ſpiritus ſan cti
clericorum continen tia	225		327
Cochlæi Papiſtæ	202	Coloniensis Archiepi ſcopus	36.37
Cochlæus	292	Colonienses papiſtæ	204
cælibes papiſtæ	84	commoda Miſſam ſe quen	
cælum aperiri Miſſa	100		
inter Cælū & terram animis hærere papi			

I N D E X.

quentia	98	mi	21
compatres baptifan-		coniugia quæ diriman-	
darum campanarû		tur aut coniungan-	
150		tur à confiftorijs pa-	
Compoftellam adeût		pifticis	52
Papiftæ	117	Conradus Gefnerus	
communiam quæ nã ha-		310	
beant Papiftæ	80	conſcripti Patres	179
conchis æquoreis or-		confiftoria Papiftarum	
nati peregrinantes		52	
120		conuiuia monachorû	
conciliator ſolus Chri-		ipſo Iouis die ante	
ſtus	327	Paſcha	150
concilium abſque Pa-		ad Cor reſpicere Deû	
pæ iuſſu nullum col-		332	
ligi	22	Corinthi mores	170
concilia Papiftica	299	corpus Chriſti uenale	
concordiæ uia quæ u-		apud Papiftas	87
nica	204	corporis Chriſti feſtû	
confidere quibus reb.		156	
iubeat nos Papa	106	Corybantes in Ida mō	
confirmatio Papiftica		te	132
102		Cofmas medicorû tu-	
coniugij inſtitutio à		tor	116
Deo facta	185	creator cœli & terræ	
ſio à Papiftis	185, 186	quomō placetur	105
coniugium contrahen-		credenti Chriſtum do-	
tes rati & uncti quo		nari	328
modo puniantur	85	non Credenti peccata	
coniugium uitari à Pa-		non remitti, licet do-	
piftis	84	cies baptiſetur	94
à mona-		credentib. remitti pee-	
chis	67	cata.	ibid.
coniugia à Papa diri-			

I N D E X.

credentes esse Abrahæ mi filios 332	deliciarum uenatores monachi 69
crimina deleri Missa 100	Delphini, Aquilæ, & Leonis epistola ad Papâ Romanum 310
crucis Christi particu- las in omnibus tem- plis Papisticis mon- strari 113	dentium dolorem quæ diua sanet 114
crucem Christi osculâ- tur Papistici sacer- dotes 150.151	Deus quæ adorandus 331 solus colendus 327
crucis de collis Papi- starum suspensæ 167	Dei clementiâ & potê- tiam negat Papatus 106.107 cultus à mo- nachis uiolatus 232
crystallo includunt dæmonas Papistæ. ibidem	Dei solius, nūquam er- rare 261
Cursus, preces Mariæ statutæ 109	Deo soli fidendum 327
Curtisani qui dicantur 56 & inde	Deum & homines non eodem modo placari 105 eum placari Missâ, secundum Pa- pistas 100
cinædi à ueterib. Ro- manis puniti 179	Deum quis inuocet in reb. asperis 106 ad eū qui cōfugiat 90
Cypri mores 170	diadema Papæ triplex 27
D	dies rogationum 154
Damasus Papa hora rū Canonicarū institutor 55	dierum discrimen à Pa- pistis poni 129
Dani Papatus cultores 18	digitorum sacrificulo- rum perunctio 49
Danielis in Babylone uita honesta 65	diui nō inuocandi 327
Dardanus magus 166	diuo-
dedicatio templi 161	

I N D E X.

- | | | | |
|-----------------------|----------------|------------------------|--------|
| diuorum cultus | no. | Embricensis ludimagi | |
| 11.112 inuocatio an | | ster Papisticorū cul | |
| in symbolo tradita | | tum defensor | 199 |
| 272 | | Emseri Papistæ | 202 |
| Diuorū merita in pœ- | | Emserus | 292 |
| nitentiæ tractatio- | | Ephot lineum Iudaio- | |
| ne quantum euehat | | rum | 82.133 |
| Papa | 104 | Epiphania | 134 |
| Doctores auaritiæ de- | | Episcopus quō ad sa- | |
| diti | 15 | era facienda orne- | |
| Doctorem ecclesiæ an | | tur | 38 |
| te Papatum corru- | | Episcoporū descriptio | |
| pta uita | 15.16 | 35 iusiurandum | 36 |
| Doletus à Papa pro- | | doctrina in concio- | |
| scriptus | 295 | nâdo ad populū | 40 |
| donum Dei triplex | 331 | Episcoporum nomina | |
| dormire quare inter- | | & officiū apud Pau- | |
| diu iubeatur mona- | | lum | 245 |
| chi | 70 | de Episcopis quid do- | |
| dubitare docet Papa- | | cuerit Lutherus | |
| tus totus | 128 | 243.244 | |
| E | | equorū cura Stephani | |
| Eccij Papistæ | 202 | festo sacrata | 132 |
| Eccius | 292 | Erasmus quâdo & quō | |
| ecclesia catholica | 288 | in Lutherū scripse- | |
| Ecclesia Christi quos | | rit | 219 |
| ciues ueros agno- | | Erasmi epistola in Lu- | |
| scat | 90 ad quid ha- | therum an uera | 216 |
| beat potestatem | 247 | præconium de Lu- | |
| unde habeat potesta- | | theri uita | 207 |
| tem suam | 18 | errorū choragus quid | |
| elemosynas quo sine | | effecerit in Papatu | 117 |
| præsent Papistæ | 119 | ἐπιλοβητικῶν | 288 |
| | | Euan- | |

I N D E X.

- | | | | |
|--|----------------|--|----------------------------|
| Euangelium quib. cen
uicijs impugnetur à
Papistis | 172 | ex Factis fieri absolu-
tionem Papisticam | 104 |
| euangelij prædicatio-
ne papatum cū suis
membris decreſce-
re & aboleri | 79 | famulos quos amet cu-
ria Papalis | 57 |
| euāgelicorū bella quo
modo interpreten-
tur Papistæ | 172 | Farnesius | 339 |
| eucharistiæ species al-
tera cur laicis adem-
pta, causæ | 248 &
inde. | febres quæ diua repel-
lat | 114 |
| Eulogij auxilium | 116 | febres quibus precu-
lis abigant Papistæ | 142 |
| Euripidis uersus | 275 | Ferdinandus Caroli V
frater | 202 |
| Excommunicatorū a-
pud ueteres pœna | 105 | ferias quomodo cele-
brent Papistæ | 167 |
| exequiæ | 164.165 | feſta Mariæ inſtituta | 109 |
| exequiarum ritus & u-
sus | 126.127 | fides catholica quæ | 89. |
| exorcistæ officium | 48 | 90 | |
| Extravagantes | 314 | fides Papatus | 89 |
| F | | fides iustificans nō o-
cioſa | 330 quæ mor-
tua. ibid. |
| Faber | 292 | fidem iustificare, nō le-
gem | 328 |
| Fabri papistæ | 202 | fidem in Christum, de
ſtrui à Papa | 103 |
| factis homines placari | 105 | filius Deus | 326 |
| factis proprijs confide-
re iubet Papa | 106 | Filceri | 202 |
| quantum fidant Pa-
pistæ | 119 | flagellis ſeipſos cæden-
tes Spiræ uifi | 104. |
| | | 105 | |
| | | Florentius Gebuile-
rus | |

I N D E X.

rus	341	gemmarum pondera à	
Floriani auxilium	115	peregrinantibus of	
in Flumina cur se inui-		ferti	118
cè portet in Papatu		Georgius	156
in Bacchanalib.	144	Georgij auxilium	116
foenum ex præsepi in		Germani Papatu cul-	
quo Christus infans		tores	18
cubuit, monstrari à		Gertrudis auxiliū cō-	
Papistis	113	tra mures	115
fontes in uinū mutari		Gigantium more cœ-	
quando putent Pa-		lum affectari à Papi-	
pistæ	131	stis, propria iusticia	
ad Franciscanū cucul-		92.93	
lum qui confugiant		gladium præferri Hee	
126		bipolensi episcopo	
Fratres	316	ad aram eunti	42
ex Fructibus quemque		Goclenij serinia	217
cognosci	330	Graduale	315
frumēta quādo & quo		Græcorū murmur ob	
modo obequent		uiduas	262
coloni Papistici	157	Græcos nō coluisse Pa-	
G		patum	18
G Allinæ offeruntur		Gratianus	314
Viti festo	158	Gratis omnia dari à	
galeri Cardinalium	33.	Deo	105.106
34		Gregorius	315
Galli Papatu culto-		Gregorij auxilium	115
res	18	Gryllus	214
Ganymedem mollem		H	
quisq; requirere iu-		H Aeretici qui olim	
betur	180	dicti	284
Gebilerus à Papa pro		in Hereticorum catalo-	
scriptus	295	gum Satyra	279
		hære-	

I N D E X.

hæreseō inquisitio qui bus cōmissa 76	homicidam quomodo tractent Papistæ 83
hælecis suspensio apud Papistas 144	homicidium quō que- rantur Papistæ. ib.
Hartungus à Papa pro scriptus 295	horas Canonicas quis primus instituerit 55
Helix ieiunium 223	Huldrici præfulis uir- tus & auxilium 115
Henricus Glareanus à Papa proscriptus 295	Huldrici quæ offer- tur 159
herbarum consecratio 160	humilitas Deo grata. 332
Herbipolēsi episcopo præferri gladium ad aram 42	Hyacinthus 118
Herculeo morbo quis diuus medeatur 114	Hyberni Papatus cul- tores 18
Herodis factum cruen- tum 133	Hyems puer apud Pa- pistas 146
hircorū patronus Bre- denbachius 269	I
Hispani Papatus cultu- res 18	Iacobus Andreæ 119
Homerus citatus 266	Iacob. fictus, diues 119
homo ad quid creatus 222	Iacobus primus sentē- tiam dixit in conci- lio Apostolico 266
homo ingratus 329	de Iacobi epistola Lu- theri sententia 247
seruus inutilis 330	Iani Calendis quid fa- ciant Papistæ 133
homini nulla esse meri- ta. ibid.	ianitoris officium 48
pro Homine Christus fatiscecit 329	iaspis gemma 118
homines & Deū nō eo dē modo placari 105	idola 123
	idolorum armaria quā do pandantur 161. 162. 163

ieiunia

I N D E X

- | | | | | | |
|-------------------------|----------------------|---------|-------------------------|------------------------|---------|
| ieiunia Mariæ fælis | quò obseruètur | 110 | infantium baptismus | quàm ridiculo actu | |
| ieiunia Papistarû qua- | lia | 119 | | celebretur à Papi- | |
| in Iesum Christum cre- | dendum | 90 | infantum exequiæ | 167 | |
| Iesuitarum secta | 79. | | inferiæ | 128 | |
| 234 & inde | | | ad Infirmittatem tollè- | dâ spiritus sanctus | |
| ignis accèsus sub festû | Ioannis Baptistæ | 159 | non datus | 262 | |
| ignis purgatorius | 26 | | innocentium puerorû | festus dies | 133 |
| ignis uetus quando à | Papistis extingua- | 151 | inquisitio hæreson | quos articulos com- | |
| tur, & nouus elicia- | tur | | prehendat | 76 qui- | |
| imberbes omnes sacri | fici & reliqui PAPA- | 82 | intercessores parandi | studium | 118 |
| Imbriopolis quæ diua | clara | 116 | Interim à quo factû | 338 | |
| immunitas Papistico- | rum ministrorum | 82 | Ioannes Baptista ne an | Papa lupus dicen- | |
| impietas Papistica | 156 | | dus | 279 | |
| impieratis magister Pa- | pa | 104 | Ioannis Baptistæ festû | 159 | |
| impietatis quæstus | 160 | | Ioannis Euangelium | de collis Papistis su- | |
| indulgentiæ Papales | 121 | | spensum | 167 | |
| indulgentiarû præcones | quid faciant | 122.123 | Ioannis festum post na- | talè Christi | 132.133 |
| infantes à dæmone ha- | bitari credunt Papi- | 95 | Ioannis uirtutes con- | tra uenena | 114 |
| az | | | in Ioannem Casanum | Satyra | 175 |
| | | | Ioannes Oporinus | 119 | |
| | | | | Louis | |

I N D E X.

Iouis tribus diebus ante festum Natiuitatis quid faciant Papistæ	130	stringantur Cardinales	31
Israel uerus	90	iusticia nostra Christus	93
Israelitę renitente Pharaone educti à Deo	281	iusticię proprię iactatio in Papatu	91
Itali Papatus cultores	18	iusticię quem scopum statuerit lex Moïsis	252
Judæ Jacobi F. cū Thamar nuru erratum, quomodo ab ipso damnatum	235	L	
Judæ laceratio	149	Ac Marię monstrari à Papistis	113
Judæi unde se saluari somnient	93	lac quando non gustet Papistæ	145
Judæorum respublica dissipata	281	Lætare, festum Papistarum	145.146
Judæos omnia certo iussu fecisse, papistas ex se facere omnia	81	laicis pocula aufert Papa in cœnę Dominicę administratio	98.99
plus Papistis sapere	154	laicis cur species altera adempta	248
Judoci uirtus	116	lamina plumbea de palio pendens	136
Julius	339	lanceam, qua Christi latus effossus est, monstrari à Papistis	113
ius Canonicū unde cōscriptum	84	lapforum apud ueteres pœna	105
iura humana & diuina longè distare	105	laruati in Bacchanalibus	140
iurandum episcopo	36	Latomus	292
iureiurando quali ad-			Latomi

I N D E X.

Latomi Papistæ	202	librorum Papisticorū	
Laurentij prunas ostē-		catalogus	314
di à Papistis	113	libris Papisticis nemi-	
Laurentij uirtutes	114	ni interdicti	290
lectoris officium	48	de Libris à Papa prohi-	
legatus Papæ, Cata-		bitis expostulatio	
nus	179		301
legatione fungi Cardi-		linea uestis quem con-	
nales	31	ferat fructum	82
lenę apud Papistas	169	lineę uestis usus in ba-	
lenones apud Papistas.		ptismate infantium	
ibidem			95
Leo Papa	315	Lini episcopi Romani	
Leonis, Aquilæ & Del-		inuentum	138
phini epistola ad Pa-		linigeri Papistæ	81
pam Romanum	310	ltera occidit	332
Leonardi uirtutes	114	Lothi in Sodomis uita	
lex à Christo impleta.			65
	327-329	Louanienses Papistæ	
lex homini impossibi-		204 fugiendi	315
lis	328	Lucas pictorum serua-	
cur	329	tor	116
legis iusticia Christum		Luciferi è cœlo descē-	
euacuari	328	sus	14
legi Dei nihil adden-		ludi Papistarum festis	
dum, uel adimendū		diebus	168
	331	ludimagistri officium.	
leges diuinæ quomo-		204	
do à Papa tracten-		ludimagistri non exor-	
tur	21	tes asini Palmarum	
leges publicas quando		148	
obseruēt Papistæ	83	ludimagistris quid pro-	
Libido Papistarū	176.	sint festa Martini	
177	rasorum		85

I N D E X.

- | | |
|--------------------------|---------------------------|
| 160.161 | sibi legi, & cur uo- |
| ludimagistros apud Pa- | luerit 219 |
| pistas uti quoq; li- | Lutheri doctrina scri- |
| nea ueste 82 | ptura sacra fulta |
| luminis ardentis usus | 258.259 uita inno- |
| in baptisinate infan- | cens, etiam à Papi- |
| tium 95 | stis probata 217 uo- |
| lunæ obseruatio apud | tū de cœlibatu 227 |
| Papistas 130 | Lyranus taxatur 228. |
| lupanaria 168.169 | 229 |
| de Lupo fabula Aeso- | M |
| pi, fundamentum li- | D E Maccabæorū li- |
| belli ludimagistri | bro secundo Lu- |
| Embricensis 210 | theri factum 247 |
| lupi qui uocandi 277 | Magiæ usus apud Papi- |
| lupi pisces cui diuo of- | stas 166 |
| ferantur 159 | Magorum dies 134 |
| Lutherus apud infe- | Magistratus officium |
| ros ardere dictus . | 208 |
| ibid. cur uota cõ- | Magni uirtus 116 |
| tempserit 235.236 | Mahometi lex quando |
| inde. eius doctri- | & unde orta 16 |
| na 238 | mala mūdi è cœlo quo- |
| Lutherus ne an Papa | modo ueniant 14.13 |
| lupus 277.278 & | manuum sacrificolorū |
| inde | unctio 49 |
| Lutherus quòd apertè | Marci uirtutes contra |
| absque hominum re- | mortem 114.115 |
| spectu docuerit | mares non uiolatos li- |
| 211 solus restitit pri- | bidine apud ethni- |
| mò tyrannidi Papi- | cos 178 |
| sticæ 213.288 qua- | Marix pulcher cultus |
| les libros in cœna | Ratisponæ 116.117 |
| | Maria |

I N D E X.

- Maria an castitatē uo-
 uerit 229 quæ be-
 neficia præstet cul-
 toribus suis 107 u-
 bi maximè quæra-
 tur in terra 117
 Mariæ assumptionis fe-
 stum 160 citatio
 149 cultus apud
 Papistas 107 & inde
 Mariæ horæ 315
 Mariæ idolum uincere
 amictu Salomonem
 119
 Mariæ lac ostendi à Pa-
 pisticis 113
 sub Mariæ nomine qua
 le sodalitium insti-
 tutum 109
 Mariæ uirgini non de-
 beri diuinos hono-
 res, ut Papistæ fin-
 gunt 109
 Mariæ qui festi dies in-
 stituti 109
 Mariæ tres conueniunt
 ad sepulchrum Chri-
 sti 153
 Mariæ serui, monacho-
 rum genus 109
 maritorum lupanaria
 accedentium pœnæ
 169
 Martini festa & cultus
 160
 Martinus Crusius 243
 Martis diem Bacchana-
 lium tempore quo-
 modo celebrant Pa-
 pista. ibid.
 masculæ ueneris ori-
 go, cœlestis à Casa-
 no dicta 189
 Mathias Bredenbachi
 us 201
 Melanchthoni scripsit
 Erasmus 217
 Melchisedech quid ob-
 tulerit 251
 Memphis à Ioseph quō
 gubernata 65
 mendicantes assiduè
 qui 75
 mendicantium mona-
 chorum ordo & ui-
 ta 72 inde
 mendicare pulchrum,
 imò perutile mona-
 chis 75
 mentis dubiæ precium
 condemnatio 118
 mentiri quæque nul-
 lus pudor Papisticis
 138
 mercator, cultor Ma-
 riæ 108
 B 2 Mer-

I N D E X.

- Mercurij dies Bacchanalium tempore apud Papistas quomodo celebretur 143
 meretricum pœna in lege Mosis 170
 meritum ex omnibus rebus requirunt Papistæ 120
 merita Papistarû quo in loco habeantur 119
 merita uenalia apud Papistas 86 a monachis qui emant 120
 sine Meritis nihil fieri in Papatu 99
 Michaelis epistola 166
 miraculorum amans mundus 71
 Missa à Luthero explorata 251
 Missa sacerdotis concubinarij nõ audientia 226
 Missam quæ commoda sequantur 98
 Missæ à regibus & monarchis institutæ 101
 Missæ quæ & quâta beneficium tribuant Papistæ 100. 101 & inde 315
 Missale 315
 Missales uestes offerri à peregrinantibus 118
 Monachatus 126
 Monachi clamosi, subornati ad emungendas pecunias 122
 cur non utantur lineâ ueste 82
 Monachi diuites 68
 fex Papistarum 234
 gens inuentrix malorum 109
 Monachi quare interdum dormire iubentur 70
 Monachi, & eorum uita, studia & officia 62 & inde
 Monachorum castitas 67
 paupertas 68
 sectæ. ibid.
 Monachorum deliciae & luxus 69
 examina unde extiterint & creuerint 101. 233. 234
 Monachorû genus, Marix serui dictû 109
 Monachorû merita uenalia 120
 ordines à diabolo reperti 231
 à Mo-

I N D E X.

- à Monarchis Missæ in-
 stitute 101
 Monasteriorum descri-
 ptio 69.70
 Monastice nostra quid
 contineat 230
 Mortis monstrum, sub
 festum Latrare 146
 Mosi & Christi diuer-
 sitas 42
 Mosi ieiunium 223
 nulli cui diuo offeran-
 tur 159
 mundus miraculorum
 amans 71
 mundi delicta per solū
 Christū expiata 93
 mundanis rebus quo-
 modo se ingerant
 monachi 66
 mures & glires quæ di-
 ua ex edibus abigat
 115
 Musarū de libris à Pa-
 pa prohibitis expo-
 situlatio 301

N

 Natalis Christi cele-
 bratio apud Pa-
 pistas 131
 nauita cultor Mariæ
 108
 Nicolai auxilium 115
 festum & cultus 161
 nidos suos ubi posue-
 rint monachi 69
 niue quomodo certe-
 tur apud Papistas
 142
 Noa 304
 noctiū discretio apud
 Papistas 129
 Noruegi Papatus cul-
 tores 18
 Numburgi Turingiæ
 quæ fuerit campa-
 na 124
 nummos ab ara rapi in
 nocte Natalis Chri-
 sti 131
 nummos qui det, quan-
 ta bona à Papistis
 consequatur 86.87
 inde

O

 Obedientia gratior
 victimis 331
 oblatarum mentio 155
 offertoria plebis 88
 officiales qui, & eorum
 officia 53
 olei usus in baptisma-
 te infantium 95
 onyx gemma 118
 opalus gemma. ibid.
 opera hominū sola fi-

I N D E X,

de acceptari	330	modo celebretur à	
operum bonorum cau		Papistis	146 aduer
sa	257	sus tempestates	124
opes donandi mona-		panis sacri cultus	156.
chis causa quæ fue-			157
rit principibus	69	panem mutari in cor-	
opes Papæ	28	pus tradit Papa	97.98
opifex, cultor Mariæ		pannus totus tonden-	
108		dus, ne à tinea læda-	
Orpheus cur discer-		tur, prouerbiū	121
ptus	181	Papa an & unde sanctif-	
ossa sanctorum effodi		simus	30.
quæstus gratia à Pa-		Papa ne an Lutherus	
pistis	112	lupus	277.278 inde
Otiliæ uirginis uir-		Papa quis fieri possit,	
tus	114	uulgi prouerb.	183
qua quando non gu-		Papa qualis œcono-	
stent Papistæ	145	mus	316 an eccle-
quis uesci quando cō-		siæ caput	19 quō
cedatur à Papistis	86	fuis clauibus utatur	
oues offerri à peregri-		17 omnibus ut De-	
nantibus	118	us colendus existi-	
oues quis diuus custo-		matus. ibid. unde	
diat	115	opes suas colligat	28
		unde cuiusque prin-	
P		cipis arcana rescis-	
Palaestinā adeunt Pa-		scat consilia	77
pistæ	117	Papæ amictus	27 ad
pallia diuorum mon-		bellum grassatio	25
strari	113	consilia in Germa-	
pallij cuiusdam descri-		niam	191
prio	136	Papæ doctrina horren-	
pallioli usus	138	da de pœnitentiâ.	
Palmarum dies quo-			103

I N D E X.

- 103 maiestas, luxus, &c. unde 106
 Papæ monarchia 267
 Papæ nomē olim omnibus episcopis commune 16
 Papæ ubera 277 uita 29
 in Papæ regno quid querendum 79
 Papam à nemine iudicari debere 20
 Papatus an ecclesia Christi 276 quomodo omnia peruerat 74
 quàm latè se extenderit 18 unde sit ortus 14 quæ mala in ecclesia patruerit 185
 Papatus quatenus Christum nouerit 110
 Papatus auaritia 54 errores Deo conuente fieri 209
 Papatus fides 89
 maiestas 13 scopus 16 potestas 17
 Papatus membra pro Christi membris nõ agnosci posse 170
 Papismi cura & studia 190 ab origine repetitio 185
 Papistæ cur nos lethali odio prosequantur 196 suis etiam coloribus ab Erasmo depicti 219 quomodo colant & euehant laudib. Mariam 109 in Christum coniurati 79
 Papistæ quomodo abomiratio facti cunctis bonis 226
 Papistarum Bacchanalia 140 libido 85.225
 Papistarum proceres tyrannidis redarguti à Lutero 245
 Papistarum uita 129 & actiones 275
 Papistici scriptores 216
 Papistica fides 91 doctrinæ summa 246
 Papisticum purgatorium Christi meritis pugnare 329
 B 4 Pa-

I N D E X.

Papisticorum sacrorū ministri quō tractē- tur cæde perpetra- ta	83.84	dium	118
Papalis curia quos a- met famulos	57	Paulus 183 diues	119
ad Papalem sedem ap- pellandum	24	Pauli & Barnabæ con- tentio	262
Papales indulgētia	121	Pauli sententiæ contra scortatores	170
Paphnutij consiliū	228	Paulus IIII quod de- derit præmium Ca- sano	195
Parasceue Papistarum	150	paupertate neminē tar- dari quo minus do- net diuis	118
parentum honor à mo- nachis neglectus	232	Pausanias	209
parturientibus propi- tia Maria	108	pax interna unde	331
Pascha Papistarum	152	peccatum à lege osten- di	328
Paschalis cereus	151	de Peccato originali doctrina Lutheri	274
Pastores Papistici	60	peccata remitti, an cre- diderit Lutherus	273
quæ doceant. ib.	61	pedū lotio Papistis us- tata	149
pastores quos dederit Christus	276	Pelles uniuersæ circa humeros Canonico- rum	54
Pater Deus	326	Pētecoste Papistarū	155
patris benignitas quō offeratur & accipia- tur	254	Peregrinationes quō fiant apud Papistas	116
patres ueteres errasse	284	quid eis tribu- ant	120
patientia Dei in feren- dis Papistis	188	Petronellę uirtutes	114
Patriarchæ nomen	137	Petrus diues	119
patroni Papistarum	111	an ponti-	
patronos parandi stu-			

I N D E X.

- pontifex Ro. fuerit
 266
 Petri carina 173 cur-
 sus ad sepulchrum
 Christi 153 lapsus
 262
 Phocæ inuentum mo-
 narchia Papæ 267
 pictoris stulti exem-
 plum 309
 Pighij 202
 piorum persecutio 171
 piscium oblatio cui di-
 uo fiat 160
 placentam distribuen-
 di mos apud Papi-
 stas 134
 poculū cur auferat Lai-
 cis Papa 99.280
 pœnitentia Papislica
 102 Christianorum
 qualis 103
 Poggius 297.298
 Poloni Papatus cultor-
 es 18
 Polydamas athleta.
 209
 Pontifex apud Iudæos
 summus cur consti-
 tus 260
 populos quomodo si-
 bi subiecerit Papa 22
 porcos offerri à peri-
 grinantibus 118
 potestas ecclesiæ ubi si-
 ta 18
 præbendarum collatio
 28 eas quō uenen-
 tur Curtifani, 58
 præsulū cōfirmatio 28
 preces Papislicæ 165
 principes quō sibi sub-
 iecerit Papa 22 eo-
 rundē obedientia 23
 principum munus 208
 principatus unius ubi
 laudatus 266
 procreationis ardor
 carni insitus 222
 Prudentius poeta 198
 prunas Laurentij mon-
 strari à Papislis 113
 psalteria Papislica 166
 in Pseudoepiscopos 337
 puellæ quō de sponsis
 futuris diuinent Ad
 uētus tēpore 130.131
 puellis aurum donasse
 D. Nicolaum 161
 puellas ad aratrum tra-
 hi Cinerū die 144
 puer, ligneus in cunis
 132
 puerorum cōfirmatio
 apud Papislas 102
 eorundem ludi sub
 B 5 festum

I N D E X.

- festum Lætare 146
 puerorū præposterus
 amor apud Papistas
 176.178
 pueris discentib. quid
 boni faciat Maria
 107
 puerperas magia de-
 fendunt à demoni-
 bus Papistæ 166
 purgatio nostra solus
 Christus 329
 purgatorium uanū cō-
 mentum 329
 purgatorio igne quo-
 modo utatur Papa
 26
 purificationis festum
 138.139
 Pyrcheimerus à Papa
 proscriptus 295
- Q
 Vadragesima Pa-
 pistarū 145 itē
 quinquagesima 139
- R
 Ami ad festum Pal-
 marum allati 146.
 147
 raphanorū esus apud
 Papistas 153
 rasi omnes Papistæ 80
 ratorū turba quib. ce-
 remonijs augeatur 47
 rationale diuinorum
 124.125.
 Ratispona 116
 redēptio nostra Chri-
 stus 327.329
 refugia Papistarū 106
 Regem creādi mos a-
 pud Papistas 134
 item ungenti 81
 reges ante asinum ge-
 nua flexisse 147
 reges se iactant Papi-
 stæ ob rasum caput 81
 reges quō sibi subie-
 cerit Papa 22.23
 regum mundi obediē-
 tia erga Papam 23
 à Regibus Missæ insti-
 tutæ 101
 in Religionis abusus,
 epigramma 332
 reliquæ sanctorum 112
 à Renatis quid requi-
 ratur 257
 Rochi uirtus, scabiem
 pellere 114
 Rossensis 292.215
 Rogationum dies 154
 D. Romani uirtutes
 contra demones. 115
 Romam uenire domi-
 nā cur adeant Papi-
 celæ

I N D E X.

- | | | | |
|--------------------------|---------|--------------------------|-------|
| colæ | 117 | nibus unde sumptæ | |
| in Romanum pontifi- | | rint Papistæ | 46 |
| cem | 338 | falices uirentes ad Pal- | |
| rosaria repetita, preces | | marum asinum alla- | |
| ad Mariam confictæ | | tæ | 147 |
| à Monachis 109.166 | | salus per solum Chri- | |
| Roterodamus profcri- | | stum | 328 |
| ptus à Papa | 295 | salutem pendere ex fa- | |
| Rotulæ usus in indi- | | ctis nostris, maxima | |
| candis ieiuniorum | | regula in Papatu. | |
| diebus in honorem | | 99 | |
| Mariæ | 110 | Samosatenfis peregrini- | |
| Russi Papatus cultores | 18 | nus | 297 |
| | | sanctorum ossa cur ef- | |
| | | fodiantur à Papistis | |
| | | 112 | |
| S | | sanctorum meritis niti | |
| Abbatum ante Pa- | | iubet Papa | 106 |
| scha | 151 | sanctè uiuere | 65 |
| sacerdos summus cur- | | sapphirus gemma | 118 |
| statutus apud Iudæ- | | satisfactio apud Papi- | |
| os | 260 | stas usitata | 104 |
| sacra Papistica quibus | | Saul inter prophetas | |
| consent rebus | 49 | 264 | |
| Sacramenta quinque à | | sub Scalarum gradib, | |
| Papa inuenta | 102 | tutos se putant qui- | |
| sacramenta septem à | | dam à fulmine | 124 |
| Luthero sublata, & | | Scatinia lex in cinæ- | |
| quot seruata | 267.268 | dos 178 extincta a- | |
| sacrificorum cohortes | | pud Papistas | 169 |
| unde | 101 | scortatio. | ibid. |
| salis in baptisinate in- | | scortatorum pœna in | |
| fantium usus | 95.125 | Mose | |
| salem aquæ iungendi | | | |
| ritû in consecratio- | | | |

I N D E X.

Mose quæ præscri- pta 170	Simonē & Apostolos non distinguit Papa 102
scortum cuiq; pastori Papistico cōcessum 62	simulacrū Marię quō ornetur à Papistis 109
scortorum Romanorū supplicatio ad sum- mum pōtificem pro Carapha Cardinale 320	simulachra abolenda 327
Scoti Papatus cultor- es 18	quādo in Papisticis tēplis legi solita 145
Scotica tenebræ 314	Smaragdus 118
scriptura ad quid data 244 pro arbitrio Papæ interpretari concessa 19	soccus diuorū mōstra ri à Papistis 113
scripturæ sacræ autho- ritas 258	sodalitiū sub Marię no- mine institutū 109
secundū Scripturas o- mnes spiritus & do- ctrinæ iudicāde 274	Sodomæ & Gomorræ renouator Casanus 181
sectæ monachorū duæ potissimum 68	Solymæ ruinas uisunt Papistæ 117
senibus quæ conferat beneficia Maria 108	in Speluncis se tutos à tempestatibus fore quidam putant 125
sericeas uestes à pere- grinantib. offerri 118	spes omnis in Missa Pa- pistis 99
Seruetus 297	spermologos officio Episcoporū fungi 35
Sextus 314	Spiræ quid uiderit au- thor 104
signa duō à Christo in- stituta 93	spiritus sanctus cur da- tus 262.326 scri- pturæ author 244
silentia triduana 148	spiritus probandi 285
	sponh

I N D E X

- ipſi mores atq; ani-
 mum quō inquirant
 puellæ apud Papi-
 ſtas 131
 ſpūti in baptiſmate in-
 fantium uſus 95
 Stanislaus 292
 ſtatuum Chriſti quer-
 nam ſepeliunt Papi-
 ſtæ 150.151
 ſtatuas uarias offerri à
 peregrinantibus 118
 Stephani feſtum 132
 ſtrenas donandi mos
 133
 ſudaria diuorum mon-
 ſtrari à Papiſtis 113
 ſuffraganei qui 44
 ſuppara diuorum mon-
 ſtrari à Papiſtis 113
 Suſannæ auxilia 115
 Sylueſter pont. 292.315
 Sylueſtri nigri 202
 Symmachi Ro. exem-
 plum 198
 Synodorum decreta
 quæ abroganda 285
 T
 Abellæ 123
 Tabularum pulſus
 148.151
 in Tartaro quale impe-
 riū exerceat Papa 26
 de Tempeſtatib. anni
 quādo diuinent Pa-
 piſtæ 135
 templi dedicatio 161
 paratus 164 parie-
 tes ungi apud Papi-
 ſtas 81
 templa diuorum quō
 adornentur 112
 templa rara Chriſti no-
 men habere, ſed om-
 nia diuorum 119
 D. Terribilis 341
 teſtamenta noua à Pa-
 pa condemnata 296
ſuoſi duntor 244
 Theutonici ordinis mi-
 lites unde 75
 Thomas Aquinas 314
 thuris acerras offerri à
 peregrinantibus 118
 thuris ſuccenſio 135
 traditiones hominum
 uanæ 331
 trahis qui uehantur a-
 pud Papiſtas 143
 Triadis unitas 326
 Tridentini concilij a-
 cta 299
 Trinitas 326
 triremis alicuius ima-
 go picta 120.121
 tunicam Chriſti mon-
 ſtrari

I N D E X.

strari à Papistis	113	uictoriæ ara	198
Turcæ & Papatus col- latio	129	Vincentij uirtutes & auxilia	115
Turcæ quibus rebus fi- dant	93	quid de Papistis sentiât	164
plus eos sapere quàm Papistas	154	Typographi à Papa ex communicati	291
typographi quidâ Pa- pistici	293	tyrannidis redarguti Papistæ à Luthero	245
V			
V Alentini uirtus	114	uauitatis columna Papatus	277
uenalia cuncta apud Pa- pistas	86	Venetijs impressus Ca- sani libellus	188.189
uenia Papalis	106	ueniarum talenta nu- mis emi à Papa	104
ueritatis columna, ec- clesia	276	uestes sanctorum mon- strari à Papistis	113
in Vicis quæ cōmoda uenentur mendican- tes	74	uictoriæ ara	198
		Vincentij uirtutes & auxilia	115
		uunicor Urbani cultor	158
		uinum mutari in cruo- rem, iuxta Papæ tra- ditionem	97
		uini usus in festo Ioan- nis euangelistæ	133
		in Vinum quādo aqua mutatur, secundum Papistas	131
		uirginib. quæ præstet beneficia Maria	107
		uirginitatis uotum a- pud Iudæos quale	228
		uirgis se cædendi mos apud Papistas in fe- sto Innocentum	133
		uita Papæ	29
		Papistarum	129
		uitæ æternæ promissio- ne quæ bonâ rece- perit Papæ	24
		uitris cacodæmonas includunt Papistæ	167
		Vitus quas uirtutes hæ- beat	114
		Viti festū & cultus	158
		ulcera Papistica quō curanda	288
		ultio	

I N D E X.

ultio Dei lenta, graui-	uota possibilia quæ	
us iudicium 332	222 stulta 224	
uncti omnes Papistæ	uouere quomodo pla-	
81	ceat Deo 227	
unctorum libido 85	uouere quod tibi non	
unctio digitorum, ma-	sit datum, quid 223	
nuû & capitis quo-	Vrbani festum, & cul-	
modo fiat 49	tus 158 uirtus 115	
unctionis extremæ u-	Vrsula 156	
fus 127	Vuendelini uirtus &	
unctiones quibus reb.	auxilia 115	
côferant Papistæ 81	uulgus quomodo de-	
unctione suprema de-	ceptum à Cerealib.	
leri peccata uenalia	& inquisitoribus he-	
106	reticæ prauitatis 78	
Vngari Papatus culto-	Vuolfgangi episcopi	
res 18	uirtutes & auxilia	
Volfius à Papa proscri-	115	
ptus 295	Z	
uolucris una quando	Z Afius à Papa pro-	
cuique Papistæ co-	scriptus 295	
medenda 155	Zelus Papæ 298	
uota monachorum im-	Zenon 183	
pia 233 tria quò		
seruentur 66.67		

F I N I S.

BASILEAE, EX OFFICINA IO:
annis Oporini, Anno Christi 1559
Mense Augusto.

